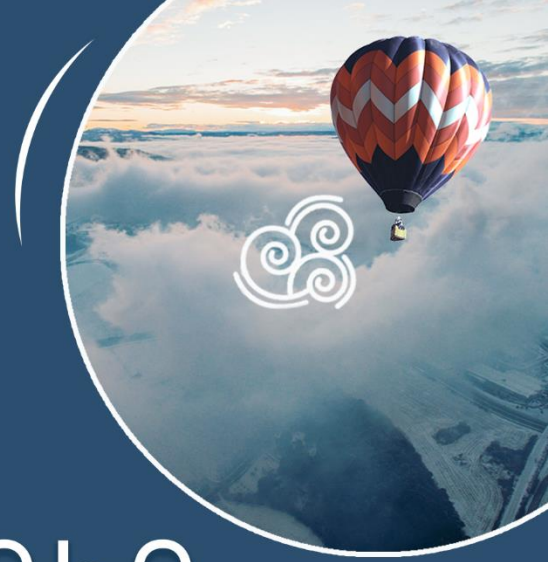

ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ

ՀՀ շրջակա միջավայրի
մոնիթորինգի արդյունքների մասին
2023 թ. I-ին եռամսյակ

ԿԼԻՄԱ

ՕԴԵՐԵՎՈՒԹԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

ՄԹՆՈԼՈՐՏԱՅԻՆ ՕԴ

ՄԱԿԵՐԵՎՈՒԹԱՅԻՆ ԶՐԵՐ

ՍՏՈՐԵՐԿՐՅԱ ԶՐԵՐ

ՀՈՂԱՅԻՆ ԾԱԾԿՈՒՅԹ

ԿԵՆՍԱԲԱԶՄԱԶԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

ԱՆՏԱՌ

ԹԱՓՈՆՆԵՐ

ԳԵՐԱՄԱՍԻ ԳԼԽԱՎՈՐՈՒՄԻ
ԵՐԱԿԱ ՄԻՋԱԿԱՅՐԻ
ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

«ՀԻՂՐՈՕԴԵՐԵՎՈՒԹԱԲԱՆՈՒԹՅԱՆ
ԵՎ ՄՈՆԻԹՈՐԻՆԳԻ ԿԵՆՏՐՈՆ» ՊՈԱԿ

Բովանդակություն

ՆԱԽԱԲԱՆ.....	7
1. ԿԼԻՄԱ.....	10
2. ՕԴԵՐԵՎՈՒԹԱԲԱՆԱԿԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.....	18
3. ՄԹՆՈԼՈԴՏԱՅԻՆ ՕԴ.....	24
Երևան.....	26
Գյումրի.....	30
Վանաձոր.....	33
Ալավերդի.....	34
Արարատ.....	40
Կապան.....	41
Քաջարան.....	42
Չարենցավան.....	43
Ծաղկաձոր.....	44
Եվրոպայում մեծ տարածությունների վրա օդի աղտոտիչների տարածման մոնիթորինգի և գնահատման համատեղ ծրագիր.....	46
4. ՄԱԿԵՐԵՎՈՒԹԱՅԻՆ ԵՎ ՍՏՈՐԵՐԿԼՅԱ ՔԱՂՅՈՒՆԱՄ ՋՐԵՐ.....	48
Հյուսիսային ջրավազանային կառավարման տարածք.....	49
Ախուրյանի ջրավազանային կառավարման տարածք.....	53
Հրազդանի ջրավազանային կառավարման տարածք.....	58
Սևանի ջրավազանային կառավարման տարածք.....	64
Սևանա լիճ.....	68
Արարատյան ջրավազանային կառավարման տարածք.....	80
Հարավային ջրավազանային կառավարման տարածք.....	85
Ջրամբարներ.....	88
Արաքս գետ.....	91
5. ԱՆՏԱՌՆԵՐ.....	93
Հավելված 1. Միջին ամսական և տասնօրյակային ջերմաստիճաններն ու շեղումները 1961-1990թթ. համապատասխան նորմաներից 2023 թվականի 1-ին եռամսյակում.....	96
Հավելված 2. Ամենաբարձր և ամենացածր ջերմաստիճանները 2023 թվականի 1-ին եռամսյակում.....	99
Հավելված 3. Գետերի ջրերի որակը 2023 թվականի 1-ին եռամսյակում.....	101
Հավելված 4. Դիտակետերի տեղադրության ցանկ.....	123
Հավելված 5. Ցուցանիշների ցանկ.....	141
Հավելված 6. Նորմերի և սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիաների ցանկ.....	143

Աղյուսակների ցանկ

Աղյուսակ 1. Ծաղկաձոր քաղաքի մթնոլորտային տեղումներում որոշ ցուցանիշների կոնցենտրացիաները.....	45
Աղյուսակ 2. Ամբերդի մթնոլորտային տեղումներում որոշ ցուցանիշների կոնցենտրացիաները.....	47
Աղյուսակ 3. Հյուսիսային ՋԿՏ-ի որոշ դիտակետերում ջրի ելքը.....	49
Աղյուսակ 4. Ախուրյանի ՋԿՏ-ի որոշ դիտակետերում ջրի ելքը.....	53
Աղյուսակ 5. Հրազդանի ՋԿՏ-ի որոշ դիտակետերում ջրի ելքը.....	58
Աղյուսակ 6. Սևանի ՋԿՏ-ի որոշ դիտակետերում ջրի ելքը.....	64
Աղյուսակ 7. Սևանա լճի ջրային հաշվեկշիռը 2023 թվականի 1-ին եռամսյակում.....	68
Աղյուսակ 8. Սևանա լճի ջրի որակը 2023 թվականի 1-ին եռամսյակում.....	73
Աղյուսակ 9. Արարատյան ՋԿՏ-ի որոշ դիտակետերում ջրի ելքը.....	80
Աղյուսակ 10. Հարավային ՋԿՏ-ի որոշ դիտակետերում ջրի ելքը.....	85
Աղյուսակ 11. Ջրամբարների ջրալցվածությունը 2023 թվականի 1-ին եռամսյակում.....	88
Աղյուսակ 12. Ջրամբարների ջրի որակը 2023 թվականի 1-ին եռամսյակում.....	89
Աղյուսակ 13. Արաքս գետի ջրի որակի մոնիթորինգի գնահատման արդյունքները 2023 թվականի 1-ին եռամսյակում.....	92

Գծապատկերների ցանկ

Գծապատկեր 2. Ամսական, սեզոնային տեղումների քանակը	10
Գծապատկեր 1. Օդի միջին ամսական, սեզոնային ջերմաստիճանը	10
Գծապատկեր 3. Օդի ջերմաստիճանի շեղումները նորմայից ձմռան սեզոնին 1935-2023 թթ.	11
Գծապատկեր 4. Մթնոլորտային տեղումների շեղումները նորմայից ձմռան սեզոնին 1935-2023 թթ.	11
Գծապատկեր 5. Սառնամանիքային օրերի քանակը 2022-2023 թթ. ձմռանը	12
Գծապատկեր 6. Տեղումներ, հունվար 2023թ.	19
Գծապատկեր 7. Տեղումներ, փետրվար 2023թ.	21
Գծապատկեր 8. Տեղումներ, մարտ 2023թ.	23
Գծապատկեր 9. մթնոլորտային օդում փոշու կոնցենտրացիայի փոփոխություններն ըստ քաղաքների.....	24
Գծապատկեր 10. Մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի կոնցենտրացիայի.....	25
Գծապատկեր 11. Մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի կոնցենտրացիայի	25
Գծապատկեր 12. Երևան քաղաքի մթնոլորտային օդում փոշու միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	26
Գծապատկեր 13. Երևան քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	26
Գծապատկեր 14. Երևան քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	27
Գծապատկեր 15. Երևան քաղաքի մթնոլորտային օդում գետնամերձ օդոնի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	27
Գծապատկեր 16. Գյումրի քաղաքի մթնոլորտային օդում փոշու միջին ամսական.....	30
Գծապատկեր 17. Գյումրի քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	30
Գծապատկեր 18. Գյումրի քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	30
Գծապատկեր 19. Վանաձոր քաղաքի մթնոլորտային օդում փոշու միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	33
Գծապատկեր 20. Վանաձոր քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները.....	33
Գծապատկեր 21. Վանաձոր քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	33
Գծապատկեր 22. Ալավերդի քաղաքի մթնոլորտային օդում փոշու միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	34
Գծապատկեր 23. Ալավերդի քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	34
Գծապատկեր 24. Ալավերդի քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները.....	34
Գծապատկեր 25. Հրազդան քաղաքի մթնոլորտային օդում փոշու միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	37
Գծապատկեր 26. Հրազդան քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	37
Գծապատկեր 27. Հրազդան քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտ երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	37
Գծապատկեր 28. Արարատ քաղաքի մթնոլորտային օդում փոշու միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	40
Գծապատկեր 29. Արարատ քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	40
Գծապատկեր 30. Արարատ քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	40
Գծապատկեր 31. Կապան քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	41
Գծապատկեր 32. Կապան քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	41
Գծապատկեր 33. Քաջարան քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	42

Գծապատկեր 34. Քաջարան քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	42
Գծապատկեր 35. Չարենցավան քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	43
Գծապատկեր 36. Չարենցավան քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	43
Գծապատկեր 37. Ծաղկաձոր քաղաքի մթնոլորտային օդում փոշու միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	44
Գծապատկեր 38. Ծաղկաձոր քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	44
Գծապատկեր 39. Ծաղկաձոր քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	44
Գծապատկեր 40. Ամբերդի կայանում ամոնիակի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	46
Գծապատկեր 41. Ամբերդի կայանում ազոտի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	46
Գծապատկեր 42. Փամբակ գետում ամոնիում իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	50
Գծապատկեր 43. Դեբեդ գետում մոլիբդենի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	50
Գծապատկեր 44. Ախթալա գետում պղնձի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	51
Գծապատկեր 45. Ախթալա գետում մոլիբդենի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	51
Գծապատկեր 46. Հյուսիսային ՋԿՏ-ի բնաղբյուրներում ծախսերի փոփոխությունները	51
Գծապատկեր 47. Մեծամոր գետում ֆոսֆատ իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	53
Գծապատկեր 48. Ախուրյանի ՋԿՏ-ի բնաղբյուրներում ծախսերի փոփոխությունները	54
Գծապատկեր 49. Ախուրյանի ՋԿՏ-ի շատրվանող հորատանցքերի ծախսերի մակարդակների փոփոխությունները	55
Գծապատկեր 50. Ախուրյանի ՋԿՏ-ի չշատրվանող հորատանցքերի մակարդակների փոփոխությունները	55
Գծապատկեր 51. Ախուրյանի ՋԿՏ-ի չշատրվանող հորատանցքերի մակարդակների փոփոխությունները	55
Գծապատկեր 52. ախուրյանի ՋԿՏ-ի գրունտային ջրհորների մակարդակների փոփոխությունները	56
Գծապատկեր 53. Քասախ գետում ամոնիում իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	59
Գծապատկեր 54. Հրազդան գետում ամոնիում իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	59
Գծապատկեր 55. Հրազդան գետում ֆոսֆատ իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	59
Գծապատկեր 56. Հրազդանի ՋԿՏ-ի բնաղբյուրների ծախսերի փոփոխությունները	60
Գծապատկեր 57. Հրազդանի ՋԿՏ-ի շատրվանող հորատանցքերի ծախսերի փոփոխությունները	61
Գծապատկեր 58. Հրազդանի ՋԿՏ-ի շատրվանող հորատանցքերի մակարդակների փոփոխությունները ..	61
Գծապատկեր 59. Հրազդանի ՋԿՏ-ի չշատրվանող հորատանցքերի մակարդակների փոփոխությունները ..	62
Գծապատկեր 60. Հրազդանի ՋԿՏ-ի գրունտային ջրհորների մակարդակների փոփոխությունները	62
Գծապատկեր 61. Սևանա լիճ թափվող գետերի գետաբերաններում ամոնիում իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	65
Գծապատկեր 62. Սևանա լիճ թափվող գետերի գետաբերաններում նիտրատ իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	65
Գծապատկեր 63. Սևանա լիճ թափվող գետերի գետաբերաններում ֆոսֆատ իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	65
Գծապատկեր 64. Սևանի ՋԿՏ-ի բնաղբյուրներում ծախսերի փոփոխությունները	66
Գծապատկեր 65. Սևանի ՋԿՏ-ի շատրվանող հորատանցքերում ջրի մակարդակների փոփոխությունները	67
Գծապատկեր 66. Սևանի ՋԿՏ-ի շատրվանող հորատանցքերում ջրի ծախսերի փոփոխությունները	67
Գծապատկեր 67. Սևանի ՋԿՏ-ի շատրվանող հորատանցքերում ջրի մակարդակների փոփոխությունները	67
Գծապատկեր 68. Մեծ Սևանում ամոնիում իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	71
Գծապատկեր 69. Փոքր Սևանում ամոնիում իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	71
Գծապատկեր 70. Մեծ Սևանում նիտրատ իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	72
Գծապատկեր 71. Փոքր Սևանում նիտրատ իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	72
Գծապատկեր 72. Մեծ Սևանում ֆոսֆատ իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	72
Գծապատկեր 73. Փոքր Սևանում ֆոսֆատ իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	73

Գծապատկեր 74. Արփա գետում մոլիբդենի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	80
Գծապատկեր 75. Արարարտյան ՋԿՏ-ի բնադրյունների ծախսերի փոփոխությունները	81
Գծապատկեր 76. Արարարտյան ՋԿՏ-ի շատրվանող հորատանցքերում մակարդակների փոփոխությունները	82
Գծապատկեր 77. Արարարտյան ՋԿՏ-ի շատրվանող հորատանցքերում ծախսերի փոփոխությունները	82
Գծապատկեր 78. Արարարտյան ՋԿՏ-ի չշատրվանող հորատանցքերում մակարդակների փոփոխությունները	82
Գծապատկեր 79. Կարճևան գետում պղնձի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	85
Գծապատկեր 80. Վարարակ գետում նիտրիտ իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	86
Գծապատկեր 81. Հարավային ՋԿՏ-ի բնադրյուններում ծախսերի փոփոխությունները	86
Գծապատկեր 82. Երևանյան լճում նիտրիտ իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	88
Գծապատկեր 83. Երևանյան լճում ֆոսֆատ իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները	89

Հապավումներ

ՍԹԿ	սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիա
ՋԿՏ	ջրավազանային կառավարման տարածք
ԸԱԱ	ընդհանուր անօրգանական ազոտ
ԸԼԱ	ընդհանուր լուծված աղեր
ԿՉՆ	Կախության չոր նյութեր
ԹԿՊ ₅	թթվածնի հնգօրյա կենսաբանական պահանջարկ
ԹՔՊ	թթվածնի քիմիական պահանջարկ

Հայաստանի Հանրապետության շրջակա միջավայրի նախարարության «Հիդրոոդերևութաբանության և մոնիթորինգի կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի 2023 թվականի 1-ին եռամսյակի տեղեկագրում ներկայացված են կլիմայական նկարագրության, եղանակային երևույթների, մթնոլորտային օդի որակի, մթնոլորտային տեղումների որակի և քանակի, մակերևութային և ստորերկրյա քաղցրահամ ջրերի որակի և քանակի, անտառների մոնիթորինգի վերաբերյալ տեղեկատվություն:

«ՀՄԿ» ՊՈԱԿ-ի աշխատանքային ծրագրերը կազմվում են կանոնադրության համաձայն և ղեկավարվելով հետևյալ հիմնական իրավական ակտերով.

❖ ՀՀ կառավարության 2021 թվականի նոյեմբերի 18-ի «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2021-2026 թվականների գործունեության միջոցառումների ծրագիրը հաստատելու մասին» N1902-Լ որոշմամբ:

❖ ՀՀ կառավարության 2021 թվականի մայիսի 13-ի ««Հիդրոոդերևութաբանության և մոնիթորինգի կենտրոն» պետական ոչ առևտրային կազմակերպության կողմից 2021-2023 թվականների ընթացքում կատարման ենթակա պետական նշանակության հիդրոոդերևութաբանական աշխատանքների ծրագիրը և նախատեսվող միջազգային համագործակցության միջոցառումների ցանկը հաստատելու մասին» N792-Լ որոշմամբ:

❖ ՀՀ կառավարության 2021 թվականի սեպտեմբերի 30-ի «Սևանա լճի էկոհամակարգի վերականգնման, պահպանման, վերարտադրման, բնականոն զարգացման և օգտագործման միջոցառումների 2022 թվականի տարեկան ծրագիրը հաստատելու մասին» N1584-Ն որոշմամբ:

❖ ՀՀ շրջակա միջավայրի նախարարի 2021 թվականի հունիսի 15-ի «Հայաստանի Հանրապետության մակերևութային և ստորերկրյա ջրերի մոնիթորինգի դիտակետերի ցանկը հաստատելու և Շրջակա միջավայրի նախարարի 2020 թվականի ապրիլի 21-ի N 121-Լ հրամանն ուժը կորցրած ճանաչելու մասին» N1584-Ն հրամանով:

Օդերևութաբանական դիտարկումներ կատարվում են հանրապետության տարածքի 44 (այդ թվում՝ 6 դժվարամատչելի և 3 մասնագիտացված) օդերևութաբանական կայանում, որից 27-ում համաժամանակյա իրականացվում են ավտոմատ դիտարկումներ: Դիտարկումներն իրականացվում են Համաշխարհային օդերևութաբանական կազմակերպության կողմից սահմանված կարգով և միջազգային ստանդարտներին համապատասխան՝ 3 ժամը մեկ անգամ՝ սկսած ժամը 00:00-ից (Գրինվիչի ժամանակով), մթնոլորտային երևույթների և եղանակի վիճակի վերաբերյալ իրականացվում են շուրջօրյա դիտարկումներ: Կատարվում են դիտարկումներ օդերևութաբանական բոլոր տարրերի նկատմամբ, ինչպիսիք են՝ օդի և հողի ջերմաստիճանը, մթնոլորտային ճնշումը, քամու ուղղությունը և արագությունը, օդի խոնավությունը, տեղումների քանակը, ամպամածության ձևը և քանակը, հորիզոնական տեսանելիությունը, մթնոլորտային երևույթները և այլ: Նորմաները հաշվարկված են բազմամյա դիտարկումների հիման վրա:

Մթնոլորտային օդի աղտոտվածության դիտարկումներն իրականացվում են հիբրիդային դիտացանցի միջոցով: Այն բաղկացած է 15 հիմնական անշարժ՝ ակտիվ նմուշառման դիտակայանում, որտեղ դիտարկումներն իրականացվում են ամենօրյա կտրվածքով և 214 շարժական՝ պասիվ նմուշառման դիտակետում, որտեղ իրականացվում են շաբաթական դիտարկումներ: Անշարժ դիտակայաններում կատարվում է հիմնական աղտոտող նյութերի՝ ծծմբի երկօքսիդի, ազոտի երկօքսիդի, փոշու, փոշու մեջ պարունակող մետաղների և գետնամերձ օզոնի (որպես երկրորդային աղտոտիչ) մոնիթորինգ, իսկ շարժական դիտակետերում՝ ծծմբի երկօքսիդի և ազոտի երկօքսիդի

մոնիթորինգ: Օդի որակի գնահատումը կատարվում է սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիաների կիրառմամբ համաձայն ՀՀ կառավարության 2006 թ. փետրվարի 2-ի N160-Ն որոշման:

Մակերևութային ջրերի քանակի մոնիթորինգի դիտացանցում ընդգրկված է 91 դիտակետ (այդ թվում 80 գետային, 2 ջրանցքի, 5 ջրամբարային և 4 Սևանա լճի) Հանրապետության 6 ջրավազանային կառավարման տարածքի (Հյուսիսային, Ախուրյան, Հրազդան, Սևան, Արարատյան, Հարավային) գետերի, ջրանցքների, ջրամբարների և Սևանա լճի վրա: 91 դիտակետում իրականացվում են ջրի և օդի ջերմաստիճանի, ջրի մակարդակի, սառցային երևույթների ամենօրյա դիտարկումներ: 80 գետային և 2 ջրանցքի դիտակետերում իրականացվում են ջրի ելքի չափումներ (տարեկան 25-35 անգամ): Հիդրոլոգիական դիտակետերից 9-ում տեղադրված են ջրի մակարդակի ավտոմատ մակարդակաչափեր (ռադարային կամ ինքնագրային), որոնցից անընդհատ ռեժիմով տեղեկատվությունը արբանյակային կամ GSM կապի միջոցով փոխանցվում է Հիդրոլոգիայի ծառայություն:

Մակերևութային ջրերի որակի մոնիթորինգի դիտացանցում ընդգրկված է Հանրապետության 6 ջրավազանային կառավարման տարածքի գետերի, ջրամբարների, Արփա-Սևան, Որոտան-Կեչուտ ջրատարի և Սևանա լճի 151 դիտակետ: Ջրի որակը բնութագրվում է ֆիզիկաքիմիական ավելի քան 45 ցուցանիշով (հիմնական անիոններ և կատիոններ, սնուցող նյութեր, ծանր մետաղներ, առաջնային օրգանական աղտոտիչներ), տարեկան 5-12 անգամ հաճախականությամբ: Ջրի որակի գնահատումը կատարվում է համաձայն ՀՀ կառավարության 2011 թ. հունվարի 27-ի N75-Ն որոշման:

Ստորերկրյա քաղցրահամ ջրերի մոնիթորինգի դիտացանցում ընդգրկված են Հանրապետության 6 ջրավազանային կառավարման տարածքի 119 ստորերկրյա ջրաղբյուր: Ջրաղբյուրներում կատարվում են ջրի ծախսի, մակարդակի/ճնշման և ջերմաստիճանի դիտարկումներ՝ ամսական 6 անգամ հաճախականությամբ: Տարեկան 2 անգամ կատարվում է նաև ստորերկրյա ջրերի որակի մոնիթորինգ 55 ջրաղբյուրում, որոնցից յուրաքանչյուրում որոշվում է շուրջ 40 ցուցանիշ (հիմնական անիոններ և կատիոններ, մետաղներ, աղային ռեժիմի տարրեր): Ստորերկրյա քաղցրահամ ջրերի որակի գնահատումը կատարվում է համաձայն ՀՀ առողջապահության նախարարի 2002 թ. դեկտեմբերի 25-ի N876-Ն հրամանի:

Կոմունալ աղբավայրերի հարակից տարածքներում կայուն օրգանական աղտոտիչների պարունակությունները որոշելու համար կատարվում են հողի նմուշառումներ: Յուրաքանչյուր նմուշում որոշվում են մինչև 19 քլորօրգանական պեստիցիդներ և 24 պոլիքլորացված բիֆենիլներ: Կատարված դիտարկումների արդյունքները հրապարակվում են տարեկան տեղեկագրում:

«Եվրոպայում մեծ տարածությունների վրա օդի աղտոտիչների տարածման մոնիթորինգի և գնահատման» (EMEP) ծրագրի շրջանակներում ՀՀ-ում գործում է մթնոլորտային օդի անդրսահմանային աղտոտվածության մոնիթորինգի առաջին մակարդակի տարածաշրջանային դիտակայան (Ամբերդի դիտակայան): Դիտակայանի մթնոլորտային օդի և մթնոլորտային տեղումների որակի մոնիթորինգի արդյունքները ներկայացվում են ՄԱԿ-ի ԵՏՀ «Մեծ տարածությունների վրա օդի անդրսահմանային աղտոտման մասին» կոնվենցիայի քիմիական կոորդինացիոն կենտրոն՝ անդրսահմանային օդի աղտոտվածության տվյալների միասնական համակարգի (EBAS) միջոցով, որը գործում է Նորվեգիայի օդի հետազոտության ինստիտուտի ներքո:

Մակերևութային և ստորերկրյա ջրերի որակի և քանակի մոնիթորինգի դիտակետերի ցանկը հաստատվել է համաձայն ՀՀ շրջակա միջավայրի նախարարի 2021 թվականի հունիսի 15-ի N212-Լ հրամանի:

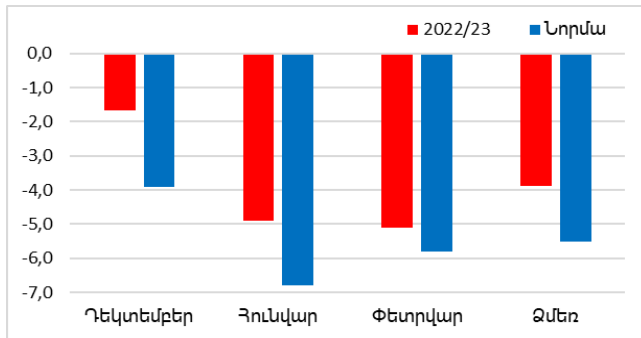
Մոնիթորինգի և արտանետումների տվյալների հիման վրա Նորվեգիայի օդերևութաբանական ինստիտուտի կողմից կատարվում է օդի անդրսահմանային աղտոտման մոդելավորում և պատրաստվում է Հայաստանի Հանրապետության համար տարեկան զեկույց:

Մակերևութային, ստորերկրյա ջրերի որակի և
քանակի, մթնոլորտային օդի որակի,
հիդրոօդերևութաբանական մոնիթորինգի դիտացանց

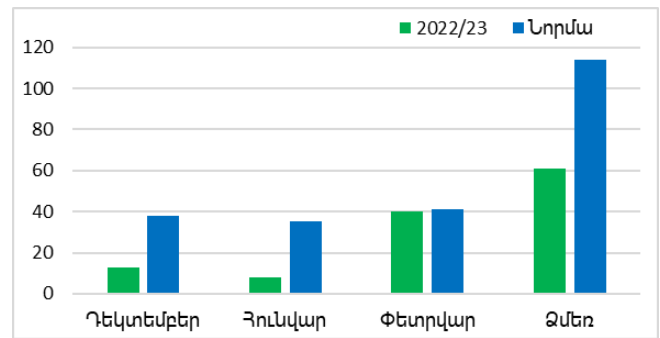

1. ԿԼԻՄԱ

2022-2023 թվականի ձմեռը դասվեց «տաք» և «շատ չոր» ձմեռների շարքում՝ այն երրորդ չոր ձմեռն էր սկսած 1935 թվականից: Ձմռան միջին սեզոնային ջերմաստիճանը՝ -3.9 °C, նորմայից բարձր էր 1.6 °C-ով, սեզոնային գումարային տեղումները՝ 60.7 մմ, կազմել է նորմայի 53.3 %-ը:

Գծապատկեր 2. Օդի միջին ամսական, սեզոնային ջերմաստիճանը

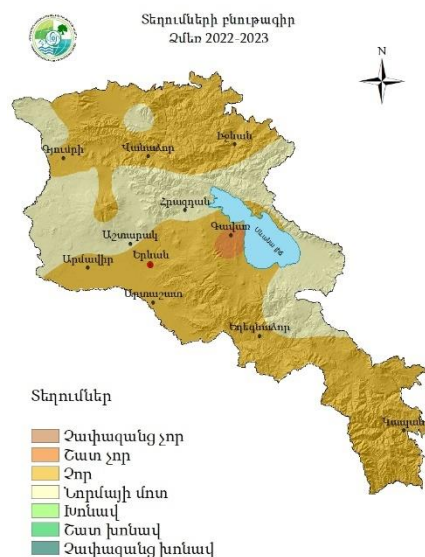

Գծապատկեր 1. Ամսական, սեզոնային տեղումների քանակը

Ձմռան երեք ամիսներին էլ օդի միջին ամսական ջերմաստիճանները բարձր են եղել 1961-1990թթ. նորմաներից: Ձմռան սեզոնին հատկապես շատ չորային են եղել դեկտեմբեր և հունվար ամիսները, երբ մթնոլորտային տեղումները կազմել են նորմայի համապատասխանաբար 34 % և 22 %, իսկ փետրվարին տեղումների քանակը մոտ էր նորմային՝ 97 %:

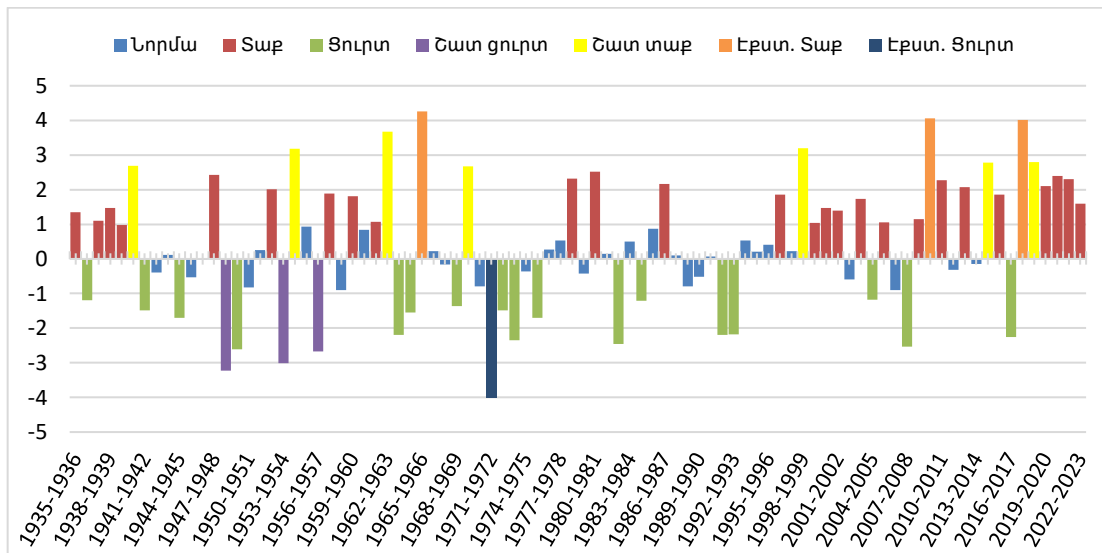

Օդի ջերմաստիճանի շեղումը նորմայից

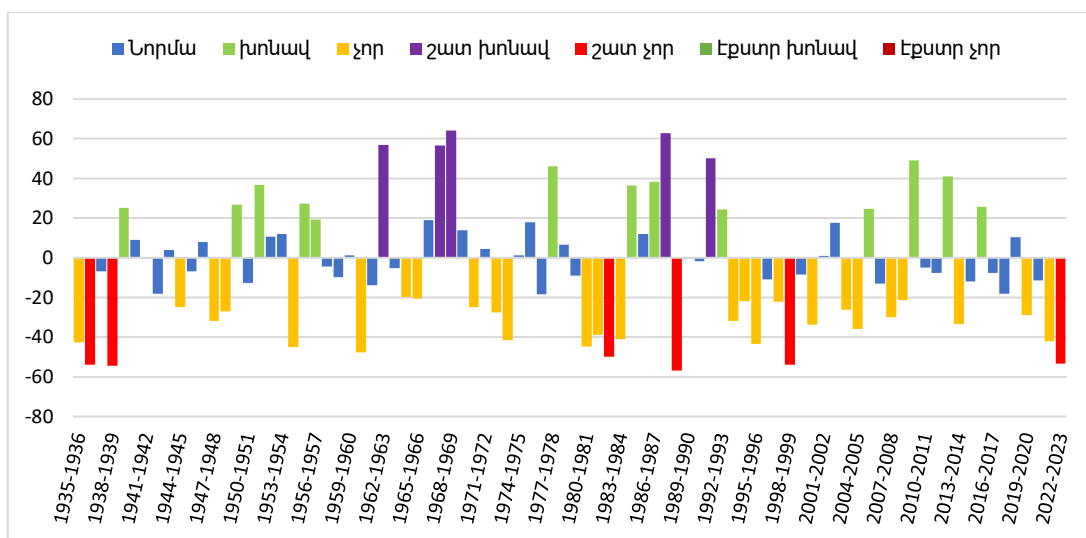

Մթնոլորտային տեղումների շեղումը նորմայից

Ձմռան միջին ջերմաստիճանի աճը 1935-2022թթ. կազմել է 1.5 °C, իսկ տեղումները նվազել են 4.3 %-ով:

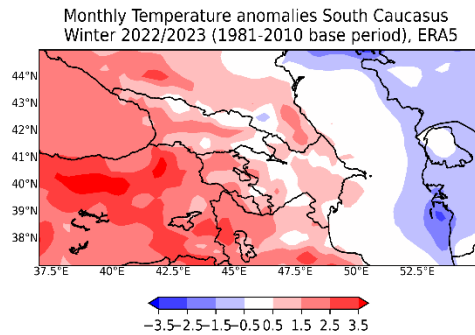
Գծապատկեր 3. Օդի ջերմաստիճանի շեղումները նորմայից ձմռան սեզոնին 1935-2023 թթ

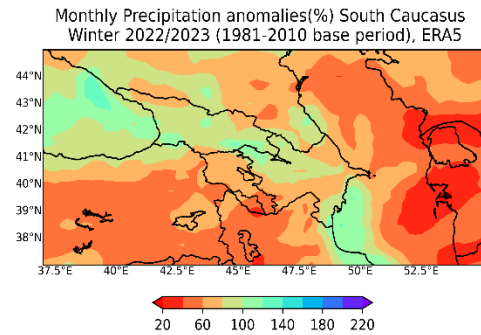
Գծապատկեր 4. Մթնոլորտային տեղումների շեղումները նորմայից ձմռան սեզոնին 1935-2023 թթ

Կովկասի տարածաշրջանի ջերմաստիճանի և տեղումների շեղումներ

Համաձայն ERA5 գլոբալ ռեանալիզի տվյալների 2022-2023 թթ. ձմռանը օդի ջերմաստիճանը Կովկասի տարածաշրջանում նորմայից բարձր է եղել, առավելագույն շեղումներ գրանցվել են արևմտյան կեսում՝ մինչև 2,5-3 °C: Մթնոլորտային տեղումները նորմային մոտ են եղել հյուսիսում, տեղ-տեղ դրական շեղումներով, իսկ հարավում տեղումները նորմայից ցածր են եղել և կազմել են նորմայի մինչև 60%:

**Օդի ջերմաստիճանի շեղումը
նորմայից (°C) Կովկասում**

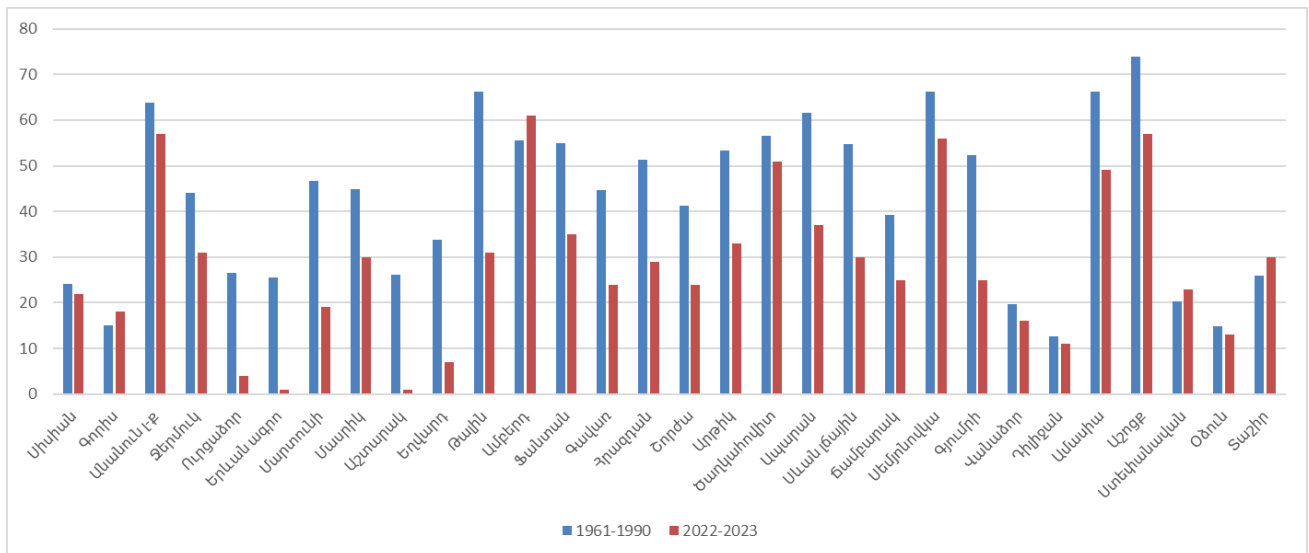

**Մթնոլորտային տեղումների շեղումը
նորմայից (%) Կովկասում**

Կլիմայական ինդեքսներ

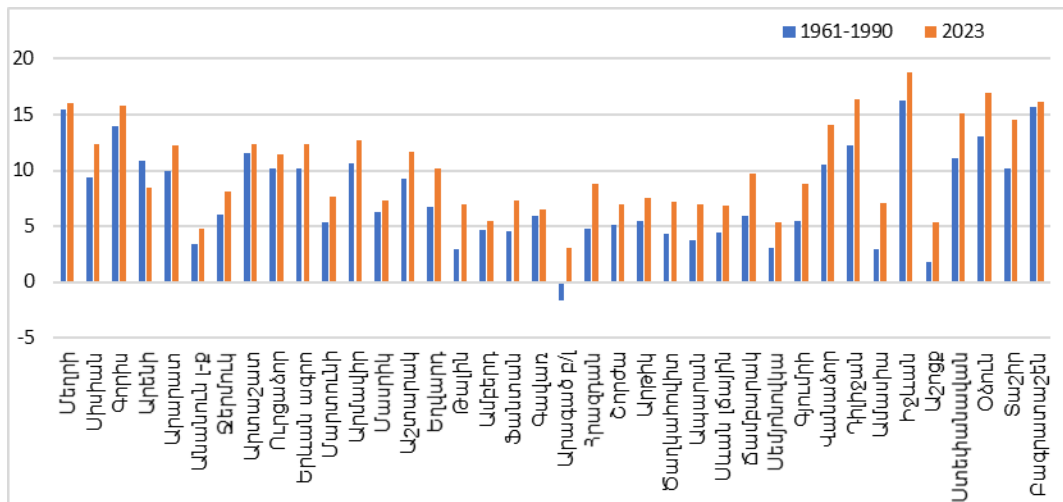
Սառնամանիքային օրեր (ID0)

2022-2023թթ. ձմռանը սառնամանիքային օրերի թիվը՝ օրերի թիվը տարվա ընթացքում, երբ առավելագույն ջերմաստիճանը ցածր է 0°C-ից, գրեթե բոլոր կայաններում եղել է նորմայից (1961-1990թթ.) պակաս: Սառնամանիքային օրերի քանակը զգալիորեն ցածր է եղել նորմայից Թալինում՝ 35 օրով, իսկ Եղվարդում և Գյումրիում՝ 27 օրով:

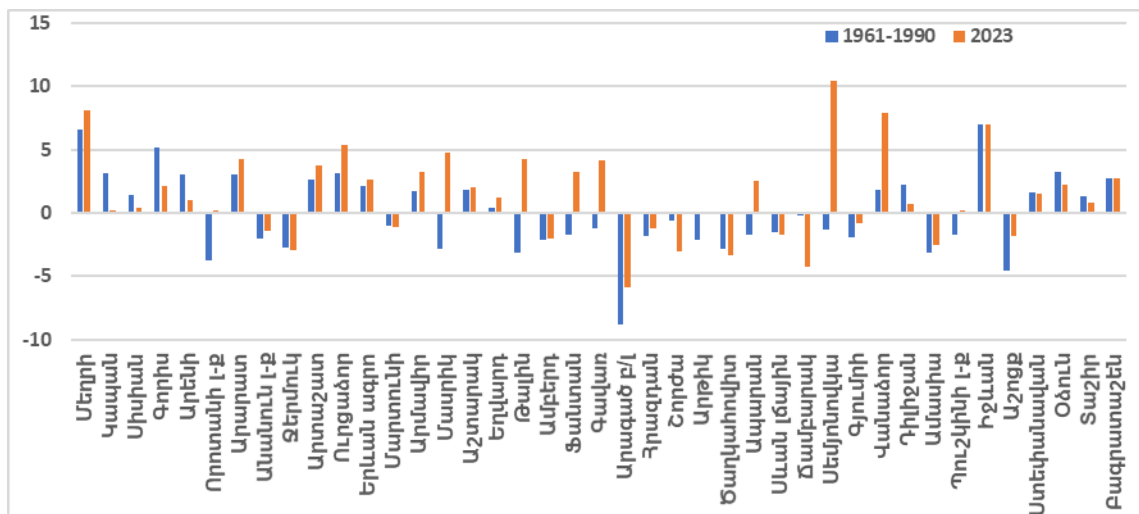
Գծապատկեր 5. Սառնամանիքային օրերի քանակը 2022-2023 թթ ձմռանը (կարմիր) և նորման (կապույտ)

2022-2023 թթ. ձմեռային սեզոնին դիտված առավելագույն ջերմաստիճանները (TXx) նորմայից (1961-1990թթ) բարձր է եղել միջինում 2.5°C-ով, իսկ առավել զգալի շեղումները նորմայից դիտվել է Արագածում բ/լ՝ 4.7°C-ով, Տաշիրում՝ 4.3°C-ով, Դիլիջանում և Ամասիայում՝ 4.2°C-ով:

Գծապատկեր 6. Օրական առավելագույն ջերմաստիճանների (°C) արժեքները (TXx) 2022-2023 թթ ձմռանը և նորման

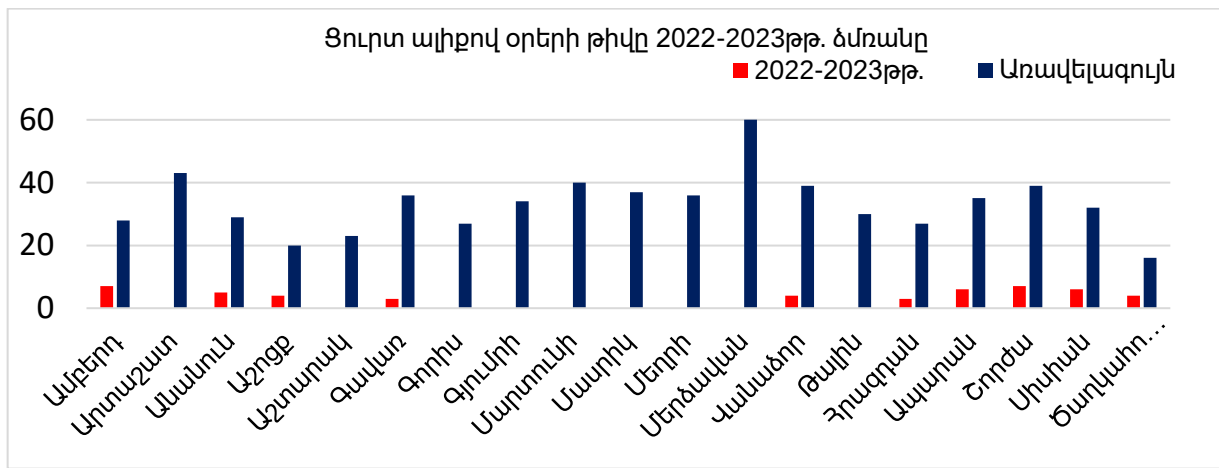
2022-2023 թթ. ձմռանյին սեզոնին դիտված նվազագույն ջերմաստիճանների առավելագույն շեղումները (TNx)-ը նորմայից (1961-1990թթ) բարձր է եղել միջինում 1.3°C-ով, իսկ առավել զգալի շեղումները նորմայից դիտվել է Սեյրնովկայում՝ 11.8°C-ով, Թալինում՝ 7.4°C-ով, Մասրիկում՝ 7.6°C-ով:

Գծապատկեր 7. Օրական նվազագույն ջերմաստիճանների ամսական առավելագույն արժեքները (TNx) 2022-2023 թթ ձմռանը և նորման

Արեգակնային ճառագայթում

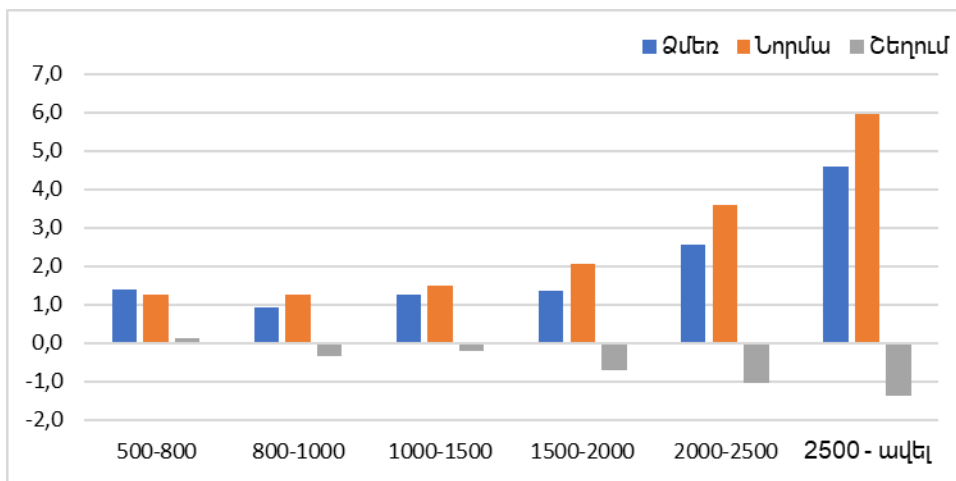
Զմռան ամիսների արեգակնային ճառագայթման բաշխման քարտեզներից երևում է, որ ընդհանուր առմամբ դեկտեմբեր ամսին գրանցվել են ամենացածր ճառագայթման արժեքներ (առավելագույն արժեքները Սյունիքում հասել է մինչև 40-45 Վտ/մ²), որը պայմանավորված էր հաճախակի մառախուղներով և ամպամածությամբ: Հունվարը աչքի է ընկել ճառագայթման համեմատաբար բարձր արժեքներով (Արարատյան դաշտում մինչև 83 Վտ/մ²), փետրվարին բարձր արժեքներ գրանցվել են Արարատյան դաշտում, հանրապետության հյուսիս արևելյան և հարավ Արևելյան հատվածներում (66-83 Վտ/մ²): Զմռան սեզոնին ճառագայթման նվազագույն արժեքներ գրանցվել են բարձր լեռնային հատվածներում (2-10 Վտ/մ²):

Գծապատկեր 9. Ցուրտ ալիքով օրերի թիվը 2022-2023 թթ. ձմռանը համեմատած 1961-2023 թթ ժամանակահատվածում դիտված առավելագույն ցուրտ ալիքով օրերի թվի հետ

Քամու բաշխումը

Ձմռան սեզոնին քամու միջին արագությունը հովտային շրջաններում՝ 500-800 մ բարձրություններում կազմել է 1,4 մ/վ, 800-1000 մ բարձրություններում՝ 0,9 մ/վ: Նախալեռնային և լեռնային շրջաններում քամու արագությունը եղել է նորմայից ցածր 0,5-1,5 մ/վ-ով: 2500 մ-ից բարձր հատվածներում քամու միջին արագությունը կազմել է 4.6 մ/վ:

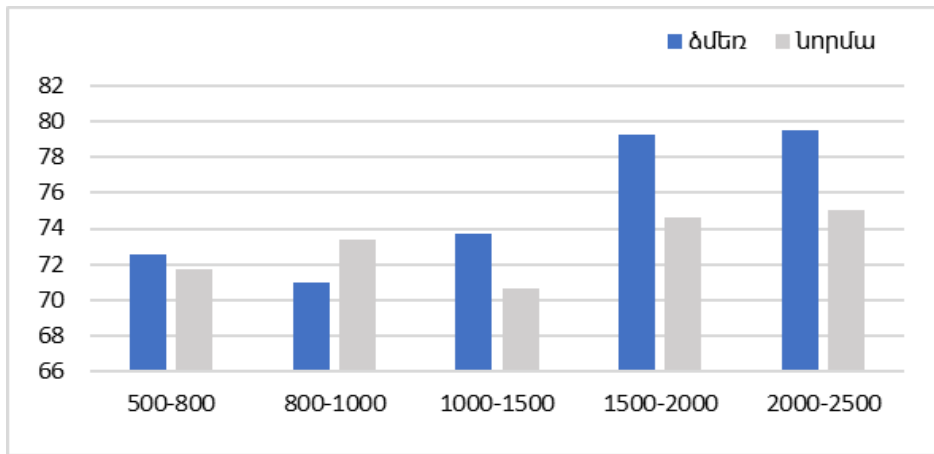

Գծապատկեր

10. Քամու արագությունը (մ/վ) ձմռանը

Օդի հարաբերական խոնավություն

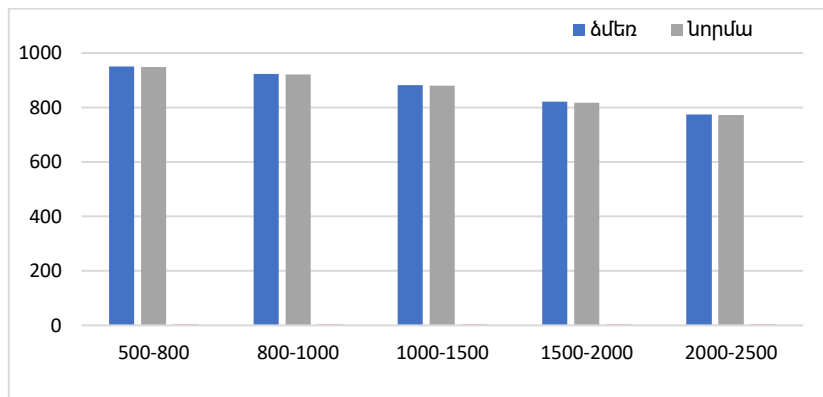
2022-2023թթ. ձմռան միջին հարաբերական խոնավությունը բոլոր բարձրություններում եղել է նորմայից բարձր, բացառությամբ 800-1000մ բարձրություններում, որտեղ հարաբերական խոնավությունը դիտվել է նորմայից ցածր:

Պատկեր 11. Օղի հարաբերական խոնավությունը (%) ըստ բարձրությունների

Մթնոլորտային ճնշումը

2022-2023թթ. ձմռան մթնոլորտային ճնշումը բոլոր բարձրություններում եղել է նորմայից բարձր:

Պատկեր 12. Մթնոլորտային ճնշումն (հՊա) ըստ բարձրությունների

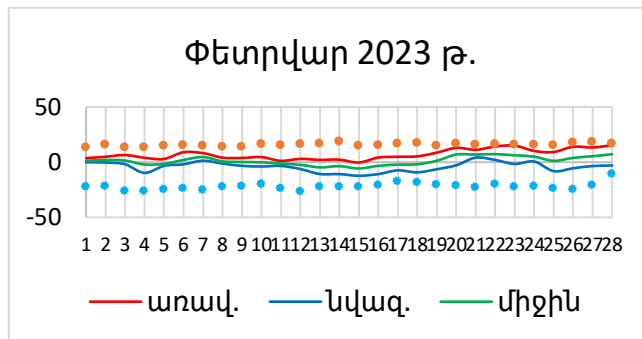
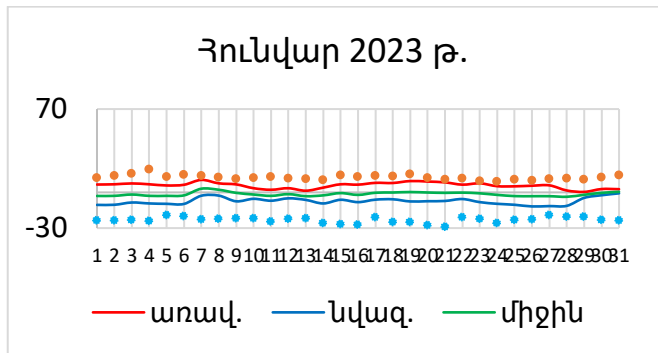
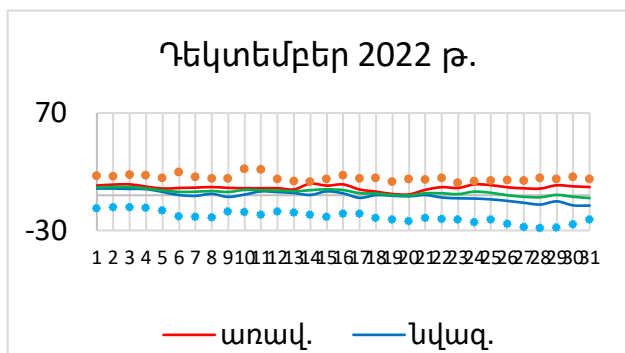
Երևան

Երևանում դեկտեմբեր ամսվա միջին ջերմաստիճանը եղել է 2.6°C, որը բարձր է նորմայից 3 աստիճանով: Տեղումների քանակը եղել է 7.3 մմ, որը կազմում է դեկտեմբեր ամսվա նորմայի 33 տոկոսը:

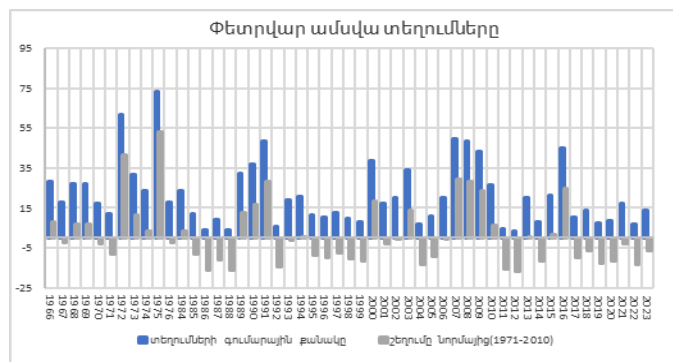
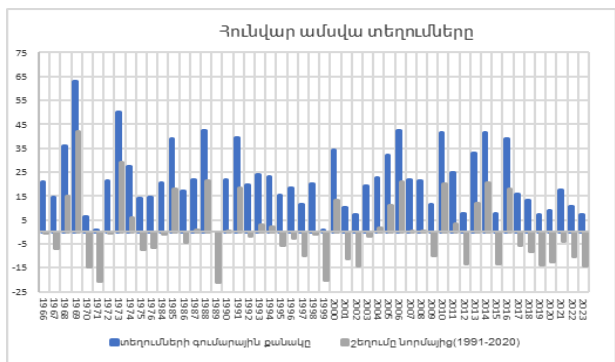
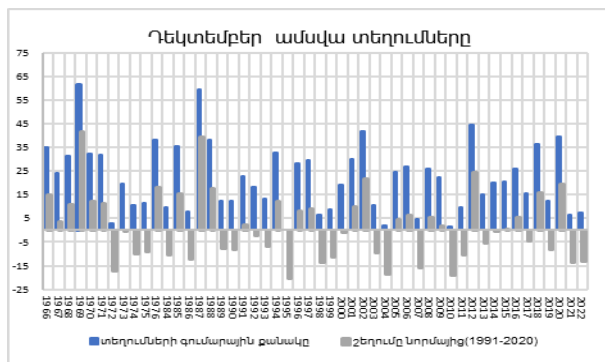
Հունվարին ամսվա միջին ջերմաստիճանը եղել է -1.4°C, որը բարձր է նորմայից 2,2 աստիճանով: Տեղումների քանակը եղել է 7.2 մմ, որը կազմում է հունվար ամսվա նորմայի 34 տոկոսը:

Փետրվարին ամսվա միջին ջերմաստիճանը եղել է 1.3°C, որը բարձր է նորմայից 1,8 աստիճանով: Տեղումների քանակը եղել է 13.7 մմ, որը կազմում է փետրվար ամսվա նորմայի 68 տոկոսը:

Օրական նվազագույն ջերմաստիճանները հունվարի 25-28-ը և փետրվարի 13-16-ը եղել են -10°C -12°C-ի սահմաններում, իսկ առավելագույն ջերմաստիճանները հասել են 10°C-ի դեկտեմբեր և հունվար ամիսներին, իսկ փետրվարին մինչև 15°C:

Գծապատկեր 13. Օրական առավելագույն (կարմիր), նվազագույն (կապույտ) և միջին (կանաչ) ջերմաստիճանները Երևանում 2022-2023 թթ. ձմռանը: Կետերով նշված է երբևիցե դիտված առավելագույն (նարնջագույն) և նվազագույն (կապույտ) օրական ջերմաստիճանները

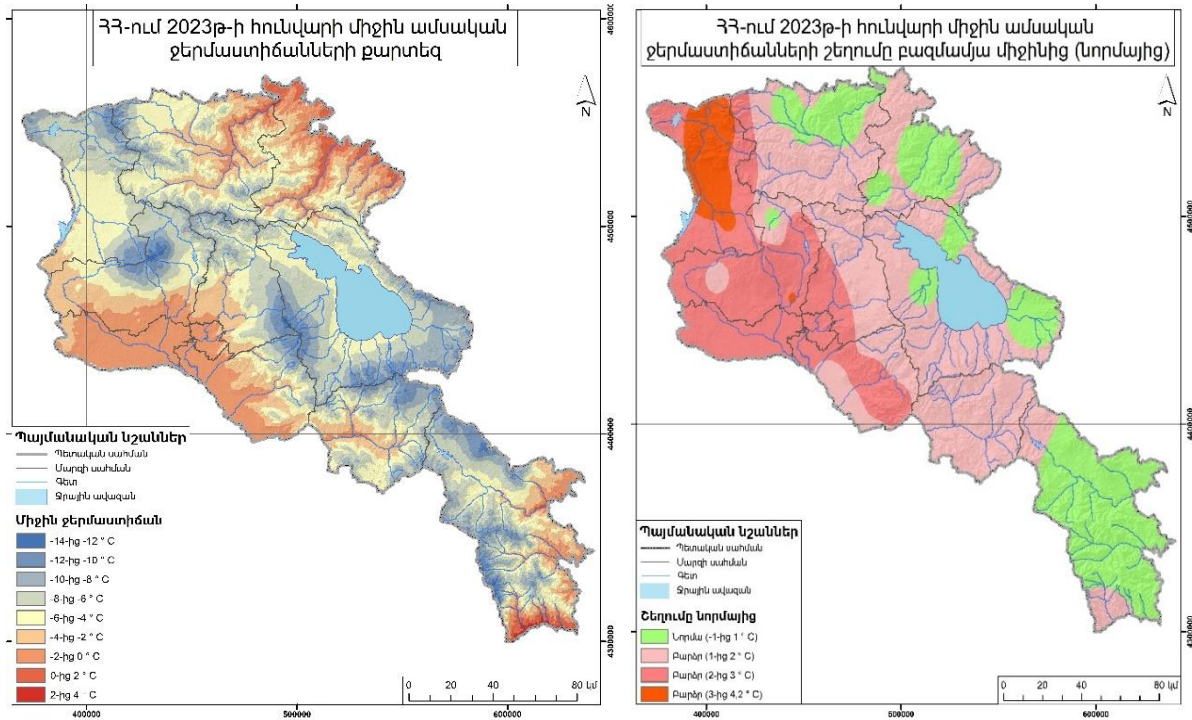
Գծապատկեր 14. Ամսական տեղումների քանակը և դրանց շեղումները (մմ) Երևանում 1966-2023 թթ. ժամանակահատվածում

2. ՕՂԵՐԵՎՈՒԹԱԲԱՆԱԿԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

Հունվար

2023թ. հունվար ամսին հանրապետության զգալի մասում օդի ամսական միջին ջերմաստիճանը եղել է նորմայից բարձր 1-3 աստիճանով:

Միջին ամսական ջերմաստիճանները և նրանց շեղումները նորմայից

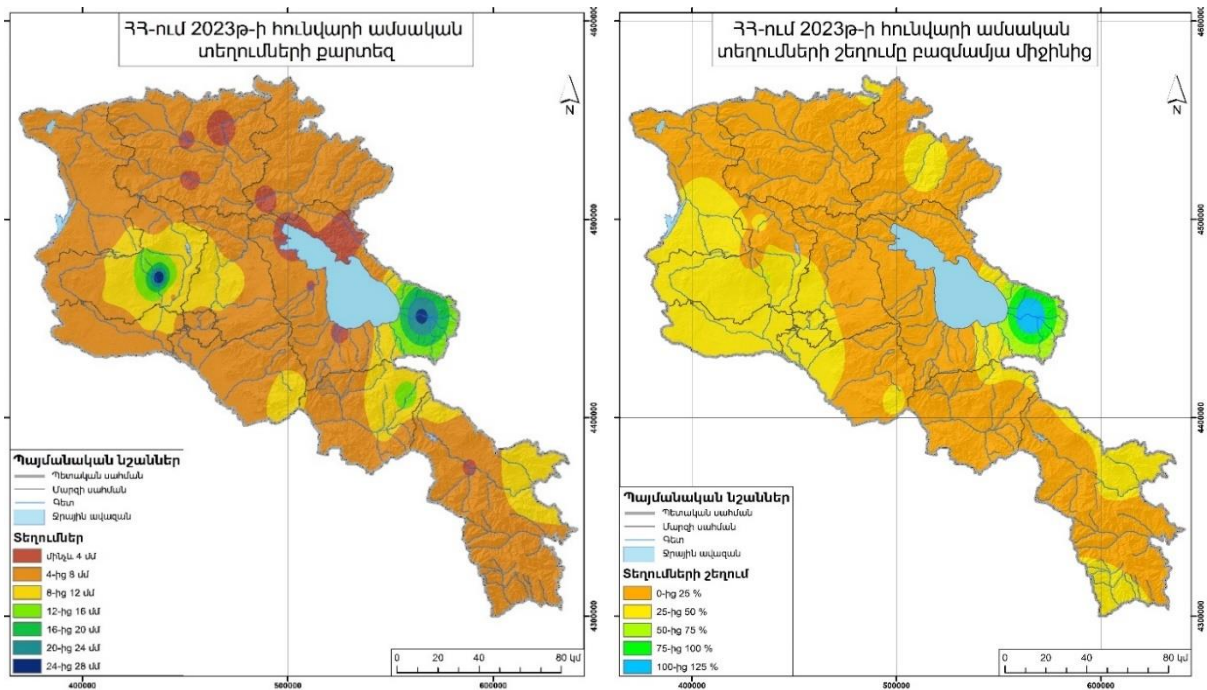

Միջին տասնօրյակային ջերմաստիճանը առաջին տասնօրյակում նորմայից բարձր է եղել 1-3 աստիճանով, երկրորդ և երրորդ տասնօրյակներում շրջանների զգալի մասում եղել է նորմայից բարձր 1.5-2 աստիճանով, բացառությամբ Լոռիի, Տավուշի, Սյունիքի, որտեղ ցածր է եղել նորմայից 1-2 աստիճանով:

Տեղումների քանակը և շեղումը բազմամյա միջինից

Ամսական տեղումների քանակը կազմել է. Տավուշում նորմայի 14-33%, Վայոց ձորում՝ 12-20%, Սյունիքում՝ նախալեռնային շրջաններում՝ 23-35%, հովտային շրջաններում՝ 34%, Շիրակում՝ 18-20%, Կոտայքում՝ լեռնային շրջաններում՝ 32%, նախալեռնային շրջաններում՝ 28-42%, Լոռիում՝ 10-25%, Գեղարքունիքում՝ 5-17%, (Մարտիում՝ 126%), Արմավիրում՝ 27%, Արարատում՝ 23-30%, Արագածոտնում՝ նախալեռնային շրջաններում՝ 28-42%, լեռնային շրջաններում՝ 17-51%, Երևան քաղաքում՝ 28-34%:

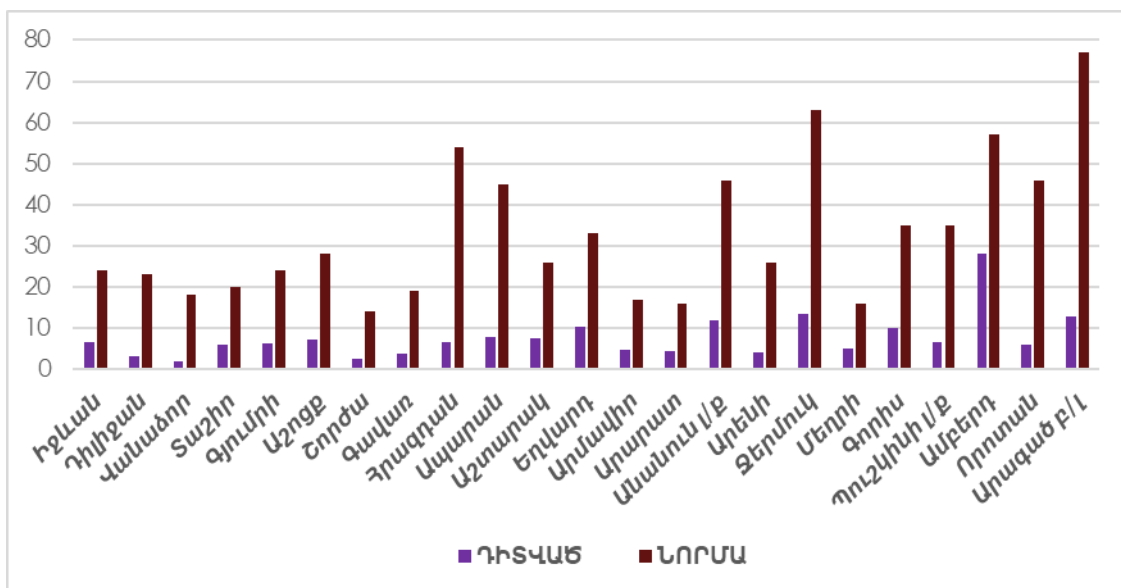
Տեղումների քանակն և շեղումը բազմամյա միջինից

Հունվարի 1-6-ին, 16-27-ին դիտվել է առանց տեղումների եղանակ:

Հունվարի 7-8-ին, 10-ին, 14-15-ին, 28-31-ին՝ առանձին շրջաններում, 9-ին, 11-13-ին, 27-31-ին՝ շրջանների զգալի մասում դիտվել են տեղումներ:

Հունվարի 31-ի դրությամբ հանրապետությունում ձյան ծածկը Արագած բ/լ-ում կազմել է 37սմ, Մարիկում, Ամբերդում՝ 15-16սմ, Շիրակում, Կոտայքում, Արագածոտնի նախալեռներում՝ 4-5սմ, Արարատյան դաշտում՝ մինչև 1-2սմ: Լոռիում, Տավուշում, Սյունիքի հովտային շրջաններում ձյան ծածկը բացակայում է:

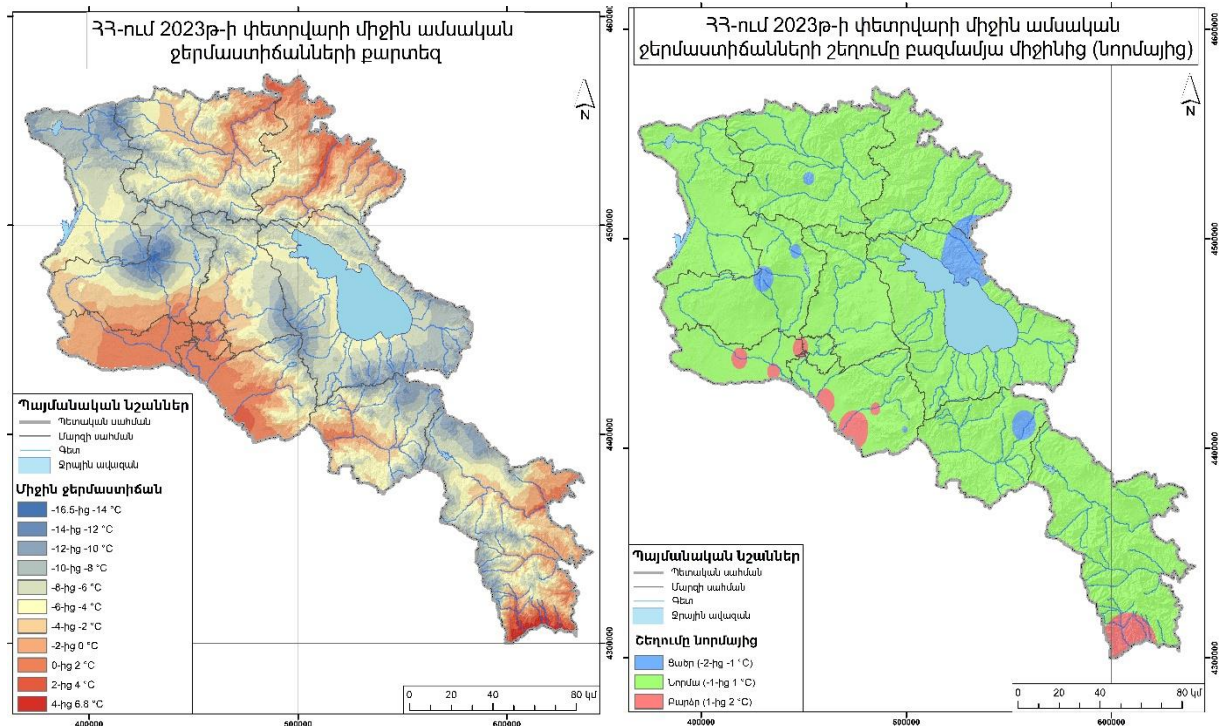
Գծապատկեր 6. Տեղումներ, հունվար 2023թ.

Ողջ ամսվա ընթացքում հանրապետության առանձին շրջաններում, առանձին օրեր դիտվել է մառախուղ մինչև 300-500մ տեսանելիությամբ:

Փետրվար

2023թ. փետրվար ամսին հանրապետության շրջանների զգալի մասում օդի ամսական միջին ջերմաստիճանը եղել է նորմայի սահմաններում՝ մի փոքր դրական և բացասական շեղումներով, բացառությամբ Արարատյան դաշտի, որտեղ բարձր է եղել նորմայից 1-2 աստիճանով:

Միջին ամսական ջերմաստիճանները և նրանց շեղումները նորմայից

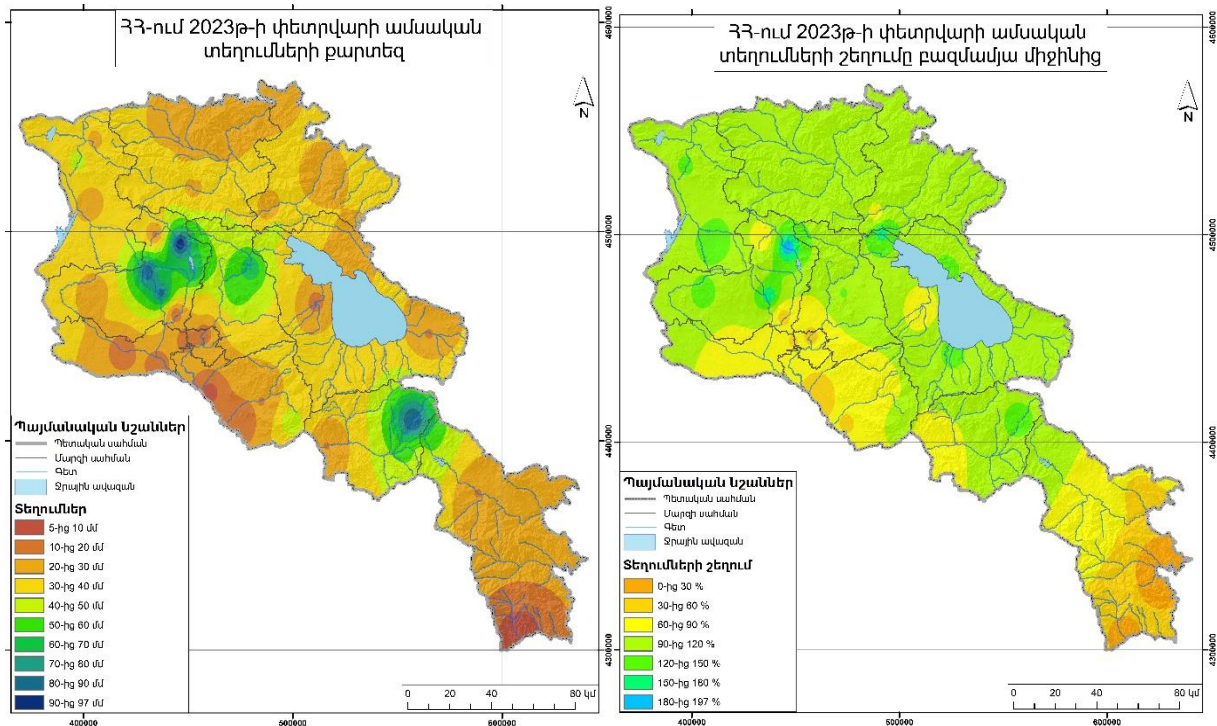

Միջին տասնօրյակային ջերմաստիճանը առաջին տասնօրյակում նորմայից բարձր է եղել 1-3 աստիճանով, երկրորդ տասնօրյակում շրջանների զգալի մասում եղել է նորմայից ցածր 2-5 աստիճանով: Երրորդ տասնօրյակում եղել է նորմայից բարձր 2-4 աստիճանով:

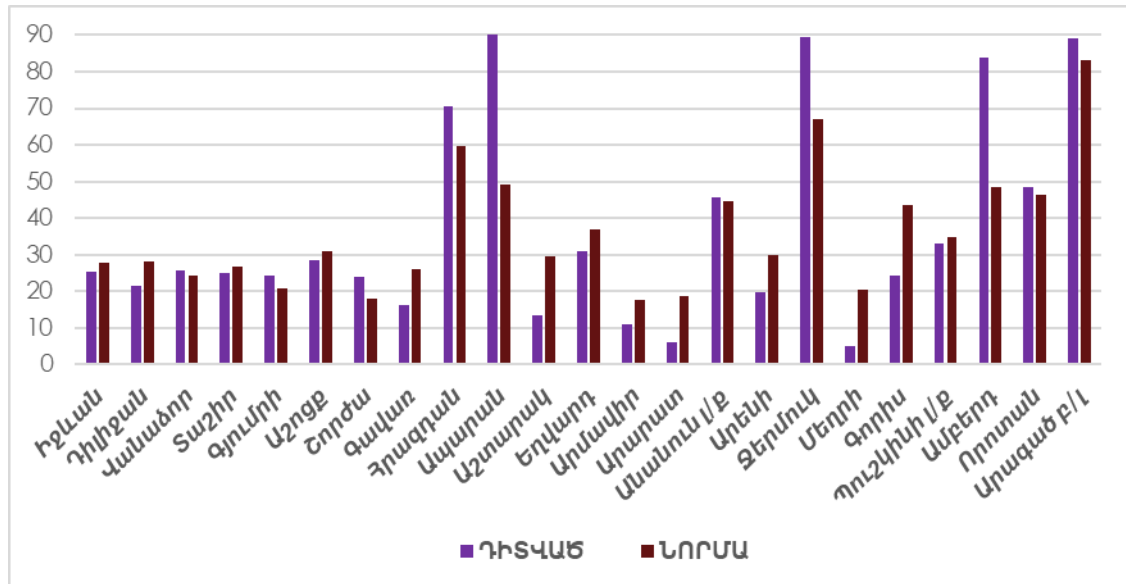
Տեղումների քանակը և շեղումը բազմամյա միջինից

Ամսական տեղումների քանակը կազմել է. Տավուշում նորմայի 76-108%, Վայոց ձորում՝ 65-133%, Սյունիքում՝ նախալեռնային շրջաններում՝ 55-88%, հովտային շրջաններում՝ 24%, Շիրակում՝ 92-140%, Կոտայքում՝ լեռնային շրջաններում՝ 118-122%, նախալեռնային շրջաններում՝ 84%, Լոռիում՝ 94-107%, Գեղարքունիքում՝ 62-165%, Արմավիրում՝ 61%, Արարատում՝ 31-70%, Արագածոտնում՝ նախալեռնային շրջաններում՝ 46-129%, լեռնային շրջաններում՝ 59-198%, Երևան քաղաքում՝ 50-62%:

Տեղումների քանակն և շեղումը բազմամյա միջինից

Փետրվարի 4-ին, 11-20-ին, 22-ին՝ առանձին շրջաններում, 25-28-ին՝ շրջանների զգալի մասում դիտվել են տեղումներ: Փետրվարի 25-28-ին դիտվել է առանց տեղումների եղանակ:

Գծապատկեր 7. Տեղումներ, փետրվար 2023թ.

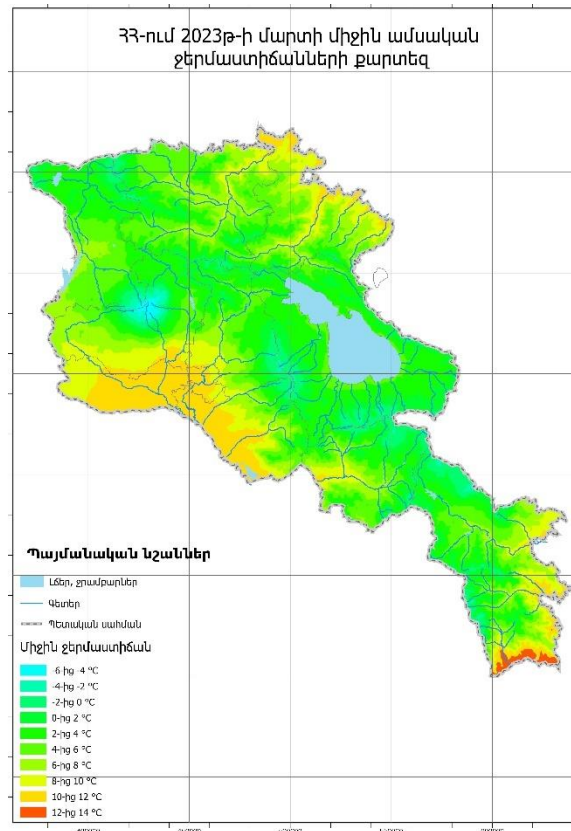
Փետրվարի 28-ի դրությամբ հանրապետությունում ձյան ծածկը Արագած Բ/Լ-ում կազմել է՝ 111սմ, Ամբերդում՝ 55սմ, Ապարանում և Հրազդանում և Զեյթունում՝ 35-36սմ, Մեյլոնովկայում և Ապարան լճայինում՝ 27-29սմ, Անանուն լեռնանցքում, Ֆանտանում և Ամասիայում 22-24սմ, Պուշկինի լեռնանցքում՝ 12սմ, Մարիկում, Սևան լճայինում, Ճամբարակում՝ 7-8սմ, Գյումրիում, Արթիկում և Թալինում՝ 3-5սմ:

Արարտյան դաշտում և նրա նախալեռներում, Սյունիքում, Լոռիում և Տավուշում ձյան ծածկը բացակայում է:

Փետրվարի 2-ին Արթիկում, փետրվարի 7-ին 10-ին և 16-ին՝ Գյումրիում, փետրվարի 10-ին Աշոցքում և Գորիսում, փետրվարի 28-ին Աշոցքում դիտվել է ուժեղ մառախուղ 50մ տեսանելիությամբ:

Մարտ

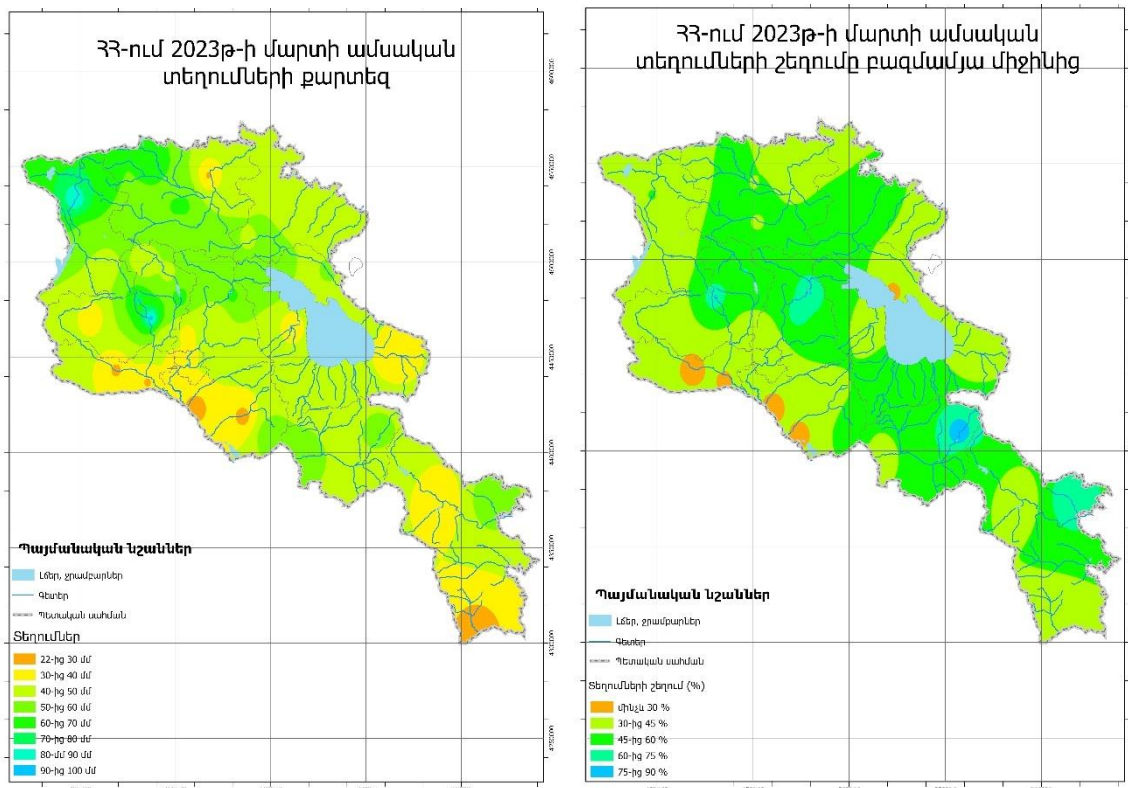
Մարտ ամսին հանրապետության շրջանների զգալի մասում օդի ամսական միջին ջերմաստիճանը բարձր է եղել նորմայից 4-6 աստիճանով:

Միջին տասնօրյակային ջերմաստիճանը առաջին և երկրորդ տասնօրյակում նորմայից բարձր է եղել 4-6, երրորդ տասնօրյակում՝ նորմայից բարձր 3-5 աստիճանով:

Տեղումների քանակը և շեղումը բազմամյա միջինից

Ամսական տեղումների քանակը մարտին կազմել է. Տավուշում նորմայի 98-109%, Վայոց ձորում՝ 66-133%, Սյունիքում՝ նախալեռնային շրջաններում՝ 78-88%, հովտային շրջաններում՝ 80%, Շիրակում՝ 105-202%, Կոտայքում՝ լեռնային շրջաններում՝ 68-83%, նախալեռնային շրջաններում՝ 83-84%, Լոռիում՝ 105-152%, Գեղարքունիքում՝ 81-178%, Արմավիրում՝ 122-123%, Արարատում՝ 63-155%, Արագածոտնում՝ նախալեռնային շրջաններում՝ 104-114%, լեռնային շրջաններում՝ 78-197%, Երևան քաղաքում՝ 107-116%:

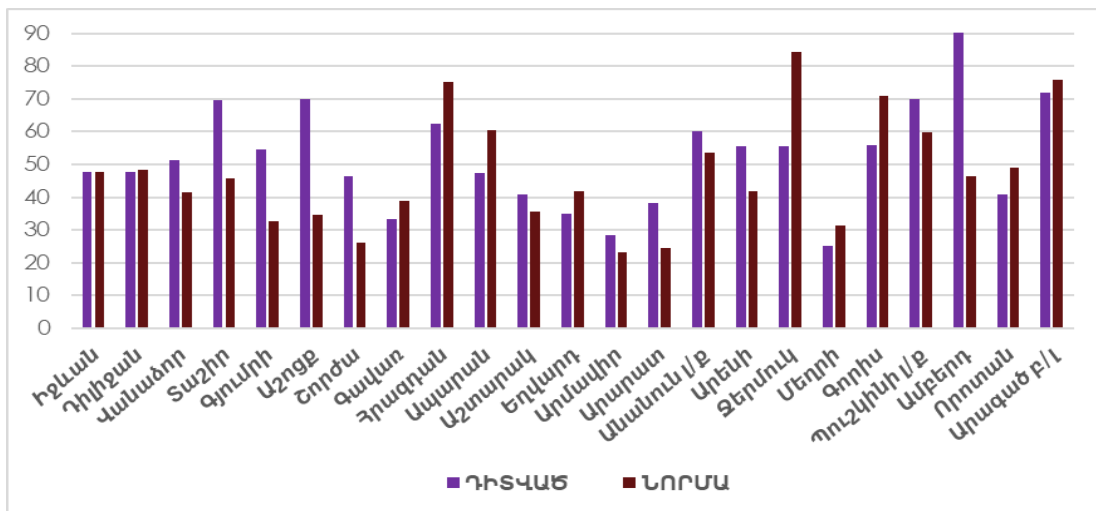

Մարտի 2-ին, 6-7-ին, 9-10-ին, 21-26-ին, 30-31-ին առանձին շրջաններում, 3-5-ին, 16-20-ին, 27-ին շրջանների զգալի մասում դիտվել են տեղումներ:

Մարտի 1-ին, 8-ին, 10-15-ին, 29-ին դիտվել է առանց տեղումների եղանակ:

Մարտի 31-ի դրությամբ հանրապետությունում ձյան ծածկը Արագած բ/լ-ում կազմել է 152սմ, Իջևանում՝ 20սմ, Ճամբարակում, Մասրիկում՝ 10-13սմ, Աշոցքում և Պուշկինի լեռնանցքում՝ 5-6սմ, Տավուշի, Լոռիի, Գեղարքունիքի առանձին հատվածներում՝ մինչև 1-2սմ:

Արարատյան դաշտում, Սյունիքի հովտային շրջաններում ձյան ծածկը բացակայել է:

Գծապատկեր 8. Տեղումներ, մարտ 2023թ.

Առանձին օրեր առանձին վայրերում դիտվել է ուժեղ մառախուղ 50սմ տեսանելիությամբ:

Մարտի 6-ին Արթիկում և Իջևանում դիտվել է ուժեղ քամի 25մ/վ արագությամբ:

3. ՄԹՆՈԼՈԴՏԱՅԻՆ ՕՂ

Մթնոլորտային օդի աղտոտումը կարող է լինել բնական և մարդածին: Աղտոտման պատճառներ կարող են հանդիսանալ՝

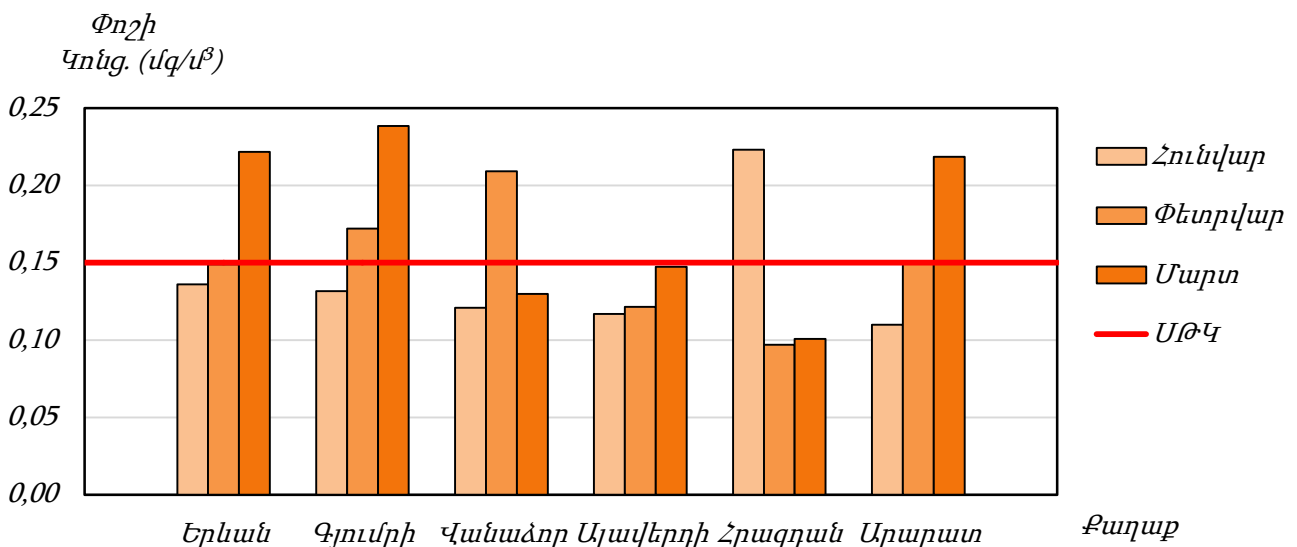
- վառելիքի այրումը (էլեկտրաէներգիայի արտադրություն, տրանսպորտ, արդյունաբերություն և տնային տնտեսություններ),
- արդյունաբերական արտանետումները, լուծիչների օգտագործումը, օրինակ՝ քիմիական և հանքարդյունաբերության ոլորտում,
- գյուղատնտեսությունը,
- թափոնների բաց այրումը,
- բնական աղբյուրների, ներառյալ հրաբխային ժայթքումների, լեռնային փոշու տարածումը, բույսերից ցնդող օրգանական միացությունների արտանետումները և այլն:

Մարդու գործունեության հետևանքով մթնոլորտային օդ կարող են արտանետվել տարատեսակ գազեր և տարբեր չափերի մասնիկներ, որոնք իրենց մեջ պարունակում են ծանր մետաղներ:

Մթնոլորտն աղտոտող նյութերի պարունակություններն որոշելու համար 2023 թվականի 1-ին եռամսյակում մթնոլորտային օդի դիտարկումներ կատարվել են Երևան, Գյումրի, Վանաձոր, Ալավերդի, Հրազդան, Արարատ, Ծաղկաձոր, Չարենցավան, Կապան և Քաջարան քաղաքներում: Ընդհանուր առմամբ վերը թվարկված բնակավայրերում գործում է 15 անշարժ՝ ակտիվ նմուշառման դիտակայան և 214 շարժական՝ պասիվ նմուշառման դիտակետ: Քաղաքների մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի և ազոտի երկօքսիդի միջին ամսական և միջին շաբաթական կոնցենտրացիաների բաշխվածության քարտեզները հասանելի են www.meteomonitoring.am ինտերնետային կայքում:

2023 թվականի 1-ին եռամսյակում մթնոլորտային օդում փոշու միջին ամսական կոնցենտրացիան գերազանցել է Երևան, Վանաձոր, Հրազդան, Գյումրի և Արարատ քաղաքներում:

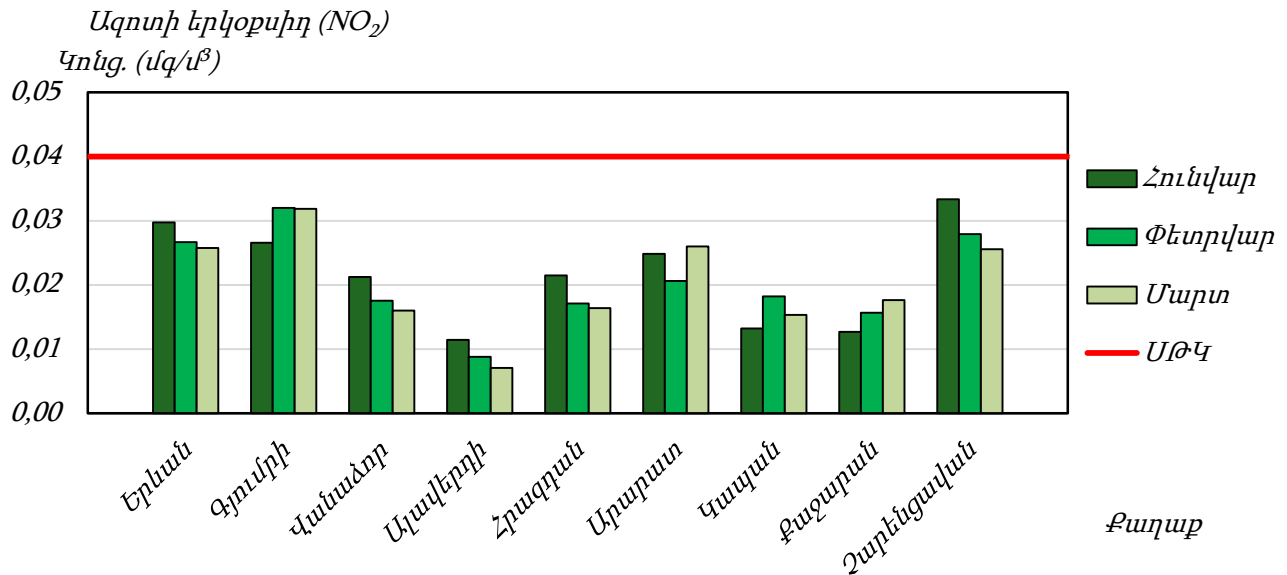
Փոշով աղտոտվածությունը կարող է առաջանալ արդյունաբերական գործընթացների, տրանսպորտային միջոցների, ճանապարհային փոշու, շինարարության, գյուղատնտեսական և այլ գործողությունների հետևանքով:

Գծապատկեր 9. Մթնոլորտային օդում փոշու կոնցենտրացիայի փոփոխություններն ըստ քաղաքների

2023 թվականի 1-ին եռամսյակում մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիան չի գերազանցել է ՄԹԿ-ն:

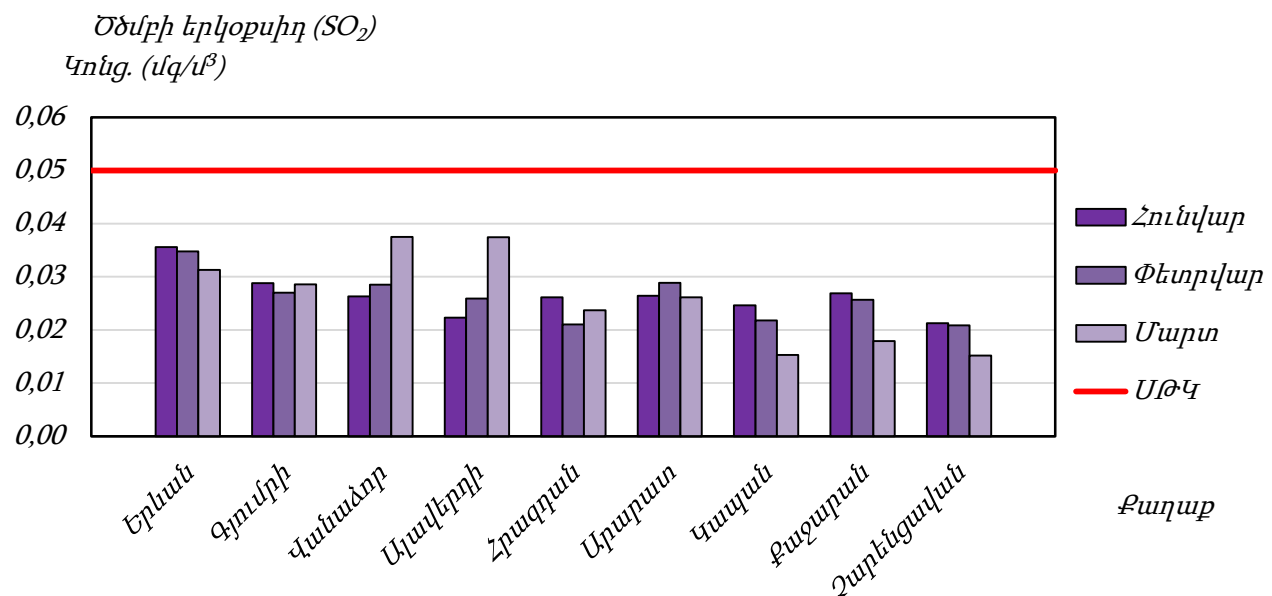
Մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի առաջացման գլխավոր աղբյուրն ավտոտրանսպորտն է:

Գծապատկեր 10. Մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի կոնցենտրացիայի փոփոխություններն ըստ քաղաքների

2023 թվականի 1-ին եռամսյակում մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաները չեն գերազանցել համապատասխան ՄԹԿ-ն:

Ծծմբի երկօքսիդը մթնոլորտային օդում առաջանում է ծծումբ պարունակող վառելիքների այրման, ինչպես նաև արդյունաբերական գործընթացների ժամանակ:

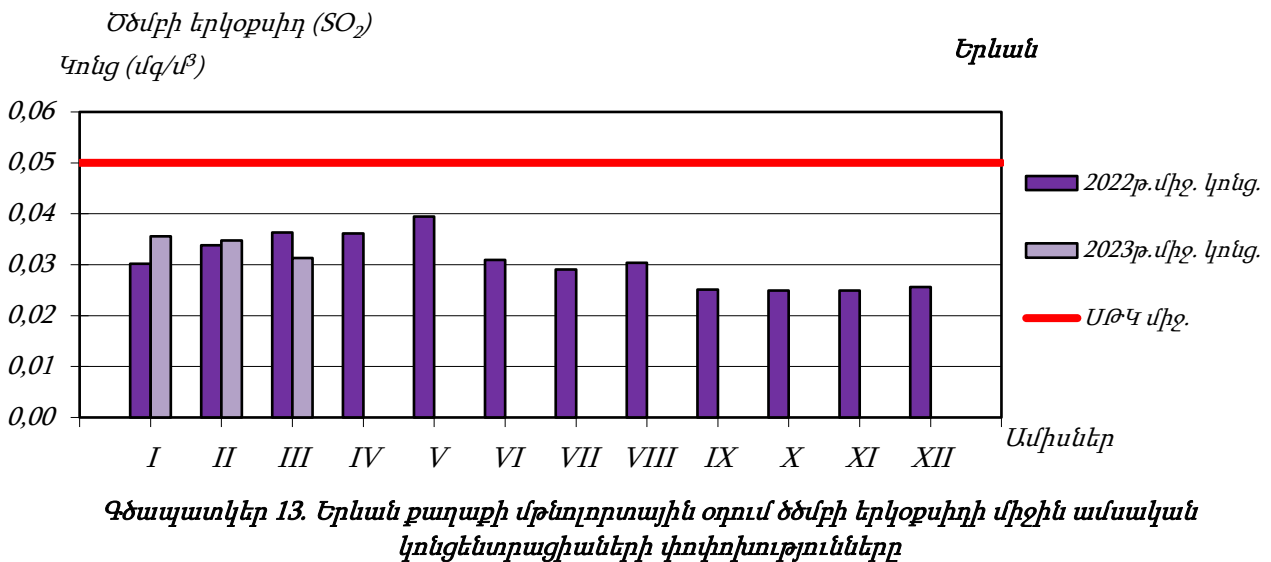
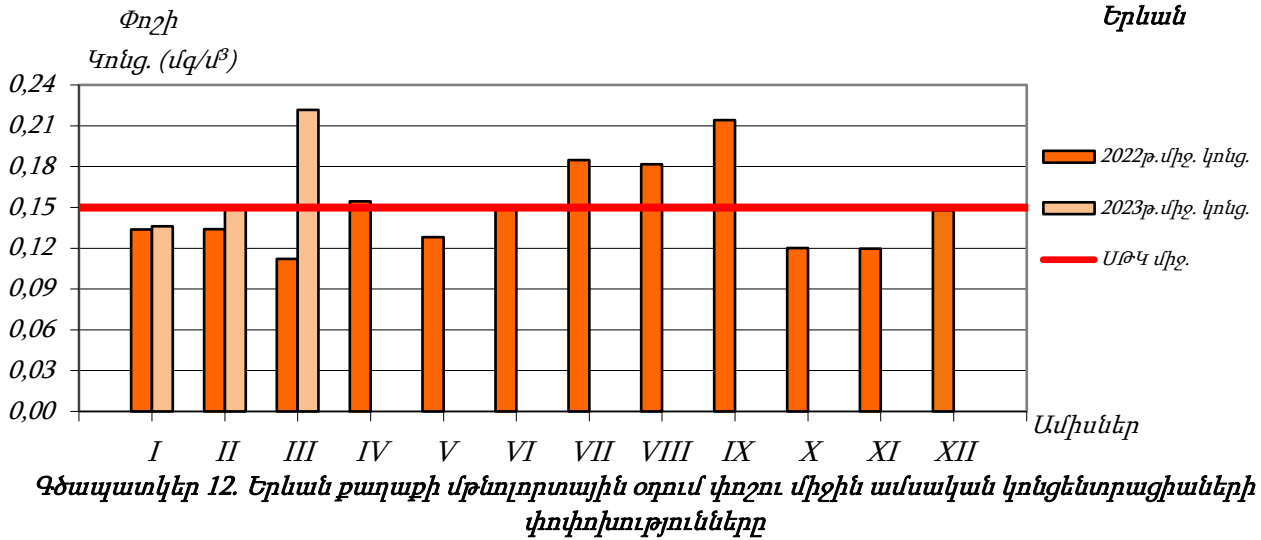

Գծապատկեր 11. Մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի կոնցենտրացիայի փոփոխություններն ըստ քաղաքների

Երևան

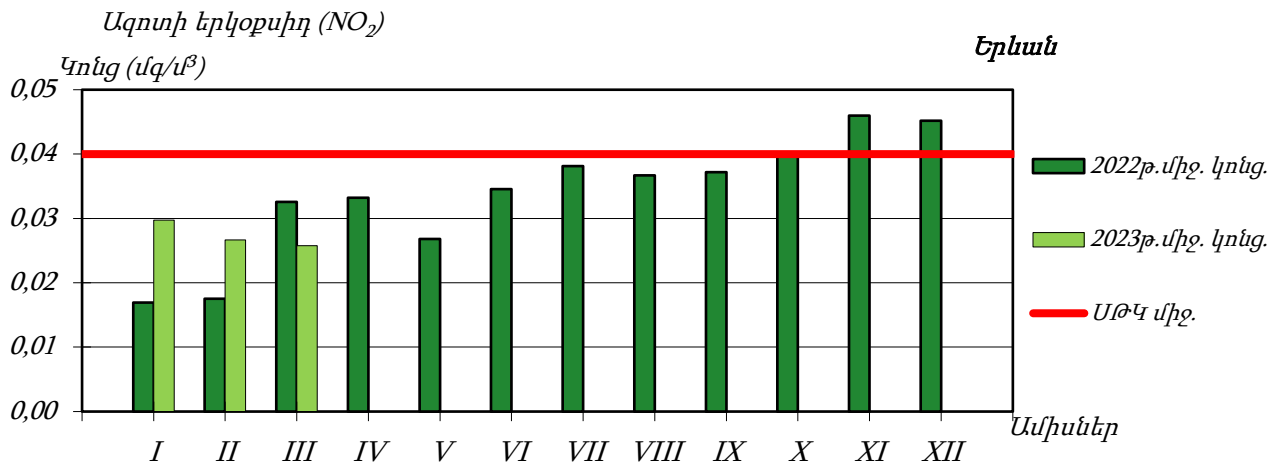
Երևան քաղաքում կատարվում են փոշու*, ծծմբի երկօքսիդի**, ազոտի երկօքսիդի, և գետնամերձ օզոնի դիտարկումներ: Քաղաքում գործում է 45 շարժական դիտակետ և 5 անշարժ դիտակայան:

Երևան քաղաքի մթնոլորտային օդում փոշու միջին ամսական կոնցենտրացիան մարտ ամսին 1.5 անգամ գերազանցել համապատասխան ՍԹԿ-ի արժեքը, իսկ փետրվարին՝ մոտ է եղել ՍԹԿ-ին: Ազոտի և ծծմբի երկօքսիդների միջին ամսական կոնցենտրացիաները երեք ամիսների ընթացքում չեն գերազանցել համապատասխան ՍԹԿ-ները:

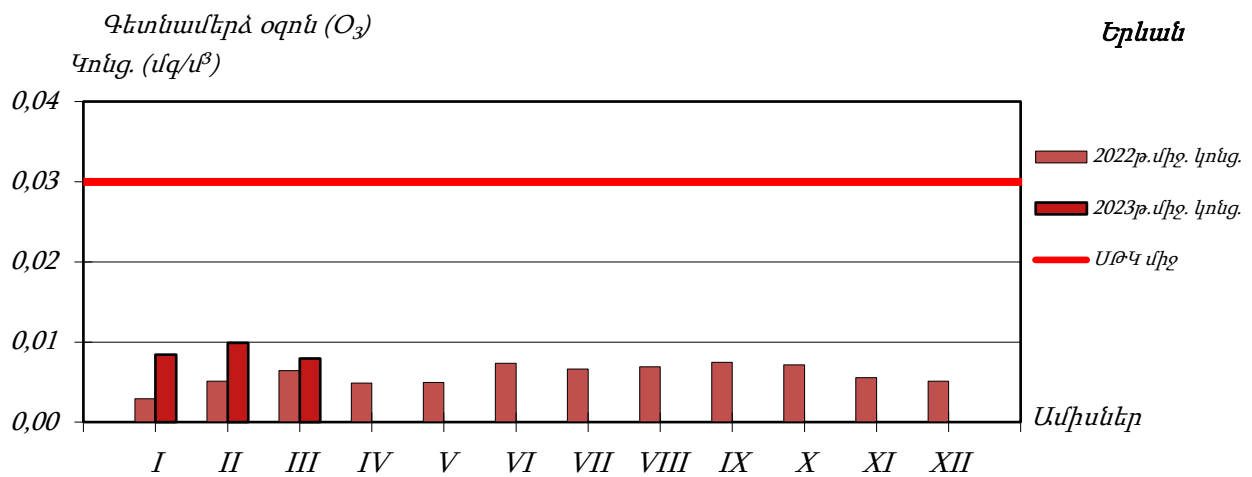

*կախված մասնիկներ

**անհիդրիդ ծծմբային

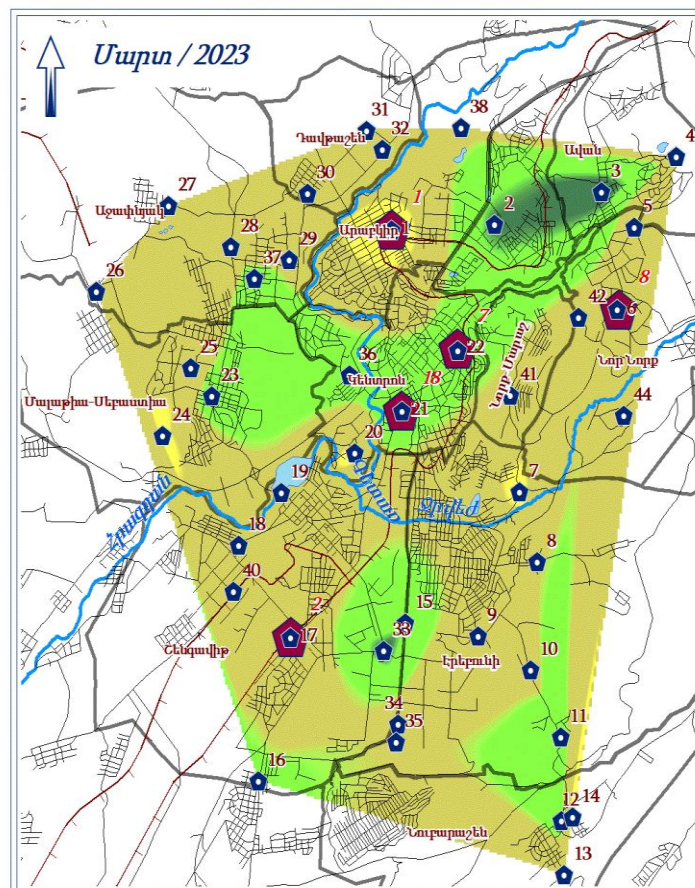
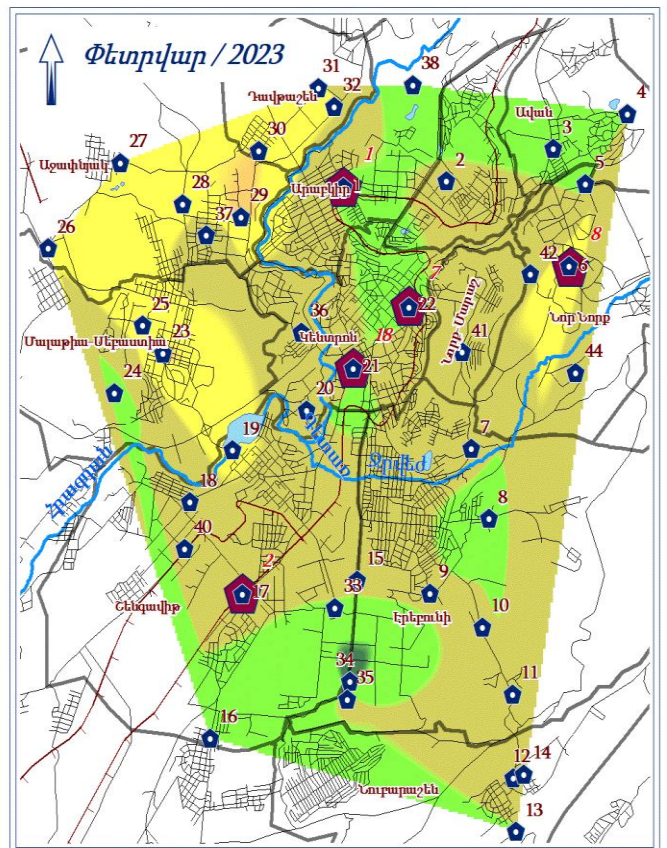
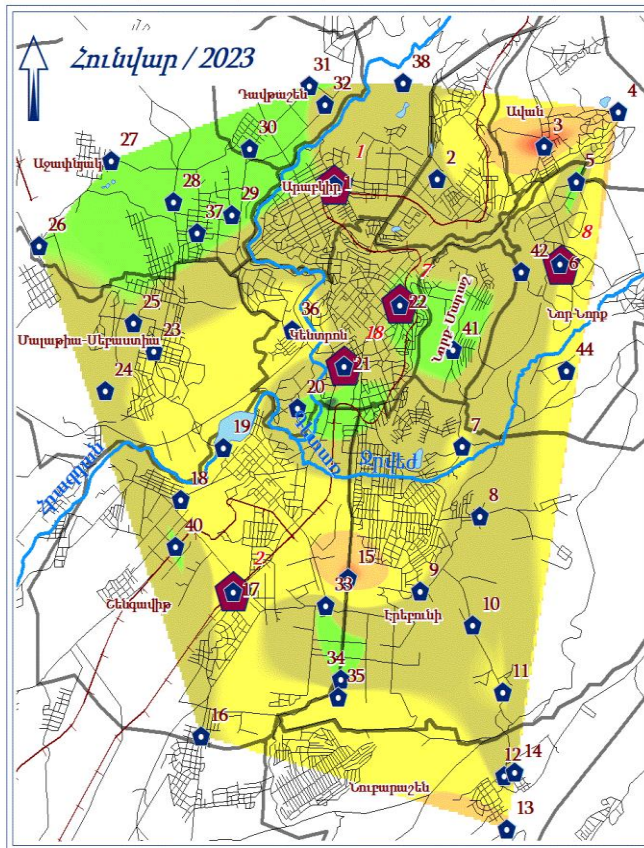

Գծապատկեր 14. Երևան քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Գծապատկեր 15. Երևան քաղաքի մթնոլորտային օդում գետնամերձ օզոնի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

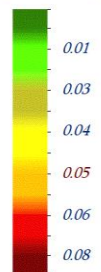
Երևան քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի SO₂ միջին
ամսական կոնցենտրացիոն բաշխվածությունը

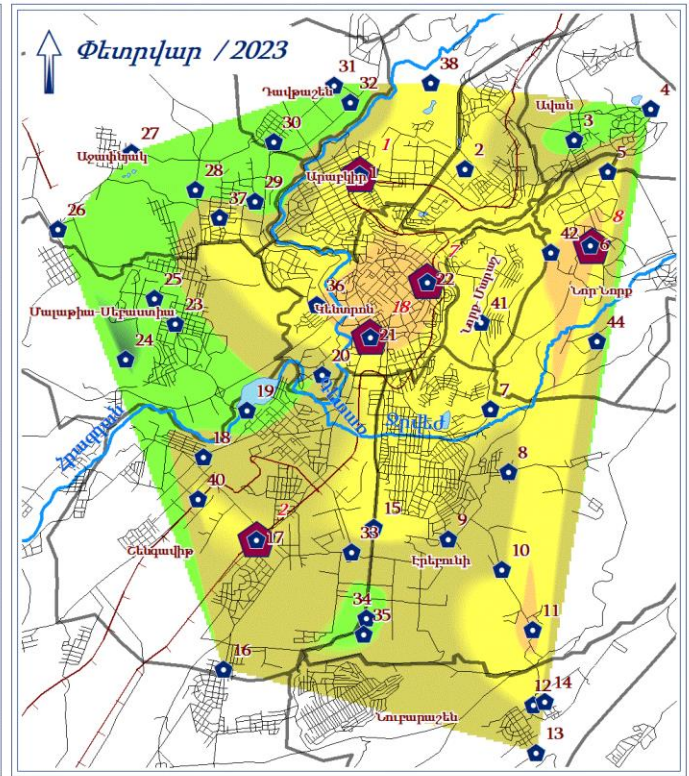
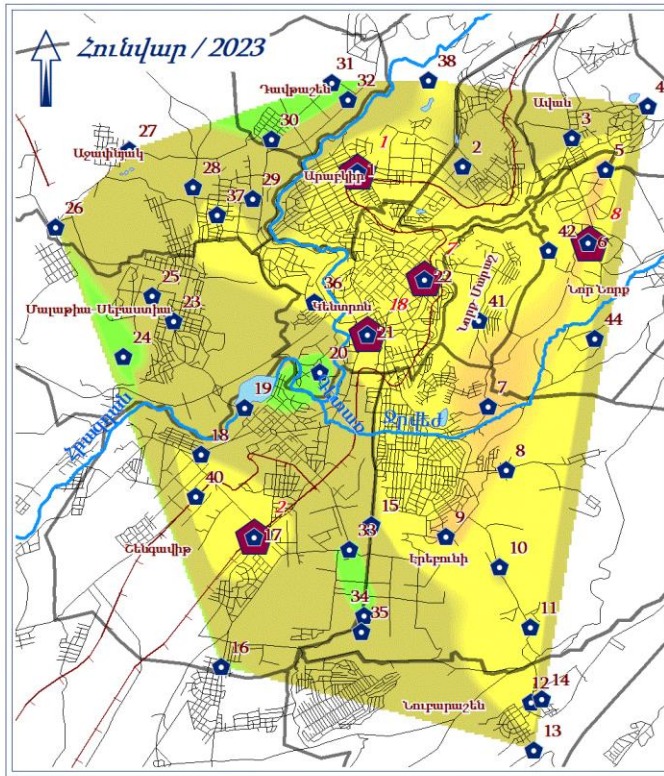
Պայմանական նշաններ

- Պասիվ նմուշառման դիտակետեր
- Ակտիվ նմուշառման դիտակայաններ
- Գետային ցանց
- Դաշնային ցանց
- Երկաթգծեր
- Երևանի վարչական շրջաններ

Ծծմբի երկօքսիդի կոնցենտրացիոն բաշխվածության սանդղակը (մգ/մ³)

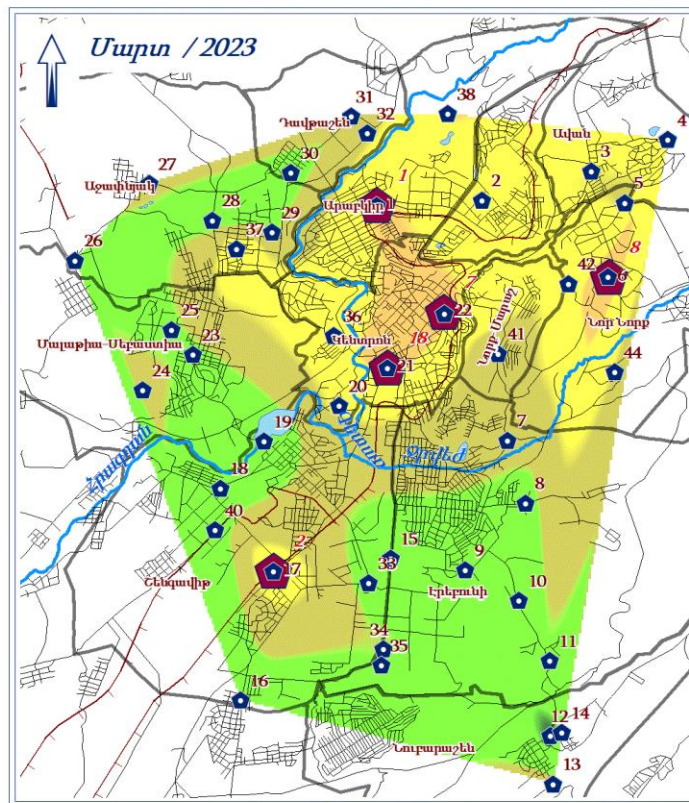

Երևան քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի (NO_2) միջին ամսական կոնցենտրացիոն բաշխվածությունը

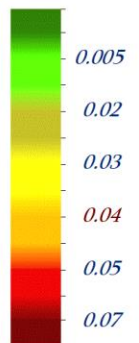

Պայմանական նշաններ

- Պասիվ նմուշառման դիտակետեր
- Ակտիվ նմուշառման դիտակայաններ
- Գետային ցանց
- Ճանապարհներ և փողոցներ
- Երկաթգծեր
- Երևանի վարչական շրջաններ

Ազոտի երկօքսիդի կոնցենտրացիոն բաշխվածության սանդղակը (մգ/մ^3)

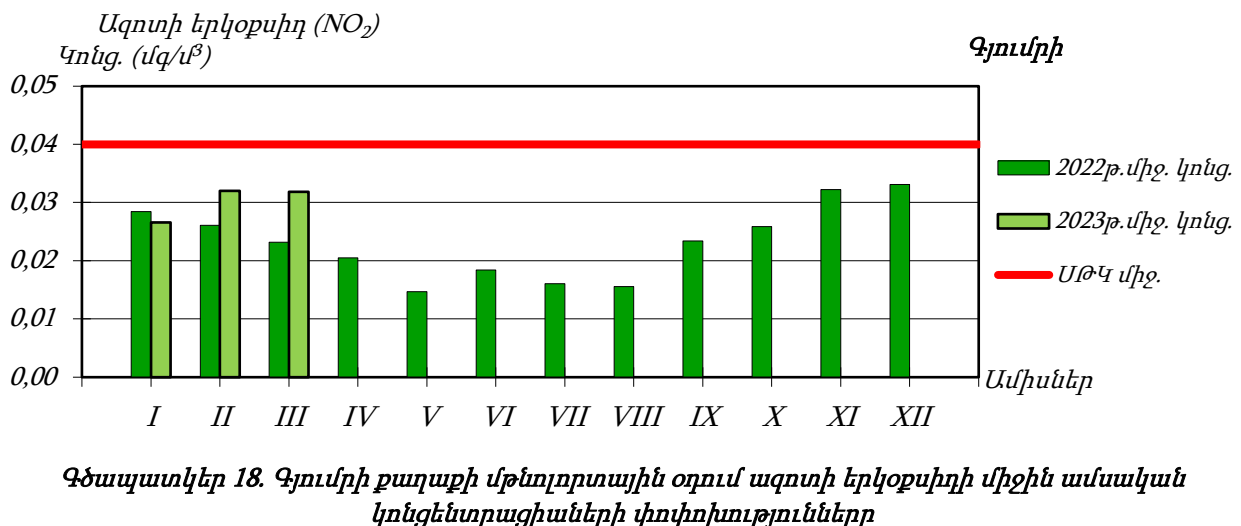
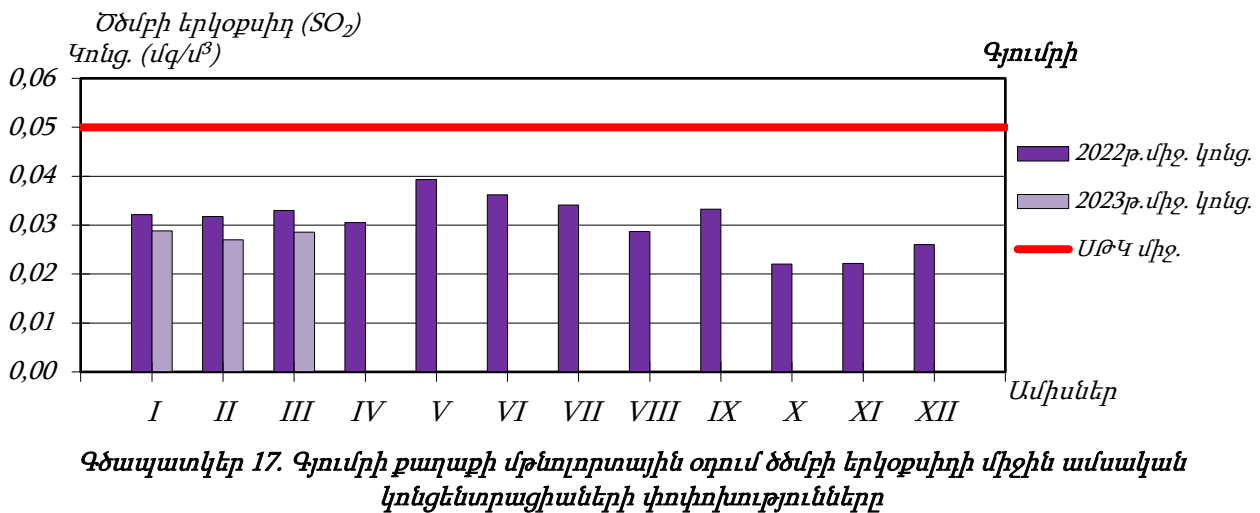
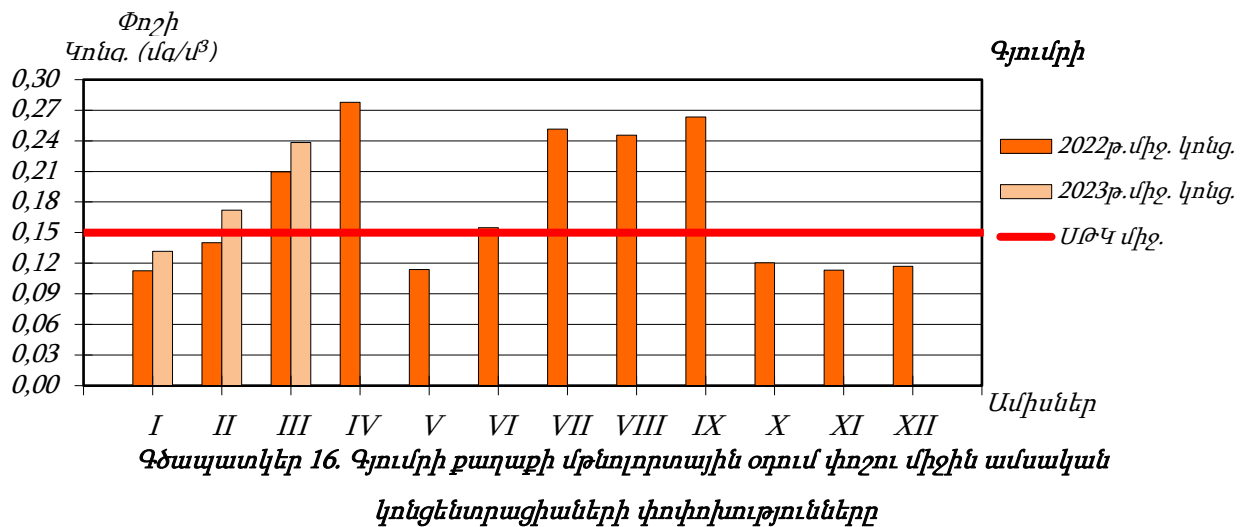

Գյումրի

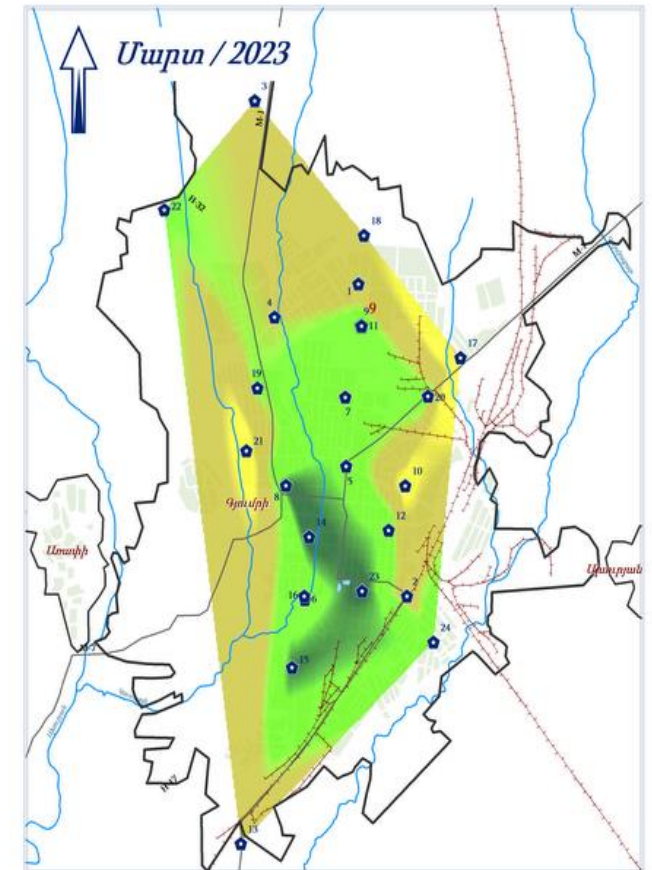
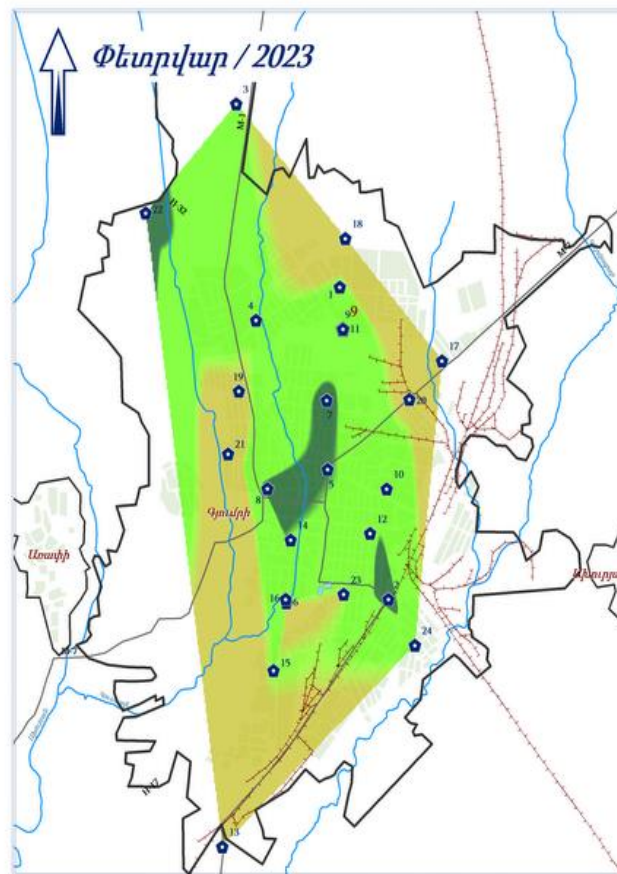
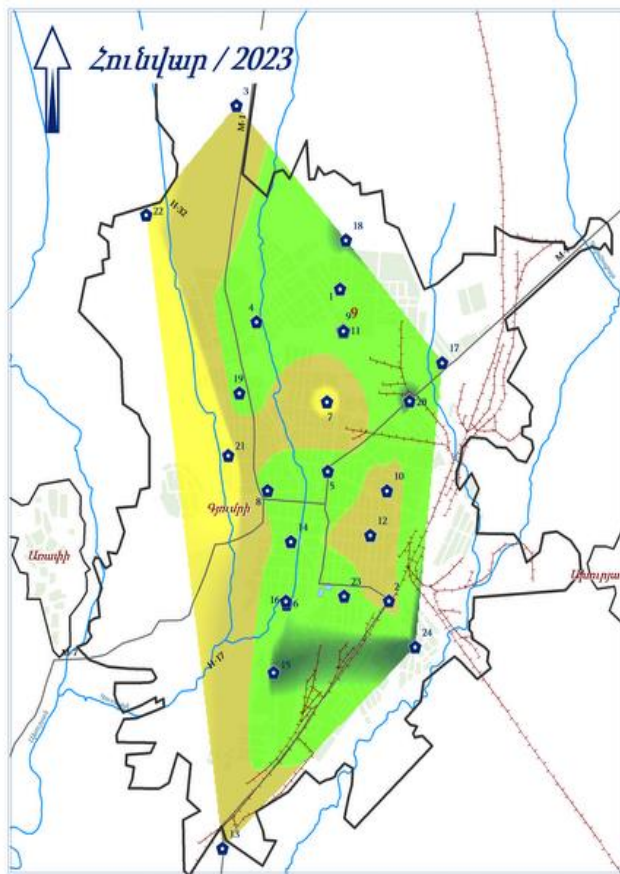
Գյումրի քաղաքում կատարվում են փոշու, ծծմբի և ազոտի երկօքսիդների դիտարկումներ: Քաղաքում գործում է մեկ անշարժ դիտակայան և 24 շաբաթական դիտակետ:

Գյումրի քաղաքի մթնոլորտային օդում որոշված փոշու միջին ամսական կոնցենտրացիան փետրվար ամսին գերազանցել է համապատասխան ՍԹ-ն՝ 1.1, իսկ մարտին՝ 1.6 անգամ:

Ազոտի երկօքսիդի և ծծմբի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաները երեք ամիսներին չեն գերազանցել համապատասխան ՍԹ-ները:

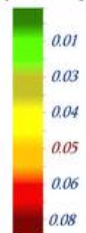
Գյումրի քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի (SO_2)
միջին ամսական կոնցենտրացիոն բաշխվածությունը

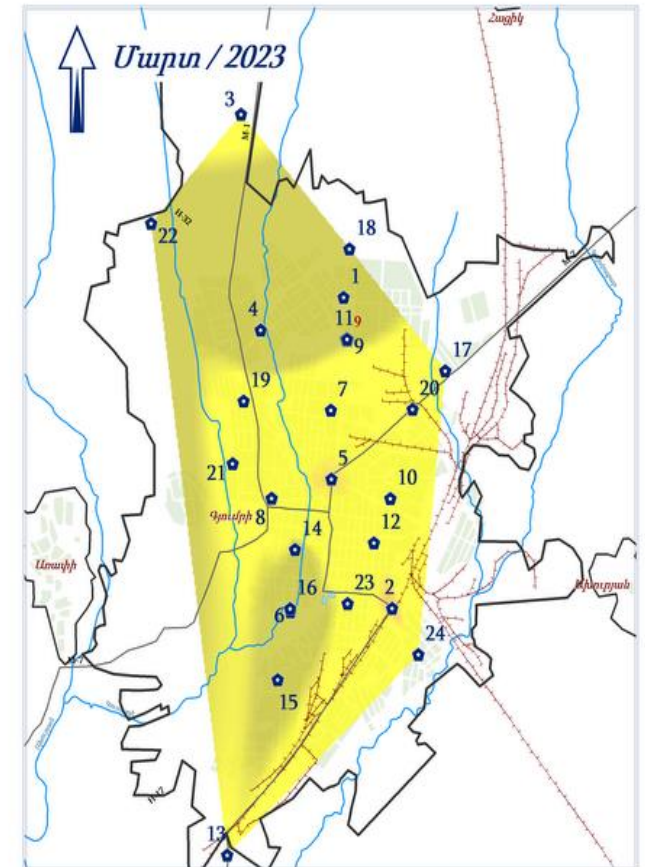
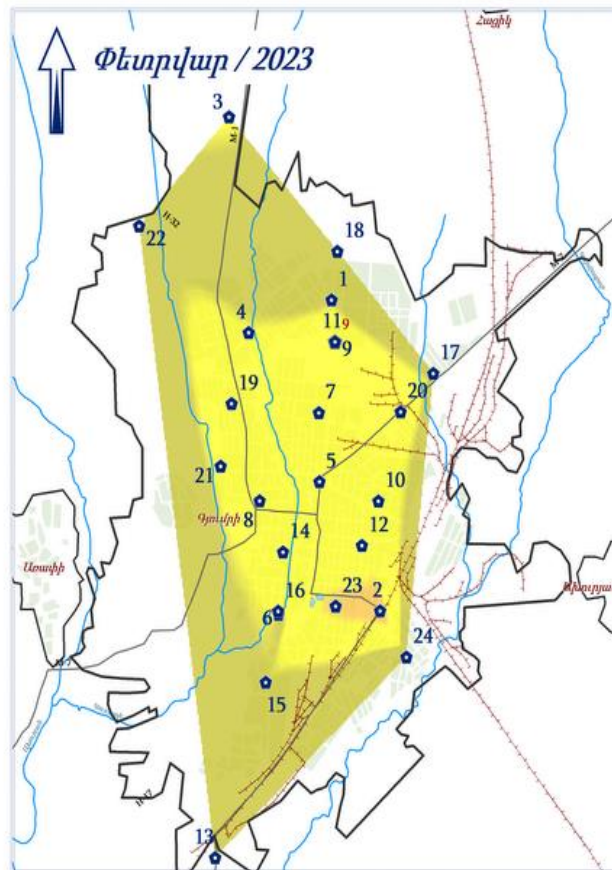
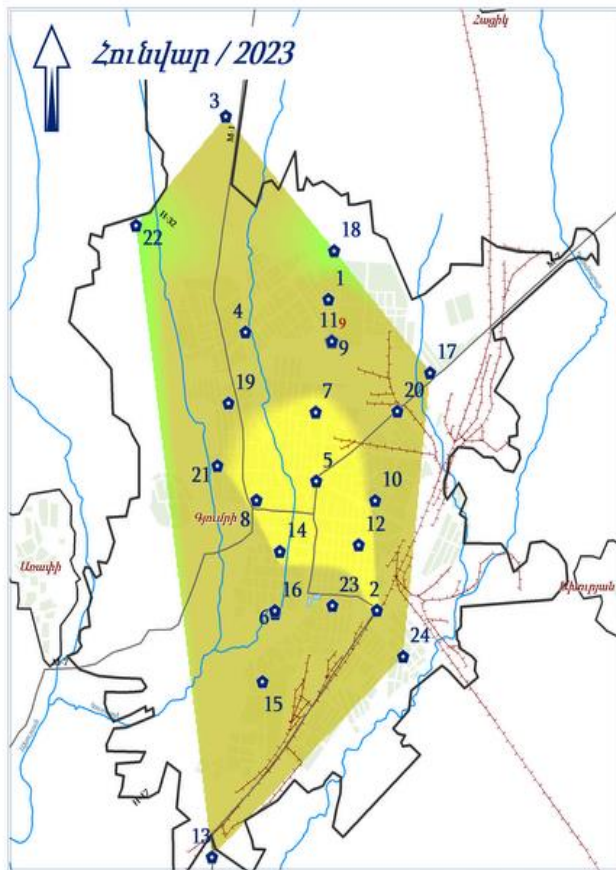
Պայմանական նշաններ

- Պասիվ նմուշառման դիտակետեր
- Ակտիվ նմուշառման դիտակայաններ
- Գետային ցանց
- Զանապարհներ և փողոցներ
- Միջպետական ճանապարհ
- Երկաթգծեր
- Բնակավայրեր

Ծծմբի երկօքսիդի կոնցենտրացիոն բաշխվածության սանդղակը ($մգ/մ^3$)

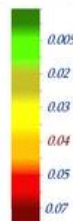
Գյումրի քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի (NO_2)
միջին ամսական կոնցենտրացիոն բաշխվածությունը

Պայմանական նշաններ

- Պատվիկ նմուշառման դիտակետեր
- Ակտիվ նմուշառման դիտակայաններ
- Գետային ցանց
- Ճանապարհներ և փողոցներ
- Միջպետական ճանապարհ
- Երկաթգծեր
- Բնակավայրեր

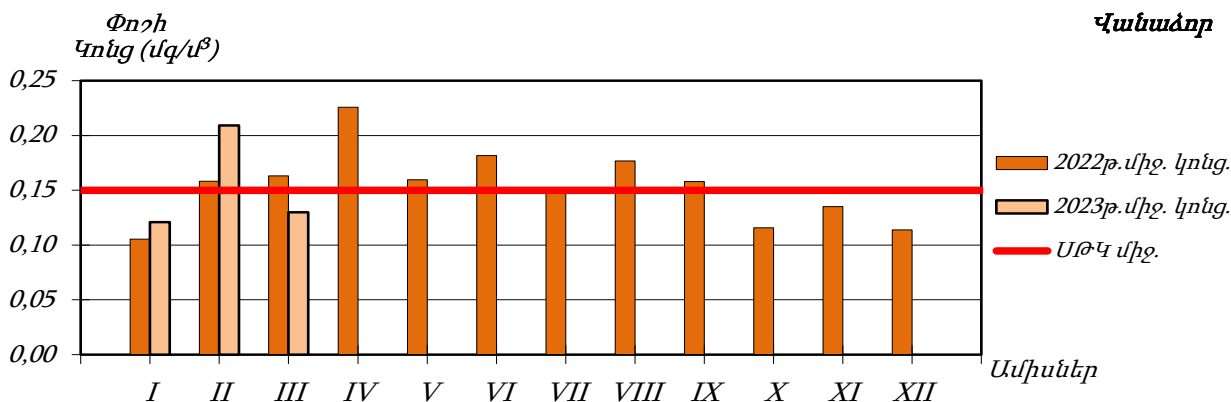
Ազոտի երկօքսիդի կոնցենտրացիոն բաշխվածության սանդղակը (մգ/մ^3)

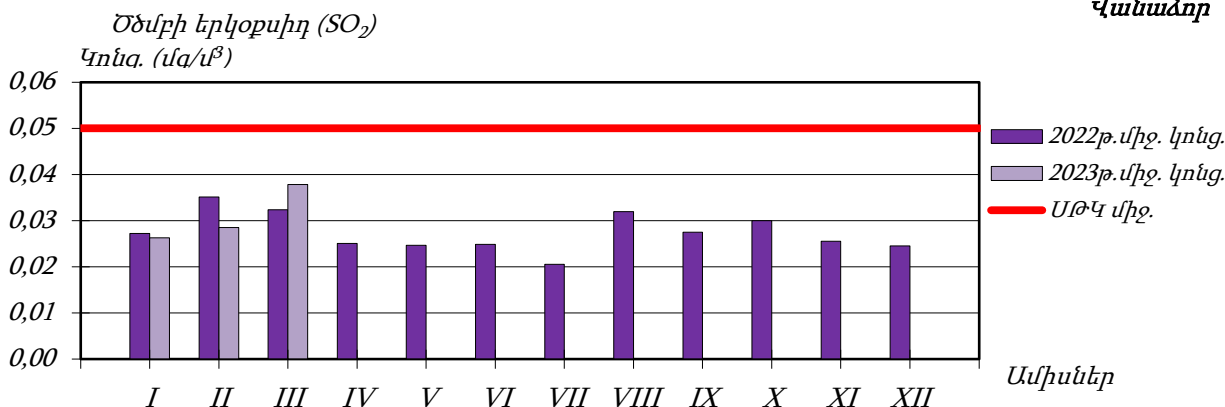
Վանաձոր

Վանաձոր քաղաքում կատարվում են փոշու, ծծմբի երկօքսիդի և ազոտի երկօքսիդի դիտարկումներ: Քաղաքում գործում են երեք անշարժ դիտակայան և 24 շարժական դիտակետ:

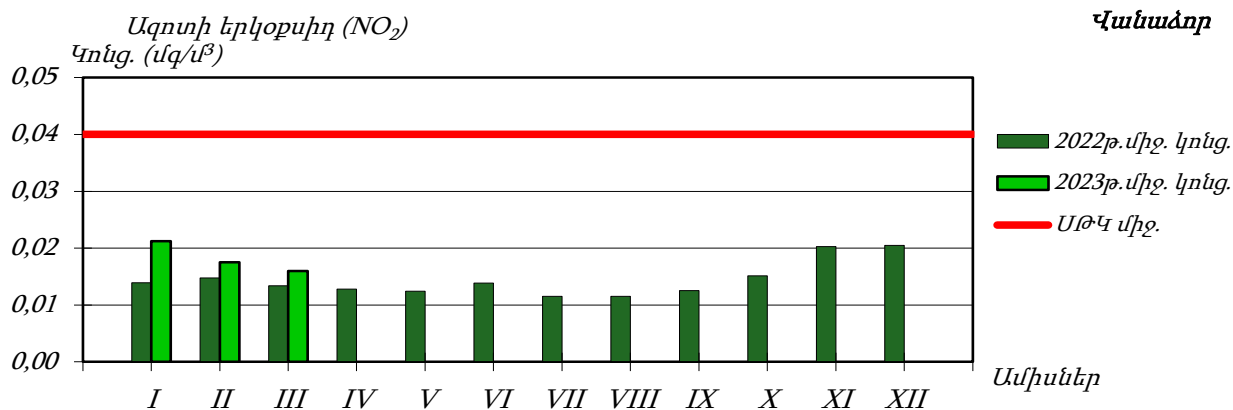
Վանաձոր քաղաքի մթնոլորտային օդում փոշու միջին ամսական կոնցենտրացիան փետրվար ամսին գերազանցել է ՍԹԿ-ն 1.4 անգամ: Ծծմբի և Ազոտի երկօքսիդների միջին ամսական կոնցենտրացիաները երեք ամիսներին չեն գերազանցել համապատասխան ՍԹԿ-ները:

Գծապատկեր 19. Վանաձոր քաղաքի մթնոլորտային օդում փոշու միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Գծապատկեր 20. Վանաձոր քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

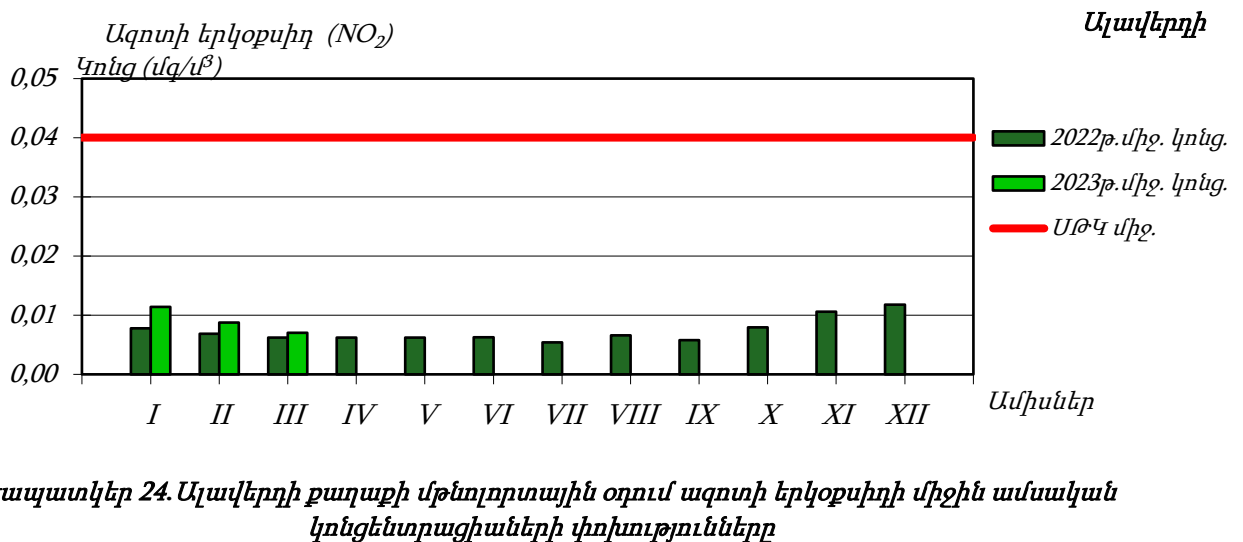
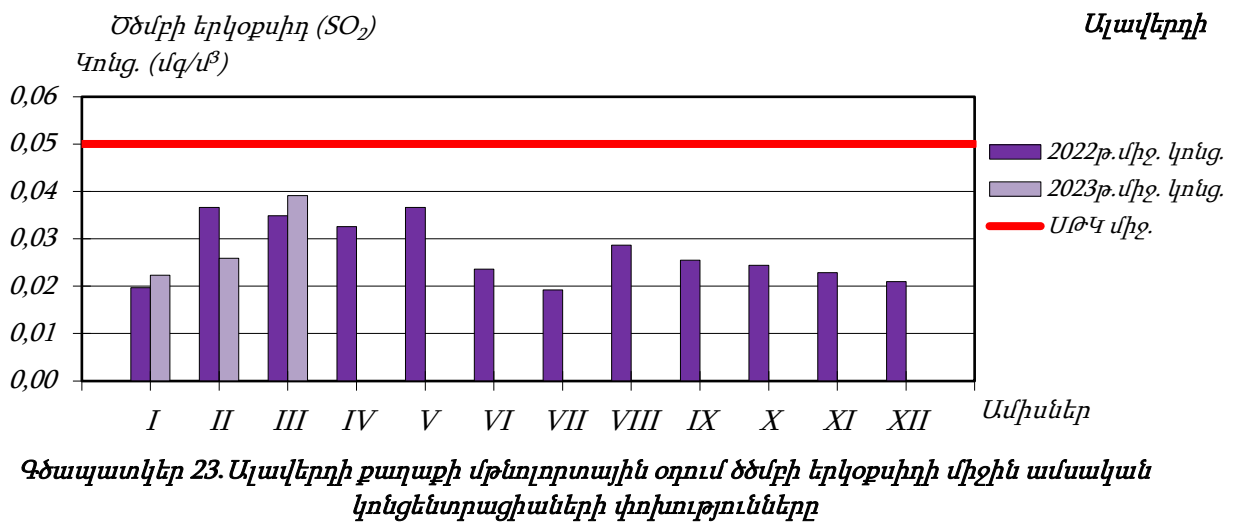
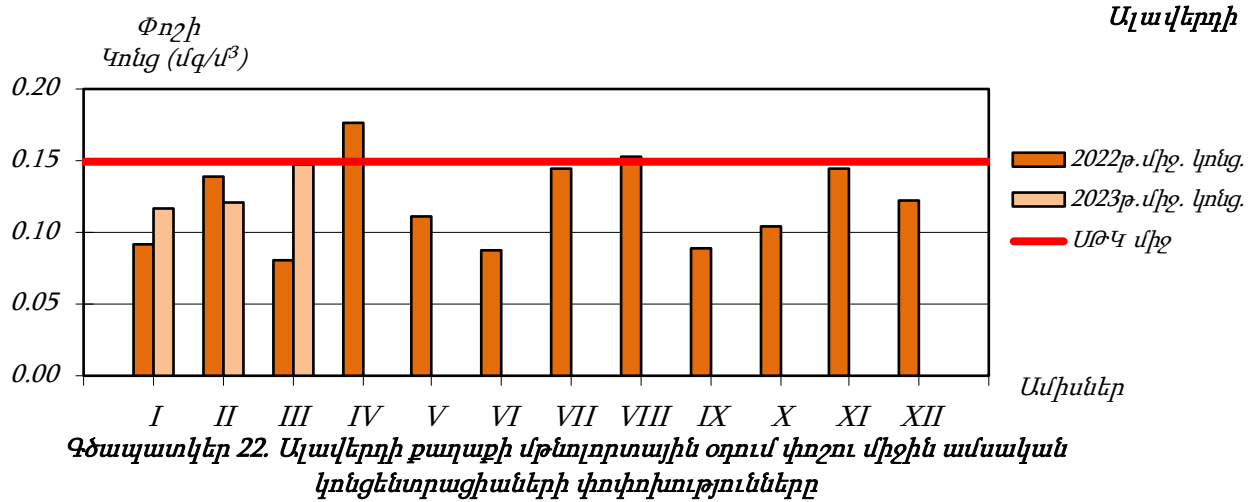

Գծապատկեր 21. Վանաձոր քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

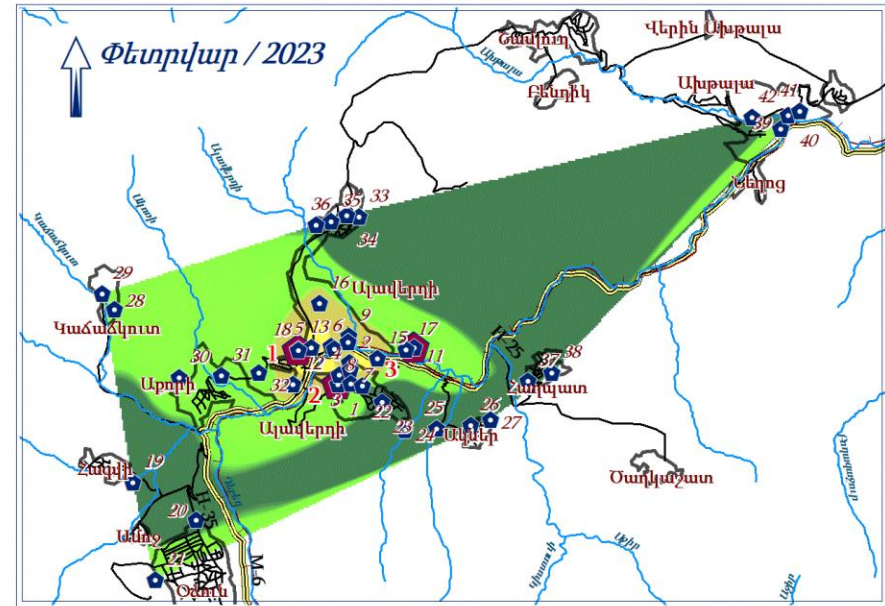
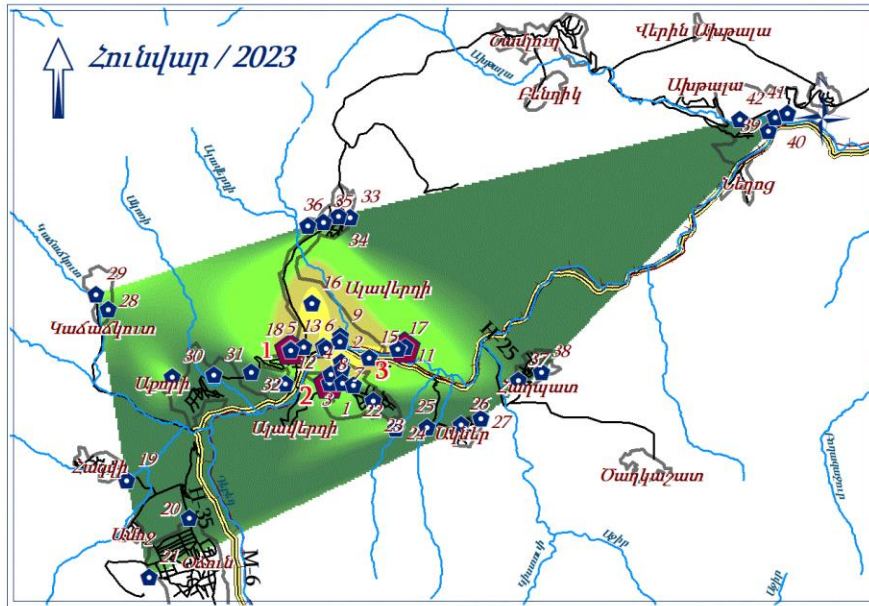
Ալավերդի

Ալավերդի քաղաքում և հարակից համայնքներում կատարվում են փոշու, ծծմբի երկօքսիդի և ազոտի երկօքսիդի դիտարկումներ: Գործում են երեք անշարժ դիտակայան և 42 շարժական դիտակետ:

Ալավերդի քաղաքի մթնոլորտային օդում որոշված ցուցանիշների միջին ամսական կոնցենտրացիաները երեք ամիսներին չեն գերազանցել համապատասխան ՍԹԿ-ները:

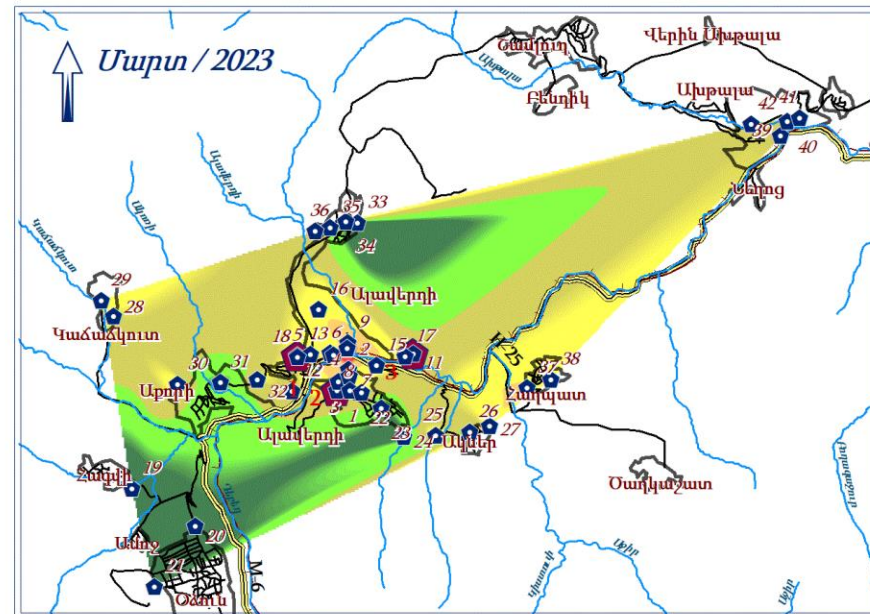

Ալավերդի քաղաքի և հարակից համայնքների մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի (SO_2) միջին ամսական կոնցենտրացիոն բաշխվածությունը

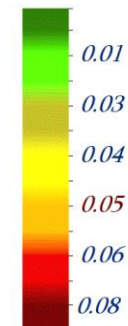

Պայմանական նշաններ

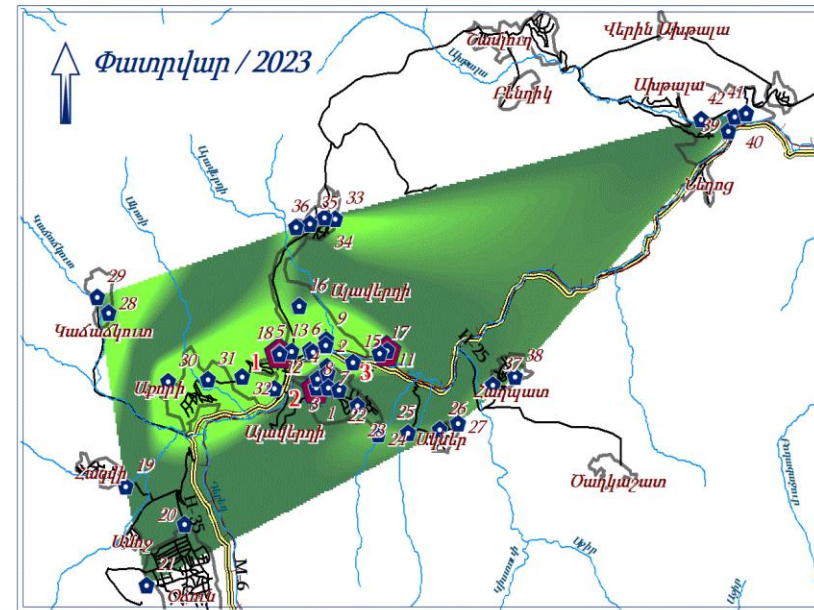
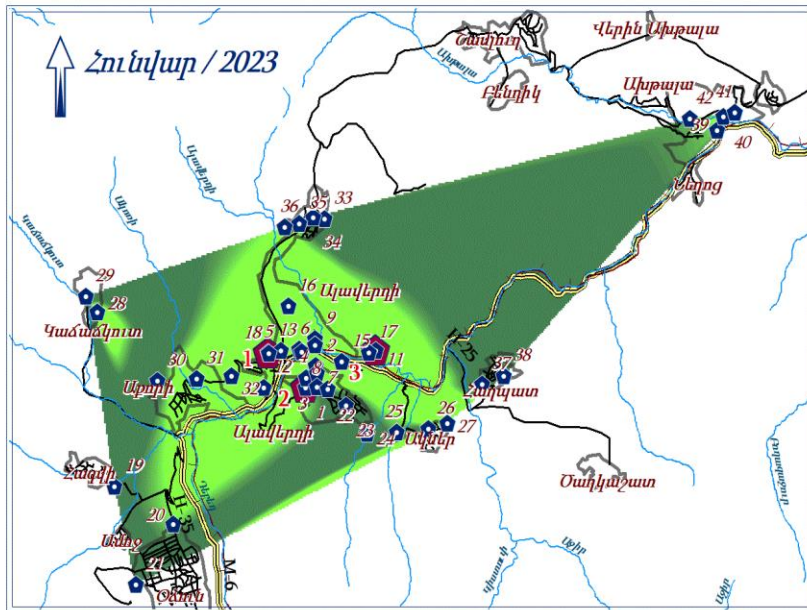
- Պասիվ նմուշառման դիտակետեր
- Ակտիվ նմուշառման դիտակայաններ
- Գետային ցանց
- Զանապարհներ և փողոցներ
- Միջպետական ճանապարհ
- Երկաթգծեր
- Բնակավայրեր

Ծծմբի երկօքսիդի կոնցենտրացիոն բաշխվածության սանդղակը (մգ/մ³)

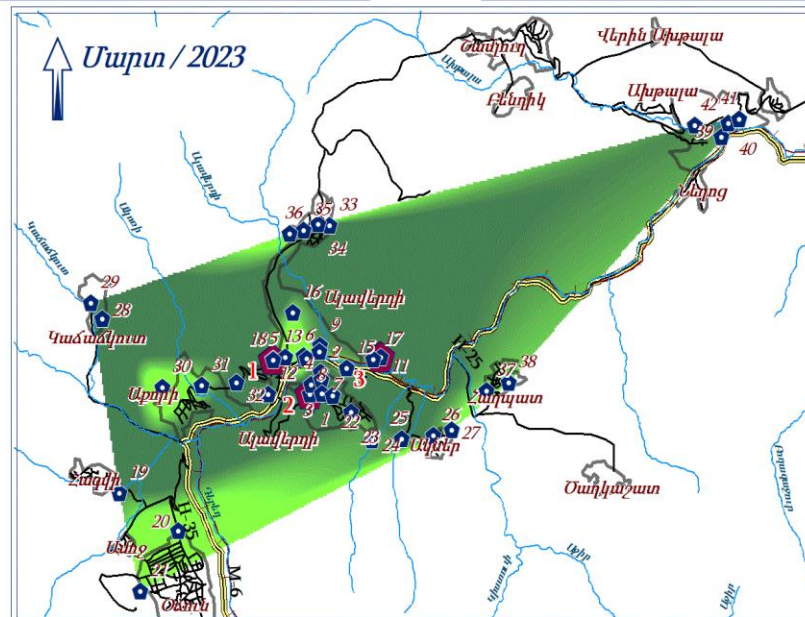

Ալավերդի քաղաքի և հարակից համայնքների մթնոլորտային օդում ազոտի
երկօքսիդի (NO_2) միջին ամսական կոնցենտրացիոն բաշխվածությունը

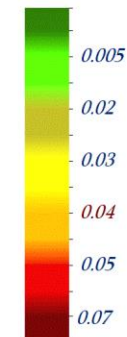

Պայմանական նշաններ

- Պասիվ նմուշառման դիտակետեր
- Ակտիվ նմուշառման դիտակայաններ
- Գետային ցանց
- Ճանապարհներ և փողոցներ
- Միջպետական ճանապարհ
- Երկաթգծեր
- Բնակավայրեր

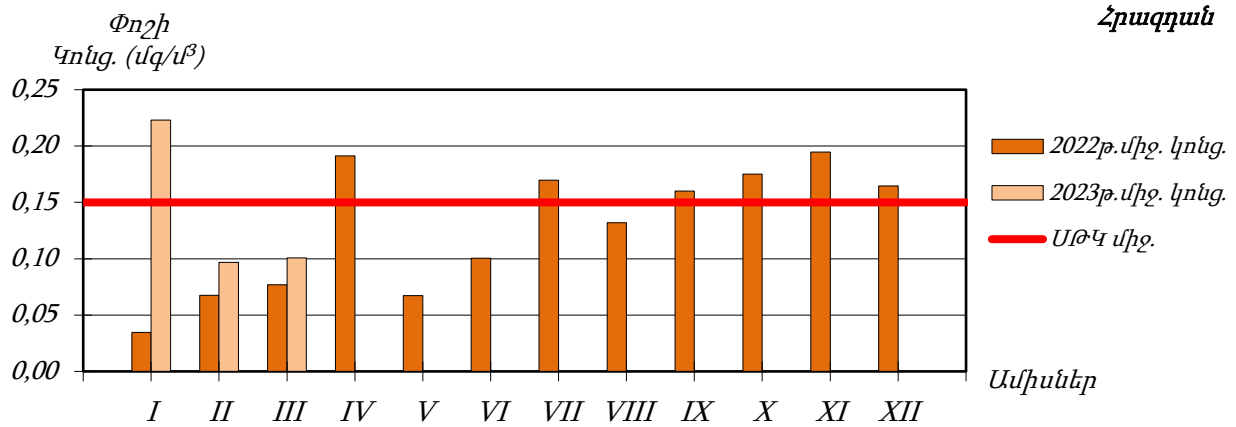
Ազոտի երկօքսիդի կոնցենտրացիոն բաշխվածության սանդղակը (մգ/մ^3)

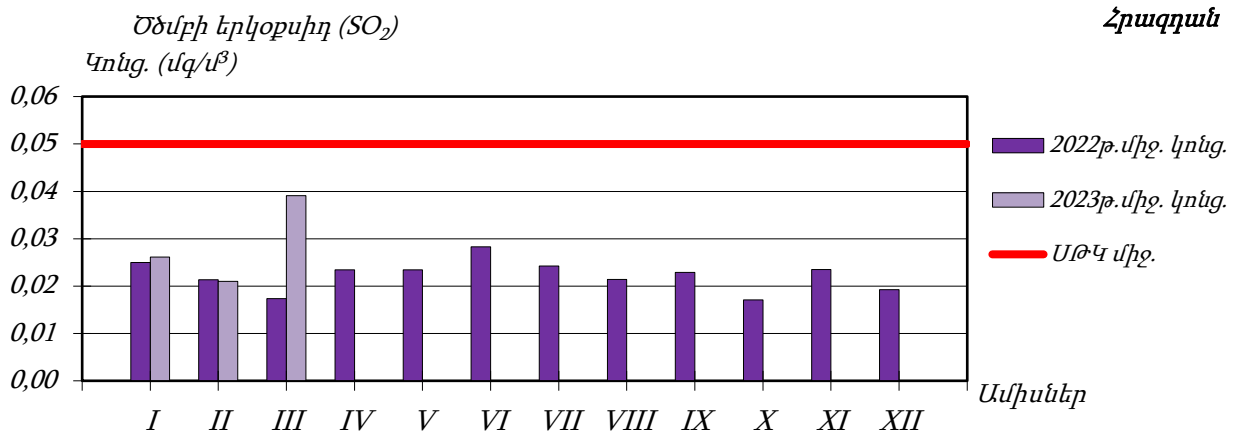
Հրազդան

Հրազդան քաղաքում կատարվում են փոշու, ծծմբի երկօքսիդի և ազոտի երկօքսիդի դիտարկումներ: Քաղաքում գործում են մեկ անշարժ դիտակայան և 17 շարժական դիտակետ:

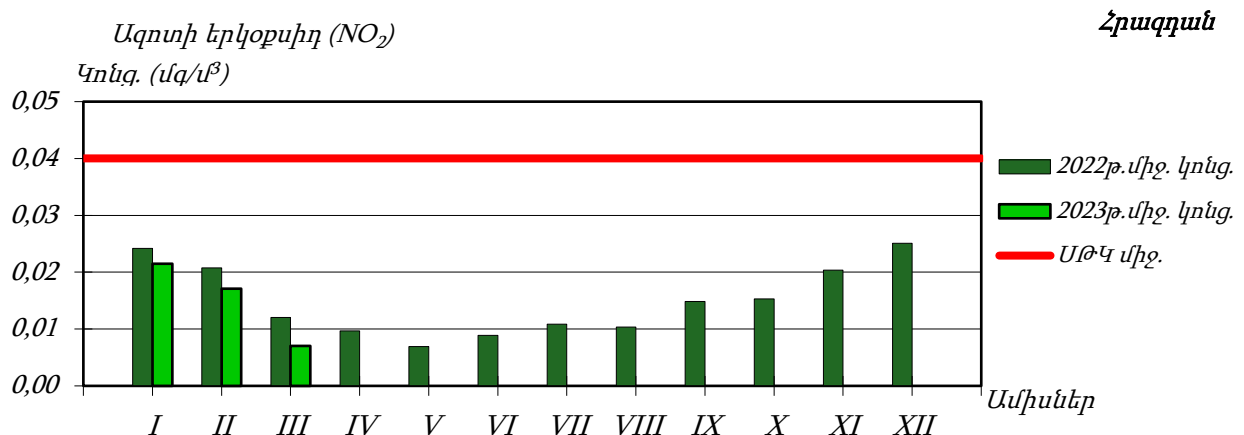
Հրազդան քաղաքի մթնոլորտային օդում փոշու միջին ամսական կոնցենտրացիան գերազանցել է համապատասխան ՍԹԿ-ն հունվար ամսին՝ 1.5 անգամ: Ծծմբի և ազոտի երկօքսիդների միջին ամսական կոնցենտրացիաները չեն գերազանցել համապատասխան ՍԹԿ-ները:

Գծապատկեր 25. Հրազդան քաղաքի մթնոլորտային օդում փոշու միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

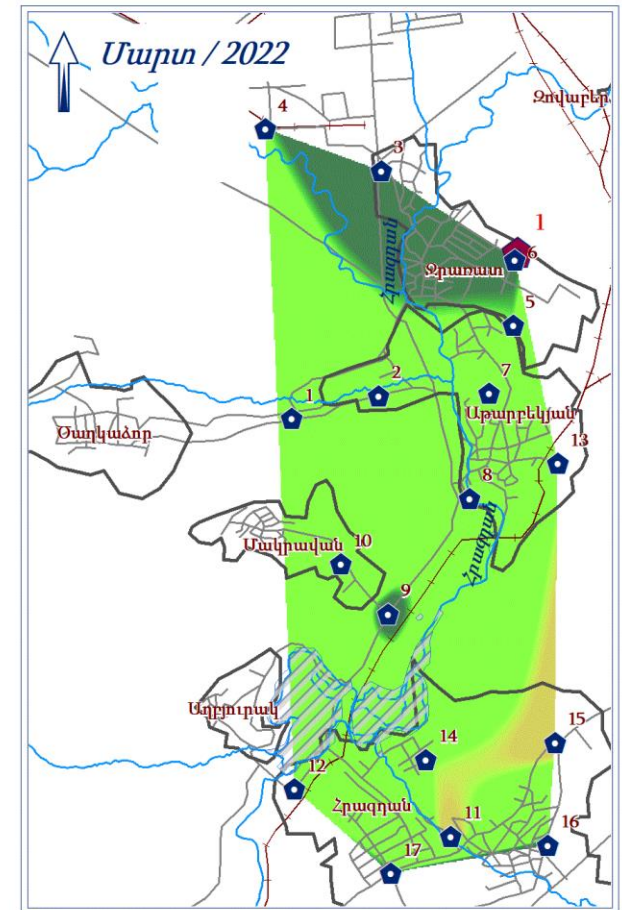
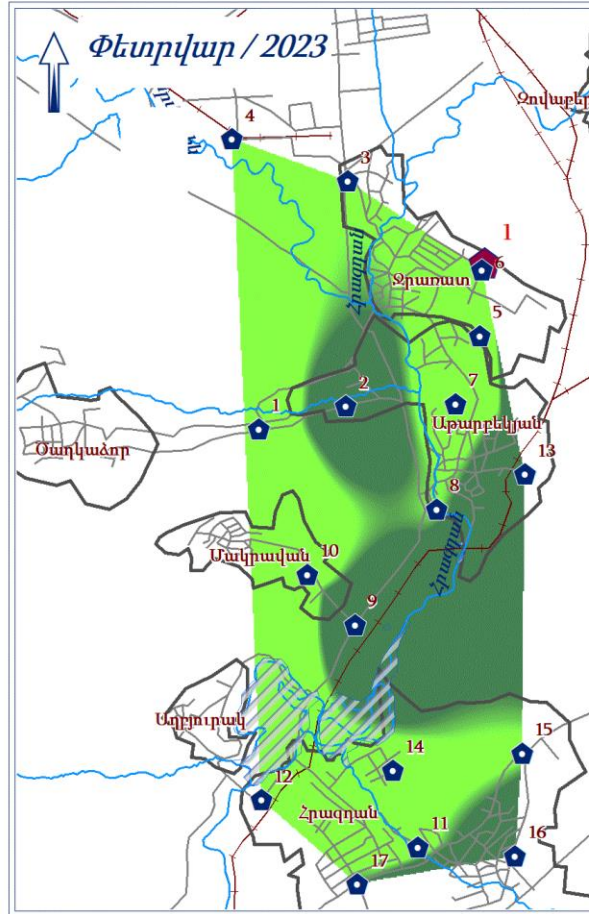
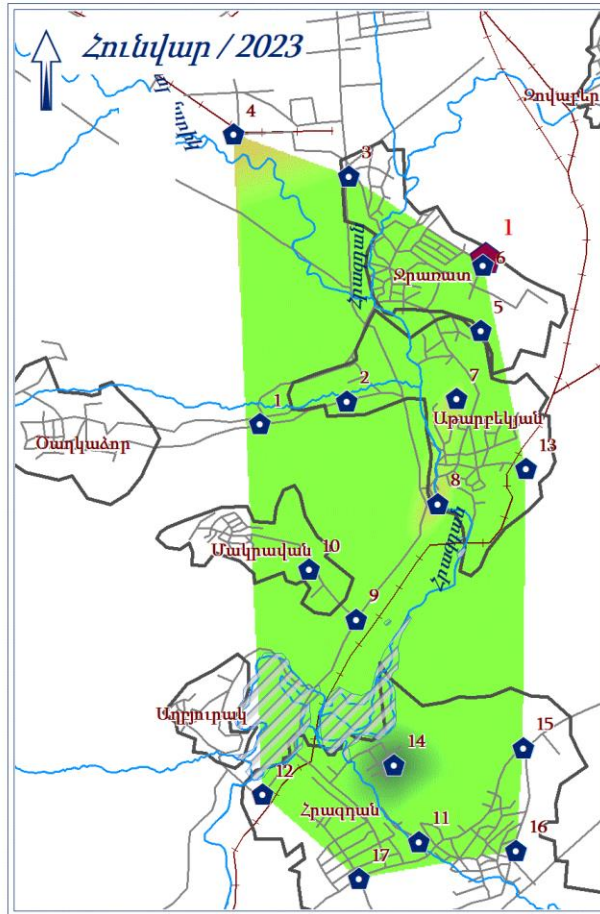

Գծապատկեր 26. Հրազդան քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

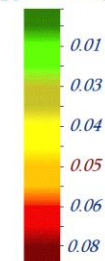

Գծապատկեր 27. Հրազդան քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտ երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Հրազդան քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի (SO_2)
միջին ամսական կոնցենտրացիոն բաշխվածությունը

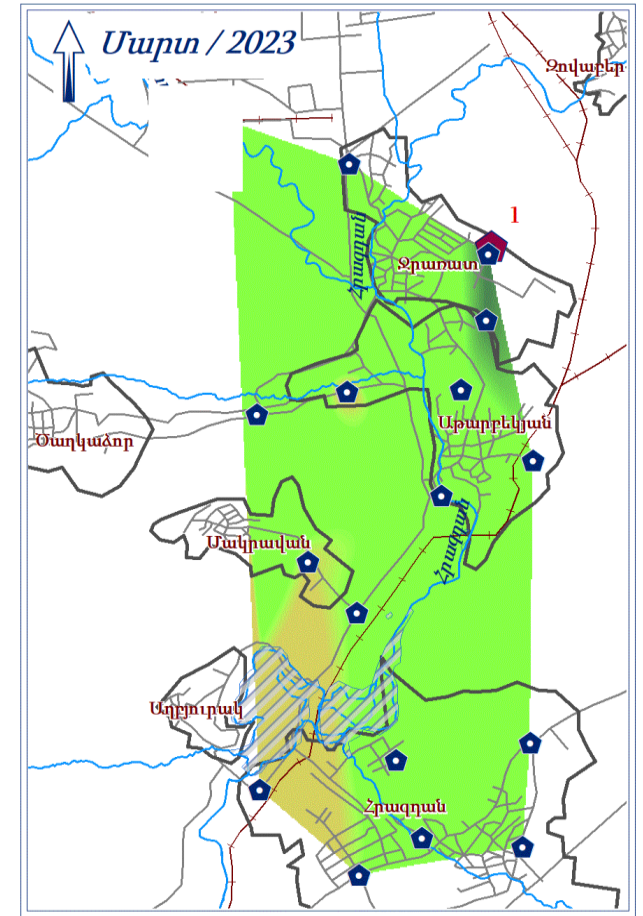
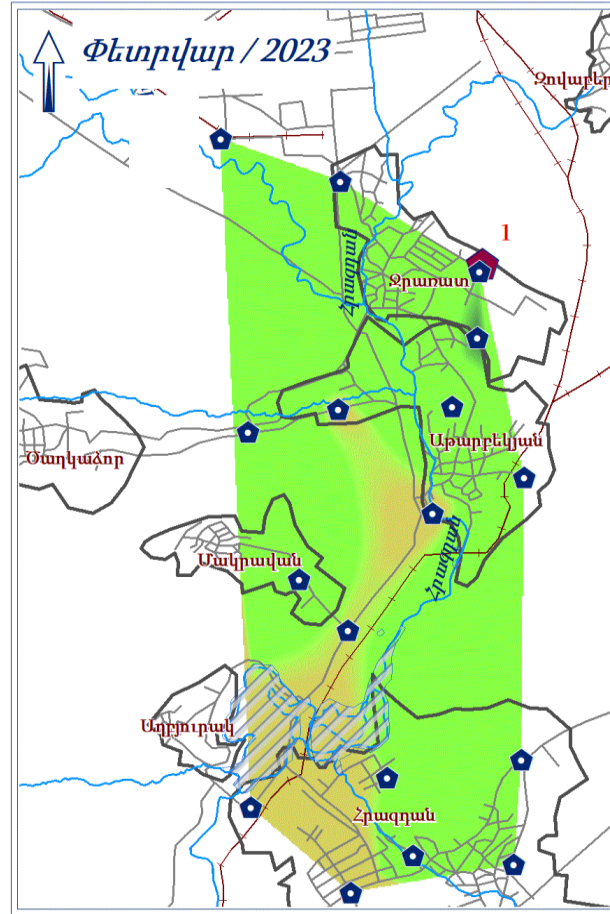
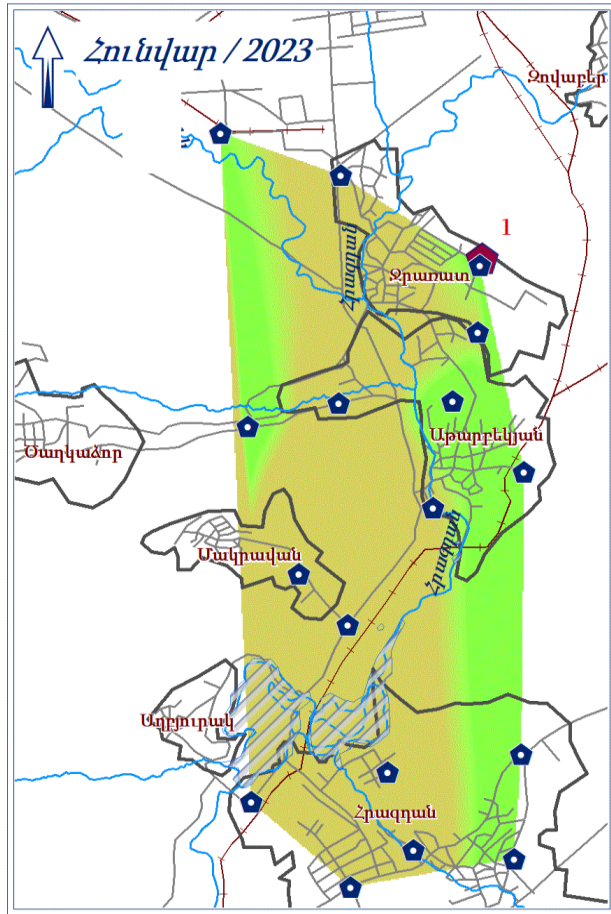
*Ծծմբի երկօքսիդի կոնցենտրացիոն
բաշխվածության սանդղակը (մգ/մ³)*

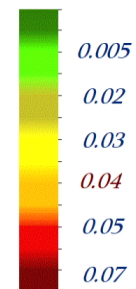
Պայմանական նշաններ

Պասիվ նմուշառման դիտակետեր	Գետային ցանց
Ակտիվ նմուշառման դիտակայաններ	Բնակավայրեր
Ճանապարհներ և փողոցներ	Աղբյուրակ, ջրամբար
Երկաթգծեր	

Հրազդան քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի (NO_2) միջին ամսական կոնցենտրացիոն բաշխվածությունը

Ազոտի երկօքսիդի կոնցենտրացիոն բաշխվածության սանդղակը (մգ/մ^3)

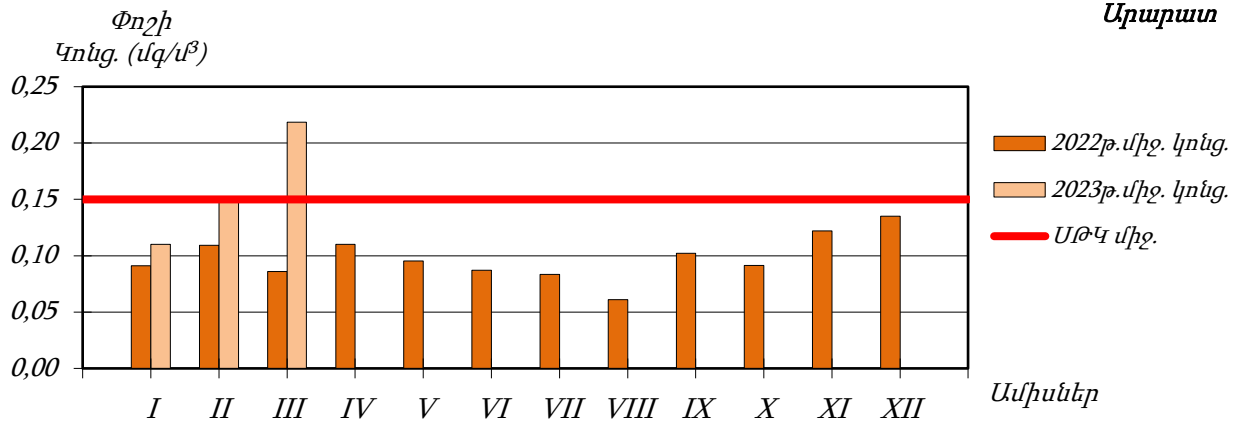
Պայմանական նշաններ

Պասիվ նմուշառման դիտակետեր Ակտիվ նմուշառման դիտակայաններ Ճանապարհներ և փողոցներ Երկաթգծեր	Գետային ցանց Բնակավայրեր Աղբյուրակ, ջրամբար

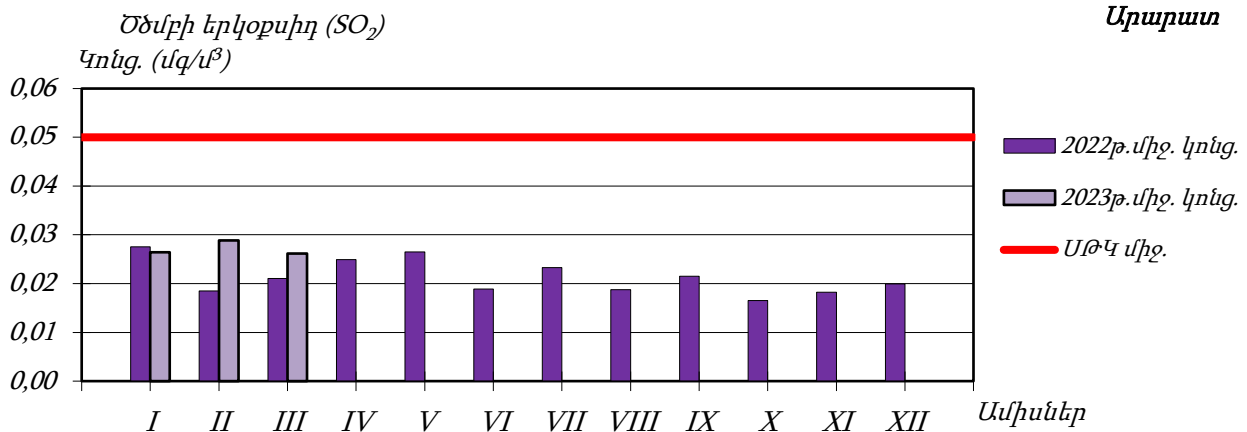
Արարատ

Արարատ քաղաքում կատարվում են փոշու, ծծմբի և ազոտի երկօքսիդների դիտարկումներ: Քաղաքում գործում են մեկ անշարժ դիտակայան և 12 շարժական դիտակետ:

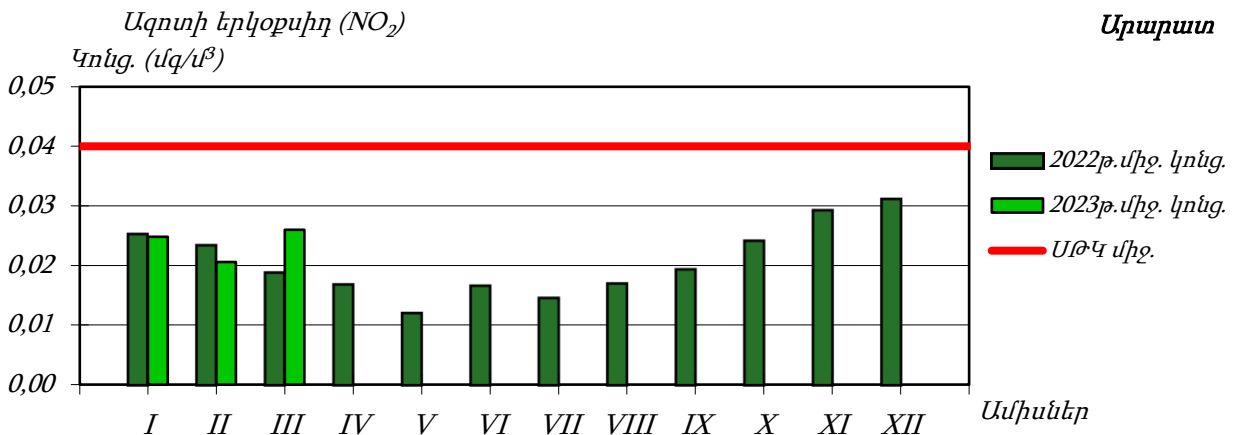
Արարատ քաղաքի մթնոլորտային օդում փոշու միջին ամսական կոնցենտրացիան մարտ ամսին 1.5 անգամ գերազանցել համապատասխան ՍԹԿ-ի արժեքը, իսկ փետրվարին՝ մոտ է եղել ՍԹԿ-ին: Ծծմբի և ազոտի երկօքսիդների կոնցենտրացիաները երեք ամիսներին չեն գերազանցել համապատասխան ՍԹԿ-ները:

Գծապատկեր 28. Արարատ քաղաքի մթնոլորտային օդում փոշու միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Գծապատկեր 29. Արարատ քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

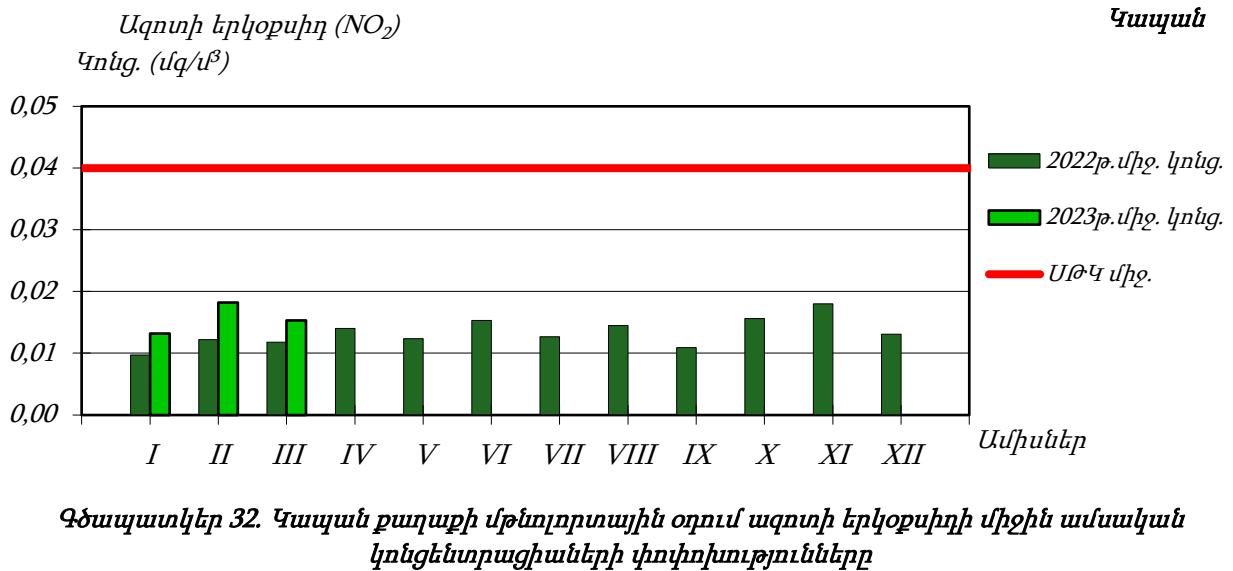
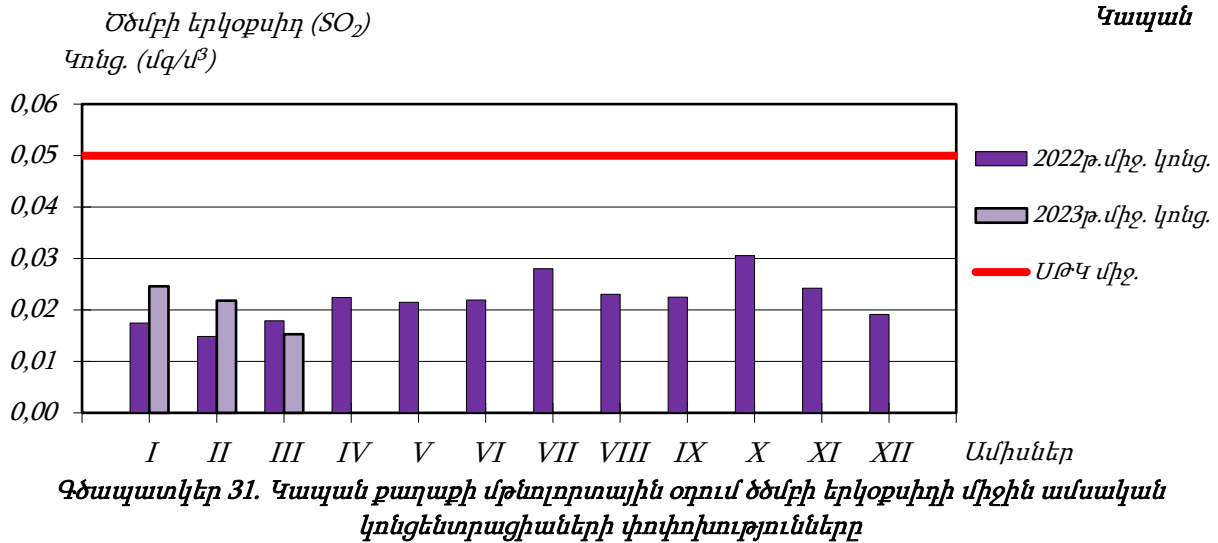

Գծապատկեր 30. Արարատ քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Կապան

Կապան քաղաքի մթնոլորտային օդում կատարվում են ծծմբի և ազոտի երկօքսիդների դիտարկումներ: Քաղաքում գործում է 11 շարժական պասիվ նմուշառման դիտակետ:

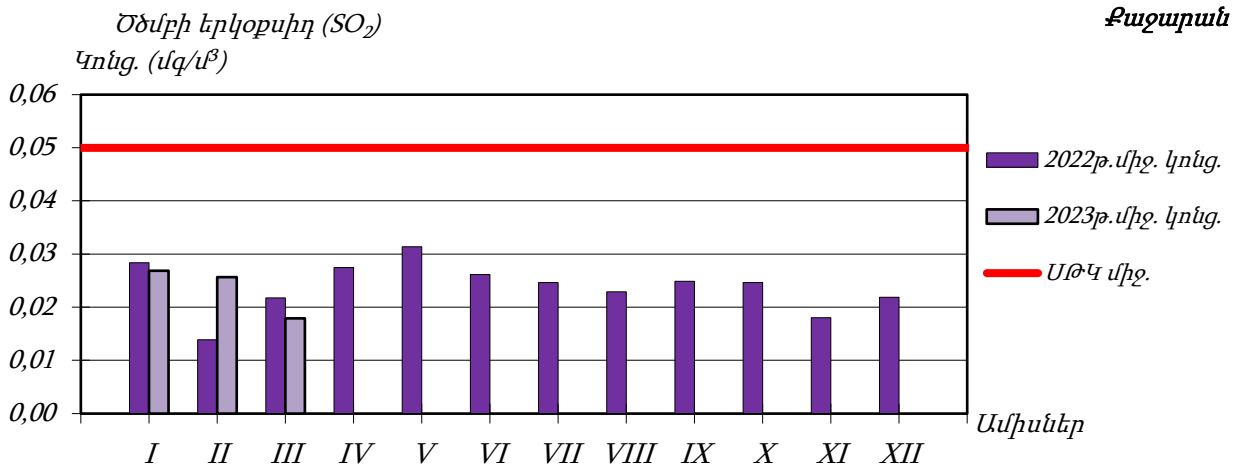
Կապան քաղաքի մթնոլորտային օդում որոշված ցուցանիշների միջին ամսական կոնցենտրացիաները երեք ամիսներին չեն գերազանցել համապատասխան ՍԹԿ-ները:

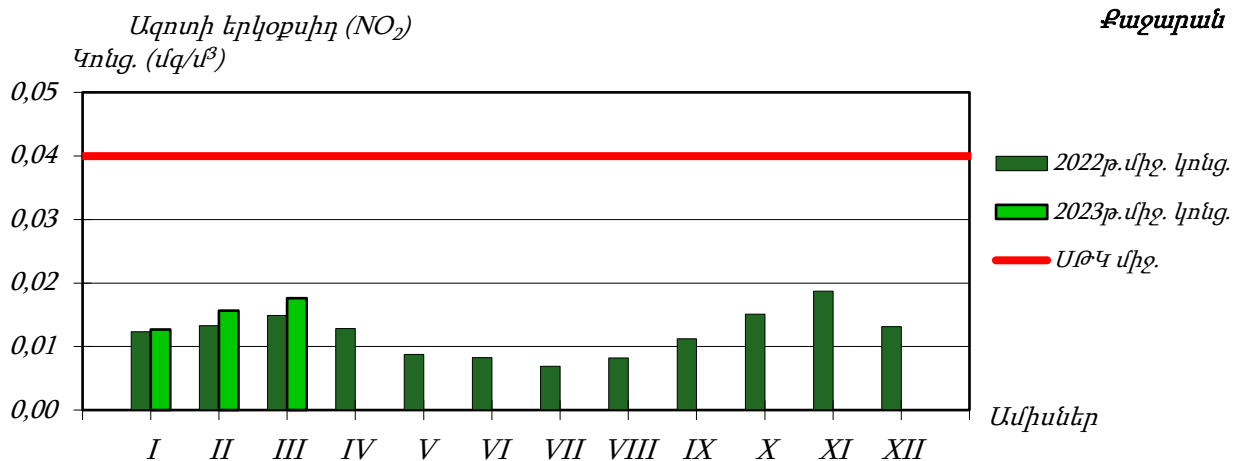
Քաջարան

Քաջարան քաղաքի մթնոլորտային օդում կատարվում են ծծմբի և ազոտի երկօքսիդների դիտարկումներ: Քաղաքում գործում է 15 շարժական պասսիվ նմուշառման դիտակետ:

Քաջարան քաղաքի մթնոլորտային օդում որոշված ցուցանիշների միջին ամսական կոնցենտրացիաները չեն գերազանցել համապատասխան ՍԹԿ-ները:

Գծապատկեր 33. Քաջարան քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

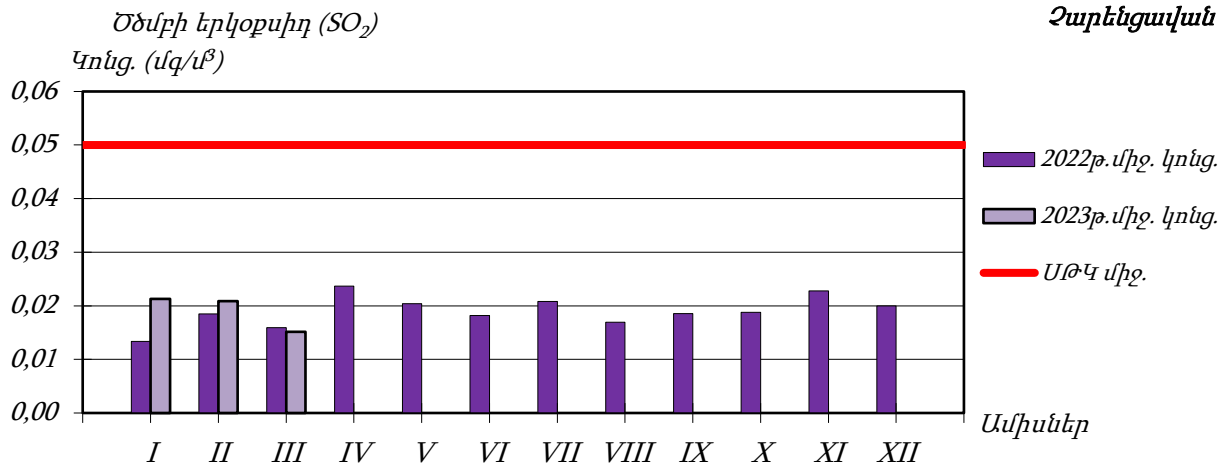

Գծապատկեր 34. Քաջարան քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

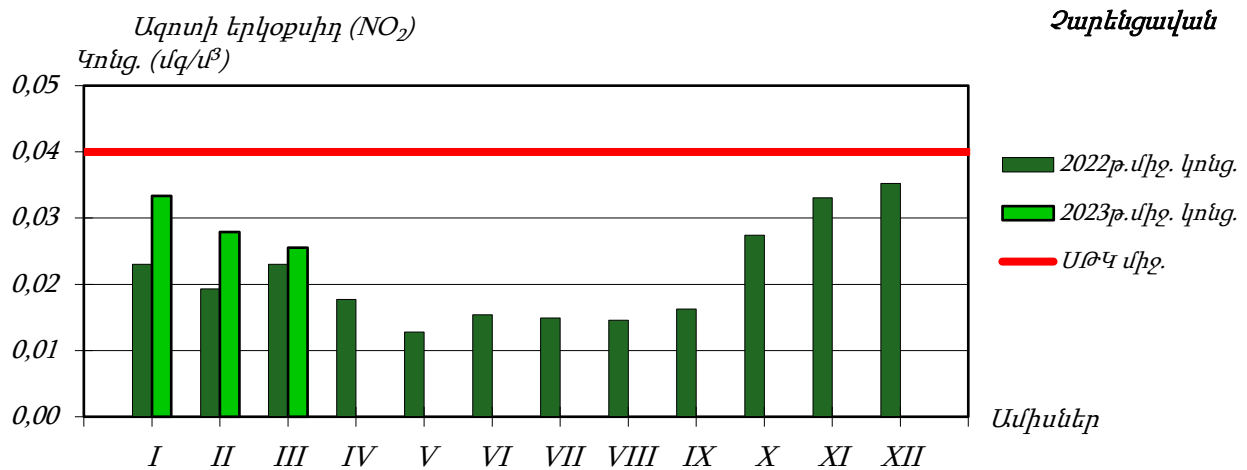
Չարենցավան

Չարենցավան քաղաքի մթնոլորտային օդում կատարվում են ծծմբի և ազոտի երկօքսիդների դիտարկումներ: Քաղաքում գործում է 10 շարժական պասիվ նմուշառման դիտակետ:

Չարենցավան քաղաքի մթնոլորտային օդում որոշված ցուցանիշների միջին ամսական կոնցենտրացիաները չեն գերազանցել համապատասխան ՍԹԿ-ները:

Գծապատկեր 35. Չարենցավան քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

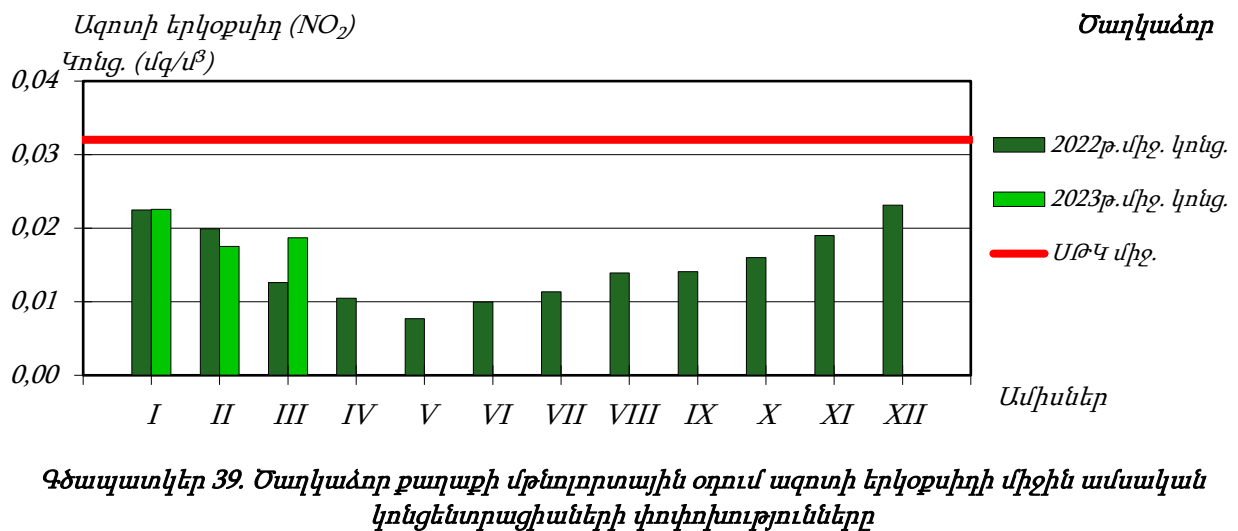
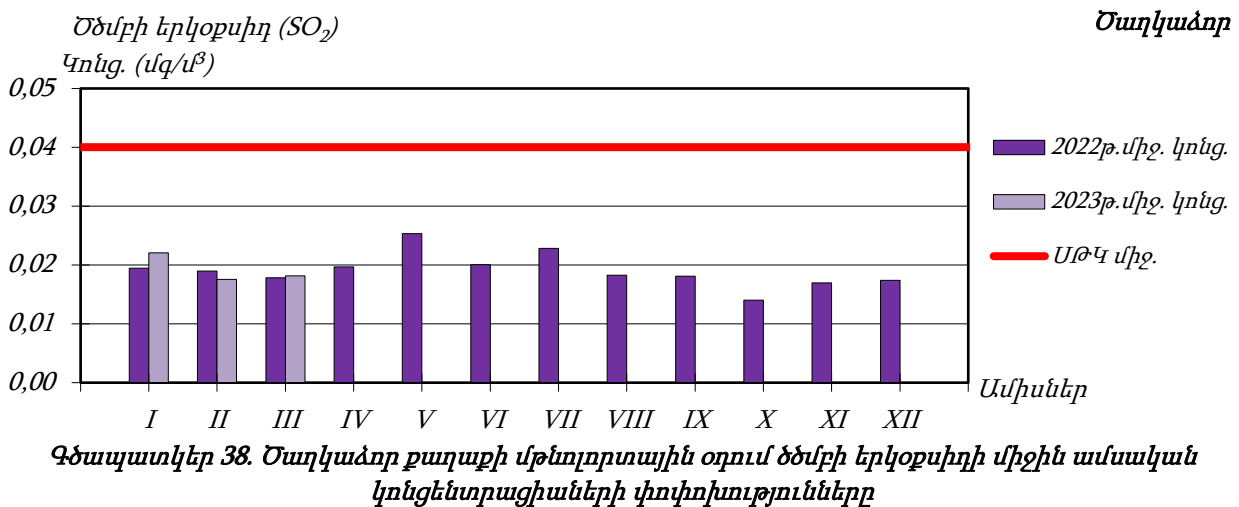
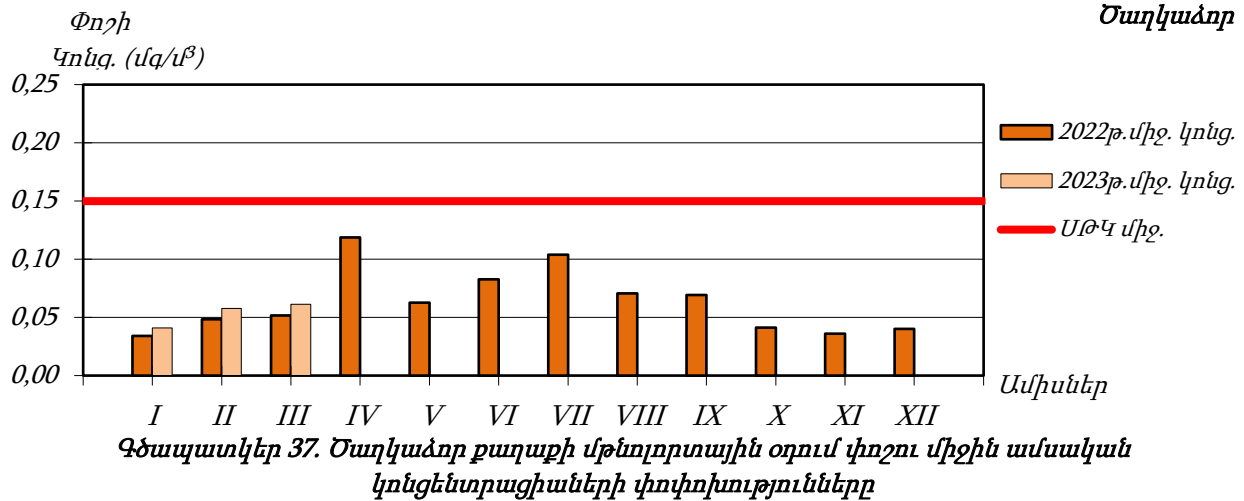

Գծապատկեր 36. Չարենցավան քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Ծաղկաձոր

Ծաղկաձոր քաղաքում կատարվում են փոշու, ծծմբի և ազոտի երկօքսիդների դիտարկումներ: Քաղաքում գործում են մեկ անշարժ դիտակայան և 14 շարժական պասիվ նմուշառման դիտակետ:

Ծաղկաձոր քաղաքի մթնոլորտային օդում որոշված ցուցանիշների միջին ամսական կոնցենտրացիաները չեն գերազանցել համապատասխան ՄԹԿ-ները:

Մթնոլորտային տեղումների որակ

2023 թվականի 1-ին եռամսյակի ընթացքում Ծաղկաձորում վերցվել է մթնոլորտային տեղումների 9 նմուշ: Նմուշներից յուրաքանչյուրում որոշվել է տեղումների որակը բնութագրող 35-ական ցուցանիշ: Որոշված ցուցանիշներից մի մասի կոնցենտրացիաները բերված են Աղյուսակ 1-ում: Չներկայացված ցուցանիշների վերաբերյալ տեղեկատվությունը կհրապարակվի տարեկան տեղեկագրում:

Աղյուսակ 1. Ծաղկաձոր քաղաքի մթնոլորտային տեղումներում որոշ ցուցանիշների կոնցենտրացիաները.

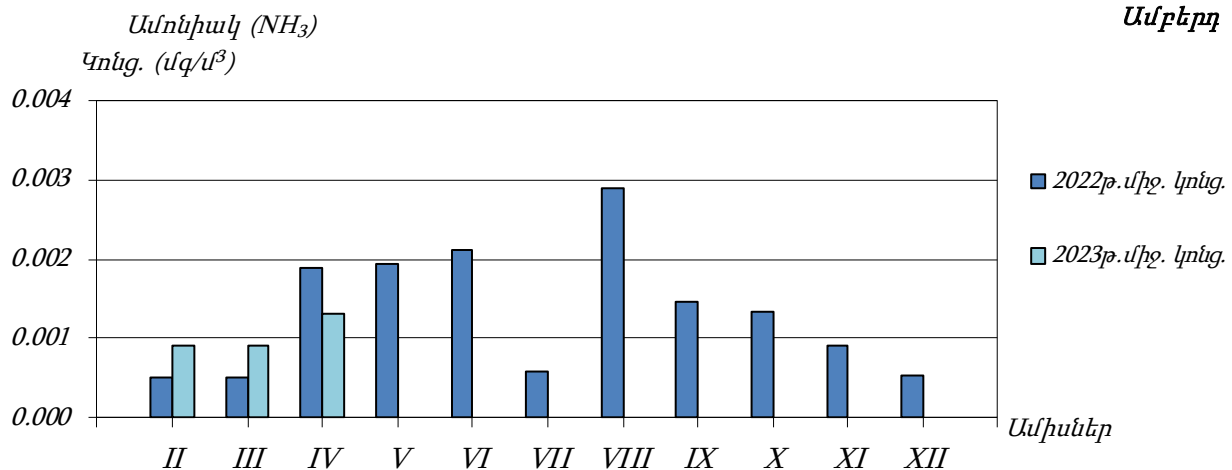
Ամսաթիվ	Ջրածնային ցուցիչ	Էլեկտրահաղորդականություն, մկՍմ/սմ	Սուլֆատ իոն, մգ/լ	Քլորիդ իոն, մգ/լ	Նիտրատ իոն, մգ/լ	Ամոնիում իոն, մգ/լ
03.02.2023	6.09	16.2	1.23	0.50	1.65	0.577
05.02.2023	5.76	18.3	1.22	0.91	2.41	0.469
06.02.2023	5.57	12.5	0.92	0.75	1.91	0.278
07.02.2023	6.16	22.8	2.05	0.51	1.56	0.338
08.02.2023	6.18	14.9	0.66	0.33	0.78	0.439
21.02.2023	6.02	29.6	2.70	1.25	2.91	1.293
04.03.2023	6.63	54.3	8.78	0.83	3.97	5.309
17.03.2023	6.34	33.0	2.72	0.81	3.04	1.160
20.03.2023	6.18	20.4	1.73	0.45	1.97	0.827

**Եվրոպայում մեծ տարածությունների վրա օդի աղտոտիչների տարածման
մոնիթորինգի և գնահատման համատեղ ծրագիր**

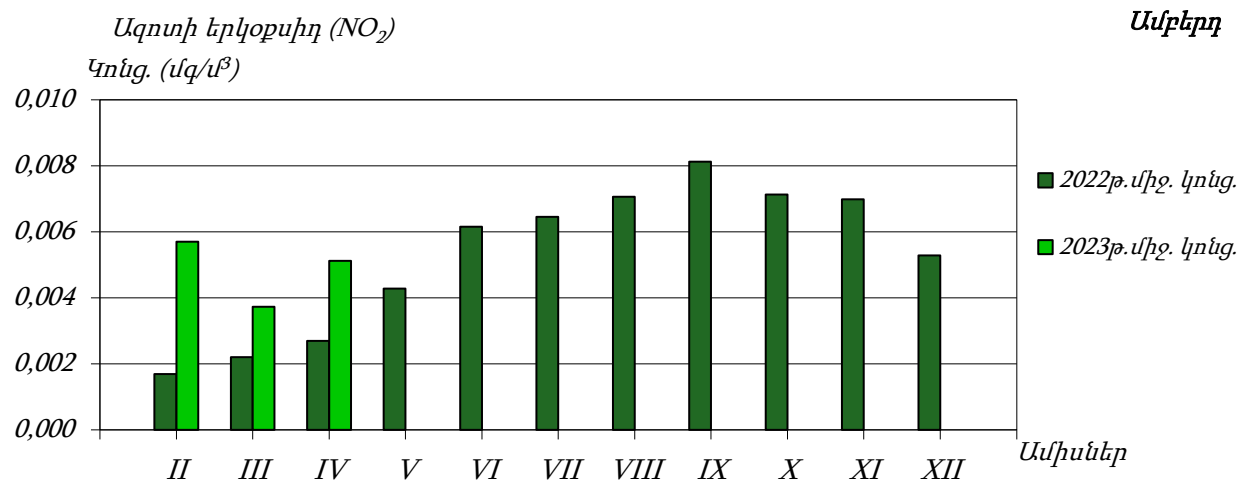
Մթնոլորտային օդ

Ամբերդի միջազգային կայանում 2023 թվականի 1-ին եռամսյակում կատարվել են մթնոլորտային օդի և փոշու դիտարկումներ: Մթնոլորտային օդի նմուշներում որոշվել են ծծմբի երկօքսիդի, ազոտի երկօքսիդի, ամոնիակի և նիտրատ իոնի, իսկ փոշու նմուշներում՝ քլորիդ, նիտրատ, սուլֆատ, ամոնիում իոնների և 21 մետաղների պարունակությունները: Կատարված դիտարկումների վերաբերյալ ընդհանրական տեղեկատվություն կտրվի տարեկան տեղեկագրում:

Ազոտի երկօքսիդի ($U\theta_{\text{միջ}}=0.04\text{մգ/մ}^3$) և ամոնիակի ($U\theta_{\text{միջ}}=0.04\text{մգ/մ}^3$) միջին ամսական կոնցենտրացիաները չեն գերազանցել համապատասխան ՍԹԿ-ները:

Գծապատկեր 40. Ամբերդի կայանում ամոնիակի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Գծապատկեր 41. Ամբերդի կայանում ազոտի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Մթնոլորտային տեղումների որակ

2023 թվականի 1-ին եռամսյակի ընթացքում Ամբերդի կայանում վերցվել է տեղումների 21 նմուշ: Նմուշներից յուրաքանչյուրում որոշվել է տեղումների որակը բնութագրող 35-ական ցուցանիշ: Որոշված ցուցանիշների կոնցենտրացիաները բերված են Աղյուսակ 3-ում: 1-ին եռամսյակում չներկայացված ցուցանիշների վերաբերյալ տեղեկատվությունը կներկայացվի տարեկան տեղեկագրում:

Աղյուսակ 2. Ամբերդի մթնոլորտային տեղումներում որոշ ցուցանիշների կոնցենտրացիաները.

Ամսաթիվ	Ջրածնային և ցուցիչ	Էլեկտրահաղորդականություն. մկՍմ/սմ	Սուլֆատ իոն. մգ/լ	Քլորիդ իոն. մգ/լ	Նիտրատ իոն. մգ/լ	Ամոնիում իոն. մգ/լ
07.01.2023	6.3	42.4	3.512	2.503	4.034	1.885
08-09.01.2023	6.21	27.1	1.892	1.138	3.009	0.189
29-30.01.2023	6.93	46.5	3.300	0.767	1.844	0.477
31-01.02.2023	4.22	27.6	1.929	1.434	2.125	0.052
04-05.02.2023	6.98	66.5	2.013	3.086	1.806	5.802
05-06.02.2023	6.65	42.6	2.545	1.265	3.170	4.683
07-08.02.2023	7.74	34.4	1.172	0.912	0.860	0.746
10.02.2023	7.79	29.5	2.500	0.698	1.896	1.281
15.02.2023	6.13	25.4	1.872	0.862	2.898	0.563
19-20.02.2023	6.29	37.8	2.449	3.053	3.573	2.472
22.02.2023	6.24	31.2	2.962	2.377	1.613	1.053
02.03.2023	6.33	20.9	2.580	0.768	1.982	1.988
03-04.03.2023	7.20	42.6	4.200	0.662	2.920	0.729
09.03.2023	5.72	19.0	0.469	1.51	0.866	0.260
16-17.03.2023	6.81	35.1	3.071	0.362	3.000	0.780
17.03.2023	7.08	60.4	3.859	0.686	2.027	0.328
19-20.03.2023	7.02	41.9	2.123	0.592	0.386	0.245
20.03.2023	6.28	12.1	0.384	0.997	0.259	0.360
24.03.2023	5.66	6.7	0.978	0.0906	1.025	0.357
27.03.2023	6.10	13.7	1.705	0.148	1.645	1.216
28.03.2023	5.79	6.9	0.738	0.148	0.702	0.324

4. ՄԱԿԵՐԵՎՈՒԹԱՅԻՆ ԵՎ ՍՏՈՐԵԿԿՐՅԱ ՔԱՂՑՐԱՀԱՄ ՁՐԵՐ

Միջավայրի պայմանների և մարդու առողջության վրա բացասաբար ազդող ֆիզիկական, քիմիական և կենսաբանական աղտոտիչների թափանցումը, առաջացումն ու կուտակումը բնական ջրերում կոչվում է ջրի աղտոտում: Ջրի աղտոտման աղբյուրները հետևյալն են.

- կենցաղային հոսքաջրերը.
- արդյունաբերական հոսքաջրերը.
- ձնհալի և անձրևների ժամանակ հողահանդակներից տեղափոխված պեստիցիդները.
- բնակավայրերից վնասակար նյութերը.
- անձրևի և ձյան միջոցով՝ մթնոլորտից անջատվող աղտոտող նյութերը:

Աղտոտման աղբյուրները կարող են լինել ինչպես կետային, այնպես էլ ցրված: Կենցաղային հոսքաջրերը հիմնականում աղտոտված են լինում կենսածին նյութերով, արդյունաբերական հոսքաջրերը՝ առավել հաճախ նավթամթերքներով, ֆենոլներով, ծանր մետաղներով (կապար, կադմիում, պղինձ, ցինկ և այլն) և բարդ օրգանական միացություններով (սինթետիկ լվացամիջոցներ, ներկեր, ճարպեր), որոնք վատթարացնում են ջրի որակը, խմելու և սննդի մեջ օգտագործելու համար դարձնում ոչ պիտանի, խախտվում են ջրային ավազանի կենսաբանական շարժընթացները, նվազում է աղտոտող նյութերից ջրի ինքնամաքման հատկությունը, փոխվում է ջրային կենսաբազմազանության կազմն ու սննդային արժեքը: Կենցաղային հոսքաջրերը հիմնականում պարունակում են աղիքային վարակիչ հիվանդությունների հարուցիչներ:

Մակերևութային ջրեր

2023 թվականի 1-ին եռամսյակում մակերևութային ջրերի հիդրոլոգիական ռեժիմի դիտարկումներ իրականացվել են 91 հիդրոլոգիական դիտակետում, այդ թվում՝ 82 գետային, 5 ջրամբարային (Արփի լիճ, Ախուրյան, Մարմարիկ, Ապարան, Ագատ) և 4 լճային (Սևանա լճում): Դիտակետերում իրականացվում են ամենօրյա դիտարկումներ մակերևութային ջրերի հիդրոլոգիական ռեժիմի վերաբերյալ (ջրի մակարդակ, ջրի և օդի ջերմաստիճան, սառցային երևույթներ, ջրի էլքի չափումներ): 61 օպերատիվ դիտակետերից ամենօրյա ռեժիմով տվյալներ են ստացվել մակերևութային ջրերի հիդրոլոգիական ռեժիմի վերաբերյալ, այդ տվյալների հիման վրա կազմվել են հիդրոլոգիական տեղեկագրեր և տրամադրվել պետական կառավարման, տեղական ինքնակառավարման մարմիններին և այլ շահառուների:

2023 թվականի 1-ին եռամսյակում մակերևութային ջրերի որակի մոնիթորինգն իրականացվել է հանրապետության 39 գետի, Երևանյան լիճ և Կեչուտի ջրամբարների, Արփա-Սևան և Որոտան-Արփա ջրատարների և Սևանա լճի 42 դիտակետում: Ջրի որակը բնութագրվում է ֆիզիկաքիմիական մինչև 45 ինդիկատորային ցուցանիշով (հիմնական անիոններ և կատիոններ, սնուցող նյութեր, ծանր մետաղներ): Ջրի որակի գնահատումը կատարվել է համաձայն ՀՀ կառավարության 2011թ. հունվարի 27-ի N75-Ն որոշման: Մակերևութային ջրերի որակի գնահատման համակարգը ջրաքիմիական յուրաքանչյուր ցուցանիշի համար տարբերակում է կարգավիճակի հինգ դաս՝ «գերազանց» (1-ին դաս), «լավ» (2-րդ դաս), «միջակ» (3-րդ դաս), «անբավարար» (4-րդ դաս) և «վատ» (5-րդ դաս): Ջրի քիմիական որակի ընդհանրական գնահատականը ձևավորվում է վատագույն որակ ցուցաբերող ցուցանիշի դասով: Եթե ջրի որակի տարբեր ցուցանիշներ ընկնում են որակի տարբեր դասերի մեջ, ապա վերջնական դասակարգման մեջ հաշվի է առնվում

վատագույնը: Գործում է հետևյալ սկզբունքը. «Եթե մեկը վատ վիճակում է, ապա բոլորն են վատ վիճակում»: Ջրամբարներում ջրի որակի գնահատումը կատարվում է միայն սնուցող նյութերով:

Ստորերկրյա քաղցրահամ ջրեր

Ստորերկրյա քաղցրահամ ջրերի մոնիթորինգ իրականացվել է ստորերկրյա ջրերի մոնիթորինգի ազգային ցանցում ընդգրկված 119 դիտակետում, այդ թվում՝ 25 շատրվանող հորատանցք, 35 չշատրվանող հորատանցք, 12 գրունտային ջրհոր և 47 բնաղբյուր: Դիտակետերում կատարվել են ջրի ծախսի, մակարդակի (ճնշման) և ջերմաստիճանի չափումներ ամսական 6 անգամ հաճախականությամբ:

Հյուսիսային ջրավազանային կառավարման տարածք

Մակերևութային ջրեր

Հիդրոլոգիական դիտարկումներ

Հյուսիսային ՋԿՏ-ում հիդրոլոգիական դիտարկումներն իրականացվում են 21 դիտակետում: Որոշ օպերատիվ հիդրոլոգիական դիտակետերի ջրի ելքերի վերաբերյալ միջին ամսական փաստացի տվյալները և նորմաների նկատմամբ շեղումները ներկայացված են Աղյուսակ 4-ում:

Աղյուսակ 3. Հյուսիսային ՋԿՏ-ի որոշ դիտակետերում ջրի ելքը.

Գետ	Դիտակետ	Միջին ամսական ելքեր. մ ³ /վ								
		հունվար			փետրվար			մարտ		
		փաստացի	նորմա	%	փաստացի	նորմա	%	փաստացի	նորմա	%
Փամբակ	Թումանյան	3.70	4.96	75	3.50	5.32	66	5.71	8.78	65
Դեբեդ	Այրում	9.89	14.7	67	10.5	15.7	67	21.0	28.1	75
Չորագետ	Գարգառ	6.61	7.32	90	6.70	7.71	87	10.4	11.8	88
Աղստև	Բջևան	2.33	3.15	74	2.26	3.47	65	6.32	7.78	81
Գետիկ	Գոշ	0.62	1.07	58	0.65	1.14	57	2.50	2.95	85

Մակերևութային ջրերի որակ

Հյուսիսային ՋԿՏ-ում ջրի որակի մոնիթորինգն իրականացվում է 22 դիտակետում:

Փամբակ գետի ջրի որակը Սպիտակ քաղաքից ներքև երեք ամիսների ընթացքում գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս). Վանաձոր քաղաքից վերև հատվածում ջրի որակը երեք ամիսների ընթացքում գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս). Վանաձոր քաղաքից ներքև ջրի որակը 1-ին եռամսյակում գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս):

Դեբեդ գետի ջրի որակը Մարց գետի թափման կետից ներքև. Այրում քաղաքից վերև և սահմանի մոտ հատվածներում երեք ամիսների ընթացքում գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս):

Չորագետ գետի ջրի որակը Ստեփանավան քաղաքից վերև հատվածում հունվարին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս). գետաբերանի հատվածում հունվար և մարտ ամիսներին՝ «լավ» (2-րդ դաս). փետրվարին՝ «միջակ» (3-րդ դաս):

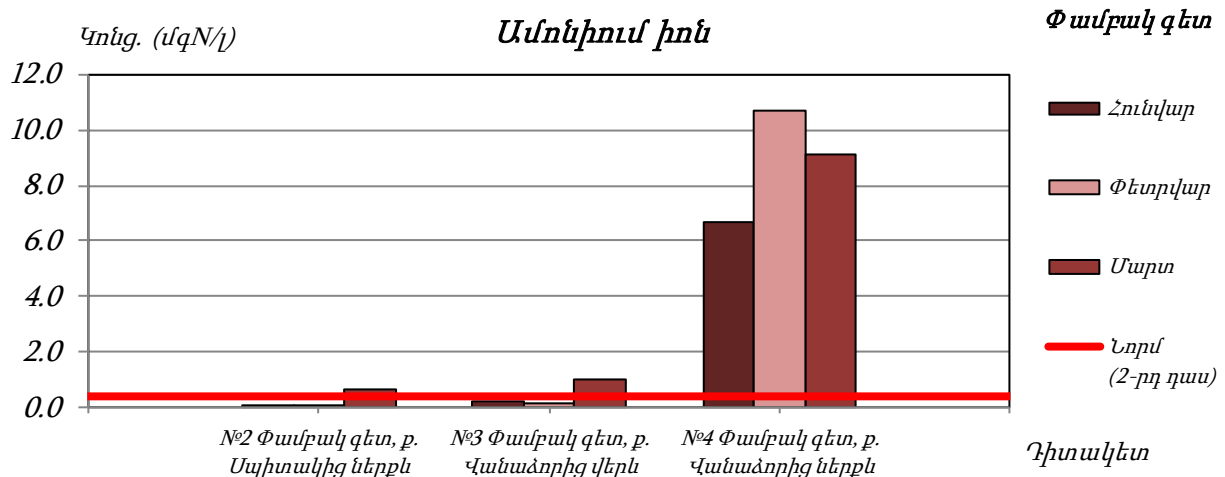
Մարց գետի ջրի որակը գետաբերանի հատվածում երեք ամիսների ընթացքում գնահատվել է «լավ» (2-րդ դաս):

Ախթալա գետի ջրի որակը գետաբերանի հատվածում երեք ամիսների ընթացքում գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս):

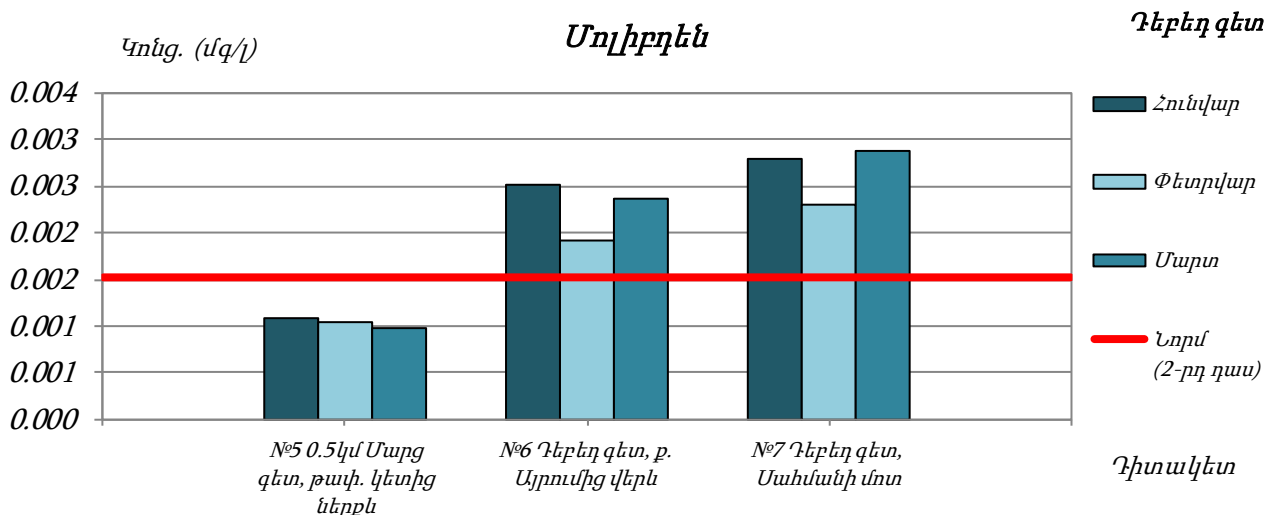
Շնող գետի ջրի որակը գետաբերանի հատվածում փետրվարին և մարտին գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս):

Աղստև գետի ջրի որակը Դիլիջան քաղաքից վերև. Դիլիջան քաղաքից ներքև և Իջևան քաղաքից վերև հատվածներում փետրվարին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս). մարտին՝ «անբավարար» (4-րդ դաս). Իջևան քաղաքից ներքև հատվածում փետրվարին և մարտին ջրի որակը գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս):

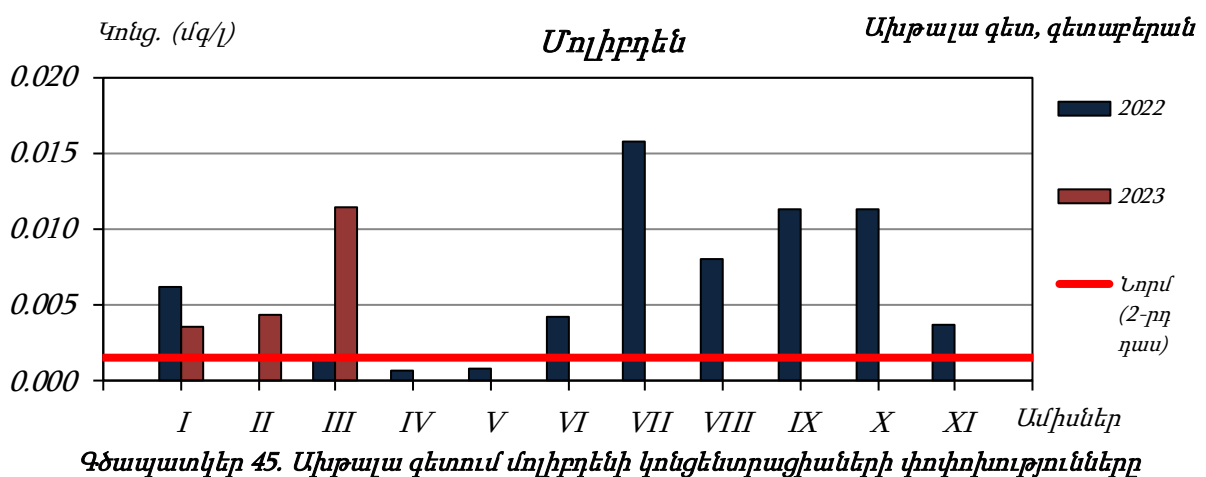
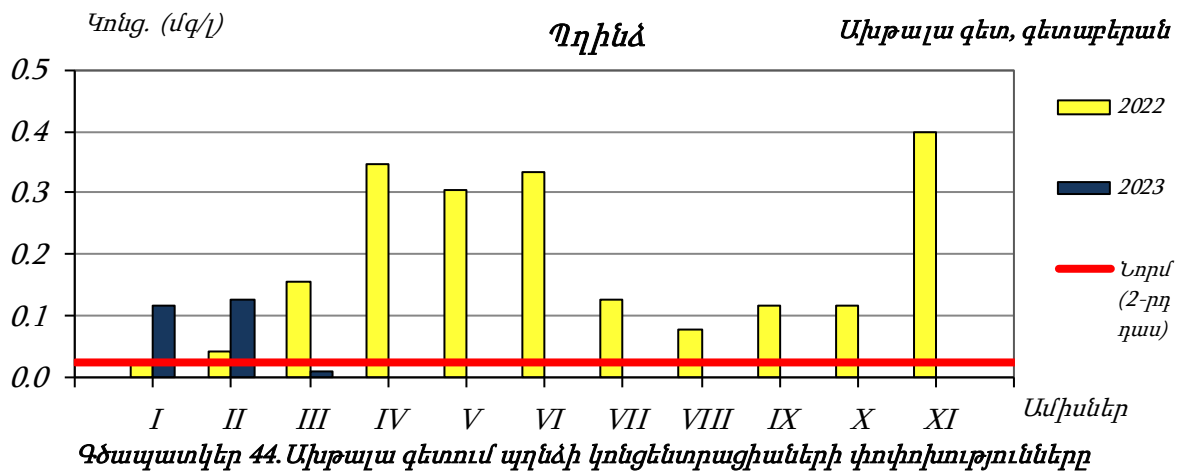
Գետիկ գետի ջրի որակը գետաբերանի հատվածում փետրվարին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս). մարտին՝ «վատ» (5-րդ դաս):

Գծապատկեր 42. Փամբակ գետում ամոնիում իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Գծապատկեր 43. Դեբեդ գետում մոլիբդենի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

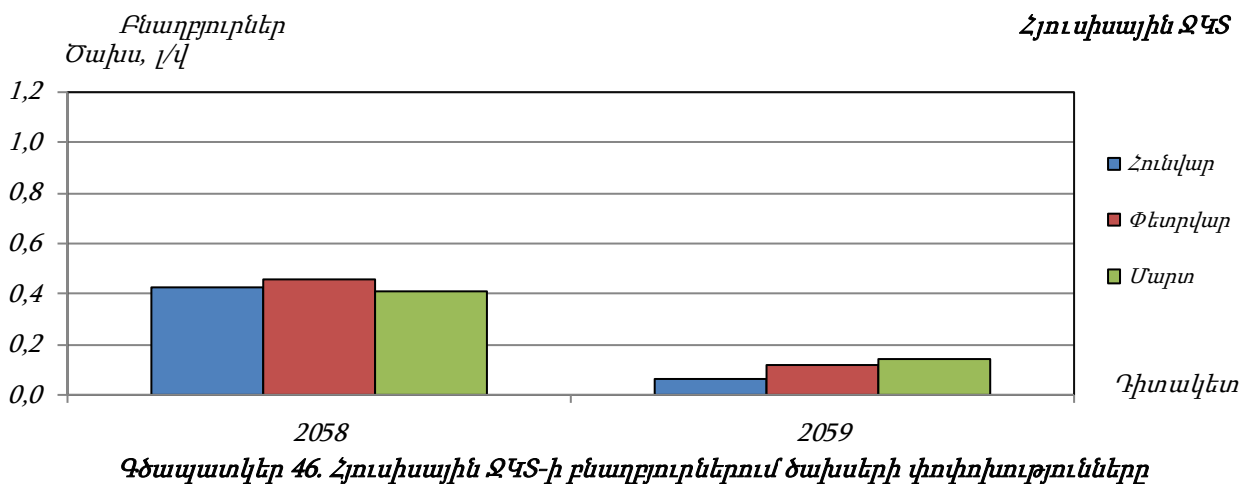

Ստորերկրյա քաղցրահամ ջրեր

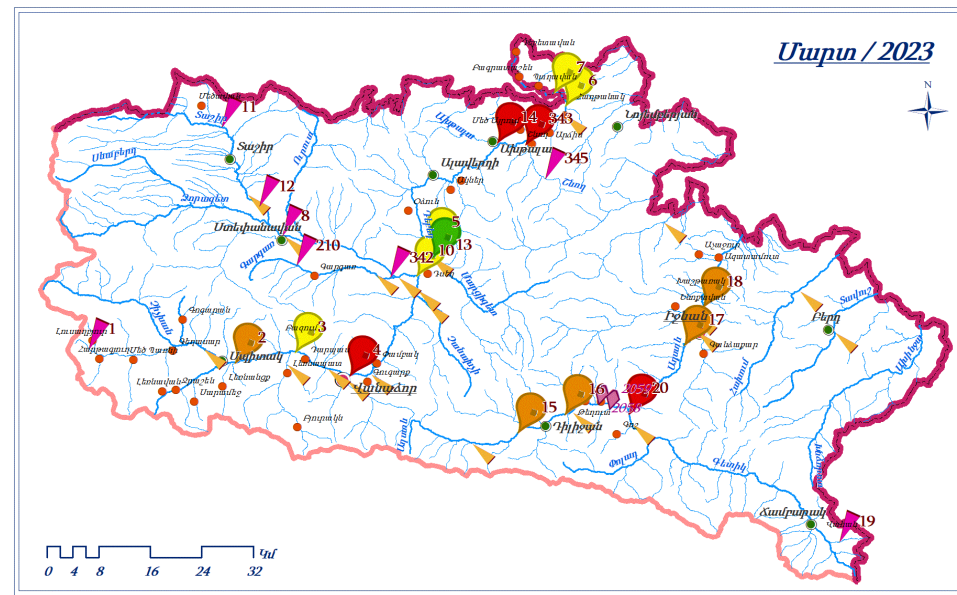
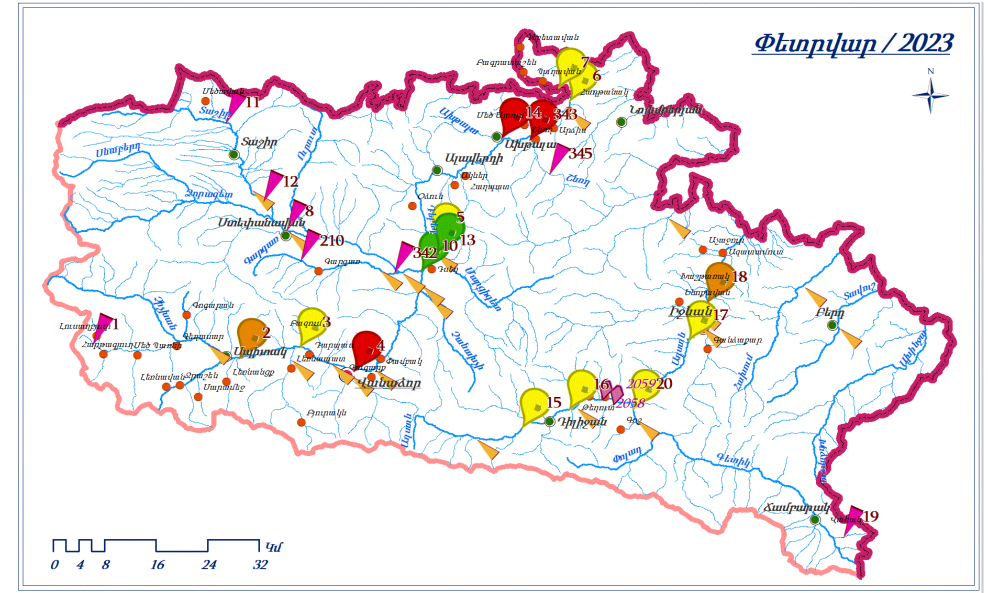
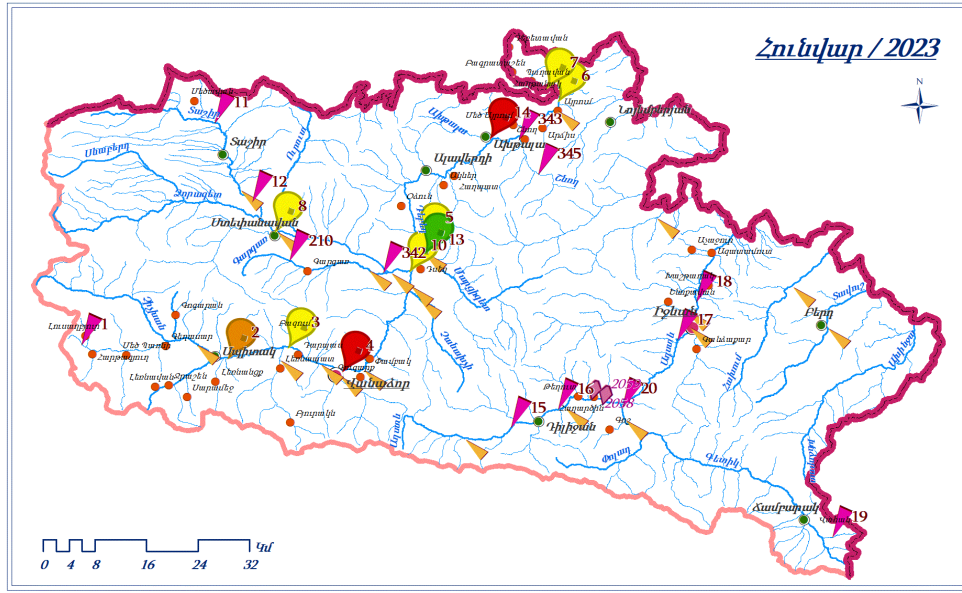
Հյուսիսային ՋԿՏ-ում ստորերկրյա ջրերի մոնիթորինգն իրականացվել է 2 բնադրյուրում, որտեղ կատարվել են ջրի ջերմաստիճանի և ծախսի չափումներ: Դիտակետերը գտնվում են Դիլիջան համայնքի Հաղարծին գյուղում:

N2058 դիտակետում ծախսի տատանումներ գրեթե չեն եղել (0.41-0.46 լ/վ):

N2059 դիտակետում նկատվել է ծախսի կրկնակի աճ՝ 0.07 լ/վ -ից հասնելով 0.14 լ/վ:

ՀՀ Հյուսիսային ջրավազանային կառավարման տարածքի մակերևութային ջրերի որակը

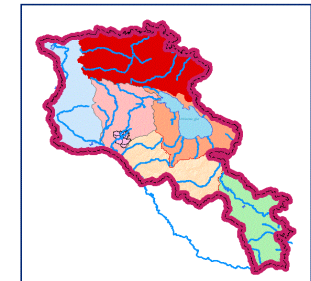

ՊԱՅՄԱՆԱԿԱՆ ՆՇԱՐՆԵՐ

- Մարզկենտրոններ
- Քաղաքներ
- Բնակավայրեր
- ▶ Մակերևութային ջրերի
- ▶ Որակի մոնիթորինգի դիտակետեր
- ▶ Հիդրոլոգիական դիտակետեր
- ▶ Ստորերկրյա ջրերի մոնիթորինգի դիտակետեր
- Գետային ցանց
- ՀՀ պետական սահման
- Հյուսիսային ջրավազանային կառավարման տարածք

Մակերևութային ջրերի որակի դասեր

- 2-րդ դաս
- 3-րդ դաս
- 4-րդ դաս
- 5-րդ դաս

Ախտորյանի ջրավազանային կառավարման տարածք

Մակերևութային ջրեր

Հիդրոլոգիական դիտարկումներ

Ախտորյանի ՋԿՏ-ում հիդրոլոգիական դիտարկումներն իրականացվում են 16 դիտակետում. այդ թվում՝ 14 գետային և 2 ջրամբարային: Օպերատիվ դիտակետերից երկուսի ջրի էլքերի վերաբերյալ միջին ամսական փաստացի տվյալները և նորմաների նկատմամբ շեղումները ներկայացված են Աղյուսակ 5-ում:

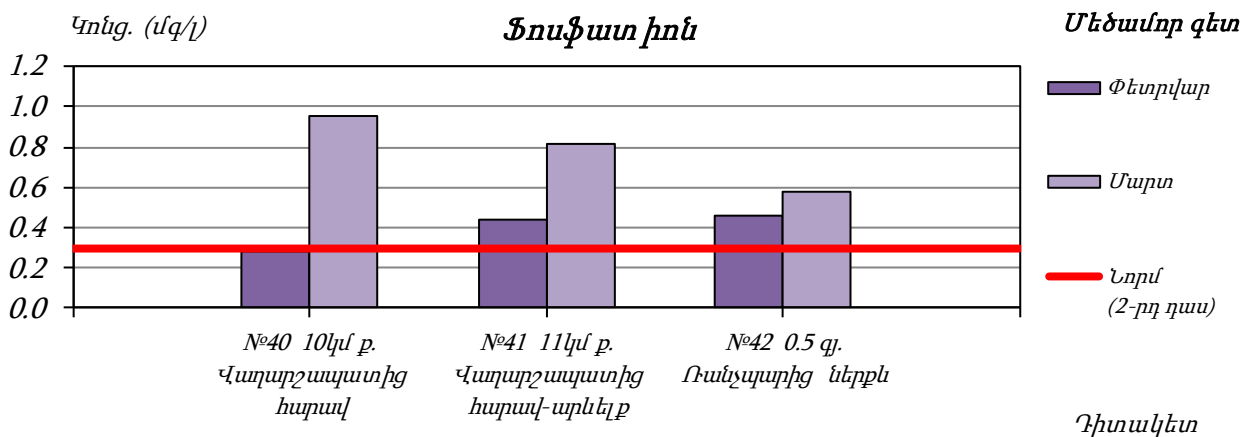
Աղյուսակ 4. Ախտորյանի ՋԿՏ-ի որոշ դիտակետերում ջրի էլքը.

Գետ	Դիտակետ	Միջին ամսական էլքեր. մ³/վ								
		հունվար			փետրվար			մարտ		
		փաստացի	նորմա	%	փաստացի	նորմա	%	փաստացի	նորմա	%
Ախտորյան	Ախտորիկ	4.03	5.83	69	3.94	5.93	66	4.23	5.72	74
Մեծամոր	Մեծամոր	3.07	24.3	13	3.02	24.2	12	2.53	24.7	10

Մակերևութային ջրերի որակ

Ախտորյանի ՋԿՏ-ում ջրի որակի մոնիթորինգն իրականացվում է 11 դիտակետում:

Մեծամոր գետի ջրի որակը Վաղարշապատ քաղաքից հարավ փետրվարին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս). մարտին՝ «վատ» (5-րդ դաս). Վաղարշապատ քաղաքից հարավ-արևելք հատվածում փետրվարին ջրի որակը գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս). մարտին՝ «վատ» (5-րդ դաս): Ռանչպար գյուղից ներքև փետրվարին և մարտին ջրի որակը գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս):

Գծապատկեր 47. Մեծամոր գետում Ջուֆատ իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Ստորերկրյա քաղցրահամ ջրեր

Ախտորյանի ՋԿՏ-ում ստորերկրյա քաղցրահամ ջրերի մոնիթորինգն իրականացվել է 40 դիտակետում, որտեղ կատարվել են ջրի ջերմաստիճանի, ծախսի և մակարդակի չափումներ:

Ախտորյանի ՋԿՏ-ի Արարատյան արտեզյան ավազանի հատվածում գյ. Եղեգնուտի N105, գյ. Վարդանաշենի N192, գյ. Լուսազյուղի N2022 և գյ. Այգեշատի N2104 դիտակետերում եռամսյակի ընթացքում նկատվել է մակարդակների բարձրացում: Սակայն գյ. Ակնաշենի N108, գյ. Ապագայի N152, գյ. Արագափի N1537, գյ. Ապագայի N1818, գյ. Բամբակաշատի N2024, գյ. Հայկավանի N2025, գյ. Ապագայի N2057 և գյ. Արմավիրի N2103 դիտակետերում նկատվել են մակարդակների իջեցում:

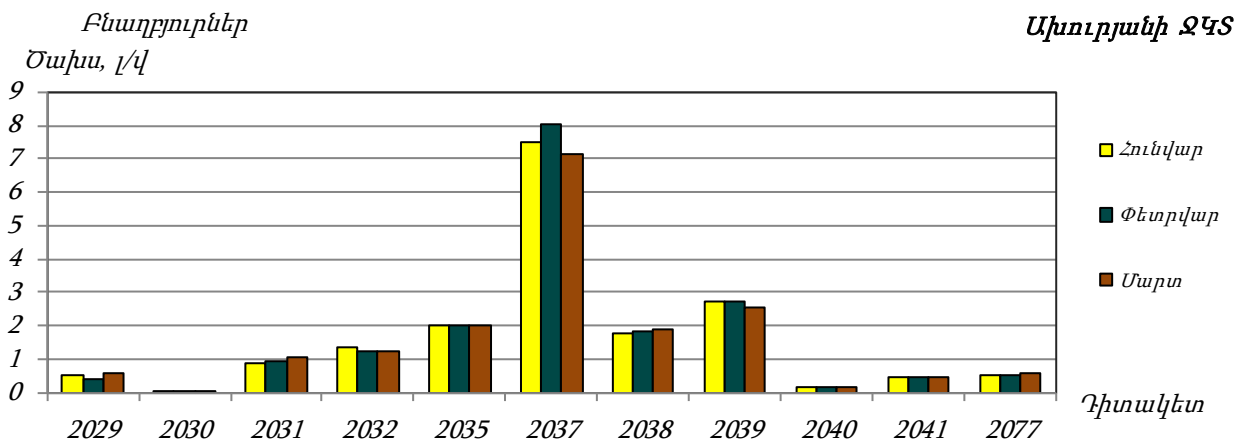
1-ին եռամսյակի ընթացքում ջրերի ծախսի աճ գրանցվել է Գայի N1521 և Ակնաշենի N2001 գյուղերի շատրվանոց հորատանցքերում:

Ծախսի նվազում դիտարկվել է գյ. Ջարոնիկի N2002 և գյ. Ջրառատի N2021 շատրվանոց հորատանցքերում: Համեմատելով նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի հետ, 2023թ. 1-ին եռամսյակում նշված դիտակետերի ծախսերը նվազել են:

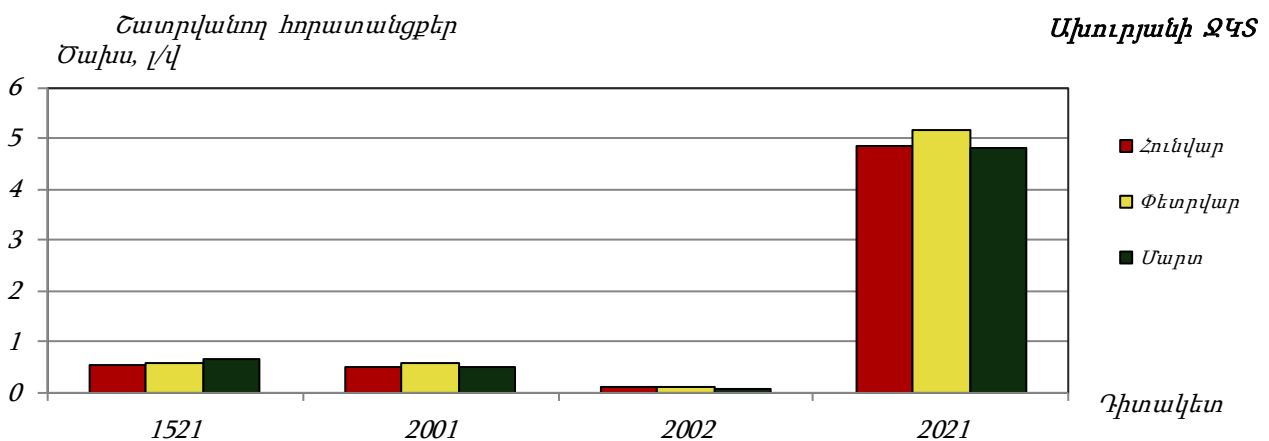
Գյ.Բամբակաշատի N2024 դիտակետում ստորերկրյա ջրերի մակարդակը գտնվում է 19 մ խորության սահմաններում: Սակայն Ախուրյանի ՋԿՏ-ում առկա են դիտակետեր, որտեղ ստորերկրյա ջրերի մակարդակները գտնվում են ավելի ցածր հորիզոններում: Դրանք են գյ.Արագածավանի N2080 (-55մ), գյ. Արտենիի N2081` (-73մ), գյ. Մյասնիկյանի N2082 (-65մ) և գյ.Արտամետի N2083 (-115մ) դիտակետերը: Նշված դիտակետերում ջրերի մակարդակները գրեթե կայուն են, բացառությամբ N2081 դիտակետի, որտեղ նկատվել է մակարդակի իջեցում մինչև 3 մ:

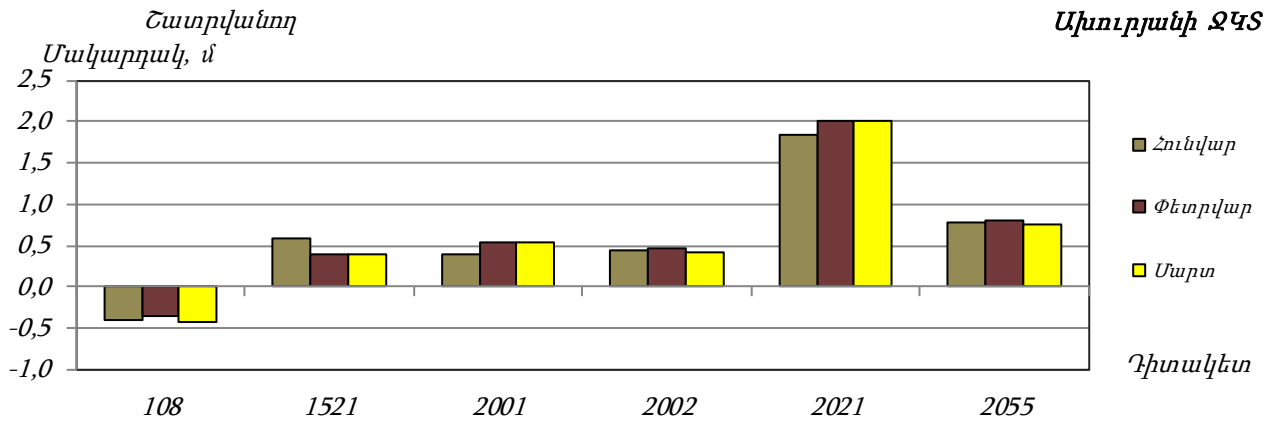
Աշոցքի N2038, N2039, N2040 և Ցողամարգի N2077 դիտակետերում ծախսերը կայուն են, աննշան տատանումներով: Կայուն են նաև ք. Գյումրիի N2029 և N2030 դիտակետերի ծախսերը: Ք. Գյումրիի N2031 դիտակետում աղբյուրի ծախսի աճը գրանցվել 0.85-ից 1.05 լ/վ, իսկ ք. Գյումրիի N2037 դիտակետում փետրվարին ծախսը աճել է մինչև 8.01 լ/վ, այնուհետև մարտին նվազել` դառնալով 7.12 լ/վ:

Առափիի N2042 դիտակետի ջրհորում մակարդակը բարձրացել է` -1.48 մից հասնելով - 1.37 մ: Հակառակ դրան Ախուրյանի N2043 դիտակետի ջրհորում նկատվում է մակարդակի իջեցում մինչև -9.63մ:

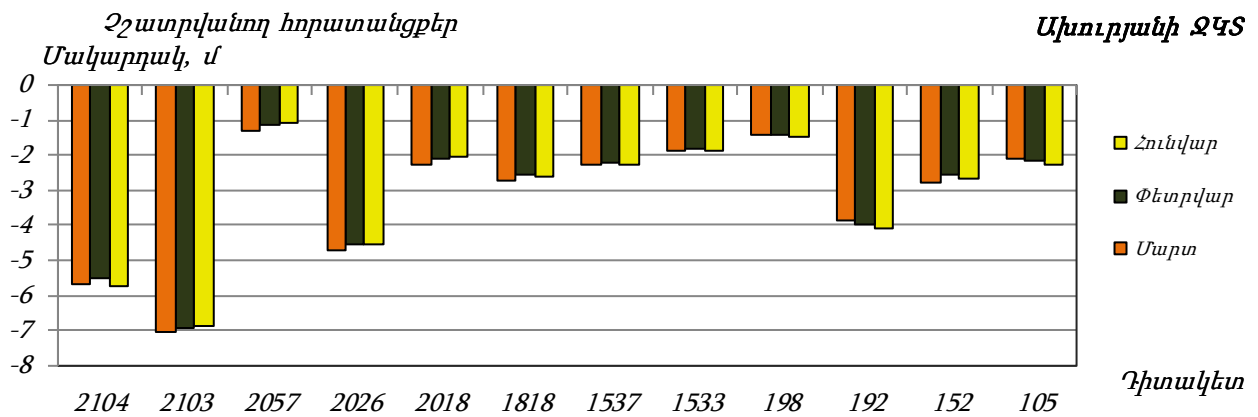

Գծապատկեր 48. Ախուրյանի ՋԿՏ-ի բնաղբյուրներում ծախսերի փոփոխությունները

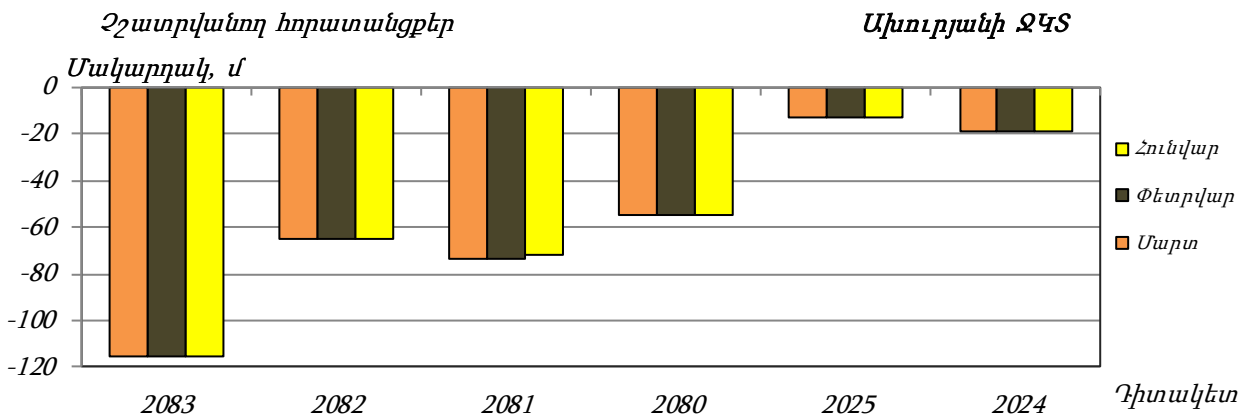

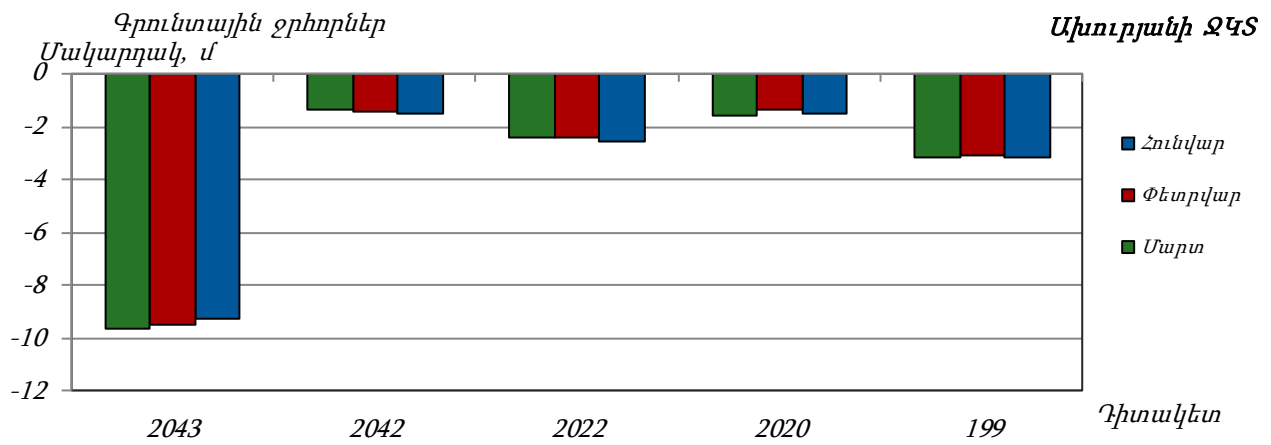
Գծապատկեր 49. Ախտության ՋԿՏ-ի շատրվանող հորատանցքերի ծախսերի մակարդակների փոփոխությունները

Գծապատկեր 50. Ախտության ՋԿՏ-ի չշատրվանող հորատանցքերի մակարդակների փոփոխությունները

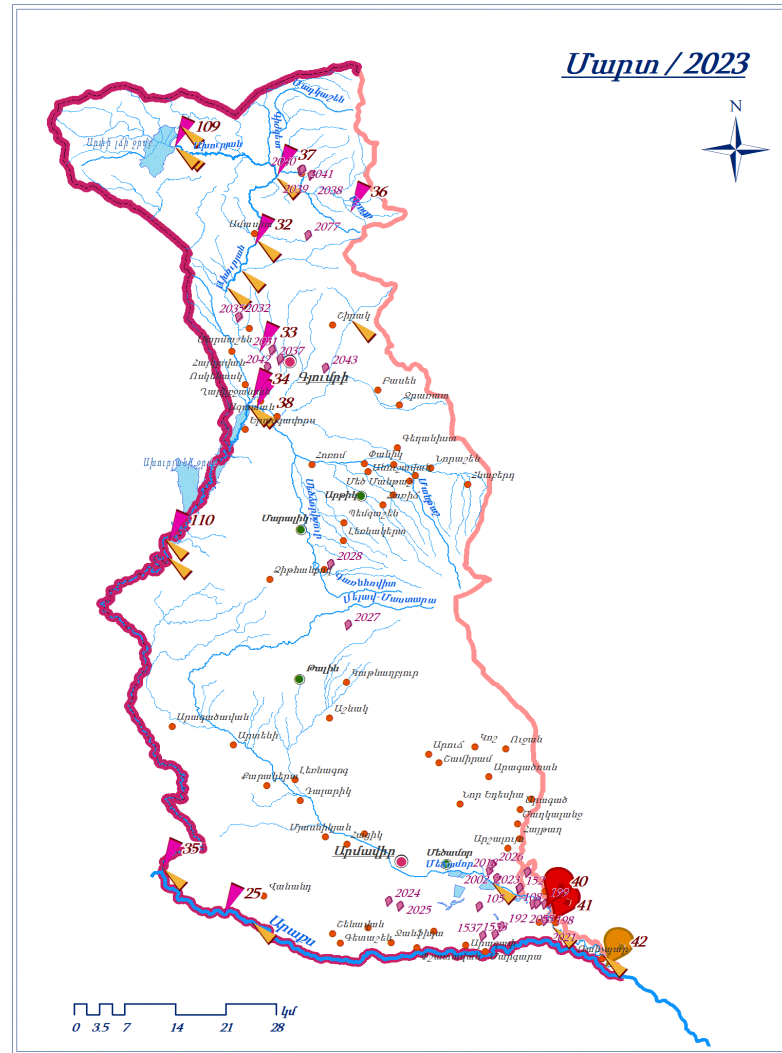
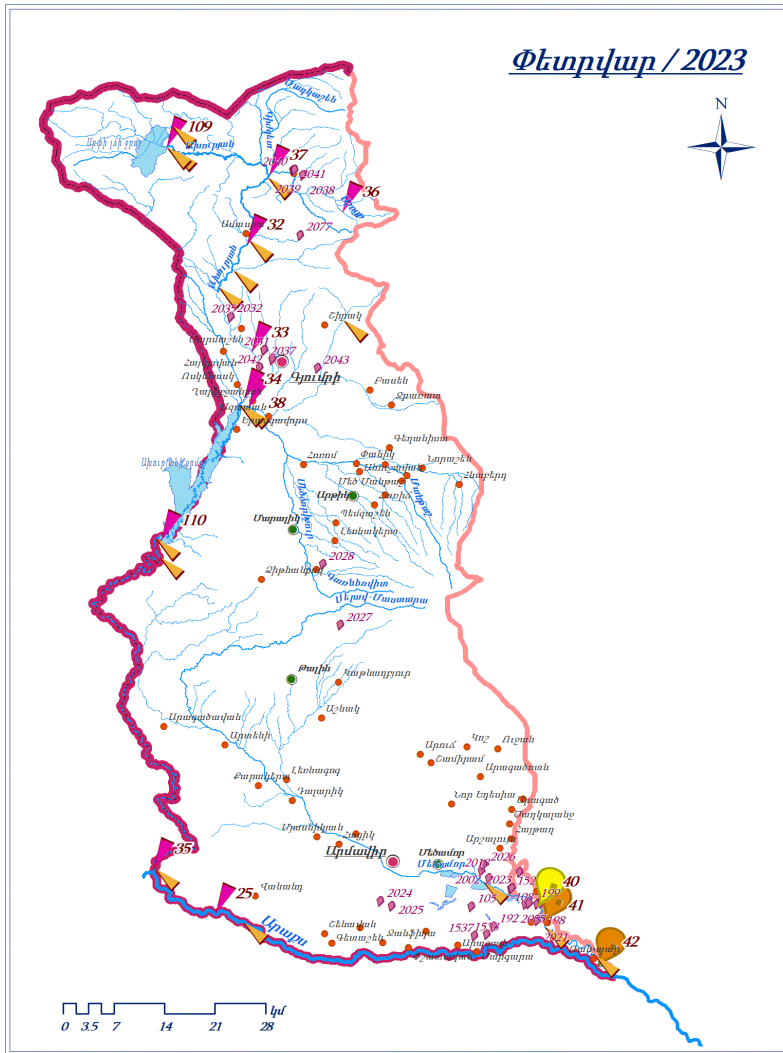

Գծապատկեր 51. Ախտության ՋԿՏ-ի չշատրվանող հորատանցքերի մակարդակների փոփոխությունները

Գծապատկեր 52. Ախուրյանի ՋԿՏ-ի գրունտային ջրհորների մակարդակների փոփոխությունները

ՀՀ Ախուրյանի ջրավազանային կառավարման տարածքի մակերևութային ջրերի որակը

ՊԱՅՄԱՆԱԿԱՆ ՆՇԱՆՆԵՐ

● Մարզկենտրոն

● Քաղաքներ

● Բնակավայրեր

Մակերևութային ջրերի

▲ որակի մոնիթորինգի դիտակետեր

▲ հիդրոլոգիական դիտակետեր

▲ Ստորերկրյա ջրերի
մոնիթորինգի դիտակետեր

— Գետային ցանց

— ՀՀ պետական սահման

— Լճեր և ջրամբարներ

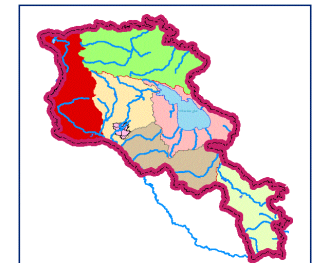
— Հարավային ջրավազանային
կառավարման տարածք

Մակերևութային ջրերի
որակի դասեր

● 3-րդ դաս

● 4-րդ դաս

● 5-րդ դաս

Հրազդանի ջրավազանային կառավարման տարածք

Մակերևութային ջրեր

Հիդրոլոգիական դիտարկումներ

Հրազդանի ՋԿՏ-ում հիդրոլոգիական դիտարկումներն իրականացվում են 16 դիտակետում. այդ թվում՝ 13 գետային, 2 ջրամբարային և մեկ 1 ջրանցքի: Որոշ օպերատիվ դիտակետերի դիտարկումներից ստացված ջրի ելքերի վերաբերյալ միջին ամսական փաստացի տվյալները և նորմաների նկատմամբ շեղումները ներկայացված են Աղյուսակ 6-ում:

Աղյուսակ 5. Հրազդանի ՋԿՏ-ի որոշ դիտակետերում ջրի ելքը.

Գետ	Դիտակետ	Միջին ամսական ելքեր. մ³/վ								
		հունվար			փետրվար			մարտ		
		փաստացի	նորմա	%	փաստացի	նորմա	%	փաստացի	նորմա	%
Հրազդան	Հրազդան	2.11	2.82	75	2.09	2.86	73	3.31	5.46	61
Հրազդան	Արգել	1.92	2.92	66	1.87	3.02	62	2.25	4.18	54
Հրազդան	Երևան	7.38	6.12	121	7.97	7.55	106	9.43	12.8	74
Մարմարիկ	Հանքավան	0.53	0.38	139	0.44	0.38	115	1.08	0.68	160
Մարմարիկ	Աղավնաձոր	1.11	1.19	94	1.13	1.22	93	2.08	2.50	83
Քասախ	Վարդենիս	0.21	0.46	46	0.21	0.50	43	0.58	1.21	48
Քասախ	Աշտարակ	2.16	2.56	84	2.30	2.57	90	4.17	3.94	106

Մակերևութային ջրերի որակ

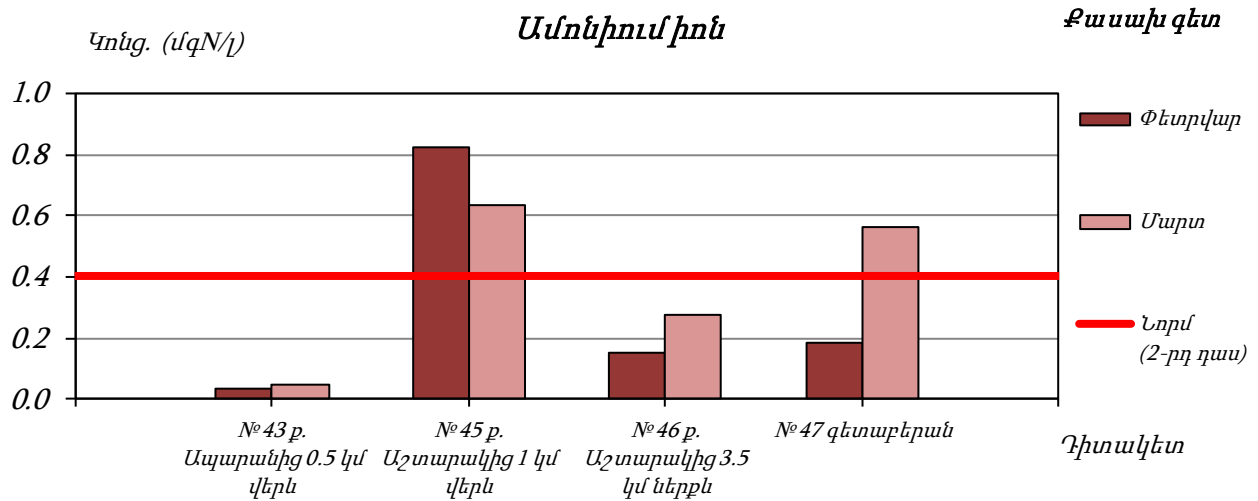
Հրազդանի ՋԿՏ-ում ջրի որակի մոնիթորինգն իրականացվում է 20 դիտակետում:

Քասախ գետի ջրի որակը Ապարան քաղաքից վերև և գետաբերանի հատվածներում փետրվարին և մարտին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս). Աշտարակ քաղաքից վերև հատվածում ջրի որակը փետրվարին և մարտին գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս). Աշտարակ քաղաքից ներքև ջրի որակը փետրվարին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս). մարտին՝ «անբավարար» (4-րդ դաս):

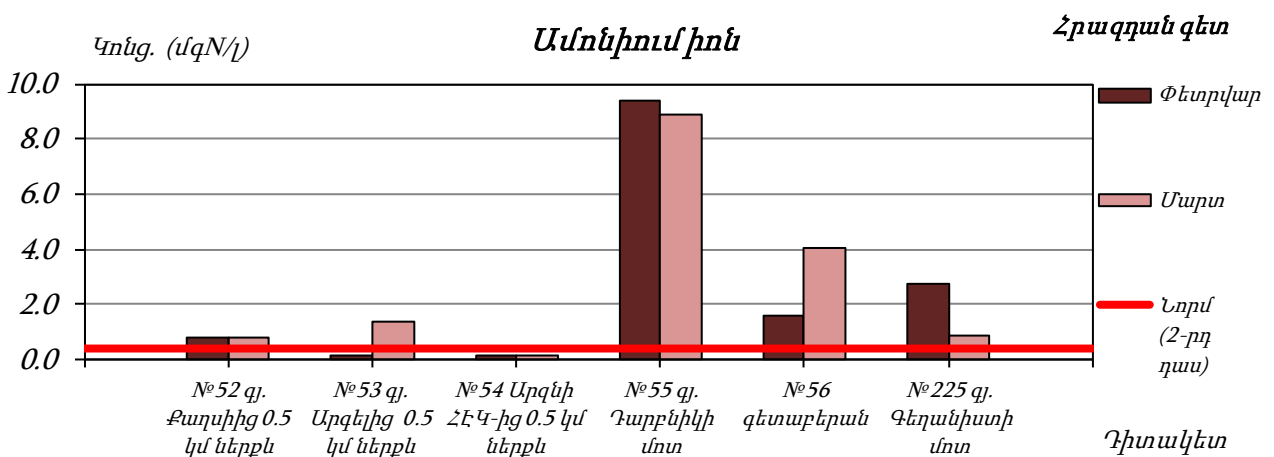
Շաղվարդ գետի ջրի որակը Փարալի գյուղից ներքև մարտին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս):

Հրազդան գետի ջրի որակը Քաղսի գյուղից ներքև. Արգել գյուղից ներքև և Արգնի ՀԷԿ-ից վերև հատվածներում փետրվարին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս). մարտին՝ «վատ» (5-րդ դաս). Երևանից ներքև՝ Դարբնիկ գյուղի մոտ և գետաբերանի հատվածներում փետրվար և մարտ ամիսներին ջրի որակը գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս): Գեղանիստ գյուղի մոտ հատվածում փետրվարին ջրի որակը գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս). մարտին՝ «վատ» (5-րդ դաս):

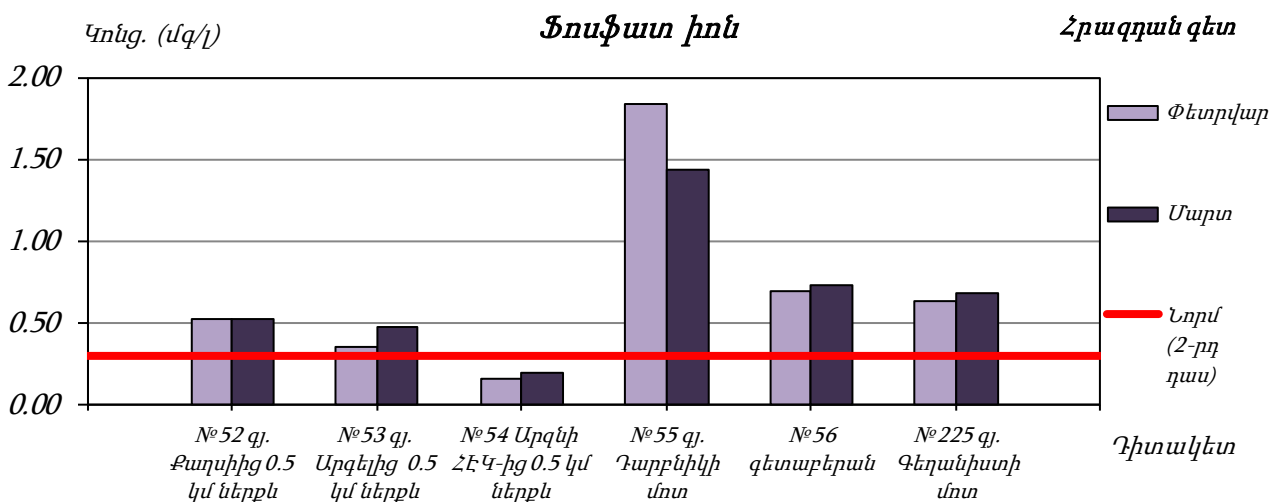
Ծաղկաձոր (Տանձաղբյուր) գետի ջրի որակը Ծաղկաձոր քաղաքից վերև հատվածում փետրվարին և մարտին գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս). Ծաղկաձոր քաղաքից ներքև հատվածում՝ փետրվարին և մարտին՝ «վատ» (5-րդ դաս):

Գծապատկեր 53. Քասախ գետում ամոնիում իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Գծապատկեր 54. Հրազդան գետում ամոնիում իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Գծապատկեր 55. Հրազդան գետում ֆոսֆատ իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Ստորերկրյա քաղցրահամ ջրեր

Հրազդանի ՋԿՏ-ում ստորերկրյա քաղցրահամ ջրերի մոնիթորինգն իականացվել է 32 դիտակետում, որտեղ կատարվել են ջրի ջերմաստիճանի, աղբյուրների և շատրվանող հորատանցքերի ծախսերի և չշատրվանող հորատանցքերի ու ջրհորների մակարդակների չափումներ:

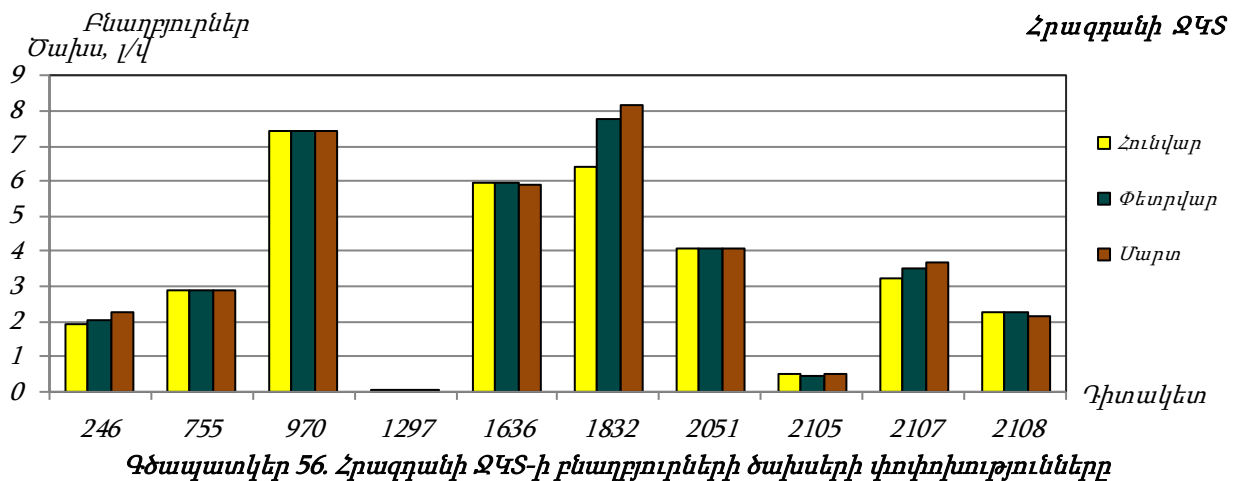
Հրազդանի ՋԿՏ-ի Արարատյան արտեզյան ավազանի հատվածում շատրվանող հորատանցքերի ծախսերը կայուն են: Գյ. Հովտաշատի N1523 դիտակետում ծախսը տատանվել է 5.1 լ/վ, գյ. Դաշտավանի N1526 դիտակետում՝ 3.8 լ/վ, գյ. Սիսի N1535, N1536 և N2003 դիտակետերում համապատասխանաբար՝ 1.7, 1.1 և 3.54 լ/վ, գյ. Ջրահովիտի N2007 դիտակետում՝ 1.16 լ/վ, գյ. Հովտաշենի N2008 դիտակետում՝ 0.29 լ/վ սահմաններում: Մասիսի 1519 դիտակետում շատրվանող հորատանցքի ծախսը 5.71 լ/վ-ից նվազել է՝ հասնելով 5.45 լ/վ, իսկ գյ. Հովտաշենի N2053 դիտակետում՝ 1.48 լ/վ-ից մինչև 1.27 լ/վ:

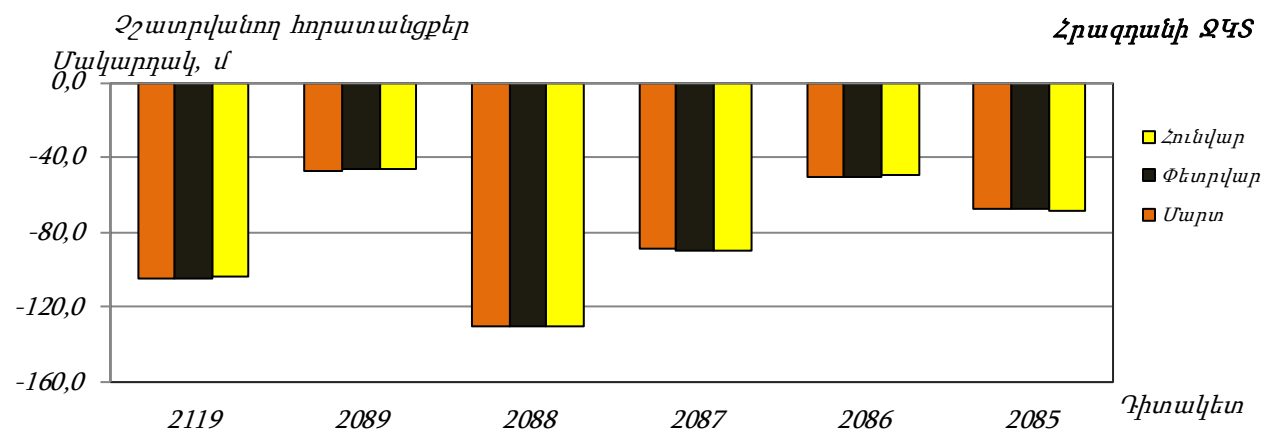
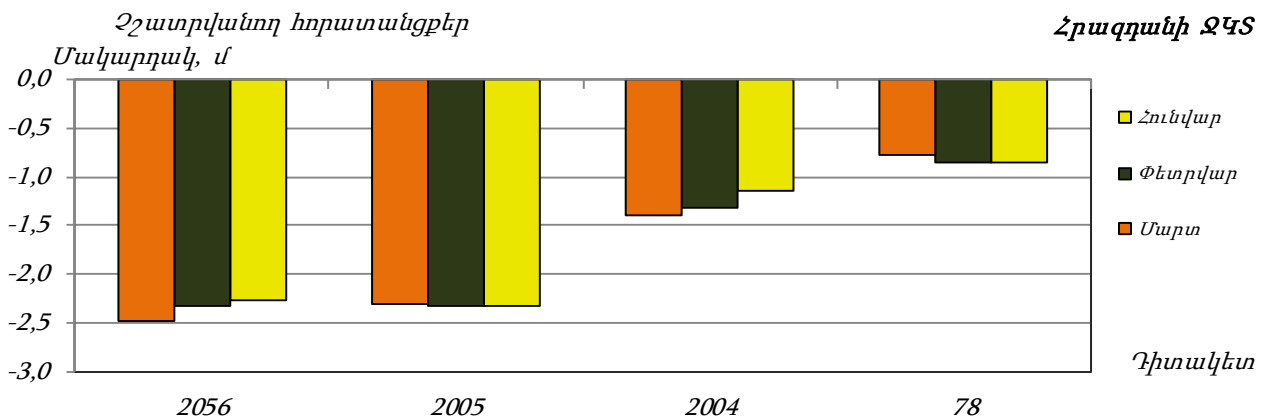
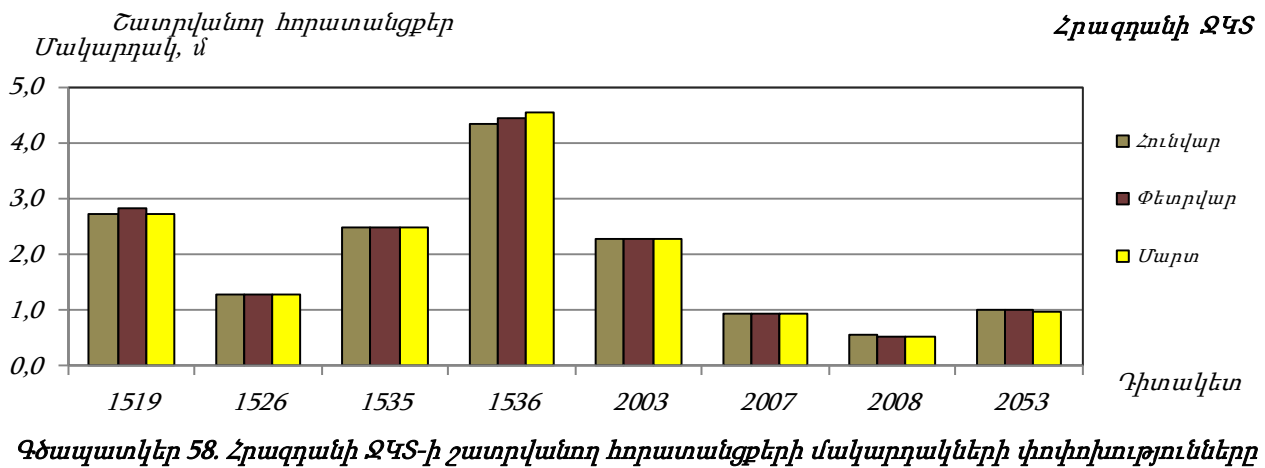
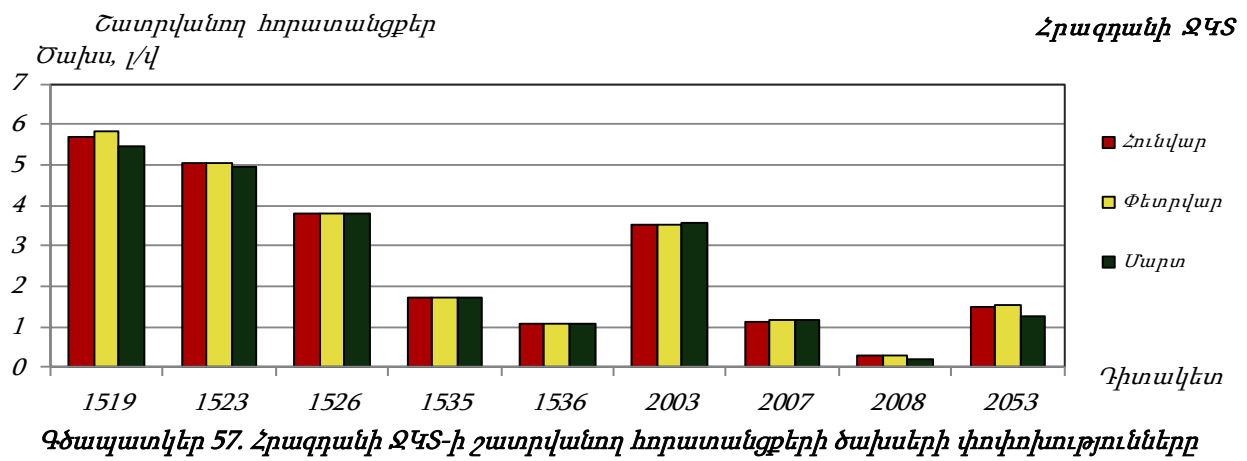
Գյ. Սիսի N78 դիտակետի հորատանցքում նկատվում է ջրի մակարդակի բարձրացում 10սմ սահմաններում, իսկ գյ. Գրիբոյեդովի N2056 դիտակետում՝ իջեցում 20սմ սահմաններում (-2.28 -2.49 մ):

Հրազդանի ՋԿՏ-ի Արարատյան արտեզյան ավազանի հատվածում ստորերկրյա ջրերի N2056 դիտակետը մակարդակը գտնվում է -3 մի սահմաններում: Սակայն Հրազդանի ՋԿՏ-ում առկա են դիտակետեր, որոնց ջրերի մակարդակները գտնվում են ավելի ցածր հորիզոններում: Դրանք են՝ գյ. Արագածի N2085 դիտակետը՝ (- 68 մ), գյ. Դողսի N2086՝ (- 50մ), գյ. Աղավնատան N2087 (-89 մ), գյ. Լեռնամերձի՝ N2088՝ (- 130 մ), գյ. Կարբիի N2089՝ (- 46 մ) և գյ. Փարպիի N2119՝ (- 104 մ): Նշված դիտակետերում մակարդակները գրեթե անփոփոխ են, բացառությամբ N2119 դիտակետից, որտեղ նկատվել է ջրի մակարդակի իջեցում -103.39 միից մինչև -104.69 մ:

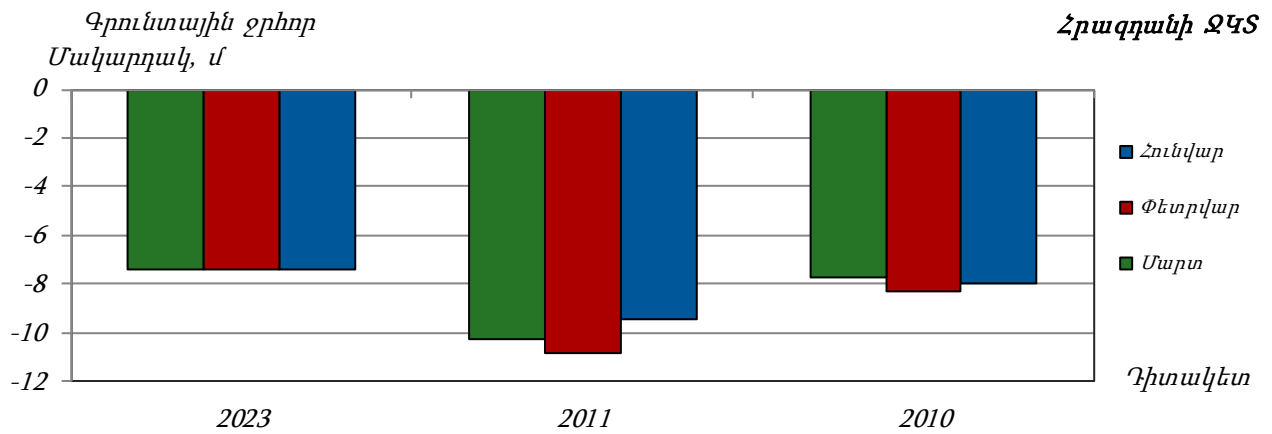
Հրազդանի ՋԿՏ-ի աղբյուրների ջրի ծախսը կայուն է: Դրանք են՝ գյ. Բջնի N246 դիտակետը՝ (2 լ/վ), գյ. Ղազարավանի N755՝ (2.9 լ/վ), ք. Երևանի N 970 (7.4 լ/վ), գյ. Սուլակի N 1297 (0.06 լ/վ), գյ. Կարբիի N1636 (5.96 լ/վ), ք. Ապարանի N2051՝ (4.07 լ/վ), գյ. Բուժականի N2105՝ (0.48 լ/վ), գյ. Բյուրականի N2108 (2.25 լ/վ): Գյ. Սուլակի N1832 և ք. Ապարանի N2107 դիտակետերում նկատվել է ծախսերի աճ:

Նիզավան գյուղի N2010 և N2011 ջրհորներում մակարդակները համեմատաբար կայուն են:

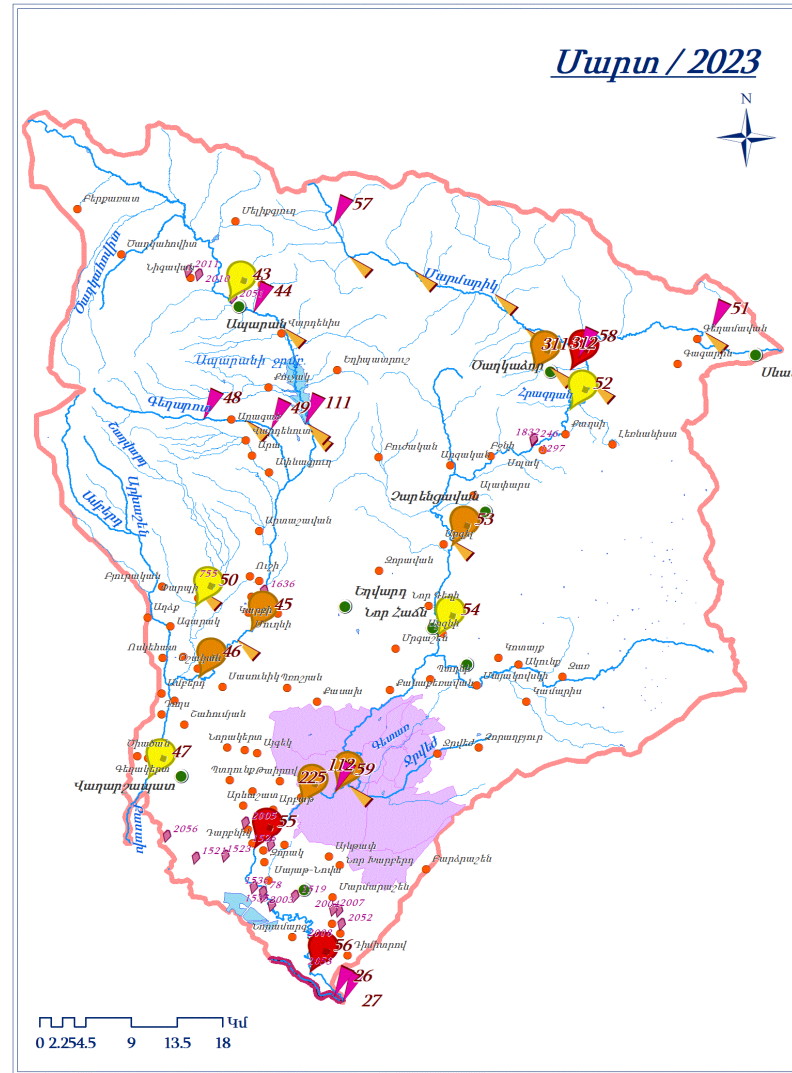
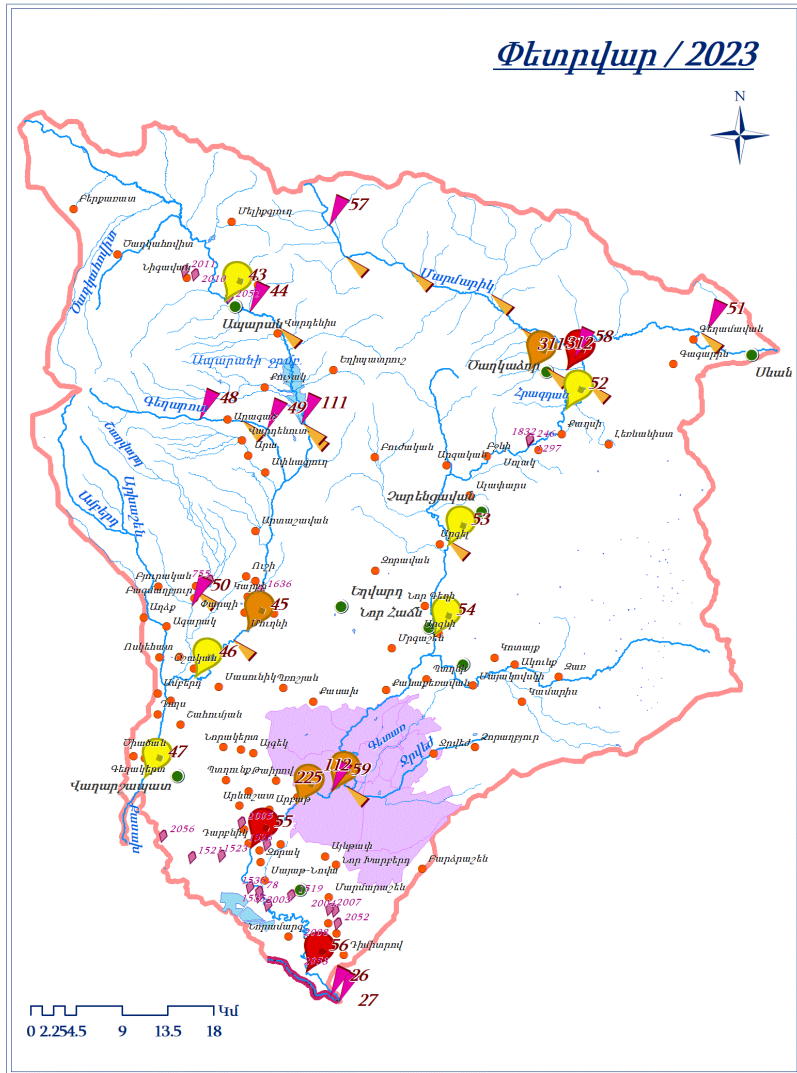

Գծապատկեր 59. Հրազդանի ՋԿՏ-ի չշատրվանող հորատանցքերի մակարդակների փոփոխությունները

Գծապատկեր 60. Հրազդանի ՋԿՏ-ի գրունտային ջրհորների մակարդակների փոփոխությունները

ՀՀ Հրազդանի ջրավազանային կառավարման տարածքի մակերևութային ջրերի որակը

ՊԱՅՄԱՆԱԿԱՆ ՆՇԱՆՆԵՐ

- Մարզկենտրոն
- Քաղաքներ
- Բնակավայրեր

Մակերևութային ջրերի

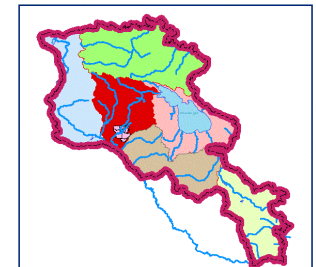
- որակի մոնիթորինգի դիտակետեր
- հիդրոլոգիական դիտակետեր
- Ստորերկրյա ջրերի մոնիթորինգի դիտակետեր

Գետային ցանց

- ՀՀ պետական սահման
- Լճեր և ջրամբարներ
- Հրավային ջրավազանային կառավարման տարածք

Մակերևութային ջրերի որակի դասեր

- 3-րդ դաս
- 4-րդ դաս
- 5-րդ դաս

Սևանի ջրավազանային կառավարման տարածք

Մակերևութային ջրեր

Հիդրոլոգիական դիտարկումներ

Սևանի ՋԿՏ-ում հիդրոլոգիական դիտարկումներն իրականացվում են 17 դիտակետում. այդ թվում՝ 12 գետային. 4 լճային (Սևանա լիճ) և 1 ջրանցքում: Որոշ օպերատիվ դիտակետերի դիտարկումներից ստացված ջրի ելքերի վերաբերյալ միջին ամսական փաստացի տվյալները և նորմաների նկատմամբ շեղումները ներկայացված են Աղյուսակ 7-ում:

Աղյուսակ 6. Սևանի ՋԿՏ-ի որոշ դիտակետերում ջրի ելքը.

Գետ	Դիտակետ	Միջին ամսական ելքեր. մ³/վ								
		հունվար			փետրվար			մարտ		
		փաստացի	նորմա	%	փաստացի	նորմա	%	փաստացի	նորմա	%
Ձկնագետ	Ծովագյուղ	0.19	0.20	96	0.22	0.24	92	1.02	0.73	140
Մասրիկ	Ծովակ	2.17	2.53	86	2.26	2.59	87	2.53	2.97	85
Մարտունի	Գեղհովիտ	0.66	0.74	89	0.72	0.73	100	0.87	0.80	109
Արգիճի	Վ. Գետաշեն	2.42	2.29	106	2.65	2.29	115	4.90	2.81	174
Գավառագետ	Նորատուս	2.54	2.97	85	2.71	2.93	92	3.37	3.30	102

Մակերևութային ջրերի որակ

Սևանի ՋԿՏ-ում ջրի որակի մոնիթորինգն իրականացվում է 18 դիտակետում:

Ձկնագետ գետի ջրի որակը գետաբերանի հատվածում հունվարին գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս). փետրվարին՝ «անբավարար» (4-րդ դաս). մարտին՝ «միջակ» (3-րդ դաս):

Մասրիկ գետի ջրի որակը գետաբերանում երեք ամիսներին գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս):

Սոթք գետի ջրի որակը գետաբերանի հատվածում մարտին գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս):

Կարճաղբյուր գետի ջրի որակը գետաբերանի հատվածում երեք ամիսներին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս):

Վարդենիս գետի ջրի որակը գետաբերանի հատվածում հունվարին գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս). փետրվարին՝ «անբավարար» (4-րդ դաս). մարտին՝ «միջակ» (3-րդ դաս):

Մարտունի գետի ջրի որակը գետաբերանի հատվածում հունվարին և փետրվարին գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս). մարտին՝ «միջակ» (3-րդ դաս):

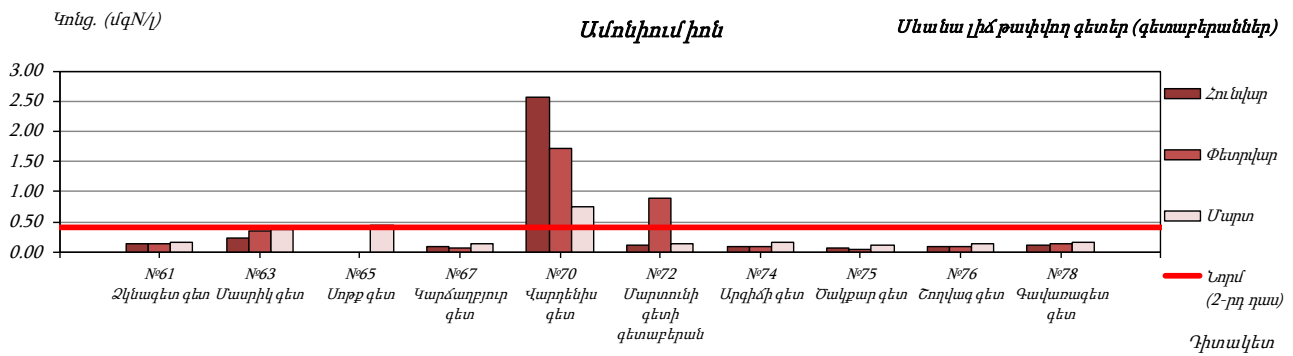
Արգիճի գետի ջրի որակը գետաբերանի հատվածում երեք ամիսներին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս):

Ծակքար գետի ջրի որակը գետաբերանի հատվածում երեք ամիսների ընթացքում գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս):

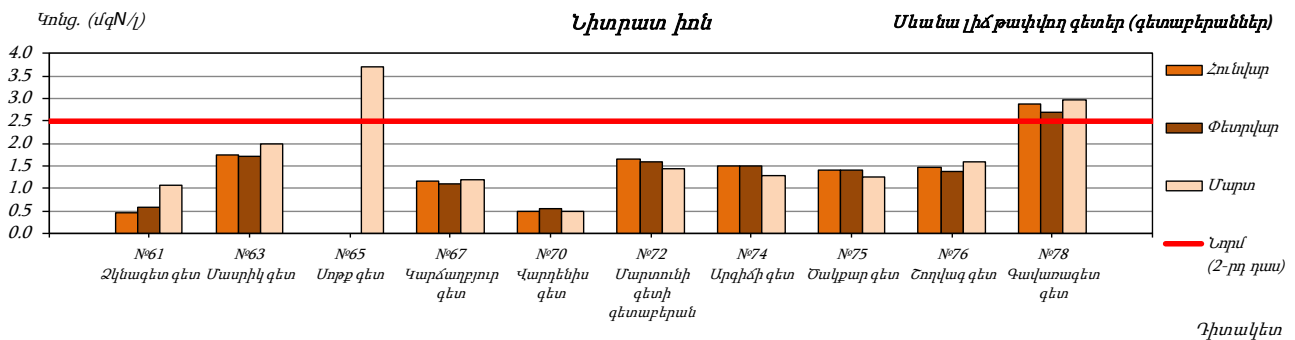
Շողվազ գետի ջրի որակը գետաբերանի հատվածում հունվարին և փետրվարին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս). մարտին՝ «անբավարար» (4-րդ դաս):

Գավառագետ գետի ջրի որակը գետաբերանի հատվածում երեք ամիսներին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս):

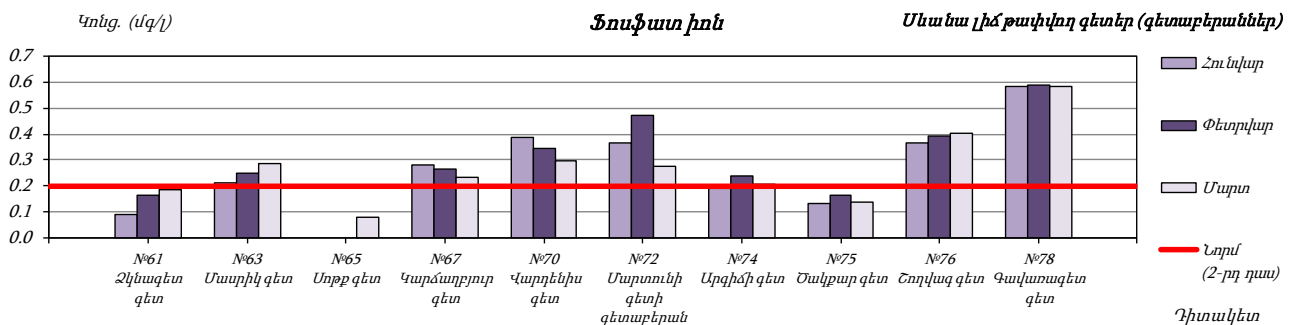
Արփա-Սևան ջրատարի ջրի որակը Ծովինար գյուղից հարավ-արևելք հատվածում հունվարին գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս). փետրվարին և մարտին՝ «միջակ» (3-րդ դաս):

Գծապատկեր 61. Սևանա լիճ թափվող գետերի գետաբերաններում ամոնիում իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Գծապատկեր 62. Սևանա լիճ թափվող գետերի գետաբերաններում նիտրատ իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Գծապատկեր 63. Սևանա լիճ թափվող գետերի գետաբերաններում ֆոսֆատ իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Ստորերկրյա քաղցրահամ ջրեր

Սևանի ՋԿՏ-ում ստորերկրյա քաղցրահամ ջրերի մոնիթորինգն իրականացվել է 15 դիտակետում, որոնցից են 7 շատրվանող հորատանցք, 1 չշատրվանող և 7 աղբյուր: Դիտակետներում կատարվել են են ջրի ջերմաստիճանի, ծախսի և մակարդակի չափումներ:

Գրեթե բոլոր շատրվանող հորատանցքերում դիտվել է մակարդակների բարձրացում:

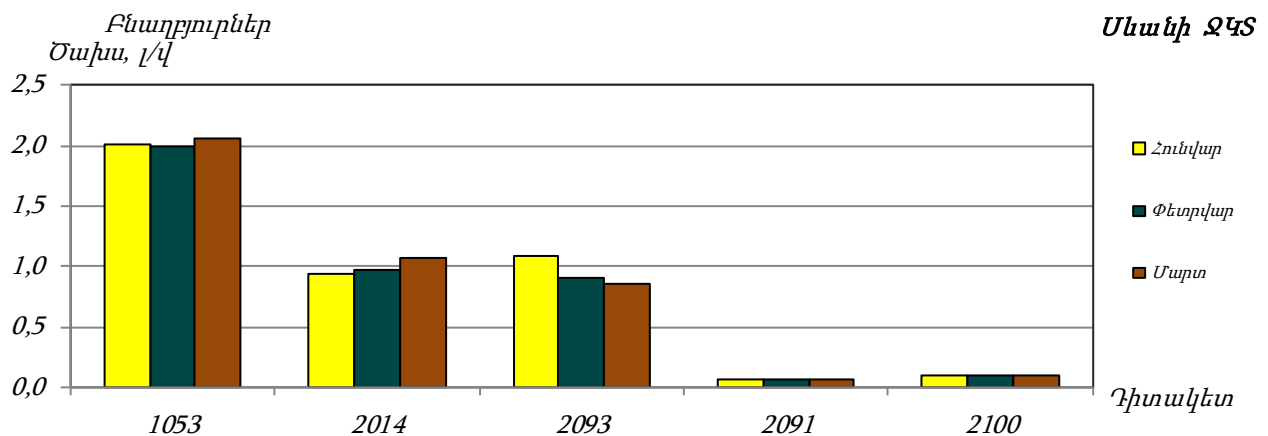
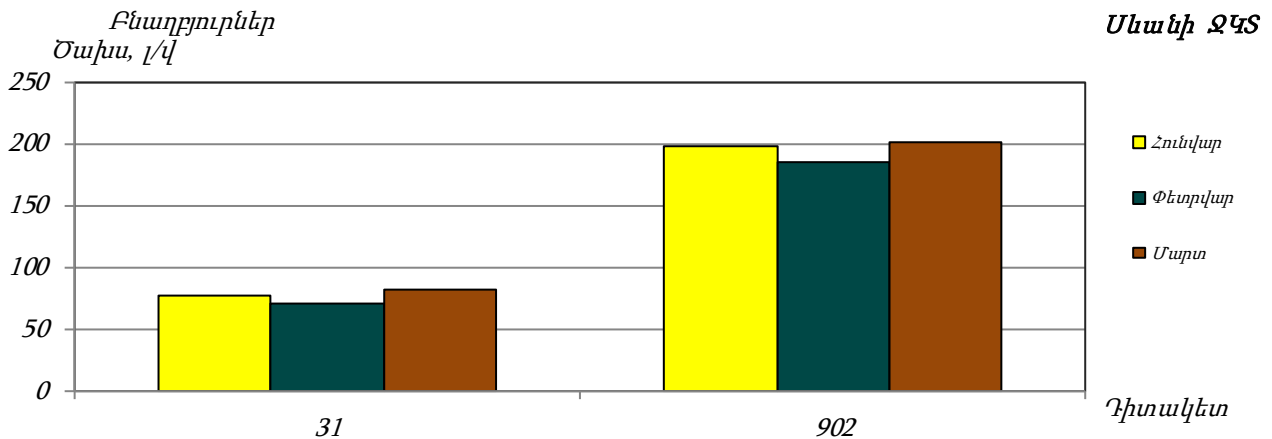
Ք. Վարդենիսի N1809, N1810, գյ. Վաղաշենի N2090 և գյ.Դարանակի N2095 դիտակետներում հունվարից-մարտ նկատվում է ջրի մակարդակների բարձրացում և ծախսերի աճ: Վարդենիս քաղաքի N1811 և N1812 դիտակետներում նկատվում է ծախսերի և մակարդակների կայուն ռեժիմ: Համեմատելով նախորդ տարվա նույն

ժամանակահատվածի հետ, N1812 դիտակետում նկատվում է մակարդակի բարձրացում և ծախսի աճ:

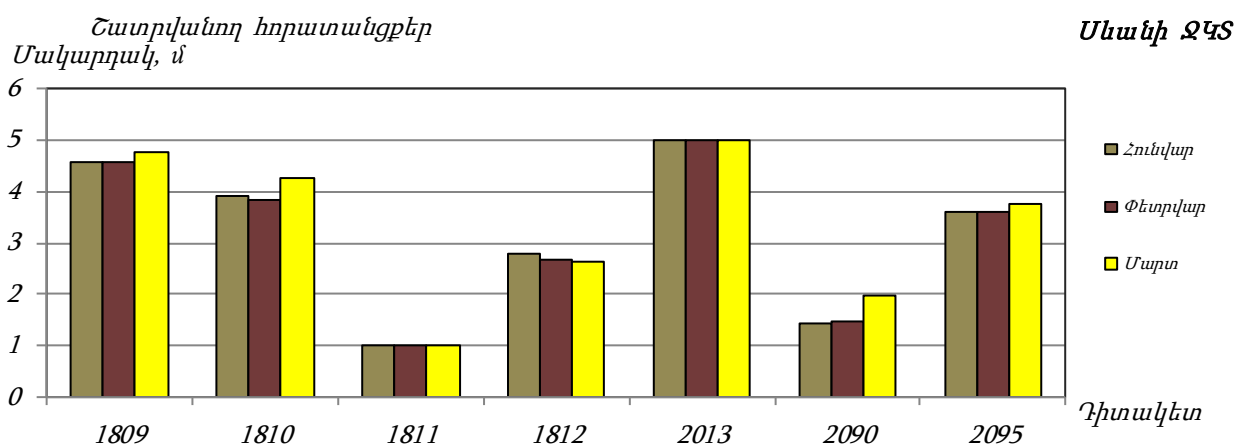
Գյ. Լիճքի N2101 հորատանցքի մակարդարը իջել է -1,34 մից, հասնելով -1,53 մ:

Գյ. Ակունքի N31 և N902 դիտակետերում նկատվում է ծախսերի աճ՝ 77- 83 և 198 - 202 լ/վ համապատասխանաբար:

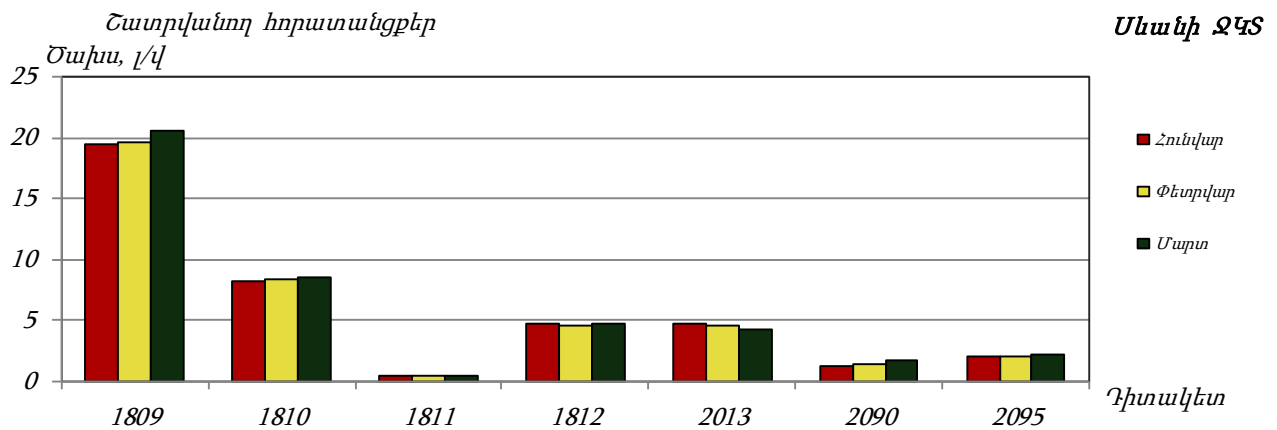
Գյ. Ակունքի N1053, ք. Գավառի N2014, գյ. Խաչաղբյուրի N2093, գյ.Աղբերքի N2091 և գյ. Լիճքի N2100 աղբյուրների ծախսերի տատանումները մեծ չեն (0.06 – 2 լ/վ) և ունեն կայուն ուժիմ:

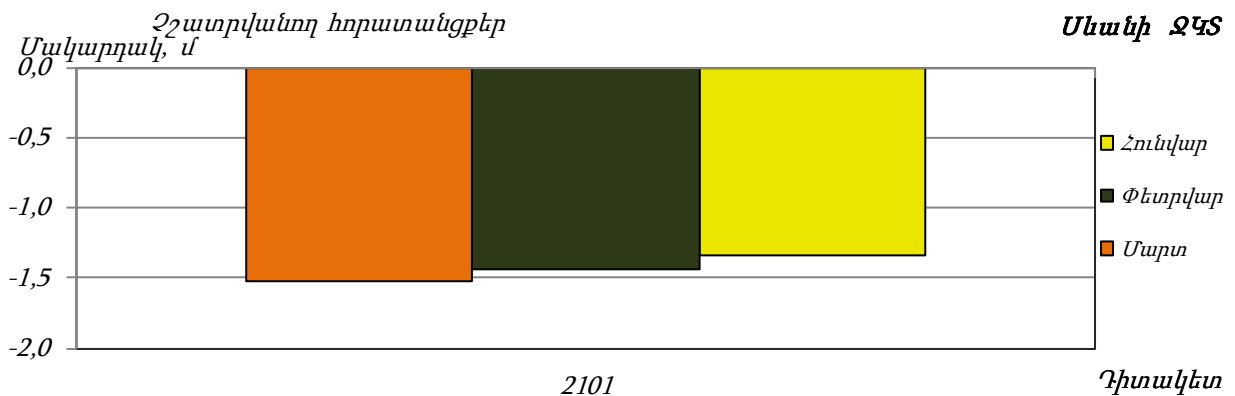
Գծապատկեր 64. Մեանի ՋԿՏ-ի բնաղբյուրներում ծախսերի փոփոխությունները

Գծապատկեր 65. Սևանի ՋԿՏ-ի շատրվանող հորատանցքերում ջրի մակարդակների փոփոխությունները

Գծապատկեր 66. Սևանի ՋԿՏ-ի շատրվանող հորատանցքերում ջրի ծախսերի փոփոխությունները

Գծապատկեր 67. Սևանի ՋԿՏ-ի շատրվանող հորատանցքերում ջրի մակարդակների փոփոխությունները

Սևանա լիճ

2023 թվականի 1-ին եռամսյակում հիդրոլոգիական դիտարկումներ են իրականացվել Սևանա լճի 4 դիտակետում՝ (Սևանա թերակղզի, Շորժա, Կարճաղբյուր, Մարտունի): Հիդրոոդերևութաբանական տվյալների հիման վրա կազմվել է Սևանա լճի հունվար, փետրվար և մարտ ամիսների ջրային հաշվեկշիռը:

**Աղյուսակ 7. Սևանա լճի ջրային հաշվեկշիռը 2023 թվականի 1-ին եռամսյակում
Հունվար**

Ջրային հաշվեկշռի տարրերը	Ընդամենը (մլն. մ³)				Բազմամյա բնութագրեր (մլն.մ³) 1961–2022թթ.		
	Ըստ տասնօրյակների			Ամսվա ընթացքում	Նվազ.	միջին	Առավ.
	1	2	3				
ՄՈՒՏՔ							
Լիճը թափվող գետերով	10.84	11.16	12.46	34.46	24.0	37.2	49.2
Արփա-Սևան ջրատարով մուտք գործած ջրի ծավալը. այդ թվում ստորերկրյա ներհոսքը	0.86	0.86	0.95	2.67	0.00	8.68	20.4
Տեղումները լճի մակերևույթի վրա	3.80	0.00	2.60	6.40	2.10	22.8	78.8
Ստորերկրյա հոսք	2.60	2.60	2.70	7.90	2.90	5.80	7.90
Ընդամենը	18.10	14.62	18.71	51.43	31.8	68.5	127.1
ԵԼՔ							
Հրազդան գետով	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	22.0	184.6
Գոլորշացում լճի մակերևույթից	21.9	19.8	21.3	63.0	36.1	65.2	86.5
Ստորերկրյա հոսք	0.40	0.40	0.40	1.20	0.40	1.10	1.70
Ընդամենը	22.3	20.2	21.7	64.2	36.6	95.9	249.6
Գուտակում (նվազում)	-12.7	-12.7	-12.8	-38.2	-167.1	-32.5	63.3
Բացարձակ անկապք	8.50	7.12	9.81	25.43		2.20	
Հարաբերական անկապք %	27.6	26.1	31.1	28.4	0.10	6.60	28.8

Բնութագրեր	Լճի մակարդակը. մ	Լճի մակերեսը. կմ²	Լճի ծավալը. կմ³
Ամսվա առաջին օրը	1900.28	1276.418	37.8964
Ամսվա վերջին օրը	1900.25	1276.133	37.8582
Միջին ամսական	1900.27	1276.323	37.8837

Մակարդակի փոփոխությունը ամսվա ընթացքում
31.01.23 և 31.01.22 մակարդակի տարբերությունը

- 0.03 (մ)
- 0.14 (մ)

Փետրվար

Ջրային հաշվեկշռի տարրերը	Ընդամենը (մլն. մ³)				Բազմամյա բնութագրեր (մլն.մ³) 1961–2022թթ.		
	Ըստ տասնօրյակների			Ամսվա ընթացքում			
	1	2	3		Նվազ.	միջին	Առավ.
ՍՈՒՏՔ							
Լիճք թափվող գետերով	11.62	11.47	9.32	32.41	22.6	34.8	43.0
Արփա-Սևան ջրատարով մուտք գործած ջրի ծավալը. այդ թվում ստորերկրյա ներհոսքը	0.86	0.86	0.69	2.41	1.10	7.24	22.6
Տեղումները լճի մակերևույթի վրա	18.1	0.50	9.60	28.2	4.90	26.9	81.2
Ստորերկրյա հոսք	2.60	2.60	2.50	7.70	3.70	5.50	7.90
Ընդամենը	33.18	15.43	22.11	70.72	37.0	73.0	134.2
ԵԼՔ							
Հրազդան գետով	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	21.1	157.0
Գոլորշացում լճի մակերևույթից	18.5	14.6	11.3	44.4	0.00	32.6	84.2
Ստորերկրյա հոսք	0.40	0.40	0.40	1.20	0.40	1.00	1.70
Ընդամենը	18.9	15.0	11.7	45.6	0.40	61.3	180.5
Կուտակում (նվազում)	0.00	-12.7	0.00	-12.7	-103.4	12.0	77.0
Բացարձակ անկապք	14.28	13.13	10.41	37.82		0.10	
Հարաբերական անկապք %	43.0	46.7	47.1	45.3	0.00	6.10	31.6

Բնութագրեր	Լճի մակարդակը. մ	Լճի մակերեսը. կմ²	Լճի ծավալը. կմ³
Ամսվա առաջին օրը	1900.25	1276.133	37.8582
Ամսվա վերջին օրը	1900.24	1276.038	37.8455
Միջին ամսական	1900.24	1276.038	37.8455

Մակարդակի փոփոխությունը ամսվա ընթացքում
 Մակարդակի փոփոխությունը 01.01.23 28.02.23 ընթացքում
 28.02.23 և 28.02.22 մակարդակի տարբերությունը

-0.01 (մ)
 -0.04 (մ)
 -0.14 (մ)

Մարտ

Ջրային հաշվեկշռի տարրերը	Ընդամենը (մլն. մ³)				Բազմամյա բնութագրեր (մլն.մ³) 1961–2022թթ.		
	Ըստ տասնօրյակների			Ամսվա ընթացքում			
	1	2	3		Նվազ.	միջին	Առավ.
ՍՈՒՏՔ							
Լիճք թափվող գետերով	12.93	16.98	20.78	50.69	32.7	51.0	85.8
Արփա-Սևան ջրատարով մուտք գործած ջրի ծավալը. այդ թվում ստորերկրյա ներհոսքը	0.86	0.86	0.98	2.70	1.90	10.0	35.2
Տեղումները լճի մակերևույթի վրա	11.0	19.1	10.1	40.2	12.6	41.2	93.0
Ստորերկրյա հոսք	2.60	2.60	2.70	7.90	3.60	5.80	7.90
Ընդամենը	27.39	39.54	34.56	101.49	55.6	100.4	178.3
ԵԼՔ							
Հրազդան գետով	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	16.9	168.0
Գոլորշացում լճի մակերևույթից	4.60	1.10	3.70	9.40	0.00	27.8	53.7
Ստորերկրյա հոսք	0.40	0.40	0.40	1.20	0.40	1.10	1.70
Ընդամենը	5.00	1.50	4.10	10.6	0.40	49.0	175.0
Կուտակում (նվազում)	12.8	38.2	25.5	76.5	-90.5	52.7	128.9
Բացարձակ անկապք	9.59	-0.16	4.96	14.39		-1.00	
Հարաբերական անկապք %	35.0	0.40	14.4	14.2	0.70	4.20	38.5

Բնութագրեր	Լճի մակարդակը. մ	Լճի մակերեսը. կմ²	Լճի ծավալը. կմ³
Ամսվա առաջին օրը	1900.25	1276.133	37.8582
Ամսվա վերջին օրը	1900.31	1276.703	37.9347
Միջին ամսական	1900.28	1276.418	37.8964

Մակարդակի փոփոխությունը ամսվա ընթացքում

0.06 (մ)

Մակարդակի փոփոխությունը 01.01.23 31.03.23 ընթացքում

0.03 (մ)

31.03.23 և 31.03.22 մակարդակի տարբերությունը

- 0.14 (մ)

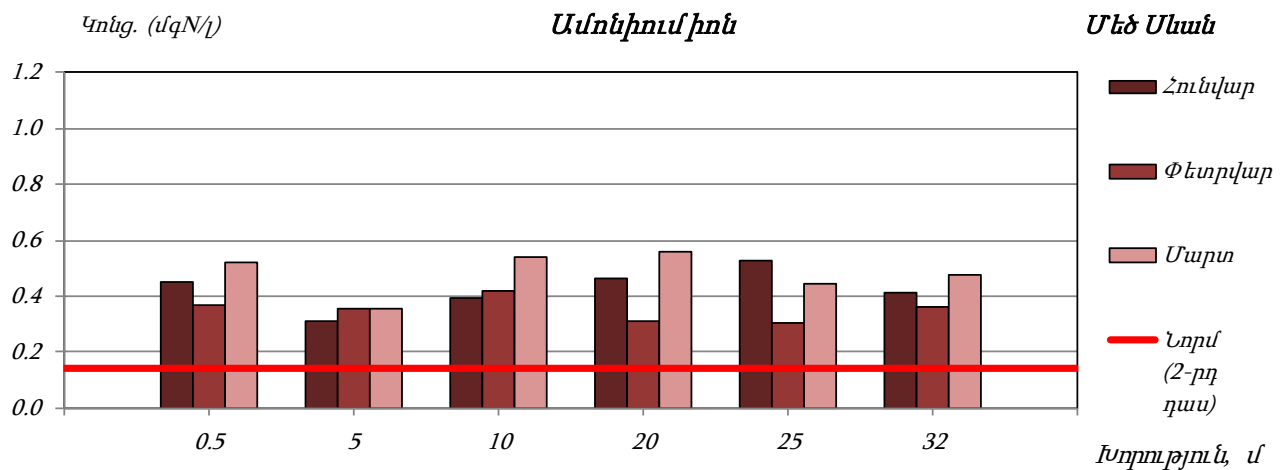
2023 թվականի հունվարի 1-ին Սևանա լճի մակարդակը կազմել է 1900.28 մ, որը նախորդ տարվա նույն օրվա համեմատությամբ ցածր է եղել 15սմ-ով: 2023 թվականի մարտի 31-ին լճի մակարդակը կազմել է 1900.31 մ, որը նախորդ տարվա նույն օրվա համեմատ ցածր է եղել 14 սմ-ով: 2023 թվականի հունվարի 1-ից մինչև մարտի 31-ը լճի մակարդակը բարձրացել է 3 սմ-ով:

Արփա-Սևան ջրատարով լիճ մուտք գործած ջրի ծավալը հունվար ամսին կազմել է 2.666 մլն մ³, փետրվարին՝ 2.408մլն մ³, մարտին՝ 2.698 մլն մ³:

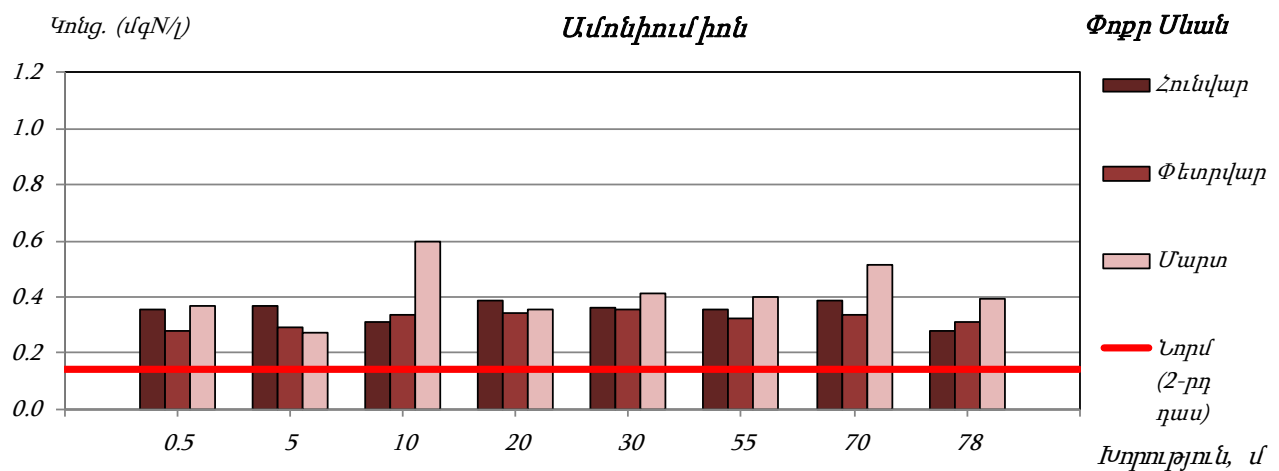
2023 թվականի հունվարի 1-ին Սևանա լճի մակերեսը կազմել է 1276.418 կմ², ծավալը 37.8964 կմ³, իսկ եռամսյակի վերջին օրը՝ մարտի 31-ին համապատասխանաբար՝ 1276.703 կմ² և 37.9347 կմ³:

Սևանա լճի ջրի որակի մոնիթորինգն իրականացվել է Փոքր և Մեծ Սևանների տարբեր խորություններում: Սևանա լճի ջրի որակի գնահատումն իրականացվում է ՀՀ կառավարության 2011 թվականի հունվարի 27-ի N 75 Ն որոշման Հավելված 12.1-ի համաձայն: Երեք ամիսներին Սևանա լճի ջրի որակի գնահատականները ներկայացված են Աղյուսակ 9-ում:

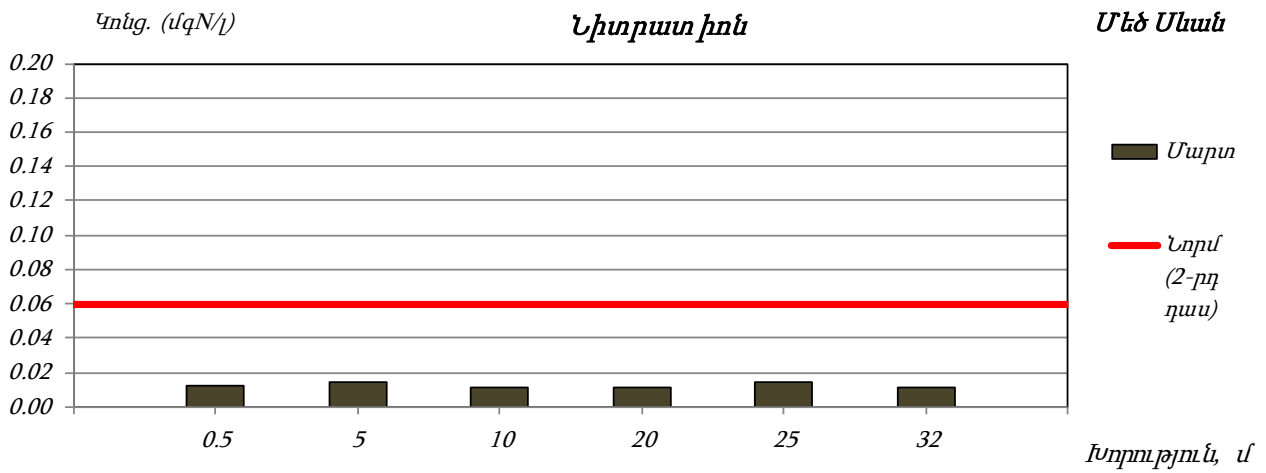
Սևանա լճում կենսածին նյութերի պարունակությունները.

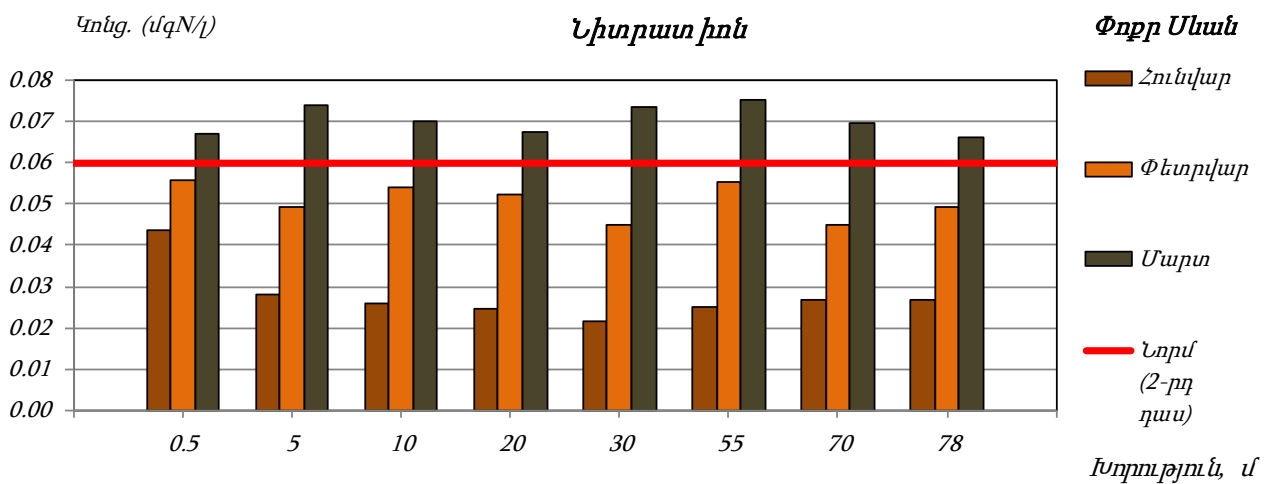
Գծապատկեր 68. Մեծ Սևանում ամոնիում իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

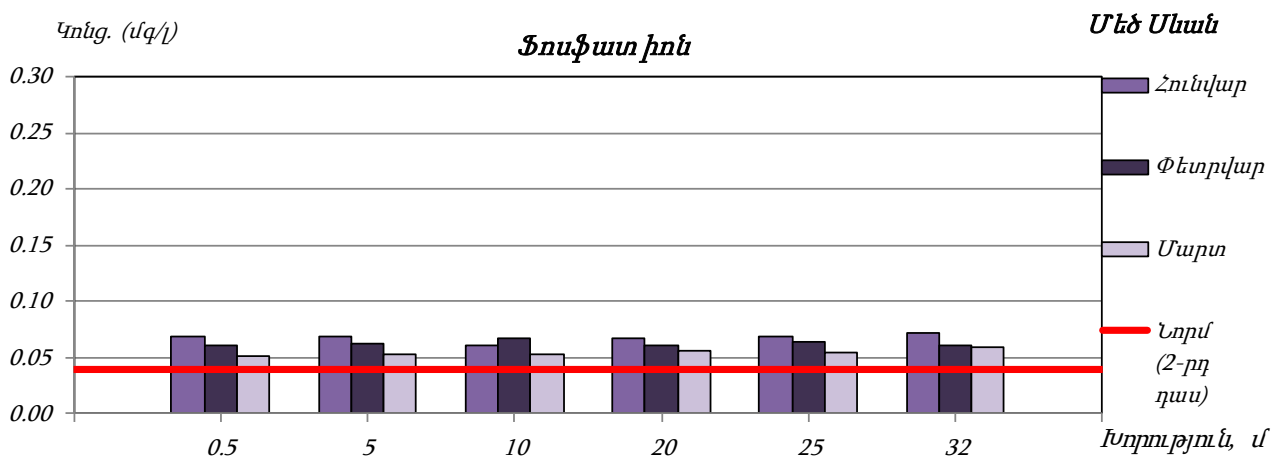
Գծապատկեր 69. Փոքր Սևանում ամոնիում իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

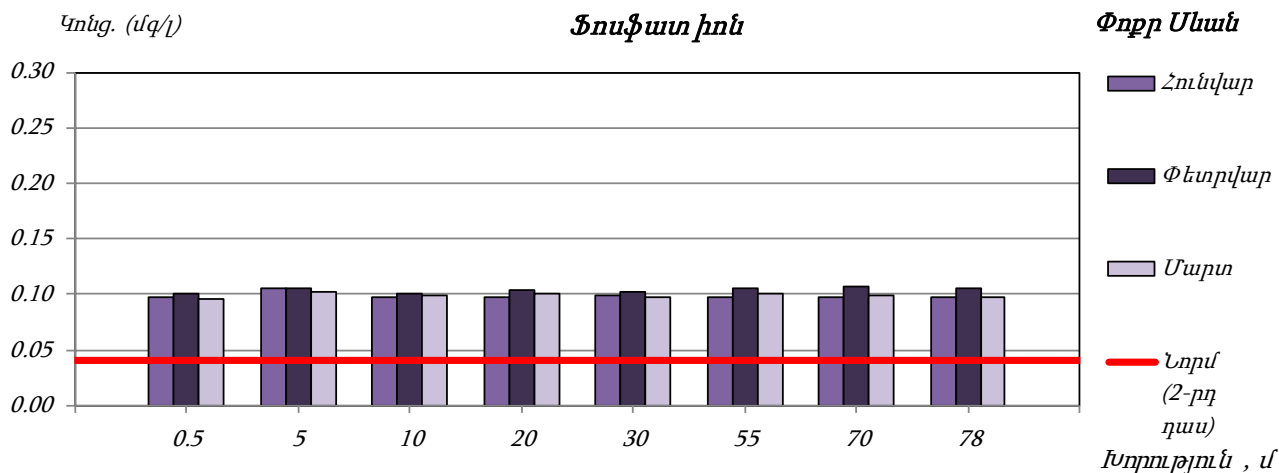
Գծապատկեր 70. Մեծ Սևանում նիտրատ իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Գծապատկեր 71. Փոքր Սևանում նիտրատ իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Գծապատկեր 72. Մեծ Սևանում ֆոսֆատ իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Գծապատկեր 73. Փոքր Սևանում ֆոսֆատ իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Աղյուսակ 8. Սևանա լճի ջրի որակը 2023 թվականի 1-ին եռամսյակում

Հունվար

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Տեղադրություն, խորություն	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի կարգավիճակի դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների	Ջրի կարգավիճակի ընդհանրական դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների
Սևան	Սևանա լիճ	Մեծ Սևան, 0,5մ խորություն	Նիտրիտ իոն, ՀԱԱ	3-րդ	4-րդ
			Ամոնիում իոն	4-րդ	
		Մեծ Սևան, 5մ խորություն	Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն	3-րդ	3-րդ
		Մեծ Սևան, 10մ խորություն	Նիտրիտ իոն, ՀԱԱ	3-րդ	4-րդ
			Ամոնիում իոն	4-րդ	
		Մեծ Սևան, 20մ խորություն	ԹՔՊ, նիտրիտ իոն, ՀԱԱ	3-րդ	4-րդ
			Ամոնիում իոն	4-րդ	
		Մեծ Սևան, 25մ խորություն	ԹՔՊ, ՀԱԱ	3-րդ	4-րդ
			Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն	4-րդ	
		Մեծ Սևան, 30մ խորություն	ԹՔՊ, նիտրիտ իոն, ֆոսֆատ իոն, մանգան, ՀԱԱ	3-րդ	4-րդ
			Ամոնիում իոն	4-րդ	
		Փոքր Սևան, 0,5մ խորություն	Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն, ֆոսֆատ իոն, մանգան, ՀԱԱ	3-րդ	3-րդ

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Տեղադրություն, խորություն	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի կարգավիճակի դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների	Ջրի կարգավիճակի ընդհանրական դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների
Սևան	Սևանա լիճ	Փոքր Սևան, 5մ խորություն	Ամռնիում իոն, ֆոսֆատ իոն, մանգան, բոր, ԸԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	4-րդ
			Նիտրիտ իոն	4-րդ	
		Փոքր Սևան, 10մ խորություն	Ամռնիում իոն, նիտրիտ իոն, ֆոսֆատ իոն, մանգան, ԸԱԱ	3-րդ	3-րդ
		Փոքր Սևան, 20մ խորություն	Ամռնիում իոն, նիտրիտ իոն, ֆոսֆատ իոն, մանգան, ԸԱԱ	3-րդ	3-րդ
		Փոքր Սևան, 30մ խորություն	Ամռնիում իոն, ֆոսֆատ իոն, մանգան, ԸԱԱ	3-րդ	4-րդ
			Նիտրիտ իոն	4-րդ	
		Փոքր Սևան, 55մ խորություն	ԹՔՊ, ամռնիում իոն, նիտրիտ իոն, ֆոսֆատ իոն, մանգան, ԸԱԱ	3-րդ	3-րդ
		Փոքր Սևան, 70մ խորություն	ԹՔՊ, ամռնիում իոն, նիտրիտ իոն, ֆոսֆատ իոն, մանգան, ԸԱԱ	3-րդ	3-րդ
		Փոքր Սևան, 80մ խորություն	Նիտրիտ իոն, ֆոսֆատ իոն, մանգան	3-րդ	3-րդ

Փետրվար

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Տեղադրություն, խորություն	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի կարգավիճակի դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների	Ջրի կարգավիճակի ընդհանրական դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների
Սևան	Սևանա լիճ	Մեծ Սևան, 0,5մ խորություն	Ամռնիում իոն, նիտրիտ իոն, երկաթ, ՀԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	3-րդ
		Մեծ Սևան, 5մ խորություն	Ամռնիում իոն, նիտրիտ իոն, երկաթ, ՀԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	3-րդ
		Մեծ Սևան, 10մ խորություն	Նիտրիտ իոն, երկաթ, ՀԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	4-րդ
			Ամռնիում իոն	4-րդ	
		Մեծ Սևան, 20մ խորություն	ԹՔՊ, ամռնիում իոն, նիտրիտ իոն, երկաթ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	4-րդ
			Ամռնիում իոն, նիտրիտ իոն	4-րդ	
		Մեծ Սևան, 25մ խորություն	Ամռնիում իոն, նիտրիտ իոն, երկաթ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	4-րդ
			Ալյումին	4-րդ	
		Մեծ Սևան, 30մ խորություն	Ամռնիում իոն, նիտրիտ իոն, երկաթ, ՀԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	3-րդ
		Փոքր Սևան, 0,5մ խորություն	Ֆոսֆատ իոն, մանգան, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	4-րդ
			Նիտրիտ իոն	4-րդ	
		Փոքր Սևան, 5մ խորություն	Ամռնիում իոն, ֆոսֆատ իոն, մանգան, ՀԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	4-րդ
			Նիտրիտ իոն	4-րդ	
		Փոքր Սևան, 10մ խորություն	Ամռնիում իոն, ֆոսֆատ իոն, մանգան, ՀԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	4-րդ
			Նիտրիտ իոն	4-րդ	

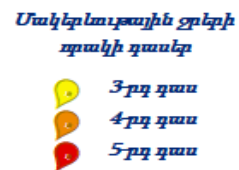
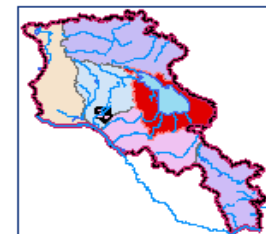
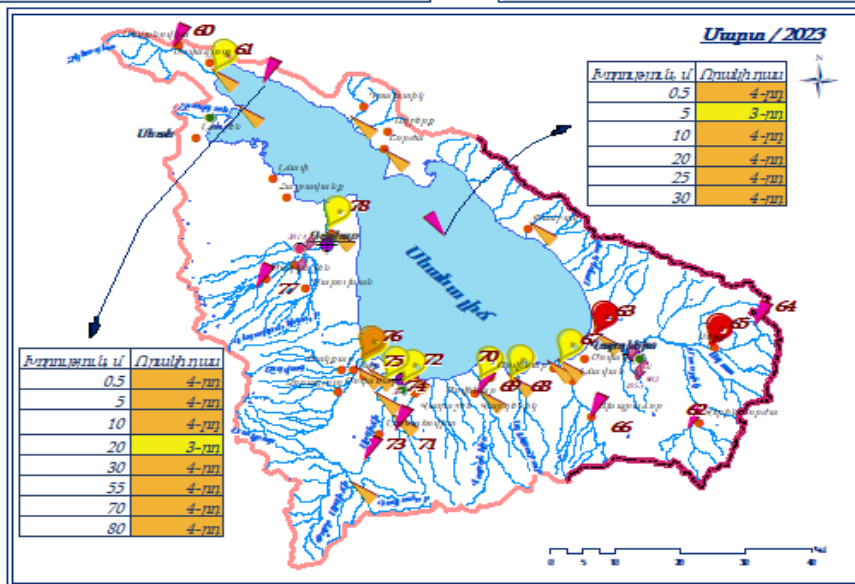
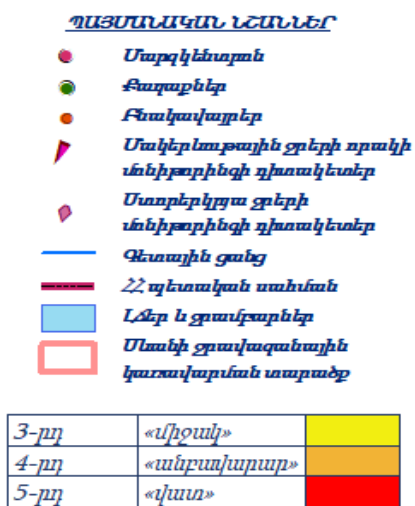
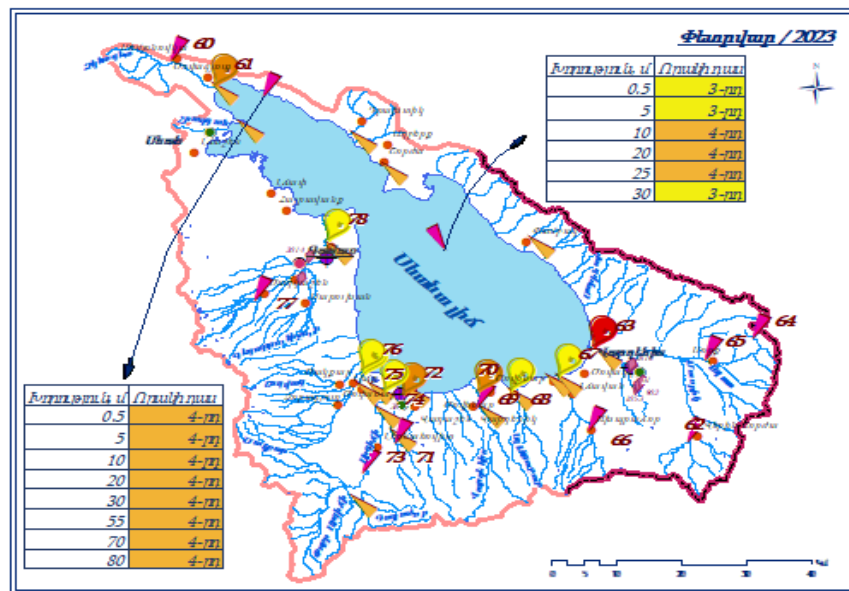
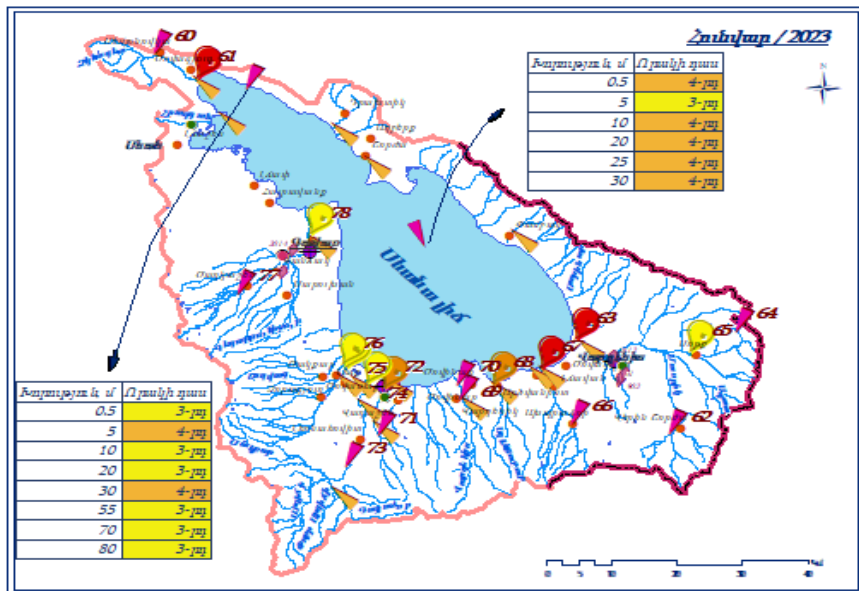
Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Տեղադրություն, խորություն	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի կարգավիճակի դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների	Ջրի կարգավիճակի ընդհանրական դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների
Սևան	Սևանա լիճ	Փոքր Սևան, 20մ խորություն	Ամռնիում իոն, ֆոսֆատ իոն, մանգան, ՀԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	4-րդ
			Նիտրիտ իոն	4-րդ	
		Փոքր Սևան, 30մ խորություն	ԹՔՊ, ամռնիում իոն, ֆոսֆատ իոն, մանգան, բոր, ՀԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	4-րդ
			Նիտրիտ իոն	4-րդ	
		Փոքր Սևան, 55մ խորություն	Ամռնիում իոն, ֆոսֆատ իոն, մանգան, երկաթ, ՀԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	4-րդ
			Նիտրիտ իոն	4-րդ	
		Փոքր Սևան, 70մ խորություն	ԹՔՊ, ամռնիում իոն, ֆոսֆատ իոն, մանգան, ՀԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	4-րդ
			Նիտրիտ իոն	4-րդ	
		Փոքր Սևան, 80մ խորություն	Ամռնիում իոն, ֆոսֆատ իոն, մանգան, երկաթ, ՀԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	4-րդ
			Նիտրիտ իոն	4-րդ	

Մարտ

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Տեղադրություն, խորություն	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի կարգավիճակի դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների	Ջրի կարգավիճակի ընդհանրական դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների
Սևան	Սևանա լիճ	Մեծ Սևան, 0,5մ խորություն	Նիտրիտ իոն, բոր, ՀԱԱ	3-րդ	4-րդ
			Ամոնիում իոն	4-րդ	
		Մեծ Սևան, 5մ խորություն	Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն, բոր, ՀԱԱ	3-րդ	3-րդ
		Մեծ Սևան, 10մ խորություն	Նիտրիտ իոն, բոր, ՀԱԱ	3-րդ	4-րդ
			Ամոնիում իոն	4-րդ	
		Մեծ Սևան, 20մ խորություն	Բոր, ՀԱԱ	3-րդ	4-րդ
			Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն	4-րդ	
		Մեծ Սևան, 25մ խորություն	Նիտրիտ իոն, բոր, ՀԱԱ	3-րդ	4-րդ
			Ամոնիում իոն	4-րդ	
		Մեծ Սևան, 30մ խորություն	Նիտրիտ իոն, բոր, ՀԱԱ	3-րդ	4-րդ
			Ամոնիում իոն	4-րդ	
		Փոքր Սևան, 0,5մ խորություն	Ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն, մանգան, ՀԱԱ	3-րդ	4-րդ
			Նիտրիտ իոն	4-րդ	
		Փոքր Սևան, 5մ խորություն	ԹՔՊ, ֆոսֆատ իոն, մանգան, ՀԱԱ	3-րդ	4-րդ
			Նիտրիտ իոն	4-րդ	
		Փոքր Սևան, 10մ խորություն	Նիտրիտ իոն, ֆոսֆատ իոն, մանգան, բոր, ՀԱԱ	3-րդ	4-րդ
			Ամոնիում իոն	4-րդ	
		Փոքր Սևան, 20մ խորություն	Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն, ֆոս- ֆատ իոն, մանգան, ՀԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	3-րդ

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Տեղադրություն, խորություն	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի կարգավիճակի դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների	Ջրի կարգավիճակի ընդհանրական դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների
Սևան	Սևանա լիճ	Փոքր Սևան, 30մ խորություն	Ֆոսֆատ իոն, մանգան, բոր, ԼՍԱ	3-րդ	4-րդ
			Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն	4-րդ	
		Փոքր Սևան, 55մ խորություն	Ֆոսֆատ իոն, մանգան, բոր, ԼՍԱ	3-րդ	4-րդ
			Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն	4-րդ	
		Փոքր Սևան, 70մ խորություն	Ֆոսֆատ իոն, մանգան, բոր, ԼՍԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	4-րդ
			Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն	4-րդ	
		Փոքր Սևան, 80մ խորություն	ԹՔՊ, ֆոսֆատ իոն, մանգան, բոր, ԼՍԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	4-րդ
			Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն	4-րդ	

ՀՀ Սեանի ջրավազանային կառավարման տարածքի մակերևութային ջրերի որակը

Արարատյան ջրավազանային կառավարման տարածք
Մակերևութային ջրեր
Հիդրոլոգիական դիտարկումներ

Արարատյան ՋԿՏ-ում հիդրոլոգիական դիտարկումներն իրականացվում են 12 դիտակետում. այդ թվում՝ 11 գետային և 1 ջրամբարային (Ագատի ջրամբար): Որոշ օպերատիվ դիտակետերի դիտարկումներից ստացված ջրի ելքերի վերաբերյալ միջին ամսական փաստացի տվյալները և նորմաների նկատմամբ շեղումները ներկայացված են Աղյուսակ 10-ում:

Աղյուսակ 9. Արարատյան ՋԿՏ-ի որոշ դիտակետերում ջրի ելքը.

Գետ	Դիտակետ	Միջին ամսական ելքեր. մ³/վ								
		հունվար			փետրվար			մարտ		
		փաստացի	նորմա	%	փաստացի	նորմա	%	փաստացի	նորմա	%
Ագատ	Գառնի	1.88	3.05	62	1.87	3.11	60	2.47	3.55	70
Վեդի	Ուրցաձոր	0.50	0.77	65	0.45	0.87	51	1.17	1.34	87
Արփա	Ջերմուկ	2.18	2.54	86	2.15	2.46	87	2.28	2.71	84
Արփա	Արենի	8.30	6.94	120	8.38	7.36	114	12.7	10.9	116

Մակերևութային ջրերի որակ

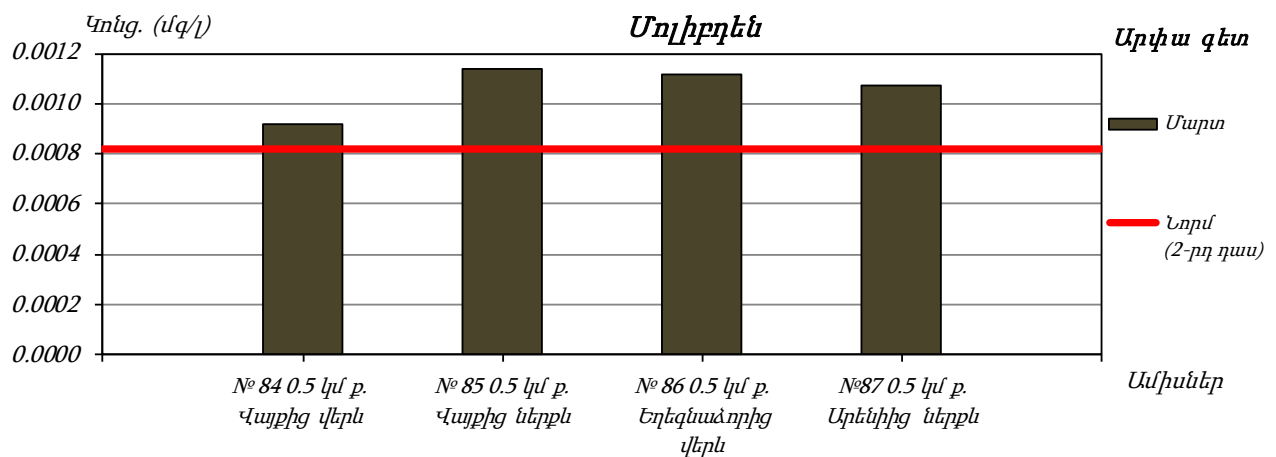
Վեդի գետի ջրի որակը Արարատից ներքև մարտին գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս):

Արփա գետի ջրի որակը Վայք քաղաքից վերև. Վայք քաղաքից ներքև. Եղեգնաձոր քաղաքից վերև և Արենի գյուղից ներքև հատվածներում մարտին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս):

Դարբ գետի ջրի որակը գետաբերանում մարտին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս):

Եղեգիս գետի ջրի որակը Շատին գյուղից ներքև հատվածում մարտին գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս):

Որոտան-Արփա ջրատարի ջրի որակը թունելի ելքի հատվածում մարտին գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս):

Գծապատկեր 74. Արփա գետում մոլիբդենի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Ստորերկրյա քաղցրահամ ջրեր

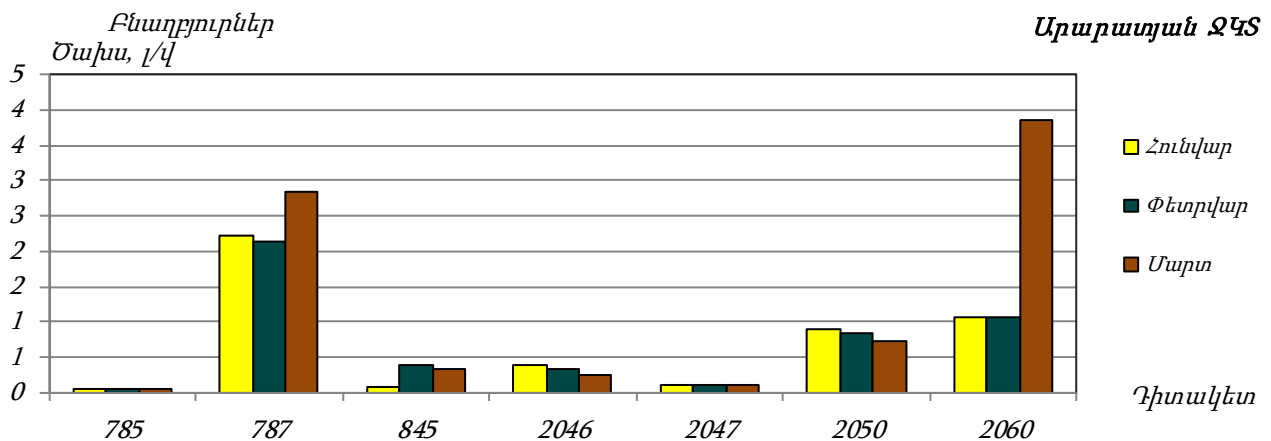
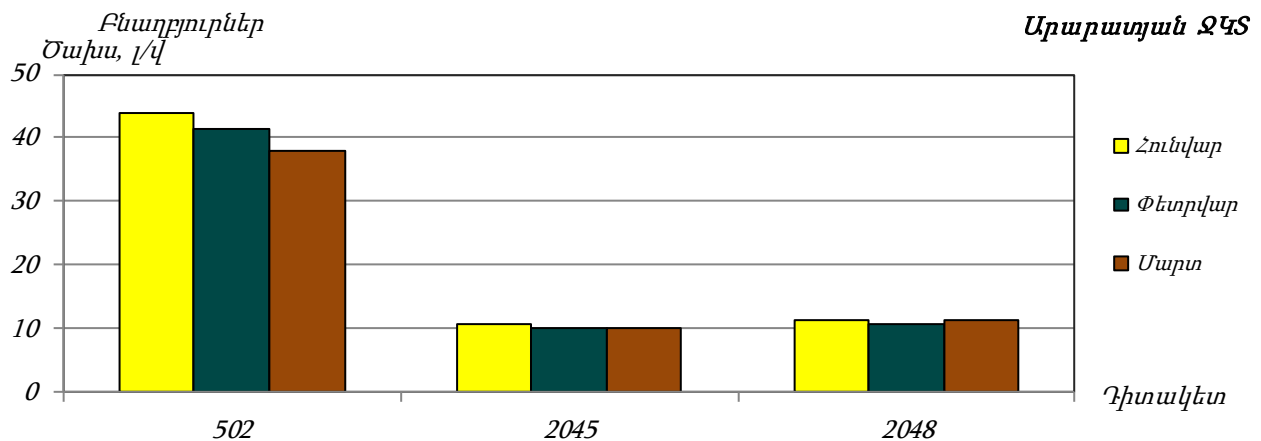
Արարատյան ՋԿՏ-ում ստորերկրյա քաղցրահամ ջրերի մոնիթորինգն իրականացվել է 23 դիտակետում, որոնցից են 10 աղբյուր, 4 ջրհոր, 3 շատրվանող և 6 չշատրվանող հորատանցք: Դիտակետերում կատարվել են ջրի ջերմաստիճանի, ծախսի և մակարդակի չափումներ:

Մալիշկայի N502, Գառնիի N2045, N2046 և Զեդեայի N2050 դիտակետերում գրանցվել են ծախսի նվազում: Կայուն ռեժիմ է Ագարակաձորի N785, Գառնիի N2047 և Զերմուկ քաղաքի N2048 դիտակետերում: Կեչուտի N2060 դիտակետում ծախսը աճել է:

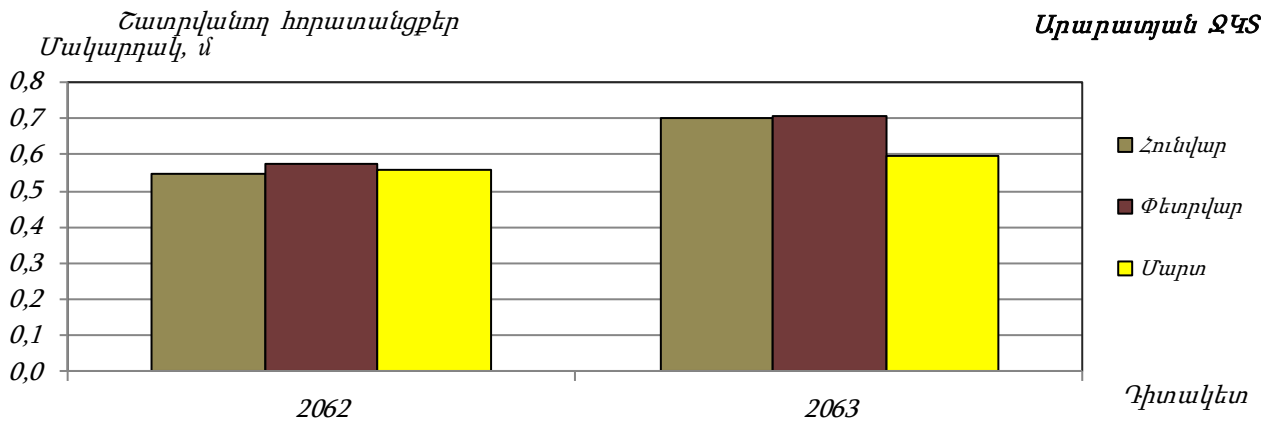
Վեդի քաղաքի N2006, Դալար գյուղի N2072, Արտաշատ քաղաքի N2073 և Արմաշ գյուղի N2075 դիտակետերում նկատվում է գրունտային ջրերի մակարդակների բարձրացում:

Արտաշատ քաղաքի N2062 դիտակետում նկատվում է ջրի ծախսի կտրուկ նվազում՝ 0.29-0.04 լ/վ: Դալար գյուղի N2063 և Սուրենավան գյուղի N2067 շատրվանող հորատանցքերում ջրի ծախսի ռեժիմը կայուն է՝ 0.56 և 0.95 լ/վ համապատասխանաբար:

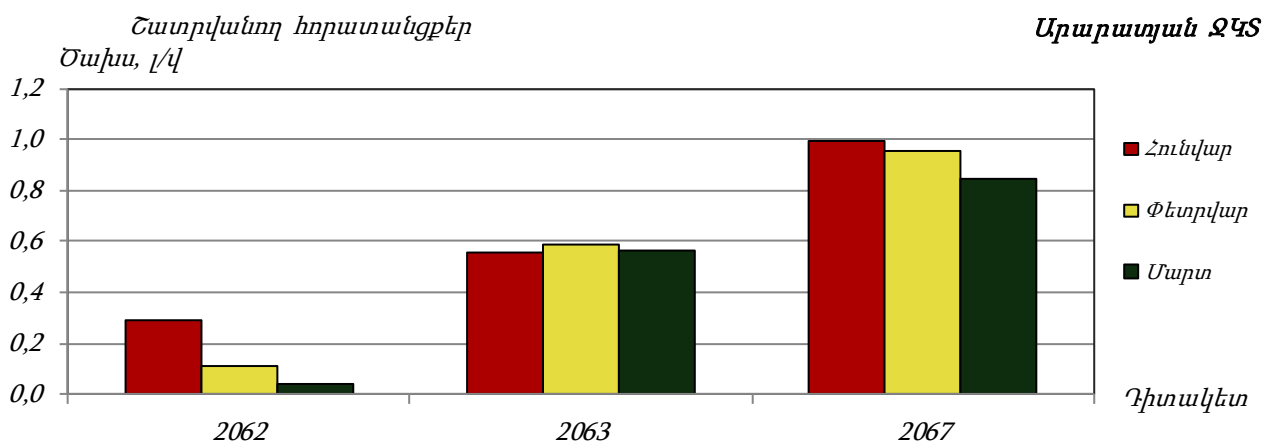
Մրգավետի N2052, Արտաշատի N2064, Եղեգնավանի N2065, Լուսառատի N2074 և Արարատի N2076 հորատանքերում նկատվում է ջրի մակարդակների իջեցում, իսկ Արտաշատի N2069 դիտակետում՝ մակարդակի բարձրացում:

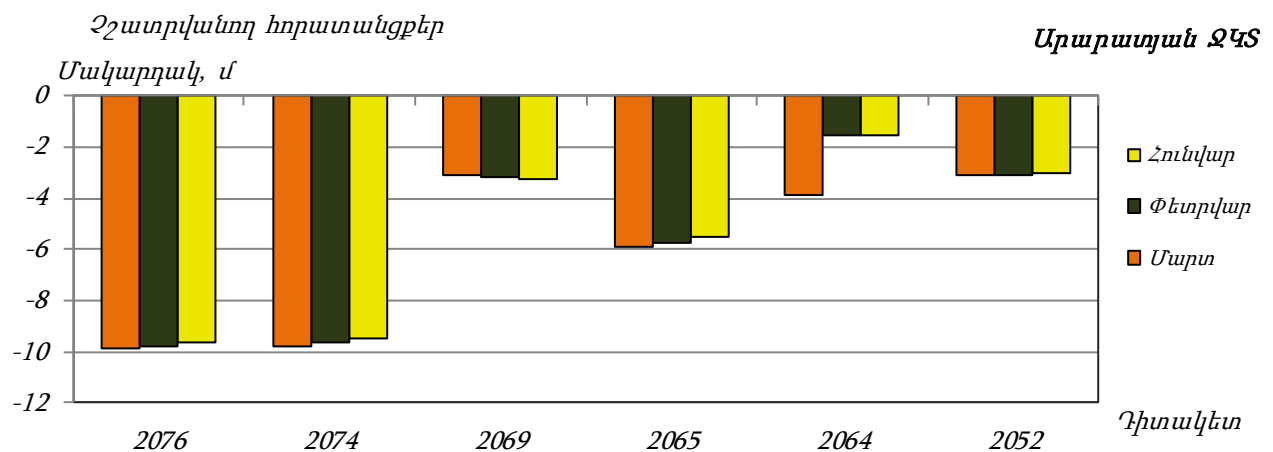
Գծապատկեր 75. Արարատյան ՋԿՏ-ի քննարկումների ծախսերի փոփոխությունները

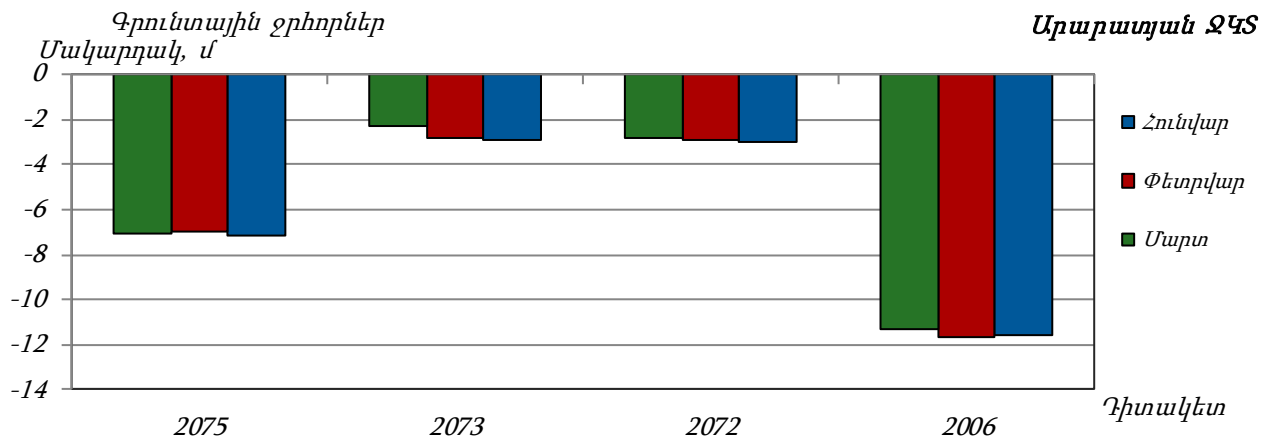
Գծապատկեր 76. Արարատյան ՋԿՏ-ի շատրվանող հորատանցքերում մակարդակների փոփոխությունները

Գծապատկեր 77. Արարատյան ՋԿՏ-ի շատրվանող հորատանցքերում ծախսերի փոփոխությունները

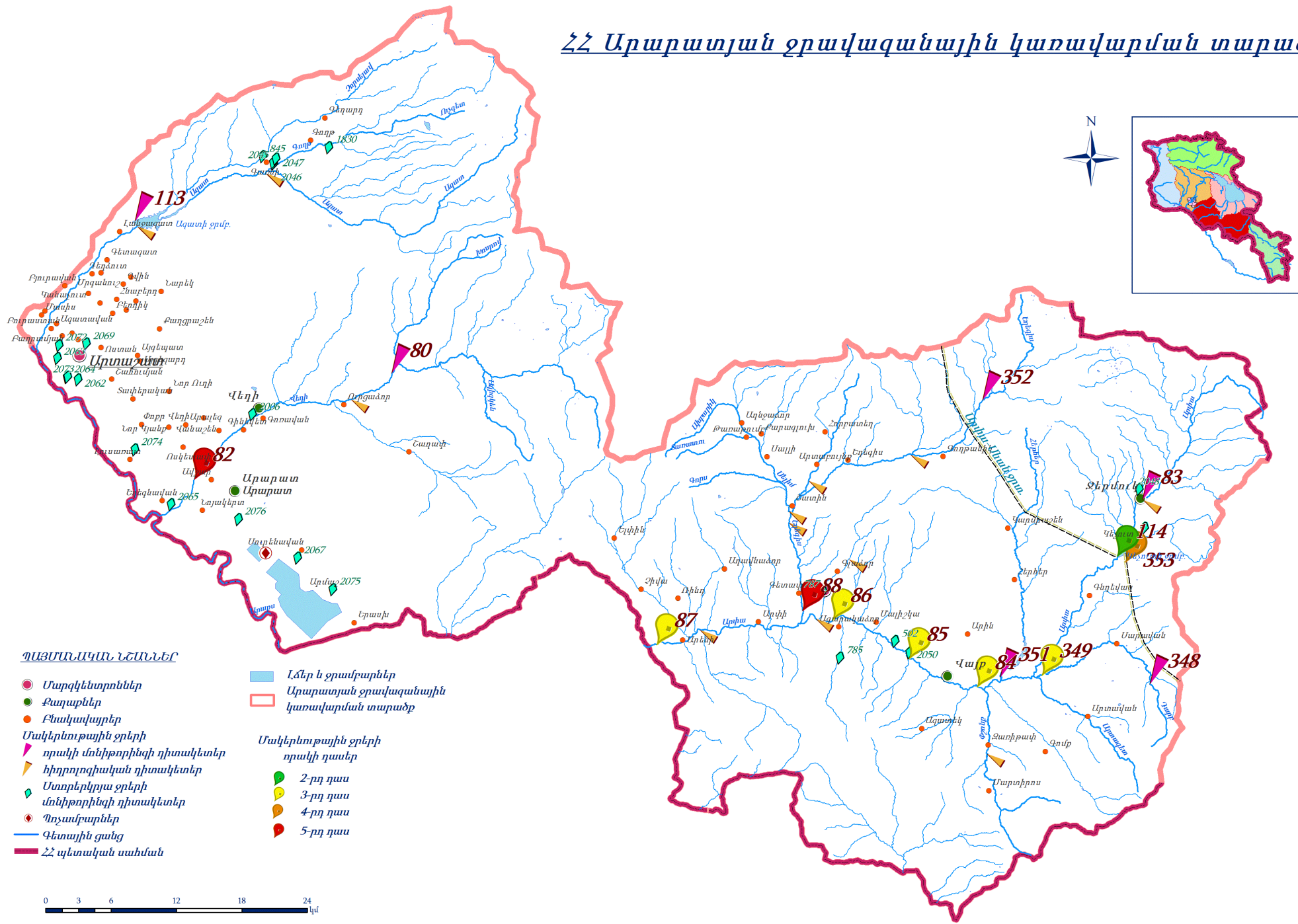

Գծապատկեր 78. Արարատյան ՋԿՏ-ի չշատրվանող հորատանցքերում մակարդակների փոփոխությունները

Գծապատկեր 93. Արարատյան ՋԿՏ-ի գրունտային ջրերում մակարդակների փոփոխությունները

ՀՀ Արարատյան ջրավազանային կառավարման տարածք

Հարավային ջրավազանային կառավարման տարածք
Մակերևութային ջրեր
Հիդրոլոգիական դիտարկումներ

Հարավային ՋԿՏ-ում հիդրոլոգիական դիտարկումներն իրականացվում են 9 դիտակետում: Որոշ օպերատիվ դիտակետերի դիտարկումներից ստացված ջրի ելքերի վերաբերյալ միջին ամսական փաստացի տվյալները և նորմաների նկատմամբ շեղումները ներկայացված են աղյուսակ 11-ում:

Աղյուսակ 10. Հարավային ՋԿՏ-ի որոշ դիտակետերում ջրի ելքը.

Գետ	Դիտակետ	Միջին ամսական ելքեր. մ³/վ								
		հունվար			փետրվար			մարտ		
		փաստացի	նորմա	%	փաստացի	նորմա	%	փաստացի	նորմա	%
Մեղրիգետ	Մեղրի	0.33	0.91	36	0.48	1.03	46	0.69	2.06	33
Ողջի	Կապան	0.94	1.45	65	0.94	1.83	51	2.24	4.74	47
Որոտան	Գորայք	1.68	2.00	84	1.68	2.01	84	1.86	2.17	86

Մակերևութային ջրերի որակ

Կարճևան գետի ջրի որակը գետաբերանի հատվածում մարտին գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս):

Մեղրիգետ գետի ջրի որակը Մեղրի քաղաքից վերև և գետաբերանի հատվածներում մարտին գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս):

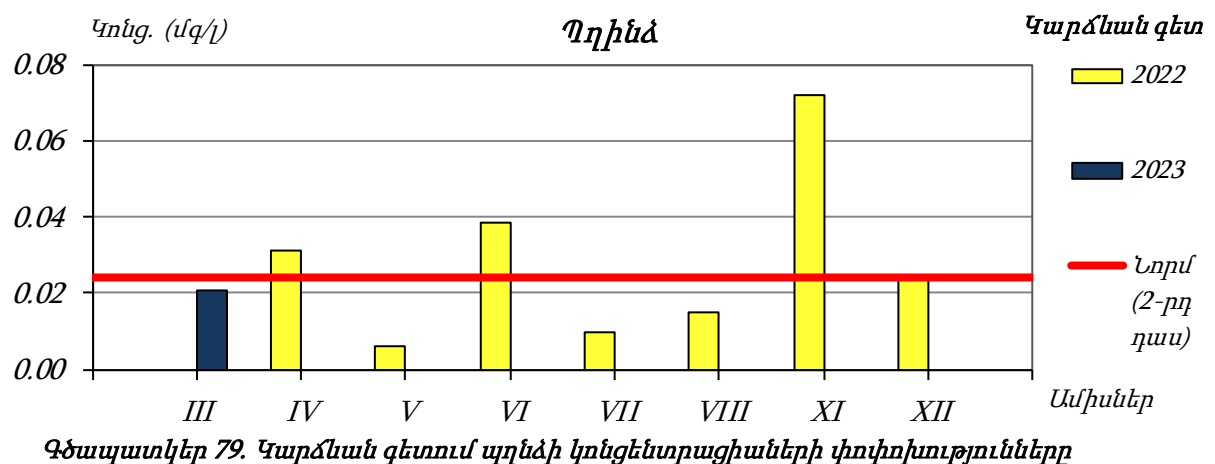
Աճանան (Նորաշենիկ) գետի ջրի որակը գետաբերանի հատվածում մարտին գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս):

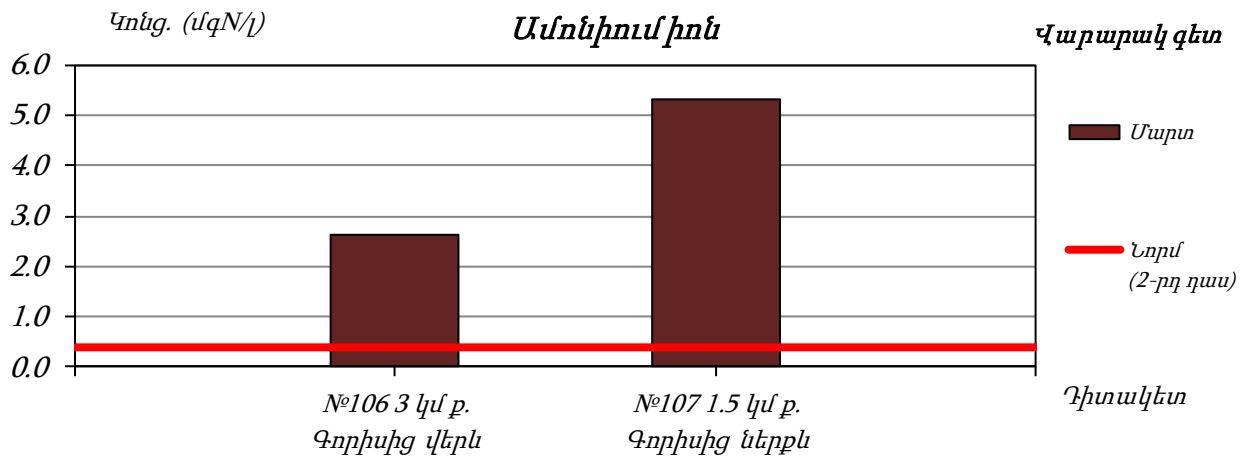
Գեղի գետի ջրի որակը գետաբերանի հատվածում մարտին գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս):

Որոտան գետի ջրի որակը Գորայք գյուղից վերև մարտին գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս): Միսիան քաղաքից վերև հատվածում ջրի որակը մարտին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), Միսիան քաղաքից ներքև հատվածում ջրի որակը մարտին գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս):

Միսիան գետի ջրի որակը գետաբերանի հատվածում մարտին գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս):

Վարարակ գետի ջրի որակը Գորիս քաղաքից վերև և ներքև հատվածներում մարտին գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս):

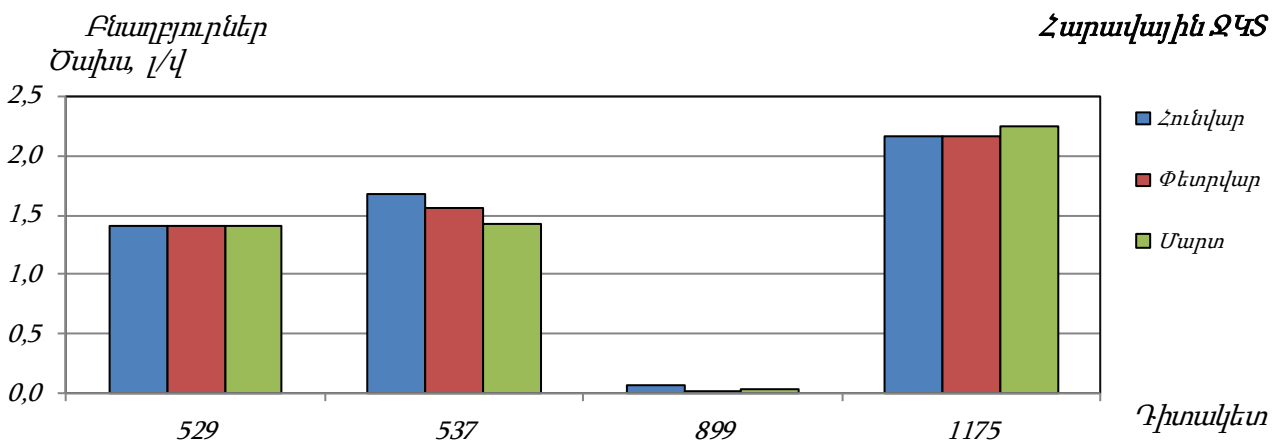
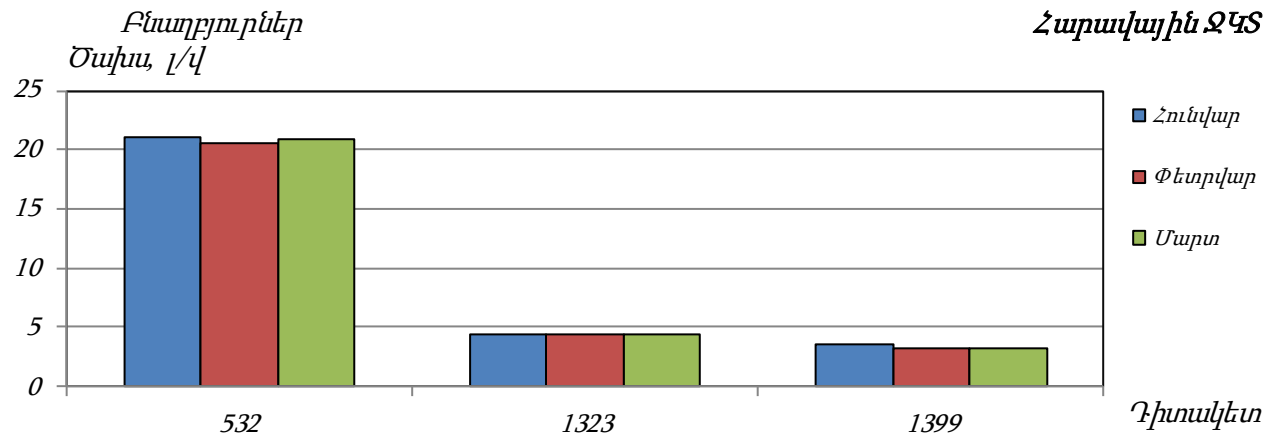
Գծապատկեր 80. Վարարակ գետում նիտրիտ իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Ստորերկրյա քաղցրահամ ջրեր

Հարավային ՋԿՏ-ի ստորերկրյա քաղցրահամ ջրերի մոնիթորինգն իրականացվել է 7 դիտակետում: Նշված աղբյուրներում կատարվել են ջրի ջերմաստիճանի և ծախսի չափումներ:

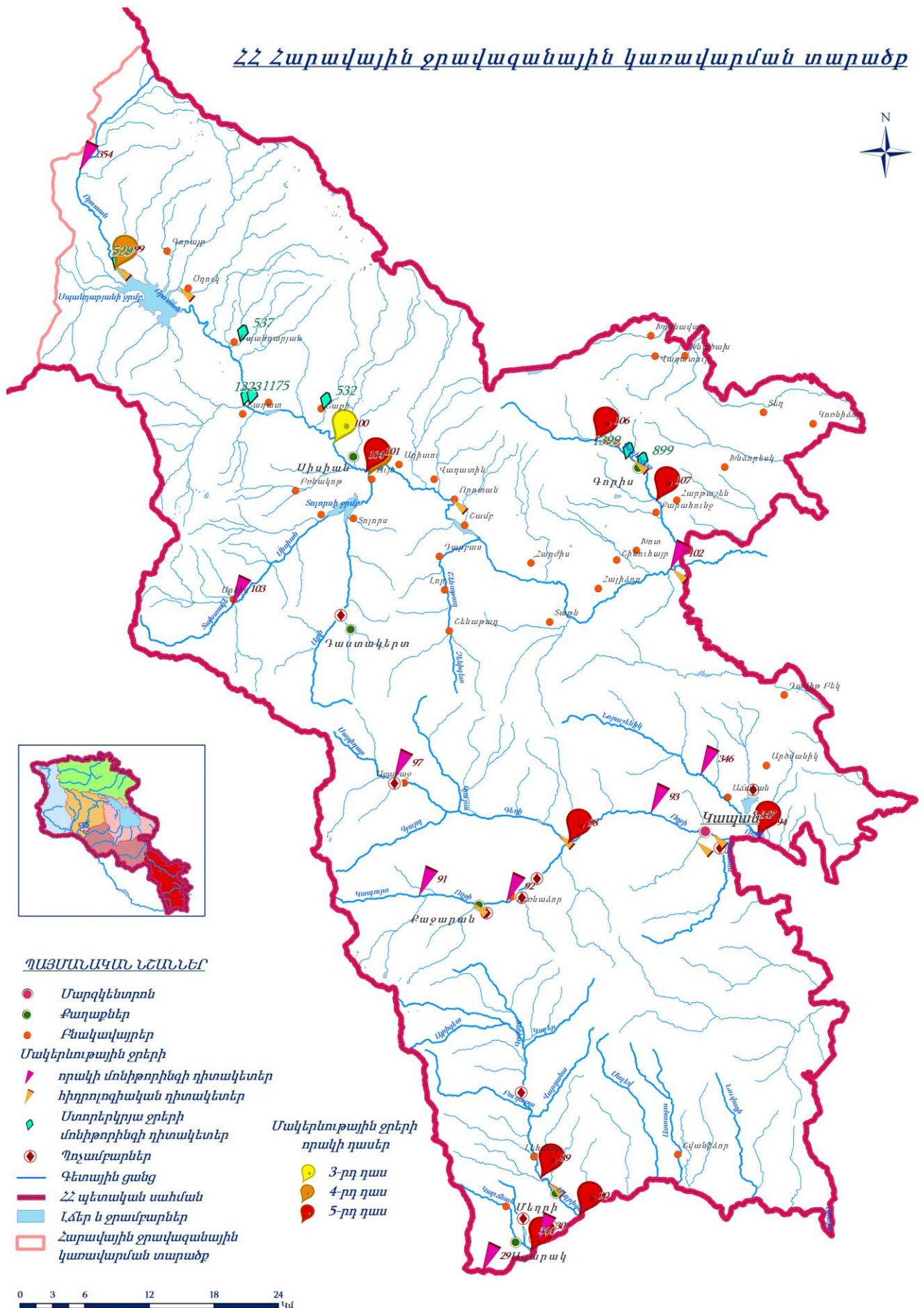
Գյ. Գորիայքի N529, գյ. Շաքի N532, գյ. Անգեղակոթի N1175 և N1323 դիտակետերի ծախսերի ռեժիմը կայուն է և գրեթե անփոփոխ:

Գյ.Սպանդարյանի N537, ք. Գորիսի N899 և N1399 դիտակետերում նկատվում է ծախսերի նվազում:

Գծապատկեր 81. Հարավային ՋԿՏ-ի բնաղբյուրներում ծախսերի փոփոխությունները

ՀՀ Հարավային ջրավազանային կառավարման տարածք

Ջրամբարներ

Ախուրյանի, Արփիլիճ, Ագատի և Ապարանի ջրամբարներում իրականացվում են հիդրոլոգիական դիտարկումներ և ջրի որակի մոնիթորինգ, Մարմարիկի ջրամբարում իրականացվում են միայն հիդրոլոգիական դիտարկումներ, իսկ Կեչուտի ջրամբարում և Երևանյան լճում՝ միայն ջրի որակի մոնիթորինգ:

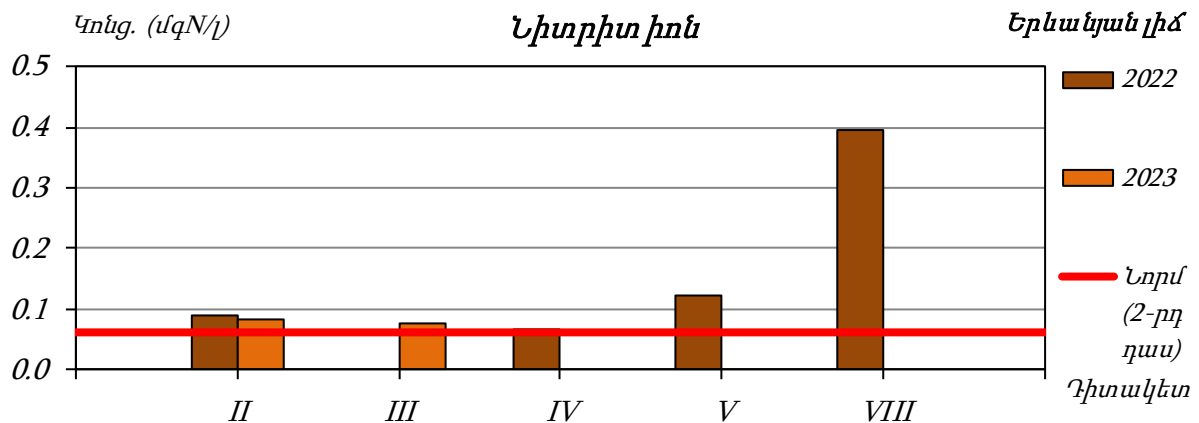
2023 թվականի 1-ին եռամսյակում ջրամբարների լցվածությունների մեծությունները եռամսյակի ամիսների վերջին օրերի դրությամբ ներկայացված են 12-րդ աղյուսակում:

Աղյուսակ 11. Ջրամբարների ջրալցվածությունը 2023 թվականի 1-ին եռամսյակում

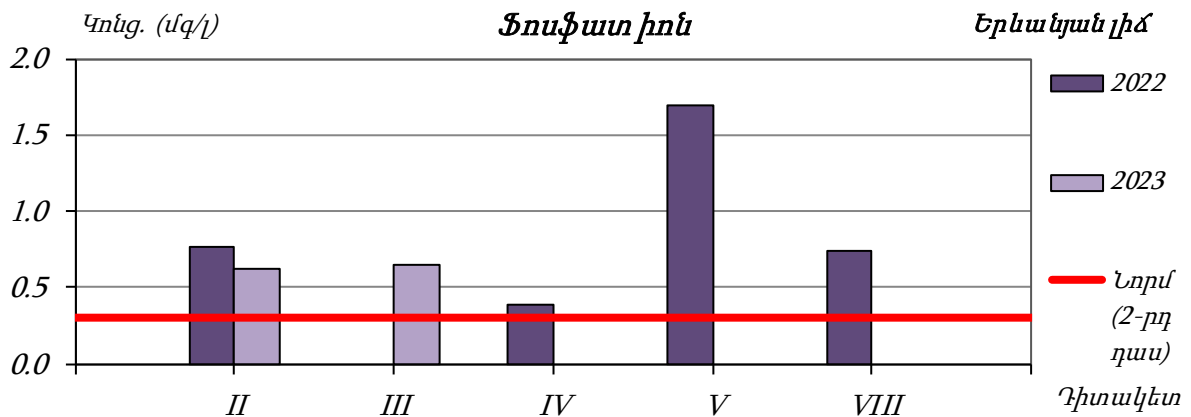
Ջրամբարի անվանումը	Ջրամբարի ընդհանուր ծավալը, մլն. խոր.մ	Փաստացի լցվածությունը, հունվար 31-ի դրությամբ		Փաստացի լցվածությունը, փետրվարի 28-ի դրությամբ		Փաստացի լցվածությունը, մարտի 31-ի դրությամբ	
		ընդամենը մլն. խոր.մ	ընդհանուր ծավալի նկատմամբ %	ընդամենը մլն. խոր.մ	ընդհանուր ծավալի նկատմամբ %	ընդամենը մլն. խոր.մ	ընդհանուր ծավալի նկատմամբ %
Ախուրյան	525	153.7	29	180.9	34	227.8	43
Արփիլիճ	105	42.4	40	43.4	41	47.5	45
Ագատ	70	19.5	28	21.8	31	25.9	37
Ապարան	91	12.2	13	12.6	14	18.0	20
Մարմարիկ	24	1.87	8	2.00	8	3.82	16

Ջրամբարների ջրի որակ

Երևանյան լիճ ջրամբարի ջրի որակը փետրվարին և մարտին գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս): Կեչուտի ջրամբարի ջրի որակը մարտին գնահատվել է «լավ» (2-րդ դաս):

Գծապատկեր 82. Երևանյան լճում նիտրիտ իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Գծապատկեր 83. Երևանյան լճում ֆոսֆատ իոնի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները

Աղյուսակ 12. Ջրամբարների ջրի որակը 2023 թվականի 1-ին եռամսյակում
Փետրվար

Ջրային օբյեկտ	Դիտակետի տեղադրությունը (Դիտակետի համարը)	Ջրի որակի բնութագրիչ	Ջրի կարգավիճակի դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների	Ջրի կարգավիճակի ընդհանրական դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների
Երևանյան լիճ ջրամբար (112)	Ամբարտակի մոտ	ԹԿՊ5, ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն, նիտրատ իոն, ՀՍԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	4-րդ
		Ֆոսֆատ իոն	4-րդ	

Մարտ

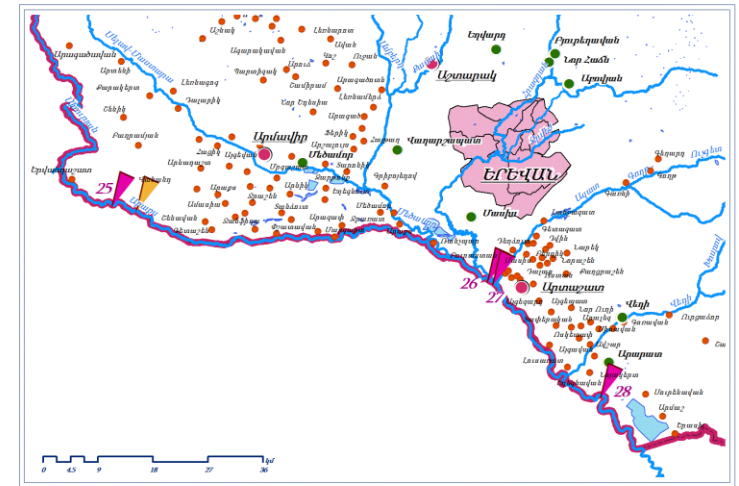
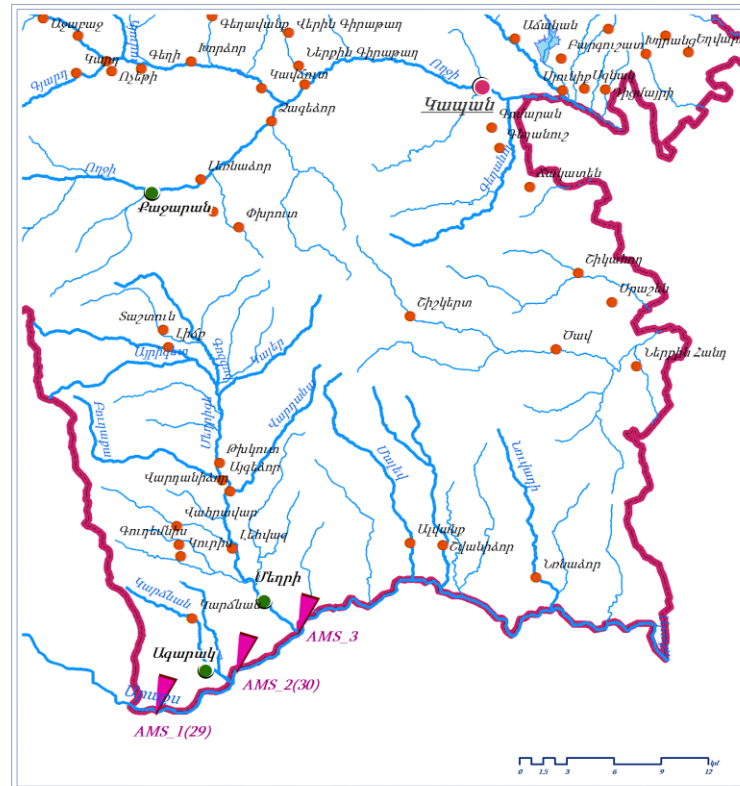
Ջրային օբյեկտ	Դիտակետի տեղադրությունը (Դիտակետի համարը)	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի կարգավիճակի դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների	Ջրի կարգավիճակի ընդհանրական դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների
Երևանյան լիճ ջրամբար (112)	Ամբարտակի մոտ	Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն, նիտրատ իոն, ՀՍԱ	3-րդ	4-րդ
		Ֆոսֆատ իոն, ընդհանուր ֆոսֆոր	4-րդ	

<i>Ջրային օբյեկտ</i>	<i>Դիտակետի տեղադրությունը (Դիտակետի համարը)</i>	<i>Ջրի որակի ցուցանիշ</i>	<i>Ջրի կարգավիճակի դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների</i>	<i>Ջրի կարգավիճակի ընդհանրական դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների</i>
<i>Կեչուտի ջրամբար (114)</i>	<i>Ամբարտակի մոտ</i>	-	<i>2-րդ</i>	<i>2-րդ</i>

Արաքս գետ

ԱՐԱՔՍԻ ԳԵՏԻ ԶՐԻ ՄՈՆԻԹՈՐԻՆԳԻ ԴԻՏԱՅԱՆՑ

2023 թվականի 1-ին եռամսյակում դիտարկումներ են իրականացվել Արաքս գետի 4 դիտակետում: Որոշված ցուցանիշներից գերազանցվել են ամոնիում, նիտրիտ և սուլֆատ իոնների, կալիումի, նատրիումի, մագնեզիումի, պղնձի, քրոմի, նիկելի, մանգանի, վանադիումի, երկաթի, ալյումինի և սելենի համապատասխան ՄԹԿ-ները: Արաքս գետի աղտոտվածության գերազանցումների վերաբերյալ մանրամասն տեղեկությունը ներկայացված է աղյուսակ 13-ում:

ՊԱՅԱՄԱՐԱԿԱՆ ՆՇԱՆՆԵՐ

- Մարզկենտրոններ
- Քաղաքներ
- Բնակավայրեր
- Մակերևութային ջրերի
- ▶ որակի մոնիթորինգի դիտակետեր
- ▶ հիդրոլոգիական դիտակետ
- Գետային ցանց
- 22 պետական սահման
- Լճեր և ջրամբարներ

Աղյուսակ 13. Արաքս գետի ջրի որակի մոնիթորինգի գնահատման արդյունքները 2023 թվականի 1-ին եռամսյակում

Մարտ

Դիտակետի տեղադրություն (դիտակետի համար)	Կոնցենտրացիաների գերազանցումը ՄԹԿ-ից (անգամ)													
	Ամոնիում իոն, ՄԹԿ=0,39 մգN/լ	Նիտրիտ իոն, ՄԹԿ=0,024 մգN/լ	Սուլֆատ իոն, ՄԹԿ=100 մգ/լ	Կալիում ՄԹԿ= 50 գ/լ	Նատրիում ՄԹԿ=120 մգ/լ	Մագնեզիում, ՄԹԿ=40 մգ/լ	Պղինձ, ՄԹԿ=0,001 մգ/լ	Քրոմ, ՄԹԿ=0,001 մգ/լ	Նիկել, ՄԹԿ=0,01 մգ/լ	Մանգան, ՄԹԿ=0,01 մգ/լ	Վանադիում, ՄԹԿ=0,001 մգ/լ	Երկաթ, ՄԹԿ=0,5 մգ/լ	Ալյումին, ՄԹԿ=0,04 մգ/լ	Սելեն, ՄԹԿ=0,001 մգ/լ
Հրազդան գետի թափման կետից վերև	3.5	4.0	1.2	–	1.3	–	3.0	5.7	–	4.9	14.2	–	4.9	4.0
Հրազդան գետի թափման կետից ներքև	3.4	4.9	1.4	–	1.2	–	2.9	6.1	–	4.7	16.0	–	3.5	4.9
Ագարակ քաղաքից 2 կմ հարավ	6.3	2.6	2.3	1.2	2.9	–	11.0	7.4	1.3	20.0	17.4	2.5	19.3	11.7
Ագարակ քաղաքից 2.5 կմ ք. հարավ-արևելք	6.0	3.3	2.3	1.2	3.0	1.3	9.0	7.2	–	14.6	16.5	1.9	12.6	12.2

5. ԱՆՏԱՌՆԵՐ

Սևանա լճի ափամերձ տարածքների մաքրման աշխատանքների ուսումնասիրություն

Ուսումնասիրվել է «Սևան ազգային պարկ» ՊՈԱԿ –ի Մարտունի մասնաճյուղի Վարդենիկ և Ծովինար տեղամասի տարածքում իրականացված մինչև 1901.5ծմբ ափամերձ տարածքների մաքրման աշխատանքները, արդյունքում պարզվեց, որ 2022 թվականի ընթացքում իրականացված մաքրման աշխատանքների արդյունքում որոշ տարածքներում առկա էին ծառերի ճյուղերի մնացորդներ և որոշ հատվածներում խոտածածկույթի շերտը հեռացված չէր:

«Սևան ազգային պարկ» ՊՈԱԿ-ի Փայտանյութի մթերում իրացում (ՀԱՏԱՏԵՂԵՐ)

Համաձայն «Սևան ազգային պարկ» ՊՈԱԿ կողմից տրամադրված տեղեկատվության 2022թ.-ի համար նախատեսվել և հաստատվել է 1442.573իւմ ընդհանուր ծավալով հատատեղեր՝ որից շինափայտ՝ 95.257 -իւմ: Հաստատվել է ընդհանուր թվով 24 հատ սանիտարական հատման նպատակով հատատեղեր:

Նախատեսված ընդհանուր 1442.573իւմ ծավալից մթերվել է 1392.831իւմ, իսկ 95.257իւմ շինափայտից՝ 86,537իւմ: Մթերված ընդհանուր փայտանյութից իրացվել է 1229.633իւմ-ը:

Աշխատանքային խմբի կողմից ընտրանքային կարգով ուսումնասիրություններ են կատարվել 11 հատատեղերում, որոնցից մեկում հայտնաբերվել են հետևյալ խախտումները:

Նորատուսի մասնաճյուղի Այրիվան տեղամասի 16,18 և 32-րդ քառակուսու 2022թ. N000243 տոմսով հաստատված սանիտարական հատման նպատակով հատկացված հատատեղի տարածքում հայտնաբերվել են հատված սոճի տեսակի ծառերի կոճղեր, որորնց վրա բացակայել է համարակալումը, պիտակավորումը և մուրճի կնիքի հետքերը:

Անտառպահպանություն

«Սևան ազգային պարկ» ՊՈԱԿ-ում իրականացրել են պահպանության վիճակի մասնակի դիտարկում-ուսումնասիրություններ, ինչի ընթացքում դաշտային աշխատանքներն իրականացնող խմբի կողմից վեր են հանվել նկատված խնդիրները, տրվել են համապատասխան առաջարկություններ:

Նորատուսի մասնաճյուղի 9-րդ քառակուսու 10-րդ հատվածում, որի արդյունքում հայտնաբերվել է տարբեր ժամանակների հատված չիչխան տեսակի ծառերի կոճղեր, որորնց վրա բացակայում էին համարակալումը, պիտակավորումը և մուրճի կնիքի հետքերը:

Նորատուսի մասնաճյուղի 7-րդ քառակուսու 3-րդ հատվածում որի արդյունքում հայտնաբերվել է տարբեր ժամանակների հատված չիչխան տեսակի ծառերի կոճղեր, որորնց վրա բացակայում էին համարակալումը, պիտակավորումը և մուրճի կնիքի հետքերը:

Մարտունի մասնաճյուղի Երանոս տեղամասի 25 -րդ քառակուսում, որի արդյունքում պարզվել է, որ տարածքով հոսող գետի մեջ առկա է մեծ քանակությամբ աղբի կուտակումներ: Ի դեպ այդ աղբը ամբողջովին լցվում է Սևանա լիճը:

Վարդենիսի մասնաճյուղի Ծովակ տեղամասի 3-րդ քառակուսու 52-րդ հատվածում որի արդյունքում հայտնաբերվել է հատված բարդի ծառատեսակի կոճղեր, որորնց վրա բացակայում էին համարակալումը, պիտակավորումը և մուրճի կնիքի հետքերը :

Վարդենիսի մասնաճյուղի Ծովակ տեղամասի 24-րդ քառակուսու -րդ հատվածում, որի արդյունքում հայտնաբերվել է բարդի ծառատեսակի կոճղեր, որոնց վրա բացակայում էին համարակալումը, պիտակավորումը և մուրճի կնիքի հետքերը:

«Զանգեզուր կենսոլորտային համալիր» ՊՈԱԿ-ում իրականացրել են պահպանության վիճակի մասնակի դիտարկում-ուսումնասիրություններ, ինչի ընթացքում դաշտային աշխատանքներն իրականացնող խմբի կողմից վեր են հանվել նկատված խնդիրները, տրվել են համապատասխան առաջարկություններ:

«Զանգեզուր կենսոլորտային համալիր» ՊՈԱԿ-ի «Շիկահող» պետական արգելոց տեղամասի տարածքում հայտնաբերվել է կաղնի տեսակի ծառի կոճղ, որի վրա բացակայում էր համարակալումը, պիտակավորման և մուրճի կնիքի հետքերը: Վերը նշված տարածքում կային նաև քամատապալ և ձյունակոտոր ծառեր որոնց մի մասի փայտանյութը բացակայում էր:

«Շիկահող» պետական արգելոցի տարածքներում տեղի է ունեցել նոր ճանապարհների կառուցման, ինչպես նաև ճանապարհների նորոգման և լայնացման աշխատանքներ: Ճանապարհների երկայնքով հայտնաբերվել են կաղնի և բոխի տեսակի ծառերի մնացորդներ: Ըստ աշխատակիցների տվյալ հատվածներում ճանապարհաշինարարական աշխատանքներ էին կատարվել ՊՆ-ի կողմից հրատապ կերպով, որից հետո տարածքում կատարվել էր հատված ծառերի հաշվեգնահատում:

«Զանգեզուր կենսոլորտային համալիր» ՊՈԱԿ-ի տարածքում, արբանյակային պատկերների համադրման աղյուսքում սաղարթում առանձնացված փոփոխությունների որոշ հատվածներում ուսումնասիրություններ հնարավոր չի եղել իրականացնել, պայմանավորված առկա ձևածածկույթի բարձր շերտով և 2022թ սեպտեմբեր ամսին Ադրբեջանի լայնածավալ ագրեսիայի հետևանքով: Հետազոտման տարածքների մի մասը գտնվում են Ադրբեջանի զինված ուժերի նշանառության կամ տիրապետության տակ:

«Խոսրովի անտառ» պետական արգելոց» ՊՈԱԿ-ի «Խոսրով» տեղամասի տարածքում հայտնաբերվել է շինարարական աղբի՝ էտեռնիտի (ազբեստյա հատուկ թերթ, որով պատում են տանիքները) կույտ:

Անտառխախտման արձանագրությունների ուսումնասիրություններ

2022թ.-ի ընթացքում «Մևան ազգային պարկ» ՊՈԱԿ-ի կողմից աշնանային հերթական և վերահսկող ստուգումների արդյունքում հայտնաբերվել է ապօրինի հատումների 16 օջախ ընդհանուր 180-հատ ծառերի կոճղեր:

2022թ.-ի ընթացքում «Զանգեզուր կենսոլորտային համալիր» ՊՈԱԿ-ի կողմից անտառխախտման արձանագրություններ չի կազմվել:

2022թ.-ի ընթացքում «Խոսրովի անտառ» պետական արգելոց» ՊՈԱԿ-ի աշխատակիցների կողմից 2022-թ ի ընթացքում իրականացված հերթապահության և շրջայցների ժամանակ հայտնաբերվել է և արձանագրվել է արածեցման 1 դեպք և ձկնագողության 1 դեպք:

Անտառային հրդեհներ

Զանգեզուր կենսոլորտային համալիր» ՊՈԱԿ-ի կողմից տրամադրված տեղեկատվության 2022թ.-ի ընթացքում <<Զանգեզուր>>կենսոլորտային համալիր>> ՊՈԱԿ-ի տարածքում արձանագրվել է հրդեհի 2 դեպք:

Անտառային հիվանդություններ

Կատարված դաշտային դիտարկումների արդյունքում «Մևան ազգային պարկ» ՊՈԱԿ-ի գրեթե բոլոր տեղամասերում նկատվել է սոճի և թեղի ծառատեսակների չորացում, որի համար առաջարկվում է կատարել անտառպաթոլոգիական դաշտային և լաբորատոր հետազոտություններ առկա խնդիրների բացահայտման և կանխարգելման համար:

Անտառվերականգնում և տնկարան

Դաշտային դիտարկումներ են իրականացվել «Մևան ազգային պարկ» ՊՈԱԿ –ի Մարտունի մասնաճյուղի Մարտունի և Վարդենիկ տեղամասում՝ 2022թ.-ի ընթացքում 2,57 հա տարածքի վրա տնկվել է թվով 3000 հատ բարդի տեսակի ծառ: «Մևան ազգային պարկ» ՊՈԱԿ-ի կողմից 2022թ. ընթացքում իրականացրել է պլանայինից 2,43 հա պակաս անտառտնկում, որը ՊՈԱԿ-ը իր միջոցներով կիրականացնի 2023 թվականի ընթացքում:

2022թ-ի նոյեմբեր ամսին Մարտունու մասնաճյուղի տնկարանային տնտեսությունում ցանվել է 10կգ կաղնու, 5կգ թխկու և 10կգ տանձենու սերմեր:

Ըստ «Զանգեզուր կենսոլորտային համալիր» ՊՈԱԿ-ի տրամադրված տեղեկատվության 2022թ-ի նոյեմբերի 5-ին համապետական ծառատունկի շրջանակներում «Սոսու պուրակ» արգելավայրում, «Արևիք» ազգային պարկում տնկվել է շուրջ 400 հատ արևելյան սոսի տեսակի ծառ:

Հավելված 1. Միջին ամսական և տասնօրյակային ջերմաստիճաններն ու շեղումները 1961-1990թթ. համապատասխան նորմաներից 2023 թվականի 1-ին եռամսյակում

Հունվար

Մարզ/Քաղաք	Ամսական ջերմաստիճան (°C)				Միջին ջերմաստիճանը (°C) և շեղումը նորմայից					
					I տասնօրյակ		II տասնօրյակ		III տասնօրյակ	
	դիտված	շեղում	միջին ատավե- յագույն	միջին նվազագույն	դիտված	շեղում	դիտված	շեղում	դիտված	շեղում
ք. Երևան	-0.8-1.4	+2.2+2.8	+5.0+5.9	-4.7-6.9	0.0-1.1	+1.4+1.9	-1.0+1.5	+2.1+3.0	-1.4-1.7	+0.7+1.7
Արագածոտնի լեռներ	-5.1-7.7	+0.5+2.5	-1.2+0.4	-8.2-12.9	-3.5-5.8	+1.8+3.2	-6.2-8.6	+0.6+1.4	-5.7-8.8	+0.1+1.8
Արագածոտնի ախալեռներ	-0.5-3.8	+1.8+3.1	+0.6+5.1	-4.6-7.0	-2.3+0.1	+2.7+3.7	-0.6-4.6	+1.4+3.0	-0.9-3.8	+0.8+2.2
Արարատ	-1.3-1.6	+1.8+2.2	+4.9+6.3	-4.9-7.2	-0.5-1.2	-0.9+1.5	-1.6-1.9	+1.8+2.0	-1.4-1.8	+0.9+1.1
Արմավիր	-1.7	+2.8	+6.2	-7.9	-1.2	+1.4	-1.8	+2.4	-2.2	+1.0
Գեղարքունիք	-3.8-8.0	+0.4+2.0	-1.5+2.3	-7.1-14.3	-2.7-5.7	0.0+2.3	-4.4-10.3	-1.3+1.1	-4.2-8.0	-1.0+1.2
Լոռի	-0.8-4.4	+0.3+1.2	+3.5+5.0	-4.6-9.9	-2.0+1.4	+1.1+1.7	-2.3-5.4	-0.4-1.5	-1.6-5.0	-0.4-0.9
Կոտայք	-2.2-6.2	+1.4+3.0	-1.5+3.4	-6.2-11.7	-1.6-5.3	+1.2+1.4	-2.3-7.1	0.4+1.6	-2.8-6.3	+0.1+0.6
Շիրակ	-4.2-7.9	+3.0+4.2	-0.6+2.8	-7.7-13.4	-2.8-6.6	-2.3+4.1	-2.3-5.4	-0.4-1.5	-5.2-9.0	+1.3+2.2
Սյունիքի հովիտներ	+3.1	+1.5	+8.4	-0.1	+1.9+4.1	+0.4+1.2	-2.6+1.9	-3.3+0.2	+3.2	+0.6
Սյունիքի նախալեռներ	-1.3-4.6	-0.1-0.4	+3.7+4.5	-5.5-10.8	-3.6+0.5	-0.6-1.0	-2.5-5.5	-1.2-2.3	-2.0-4.7	-1.2-1.7
Վայոց ձորի լեռներ	-6.1	+1.6	+1.0	-10.7	-4.9	+1.0	-6.9	+0.5	-6.4	+0.6
Վայոց ձորի նախալեռներ	-1.2	+1.3	+5.6	-5.3	-0.8	+1.2	-1.5	+1.7	-1.4	-0.3
Տավուշ	-1.4+1.0	0.0+0.9	+5.3+6.4	-1.8-5.9	+0.5+3.2	+0.9+1.2	-0.7-2.9	-1.7-2.7	-1.8+0.7	-0.8-1.0

Փետրվար

Մարզ	Ամսական ջերմաստիճան (°C)				Միջին ջերմաստիճանը (°C) և շեղումը նորմայից					
					I տասնօրյակ		II տասնօրյակ		III տասնօրյակ	
	դիտված	շեղում	միջին առավե- յագույն	միջին նվազագույն	դիտված	շեղում	դիտված	շեղում	դիտված	շեղում
ք. Երևան	+0.6+1.5	+0.1+1.6	+5.3+7.2	-3.6-4.1	-0.2+0.9	+0.8+2.5	-1.7-2.7	-1.4-3.0	+4.8+5.7	+2.5+2.7
Արագածոտնի լեռներ	-6.7-8.1	-0.6-1.1	-2.5-3.5	-10.0-13.5	-6.7-7.9	+0.1+0.9	-10.9-11.9	-3.6-5.1	-2.5-4.9	+0.8+2.2
Արագածոտնի նախալեռներ	-3.9+0.9	0.0-0.2	-0.4+5.5	-4.2-7.1	-4.4+0.2	+0.4+0.7	-2.6-7.3	-3.5-3.8	0.0+5.0	+2.1+3.2
Արարատ	+1.3+2.6	+1.1+1.6	+6.4+8.5	-2.9-3.4	+0.5+2.0	+2.0+2.8	-0.5-1.8	-1.3-1.8	+5.2+6.3	+3.0+3.1
Արմավիր	+1.3	+1.2	+7.6	-4.3	+0.8	+2.5	-2.2	-2.1	+5.4	+3.4
Գեղարքունիք	-4.7-8.1	+0.1+2.2	-4.5+0.3	-7.9-14.8	-4.1-6.8	-1.2+1.9	-8.0-12.5	-3.1-5.2	-2.0-5.8	0.0+1.4
Լոռի	-3.3+0.5	-0.7+2.2	+1.8+4.9	-4.3-8.5	-1.3-5.2	-1.0-1.5	-2.0-6.4	-2.1-3.5	+1.7+4.7	+2.3+3.7
Կոտայք	-1.5-5.6	0.0-0.9	-1.0+3.3	-5.4-10.0	+1.6-4.9	+0.4+1.3	-8.4-9.6	-4.0	-2.4+2.4	+0.9+1.7
Շիրակ	-5.6-10.4	0.0-0.9	-0.5-4.2	-9.0-15.8	-6.1-9.7	+0.3+1.6	-9.0-14.1	-3.1-4.6	-1.8-7.3	+1.2+2.5
Սյունիքի հովիտներ	+6.4	+1.5	+11.3	+2.2	+4.9	+0.8	+4.3	-0.1	+10.0	+3.8
Սյունիքի նախալեռներ	-2.5+0.6	-0.3	+2.4+5.3	-3.6-7.9	-0.4-2.3	-0.9+0.6	-1.9-6.8	-2.2-4.2	+1.5+4.0	+2.1+2.4
Վայոց ձորի լեռներ	-6.7	-1.3	-1.1	-11.3	-6.0	+0.4	-10.8	-5.2	-3.3	+0.9
Վայոց ձորի նախալեռներ	+1.9	+0.4	+7.1	-2.5	+1.7	+1.8	-1.2	-2.5z	+5.2	+1.8
Տավուշ	-0.4+3.0	-0.4+0.4	+5.7+8.4	-0.5-5.5	-1.6+2.3	-1.0+0.3	-3.1+1.6	-0.3-2.5	+3.5+6.4	+1.3+2.3

Մարտ

Մարզ	Ամսական ջերմաստիճան (°C)				Միջին ջերմաստիճանը (°C) և շեղումը նորմայից					
					I տասնօրյակ		II տասնօրյակ		III տասնօրյակ	
	դիտված	շեղում	միջին առավե- րագույն	միջին նվազագույն	դիտված	շեղում	դիտված	շեղում	դիտված	շեղում
ք. Երևան	+10.7+11.7	+5.6+6.2	+16.3+17.6	+5.9+6.5	+8.8+9.2	+3.6+4.1	+11.3+12.6	+5.1+6.0	+12.1+13.2	+3.8+4.3
Արագածոտնի լեռներ	+3.1+4.1	+4.8+6.8	+6.3+8.7	-0.4+0.9	+1.5+1.6	+4.3+5.3	+4.0+5.3	+6.2+7.3	+3.3+5.5	+4.2+4.8
Արագածոտնի նախալեռներ	+6.5+11.7	+5.4+5.6	+10.4+16.3	+3.4+5.9	+4.8+8.5	+4.4+6.0	+7.6+11.6	+6.1+6.9	+7.2+12.1	+3.6
Արարատ	+11.0+11.8	+5.4+5.7	+16.9+18.4	+6.0+6.4	+8.9+9.7	+3.6+3.9	+11.6+12.4	+5.0+5.7	+12.1+13.4	+3.6+4.1
Արմավիր	+11.1	+5.7	+17.8	+5.0	+8.8	+3.9	+11.8	+5.3	+12.7	+4.1
Գեղարքունիք	+2.4+4.5	+5.3+6.7	+5.8+10.1	-1.6+0.8	+0.9+3.4	+2.5++4.6	+3.2+5.1	+4.9+5.8	+3.0+5.4	+3.6+5.1
Լոռի	+6.0+8.3	+5.1+6.3	+11.3+13.2	+1.5+3.6	+4.7+6.2	+2.9+4.6	+7.4+10.0	+6.4+7.2	+5.9+8.8	+3.2+3.6
Կոտայք	+4.6+8.7	+5.1+5.9	+8.7+14.0	+0.1+4.6	+2.5+2.6	+3.3+3.7	+5.2+9.4	+5.1+5.4	+6.0+9.9	+3.9+4.1
Շիրակ	+2.6+6.2	+6.3+8.2	+6.8+12.1	-1.0+2.2	+0.5+4.0	+4.9+6.5	+4.7+7.6	+6.9+9.3	+2.6+7.2	+3.6+5.0
Սյունիքի հովիտներ	+14.2	+6.0	+20.6	+9.2	+13.3	+4.5	+14.3	+5.2	+15.0	+3.8
Սյունիքի նախալեռներ	+6.5+8.7	+5.5+6.0	+12.2+13.7	+1.5+4.7	+5.9+8.1	+4.3+4.5	+6.4+9.3	+4.5+5.6	+7.3+8.7	+3.1+3.6
Վայոց ձորի լեռներ	+3.2	+5.6	+8.6	-0.7	+1.6	+3.4	+3.6	+5.2	+4.5	+4.2
Վայոց ձորի նախալեռներ	+11.0	+5.4	+16.9	+6.0	+9.0	+2.5	+11.5	+4.1	+12.5	+3.5
Տավուշ	+7.7+10.9	+5.0+5.4	+14.2+16.0	+2.6+6.5	+6.3+8.0	+1.8+3.1	+8.8+12.5	+5.6+6.3	+8.0+12.1	+3.0+3.5

**Հավելված 2. Ամենաբարձր և ամենացածր ջերմաստիճանները 2023 թվականի 1-ին
նոյեմբերին**

Հունվար

Մարզ	Ամենաբարձր ջերմաստիճանը			Ամենացածր ջերմաստիճանը		
	Օդերևութաբանական կայանի տեղադրման վայրը և ինդեքսը	դիտման օրը(երը)	°C	Օդերևութաբանական կայանի տեղադրման վայրը և ինդեքսը	դիտման օրը(երը)	°C
ք. Երևան	Զվարթնոց (37788) Մերձավան(37783)	7,19	+10	Մերձավան	27	-12
Արագածոտն	Աշտարակ(37785)	19,20	+10	Ծաղակահովիտ	12,27	-19
Արարատ	Ուրցաձոր(37872) Արարատ(37874) Արտաշատ(37871)	7 7, 18, 20 7,17,19,20	+10	Արարատ(37874) Արտաշատ(37871)	12,27	-11
Արմավիր	Արմավիր (37787)	7,18,19,20	+10	Արմավիր (37787)	25,27	-12
Գեղարքունիք	Ճամբարակ (37719)	3	+10	Մասրիկ(37815)	11,13,14	-20
Լոռի	Օձուն(37627)	4	+16	Տաշիր(37618)	26	-19
Կոտայք	Եղվարդ(37786)	19,20	+8	Հրազդան(37792)	13	-18
Շիրակ	Գյումրի(37686)	3,19,20,21	+8	Աշոցք(37609)	26,27	-22
Սյունիք	Կապան(37959) Գորիս(37953)	3,4	+16	Սիսիան(37897)	26	-19
Վայոց ձոր	Արենի (37875)	19	+10	Ջերմուկ(37882)	12	-18
Տավուշ	Իջևան(37711)	4	+18	Դիլիջան(37706)	14,26,27	-12

Փետրվար

Մարզ	Ամենաբարձր ջերմաստիճանը			Ամենացածր ջերմաստիճանը		
	Օդերևութաբանական կայանի տեղադրման վայրը և ինդեքսը	դիտման օրը(երը)	°C	Օդերևութաբանական կայանի տեղադրման վայրը և ինդեքսը	դիտման օրը(երը)	°C
ք. Երևան	Մերձավան (37783)	28	+16	Զվարթնոց (37788) Մերձավան (37783)	15	-12
Արագածոտն	Աշտարակ (37785)	28	+15	Ապարան (37699)	13	-25
Արարատ	Արտաշատ (37871)	28	+17	Արտաշատ (37871)	15	-12
Արմավիր	Արմավիր (37787)	23,27,28	+16	Արմավիր (37787)	15	-11
Գեղարքունիք	Ճամբարակ (37719)	28	+10	Մասրիկ (37815)	15	-27
Լոռի	Օձուն (37627)	28	+20	Տաշիր (37618) Ստեփանավան(37693)	11 15	-19
Կոտայք	Եղվարդ (37792)	28	+12	Հրազդան (37792)	15	-22
Շիրակ	Ամասիա (37682)	28	+9	Աշոցք (37609)	11,12,13	-28
Սյունիք	Մեղրի (37958)	20,22,23,26,27,28	+18	Սիսիան (37897)	14	-18
Վայոց ձոր	Արենի (37875)	27	+16	Ջերմուկ (37882)	14	-22
Տավուշ	Իջևան (37711)	28	+23	Դիլիջան (37706)	12	-13

Մարտ

Մարզ	Ամենաբարձր ջերմաստիճանը			Ամենացածր ջերմաստիճանը		
	Օդերևութաբանական կայանի տեղադրման վայրը և ինդեքսը	դիտման օրը(երը)	°C	Օդերևութաբանական կայանի տեղադրման վայրը և ինդեքսը	դիտման օրը(երը)	°C
ք. Երևան	Մերձավան (37783) Զվարթնոց(37788)	14, 15, 26 15	+24	Մերձավան(37783) Զվարթնոց(37788) Աերոլոգիական(37790)	10	0
Արագածոտն	Աշտարակ (37785)	15, 26	+23	Ապարան(37699)	10	-8
Արարատ	Արարատ (37874) Արտաշատ(37871) Ուրցաձոր(37872)	6, 14, 15, 26 14, 15, 26, 29 14	+24	Արարատ (37874)	1	-2
Արմավիր	Արմավիր (37787)	15, 29	+24	Արմավիր (37787)	1	-2
Գեղարքունիք	Մարտունի(37808)	26	+18	Մասրիկ(37815)	1	-12
Լոռի	Օձուն (37627) Վանաձոր(378704)	13, 29 26	+19	Տաշիր (37618)	9	-7
Կոտայք	Եղվարդ (37786)	15	+21	Հրազդան (37792)	1	-7
Շիրակ	Գյումրի (37686)	15	+20	Աշոցք (37609)	31	-10
Սյունիք	Մեղրի (37958)	29	+28	Գորիս (37953)	1, 8, 10	-5
Վայոց ձոր	Արենի (37875)	26	+24	Ջերմուկ (37882)	10	-8
Տավուշ	Բազրատաշեն (37626) Իջևան(37711)	12 12, 29	+24	Դիլիջան (37706)	8	-3

Հավելված 3. Գետերի ջրերի որակը 2023 թվականի 1-ին եռամսյակում

Հունվար 2023

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի բնութագրիչ	Ջրի կարգավիճակի դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների	Ջրի կարգավիճակի ընդհանրական դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների
Հյուսիսային	Փամբակ	0.5 կմ ք. Սպիտակից ներքև (2)	Կալցիում, ԸԱԱ, սուլֆատ իոն, ԸԼԱ	3-րդ	4-րդ
			Նիտրատ իոն	4-րդ	
		1 կմ ք. Վանաձորից վերև (3)	Նիտրատ իոն, ԸԱԱ, ԸԼԱ	3-րդ	3-րդ
			Նիտրիտ իոն, նիտրատ իոն, մոլիբդեն, ԸԼԱ	3-րդ	
		0.5 կմ ք. Վանաձորից ներքև (4)	Ֆոսֆատ իոն, ԸԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր	4-րդ	5-րդ
			Ամոնիում իոն	5-րդ	
	Դեբեդ	0.5 կմ Մարցիգետ թափման կետից ներքև (5)	Ամոնիում իոն, նիտրատ իոն, վանադիում	3-րդ	3-րդ
		0.5 կմ ք. Այրումից վերև (6)	ԹԿՊ, նիտրատ իոն, մոլիբդեն	3-րդ	3-րդ
		սահմանի մոտ (7)	Նիտրատ իոն, մոլիբդեն	3-րդ	3-րդ
	Չորագետ	0.5 կմ ք. Ստեփանավանից վերև (8)	Վանադիում	3-րդ	3-րդ
		Գետաբերան (10)	Վանադիում	3-րդ	3-րդ
	Մարցիգետ	Գետաբերան (13)	—	2-րդ	2-րդ
	Ախթալա	Գետաբերան (14)	Ամոնիում իոն, նիկել, երկաթ, մագնեզիում, նատրիում, ԸԼԱ	3-րդ	5-րդ
			Մոլիբդեն, կալցիում	4-րդ	
Հյուսիսային	Ախթալա	Գետաբերան (14)	Ցինկ, պղինձ, կադմիում, մանգան, կոբալտ, սուլֆատ իոն, ԿԶՆ	5-րդ	5-րդ

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի բնութագրիչ	Ջրի կարգավիճակի դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների	Ջրի կարգավիճակի ընդհանրական դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների
Սևան	Ձկնագետ	Գետաբերան (61)	ԹԿՊ5, կոբալտ, բարիում, կալիում, ընդհանուր ֆոսֆոր, սուլֆատ իոն	3-րդ	5-րդ
			Երկաթ	4-րդ	
			Մանգան	5-րդ	
	Մասրիկ	Գետաբերան (63)	Ֆոսֆատ իոն, մանգան, երկաթ, ընդհանուր ֆոսֆոր, սուլֆատ իոն, ԿԶՆ	3-րդ	5-րդ
			Վանադիում	5-րդ	
	Կարճաղբյուր	Գետաբերան (66)	Ֆոսֆատ իոն, մոլիբդեն, վանադիում, ընդհանուր ֆոսֆոր, ԸԼԱ	3-րդ	3-րդ
	Վարդենիս	Գետաբերան (70)	ԹԿՊ5, ֆոսֆատ իոն, ԸԱԱ, սուլֆատ իոն	3-րդ	5-րդ
			Ընդհանուր ֆոսֆոր	4-րդ	
			Ամոնիում իոն	5-րդ	
	Մարտունի	Գետաբերան (72)	Ֆոսֆատ իոն, բարիում, կալիում, սուլֆատ իոն, ԸԼԱ	3-րդ	4-րդ
			Ընդհանուր ֆոսֆոր	4-րդ	
	Արգիճի	Գետաբերան (74)	Վանադիում, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	3-րդ
	Ծակքար	Գետաբերան (75)	ԸԼԱ	3-րդ	3-րդ

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի բնութագրիչ	Ջրի կարգավիճակի դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների	Ջրի կարգավիճակի ընդհանրական դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների
Սևան	Շողվազ	Գետաբերան (76)	Ֆոսֆատ իոն, մոլիբդեն, վանադիում, նատրիում, բոր, ընդհա- նուր ֆոսֆոր, քլորիդ իոն, ԸԼԱ	3-րդ	3-րդ
	Գավառագետ	Գետաբերան (78)	Վանադիում, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	3-րդ
	Արփա-Սևան ջրատար	0.7 կմ գլ. Ծովինարից հարավ-արևելք (68)	Նիտրատ իոն, ֆոսֆատ իոն, արսեն, վանա- դիում, երկաթ, ԸԱԱ, ընդհա- նուր ֆոսֆոր	3-րդ	4-րդ
			Մոլիբդեն	4-րդ	

2-րդ դաս՝ «լավ» որակ 3-րդ դաս՝ «միջակ» որակ 4-րդ դաս՝ «անբավարար» որակ 5-րդ դաս՝ «վատ» որակ

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի բնութագրիչ	Ջրի կարգավիճակի դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների	Ջրի կարգավիճակի ընդհանրական դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների
Հյուսիսային	Փամբակ	0.5 կմ ք. Սպիտակից ներքև (2)	Կալցիում, ԸԱԱ, սուլֆատ իոն, ԸԼԱ	3-րդ	4-րդ
			Նիտրատ իոն	4-րդ	
		1 կմ ք. Վանաձորից վերև (3)	Նիտրատ իոն, մոլիբդեն, ԸԱԱ, ԸԼԱ	3-րդ	3-րդ
		0.5 կմ ք. Վանաձորից ներքև (4)	Նիտրիտ իոն, նիտրատ իոն, կալցիում, ԸԼԱ	3-րդ	5-րդ
			Ֆոսֆատ իոն, ԸԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր	4-րդ	
			Ամոնիում իոն	5-րդ	
	Դեբեդ	0.5 կմ Մարցիգետ թափման կետից ներքև (5)	Ամոնիում իոն, նիտրատ իոն, վանադիում	3-րդ	3-րդ
		0.5 կմ ք. Այրումից վերև (6)	ԹԿՊ, նիտրատ իոն, մոլիբդեն	3-րդ	3-րդ
		Սահմանի մոտ (7)	Նիտրատ իոն, մոլիբդեն	3-րդ	3-րդ
	Չորագետ	Գետաբերան (10)	–	2-րդ	2-րդ
	Մարցիգետ	Գետաբերան (13)	–	2-րդ	2-րդ
	Ախթալա	Գետաբերան (14)	Նիկել, մագնեզիում, նատրիում, ԸԱԱ, ԸԼԱ	3-րդ	5-րդ
			Մոլիբդեն, երկաթ, կալցիում, բերիլիում	4-րդ	
			Ամոնիում իոն, ցինկ, պղինձ, կադմիում, մանգան, կոբալտ, սուլֆատ իոն, ԿԶՆ	5-րդ	

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի բնութագրիչ	Ջրի կարգավիճակի դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների	Ջրի կարգավիճակի ընդհանրական դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների
Հյուսիսային	Շնող	Գետաբերան (343)	Ամռնիում իոն, նիտրատ իոն, նիկել, մանգան, երկաթ, կալցիում, ԸԼԱ	3-րդ	5-րդ
			Կադմիում	4-րդ	
			Պղինձ, մոլիբդեն, կոբալտ, սուլֆատ իոն	5-րդ	
	Աղստև	1.2 կմ ք. Դիլիջանից վերև (15)	Երկաթ	3-րդ	3-րդ
		0.5 կմ ք. Դիլիջանից ներքև (16)	Ամռնիում իոն	3-րդ	3-րդ
		2 կմ ք. Բջևանից վերև (17)	Երկաթ, բարիում	3-րդ	3-րդ
		2 կմ ք. Բջևանից ներքև (18)	ԹԿՊՏ, նիտրատ իոն, ֆոսֆատ իոն, երկաթ, բարիում, ԸԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	4-րդ
			Ամռնիում իոն	4-րդ	
	Գետիկ	Գետաբերան (20)	Բարիում	3-րդ	3-րդ
Ախուրյան	Մեծամոր	10 կմ ք. Վաղարշապատից հարավ (40)	Երկաթ	3-րդ	3-րդ
		11 կմ ք. Վաղարշապատից հարավ-արևելք (41)	Ֆոսֆատ իոն, արսեն, մանգան, երկաթ	3-րդ	4-րդ
			Ամռնիում իոն	4-րդ	
		0.5 կմ գյ. Ռանչպարից ներքև (42)	Ամռնիում իոն, նիտրիտ իոն, ֆոսֆատ իոն, արսեն, երկաթ, բոր	3-րդ	4-րդ
			Մանգան	4-րդ	

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի բնութագրիչ	Ջրի կարգավիճակի դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների	Ջրի կարգավիճակի ընդհանրական դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների
Հրազդան	Քասախ	0.5 կմ ք. Ապարանից վերև (43)	Վանադիում	3-րդ	3-րդ
		1 կմ ք. Աշտարակից վերև (45)	Ամոնիում իոն, երկաթ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	4-րդ
			Ֆոսֆատ իոն, վանադիում	4-րդ	
		3.5 կմ ք. Աշտարակից ներքև (46)	Ֆոսֆատ իոն, վանադիում	3-րդ	3-րդ
		Գետաբերան (47)	Վանադիում, երկաթ	3-րդ	3-րդ
	Հրազդան	0.5 կմ գյ. Քաղսիից ներքև (52)	Ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն, մանգան, վանադիում, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	3-րդ
		0.5 կմ գյ. Արզելից ներքև (53)	Ֆոսֆատ իոն, արսեն, բարիում	3-րդ	3-րդ
		0.5 կմ Արզնի ՀԷԿ-ից վերև (54)	ԹԿՊ, վանադիում	3-րդ	3-րդ
		9 կմ ք. Երևանից ներքև. գյ. Դարբնիկի մոտ (55)	ԹԿՊ, նիտրատ իոն, արսեն, մանգան, նատրիում, քլորիդ իոն, ԿՉՆ	3-րդ	5-րդ
			ԸԱԱ	4-րդ	
			Ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն, վանադիում, ընդհանուր ֆոսֆոր	5-րդ	

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի բնութագրիչ	Ջրի կարգավիճակի դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների	Ջրի կարգավիճակի ընդհանրական դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների
Հրազդան	Հրազդան	Գետաբերան (56)	Նիտրիտ իոն, նիտրատ իոն, նատրիում, ԸԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր, քլորիդ իոն, սուլֆատ իոն	3-րդ	5-րդ
			ֆոսֆատ իոն	4-րդ	
			Ամոնիում իոն, վանադիում	5-րդ	
		Գյ. Գեղանիստ (225)	ԹԿՊ, նիտրիտ իոն, նիտրատ իոն, արսեն, նատրիում, ԸԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր, քլորիդ իոն	3-րդ	4-րդ
			Ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն, վանադիում	4-րդ	
	Ծաղկաձոր (Տանձաղբ-յուր)	Ծաղկաձոր քաղաքից վերև (311)	Մանգան, վանադիում, երկաթ, քարիում	3-րդ	4-րդ
			Ալյումին	4-րդ	
		Ծաղկաձոր քաղաքից ներքև (312)	Նիտրիտ իոն, երկաթ, ալյումին, քլորիդ իոն, սուլֆատ իոն, ԸԼԱ	3-րդ	5-րդ
			Վանադիում, կոբալտ, քարիում, ԸԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր	4-րդ	
			Ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն, մանգան	5-րդ	

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի բնութագրիչ	Ջրի կարգավիճակի դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների	Ջրի կարգավիճակի ընդհանրական դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների
Սևան	Ձկնագետ	Գետաբերան (61)	Ընդհանուր ֆոսֆոր, սուլֆատ իոն	3-րդ	4-րդ
			Մանգան	4-րդ	
	Մասրիկ	Գետաբերան (63)	Ֆոսֆատ իոն, մանգան, երկաթ, ընդհանուր ֆոսֆոր, սուլֆատ իոն, ԿՇՆ	3-րդ	5-րդ
			Վանադիում	5-րդ	
	Կարճաղբյուր	Գետաբերան (67)	Ֆոսֆատ իոն, մոլիբդեն, վանադիում	3-րդ	3-րդ
	Վարդենիս	Գետաբերան (70)	Ֆոսֆատ իոն, ընդհանուր ֆոսֆոր, սուլֆատ իոն	3-րդ	4-րդ
			Ամոնիում իոն	4-րդ	
	Մարտունի	Գետաբերան (72)	Ամոնիում իոն, բարիում, կալիում, նատրիում, ընդհանուր ֆոսֆոր, քլորիդ իոն, սուլֆատ իոն, ԸԼԱ	3-րդ	4-րդ
			Ֆոսֆատ իոն	4-րդ	
	Արգիճի	Գետաբերան (74)	Ֆոսֆատ իոն, վանադիում	3-րդ	3-րդ
	Ծակքար	Գետաբերան (75)	ԸԼԱ	3-րդ	3-րդ
	Շողվազ	Գետաբերան (76)	Ֆոսֆատ իոն, մոլիբդեն, վանադիում, նատրիում, ընդհանուր ֆոսֆոր, քլորիդ իոն, ԸԼԱ	3-րդ	3-րդ
	Գավառագետ	Գետաբերան (78)	Ֆոսֆատ իոն, վանադիում	3-րդ	3-րդ

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի բնութագրիչ	Ջրի կարգավիճակի դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների	Ջրի կարգավիճակի ընդհանրական դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների
Սևան	Արփա-Սևան ջրատար	0.7 կմ գլ. Ծովինարից հարավ-արևելք (68)	Նիտրատ իոն, ֆոսֆատ իոն, արսեն, մոլիբդեն, վանադիում, երկաթ, ԸԱԱ	3-րդ	3-րդ

2-րդ դաս՝ «լավ» որակ. 3-րդ դաս՝ «միջակ» որակ. 4-րդ դաս՝ «անբավարար» որակ. 5-րդ դաս՝ «վատ» որակ

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի բնութագրիչ	Ջրի կարգավիճակի դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների	Ջրի կարգավիճակի ընդհանրական դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների
Հյուսիսային	Փամբակ	0.5 կմ ք. Մպիտակից ներքև (2)	Կալցիում, ԸԱԱ, սուլֆատ իոն, ԸԼԱ	3-րդ	4-րդ
			Նիտրատ իոն	4-րդ	
		1 կմ ք. Վանաձորից վերև (3)	Նիտրատ իոն, մոլիբդեն, ԸԱԱ, ԸԼԱ	3-րդ	3-րդ
		0.5 կմ ք. Վանաձորից ներքև (4)	Նիտրիտ իոն, նիտրատ իոն, կալցիում, ԸԼԱ	3-րդ	5-րդ
			Ֆոսֆատ իոն, ԸԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր	4-րդ	
			Ամոնիում իոն	5-րդ	
	Դեբեդ	0.5 կմ Մարց գետ թափման կետից ներքև (5)	Ամոնիում իոն, նիտրատ իոն, վանադիում	3-րդ	3-րդ
		0.5 կմ ք. Այրումից վերև (6)	ԹԿՊ, նիտրատ իոն, մոլիբդեն	3-րդ	3-րդ
		սահմանի մոտ (7)	Նիտրատ իոն, մոլիբդեն	3-րդ	3-րդ
	Չորագետ	Գետաբերան (10)	ԹՔՊ	3-րդ	3-րդ
	Մարց գետ	Գետաբերան (13)	–	2-րդ	2-րդ

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի բնութագրիչ	Ջրի կարգավիճակի դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների	Ջրի կարգավիճակի ընդհանրական դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների
Հյուսիսային	Ախթալա	Գետաբերան (14)	Նիկել, մագնեզիում, նատրիում, ԸԱՍ, ԸԼԱ	3-րդ	5-րդ
			Մոլիբդեն, երկաթ, կալցիում, բերիլիում	4-րդ	
			Ամոնիում իոն, ցինկ, պղինձ, կադմիում, մանգան, կոբալտ, սուլֆատ իոն, ԿՉՆ	5-րդ	
	Շնող	Գետաբերան (343)	Ամոնիում իոն, նիտրատ իոն, նիկել, մանգան, երկաթ, կալցիում, ԸԼԱ	3-րդ	5-րդ
			Կադմիում	4-րդ	
			Պղինձ, մոլիբդեն, կոբալտ, սուլֆատ իոն	5-րդ	
	Աղստև	1.2 կմ ք. Դիլիջանից վերև (15)	Երկաթ	4-րդ	4-րդ
		0.5 կմ ք. Դիլիջանից ներքև (16)	Ամոնիում իոն, ԿՉՆ	3-րդ	4-րդ
			Երկաթ	4-րդ	
		2 կմ ք. Իջևանից վերև (17)	ԹԿՊ, բարիում	3-րդ	4-րդ
			Երկաթ	4-րդ	

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի բնութագրիչ	Ջրի կարգավիճակի դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների	Ջրի կարգավիճակի ընդհանրական դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների
Հյուսիսային	Աղստև	2 կմ ք. Իջևանից ներքև (18)	ԹԿՊ5, ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն, մանգան, բարիում, ընդհանուր ֆոսֆոր, ԿԶՆ	3-րդ	4-րդ
			Երկաթ	4-րդ	
	Գետիկ	Գետաբերան (20)	ԹԿՊ5, մանգան, կոբալտ, բարիում, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	5-րդ
			Երկաթ	4-րդ	
			ԿԶՆ	5-րդ	
	Ախուրյան	Մեծամոր	10 կմ ք. Վաղարշապատից հարավ (40)	Նիտրիտ իոն, արսեն, բոր, ԸԱԱ	3-րդ
Ֆոսֆատ իոն, երկաթ, ընդհանուր ֆոսֆոր				4-րդ	
Ամոնիում իոն, մանգան				5-րդ	
11 կմ ք. Վաղարշապատից հարավ-արևելք (41)			Արսեն, բոր, ԸԱԱ	3-րդ	5-րդ
			Նիտրիտ իոն, ֆոսֆատ իոն, մանգան, երկաթ, ընդհանուր ֆոսֆոր	4-րդ	
			Ամոնիում իոն	5-րդ	

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի բնութագրիչ	Ջրի կարգավիճակի դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների	Ջրի կարգավիճակի ընդհանրական դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների
Ախուրյան	Մեծամոր	0.5 կմ գլ. Ռանչպարից ներքև (42)	Լուծված թթվածին, ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն, արսեն, երկաթ, բոր, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	4-րդ
			Նիտրիտ իոն, մանգան	4-րդ	
Հրազդան	Քասախ	0.5 կմ ք. Ապարանից վերև (43)	Վանադիում	3-րդ	3-րդ
		1 կմ ք. Աշտարակից վերև (45)	Ամոնիում իոն, նիտրատ իոն, ֆոսֆատ իոն, երկաթ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	4-րդ
			Վանադիում	4-րդ	
		3.5 կմ ք. Աշտարակից ներքև (46)	Նիտրատ իոն, ֆոսֆատ իոն, երկաթ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	4-րդ
			Վանադիում	4-րդ	
		Գետաբերան (47)	Ամոնիում իոն, մոլիբդեն, մանգան, վանադիում, երկաթ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	3-րդ

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի բնութագրիչ	Ջրի կարգավիճակի դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների	Ջրի կարգավիճակի ընդհանրական դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների
Հրազդան	Շաղվարդ	0.5 կմ գյ. Փարպիից ներքև (50)	Ֆոսֆատ իոն, վանադիում, երկաթ, սիլիկատ իոն,	3-րդ	3-րդ
	Հրազդան	0.5 կմ գյ. Քաղսիից ներքև (52)	Ամոնիում իոն, նիտրատ իոն, Ֆոսֆատ իոն, մանգան, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	5-րդ
			Վանադիում	5-րդ	
		0.5 կմ գյ. Արգելից ներքև (53)	Ֆոսֆատ իոն, արսեն, երկաթ, բարիում, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	5-րդ
			Ամոնիում իոն	4-րդ	
			Վանադիում *	5-րդ	
		0.5 կմ Արգնի ՀԷԿ-ից վերև (54)	Վանադիում *	5-րդ	5-րդ

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի բնութագրիչ	Ջրի կարգավիճակի դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների	Ջրի կարգավիճակի ընդհանրական դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների
Հրազդան	Հրազդան	9 կմ ք. Երևանից ներքև. գյ. Դարբնիկի մոտ (55)	Նիտրիտ իոն, նիտրատ իոն, արսեն, կոբալտ, երկաթ, նատրիում, քլորիդ իոն, ԿԶՆ	3-րդ	5-րդ
			ԸԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր	4-րդ	
			Ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն, վանադիում	5-րդ	
		Գետաբերան (56)	Լուծված թթվածին, կոբալտ, երկաթ, նատրիում, ԸԱԱ, քլորիդ իոն, սուլֆատ իոն, ԸԼԱ	3-րդ	5-րդ
			Նիտրիտ իոն, ֆոսֆատ իոն, ընդհանուր ֆոսֆոր	4-րդ	
			Ամոնիում իոն, վանադիում	5-րդ	

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի բնութագրիչ	Ջրի կարգավիճակի դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների	Ջրի կարգավիճակի ընդհանրական դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների
Հրազդան	Հրազդան	Գյ. Գեղանիստ (225)	Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն, նիտրատ իոն, արսեն, երկաթ, նատրիում, ՇԱՄ, քլորիդ իոն	3-րդ	5-րդ
			Ֆոսֆատ իոն, ընդհանուր ֆոսֆոր	4-րդ	
			Վանադիում*	5-րդ	
	Ծաղկաձոր (Տանձաղբյուր)	Ծաղկաձոր քաղաքից վերև (311)	Մանգան, երկաթ, բարիում	3-րդ	4-րդ
			Վանադիում, ալյումին	4-րդ	
		Ծաղկաձոր քաղաքից ներքև (312)	ՇԱՄ, քլորիդ իոն, սուլֆատ իոն, ՇԼԱ	3-րդ	5-րդ
			Կոբալտ, երկաթ, բարիում, ալյումին, ընդհանուր ֆոսֆոր	4-րդ	
			Ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն, մանգան, վանադիում	5-րդ	

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի բնութագրիչ	Ջրի կարգավիճակի դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների	Ջրի կարգավիճակի ընդհանրական դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների
Մեան	Ջկնագետ	Գետաբերան (61)	Մոլիբդեն, մանգան, կոբալտ, կալիում, ընդհանուր ֆոսֆոր, սուլֆատ իոն	3-րդ	3-րդ
	Մասրիկ	Գետաբերան (63)	Ֆոսֆատ իոն, մանգան, երկաթ, ընդհանուր ֆոսֆոր, սուլֆատ իոն, ԿԶՆ	3-րդ	5-րդ
			Վանադիում	5-րդ	
	Սոթք	Գետաբերան (65)	ԹԿՊ5, ամոնիում իոն, նիտրատ իոն, արսեն, բարիում, նատրիում, ծարիր, ՀԱՍ, քլորիդ իոն, սուլֆատ իոն, ՀԼԱ, ԿԶՆ	3-րդ	5-րդ
			Մանգան, վանադիում, ալյումին	4-րդ	
			Երկաթ	5-րդ	
	Կարճաղբյուր	Գետաբերան (67)	Ֆոսֆատ իոն, մոլիբդեն, վանադիում, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	3-րդ

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի բնութագրիչ	Ջրի կարգավիճակի դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների	Ջրի կարգավիճակի ընդհանրական դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների
Սևան	Վարդենիս	Գետաբերան (70)	ԹԿՊՏ, ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն, ընդհանուր ֆոսֆոր, սուլֆատ իոն	3-րդ	3-րդ
	Մարտունի	Գետաբերան (72)	ԹԿՊՏ, ֆոսֆատ իոն, բարիում, կալիում, ընդհանուր ֆոսֆոր, սուլֆատ իոն, ՀԼԱ	3-րդ	3-րդ
	Արգիճի	Գետաբերան (74)	Ֆոսֆատ իոն, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	3-րդ
	Ծակքար	Գետաբերան (75)	ԹԿՊՏ	3-րդ	3-րդ
	Շողվազ	Գետաբերան (76)	Մոլիբդեն, վանադիում, նատրիում, ընդհանուր ֆոսֆոր, քլորիդ իոն, ՀԼԱ	3-րդ	4-րդ
			Ֆոսֆատ իոն	4-րդ	
	Գավառագետ	Գետաբերան (78)	Ֆոսֆատ իոն, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	3-րդ

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի բնութագրիչ	Ջրի կարգավիճակի դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների	Ջրի կարգավիճակի ընդհանրական դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների
Սևան	Արփա-Սևան ջրատար	0.7 կմ գլ. Ծովինարից հարավ-արևելք (68)	Նիտրատ իոն, ֆոսֆատ իոն, արսեն, մոլիբդեն, վանադիում, երկաթ, ՇԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	3-րդ
Արարատյան	Վեղի	6 կմ ք. Արարատից ներքև (82)	Ամոնիում իոն, սուլֆատ իոն	3-րդ	5-րդ
			Կոբալտ, ալյումին	4-րդ	
			Մանգան, երկաթ, ԿՉՆ	5-րդ	
	Արփա	0.5 կմ ք. Վայքից վերև (84)	Մոլիբդեն, երկաթ	3-րդ	3-րդ
		0.5 կմ ք. Վայքից ներքև (85)	Մոլիբդեն, երկաթ	3-րդ	3-րդ
		0.5 կմ ք. Եղեգնաձորից վերև (86)	Մոլիբդեն, երկաթ	3-րդ	3-րդ
		0.5 կմ գլ. Արենիից ներքև (87)	Մոլիբդեն, մանգան, երկաթ, ԿՉՆ	3-րդ	3-րդ
	Դարբ	Գետաբերան (349)	Մոլիբդեն, երկաթ, քարիում	3-րդ	3-րդ
	Եղեգիս	0.5 կմ հյ. Շատինից ներքև (88)	Մոլիբդեն, երկաթ	3-րդ	5-րդ
			Ալյումին	4-րդ	
			ԿՉՆ	5-րդ	

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի բնութագրիչ	Ջրի կարգավիճակի դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների	Ջրի կարգավիճակի ընդհանրական դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների
Արարատյան	Որոտան-Արփա ջրատար	Թունելի ելքից (353)	Արսեն, կալցիում, բարիում	3-րդ	4-րդ
			Մոլիբդեն, երկաթ, սուլֆատ իոն	4-րդ	
Հարավային	Կարճևան	Գետաբերան (344)	Մանգան, երկաթ, բոր, քլորիդ իոն	3-րդ	5-րդ
			Վանադիում, բերիլիում, կալիում, սելեն, ՀԼՍ	4-րդ	
			ԹԿՊ, ամոնիում իոն, մոլիբդեն, կոբալտ, նատրիում, ՀԱԱ, սուլֆատ իոն, ԿՉՆ	5-րդ	
	Մեղրիգետ	0.5 կմ ք. Մեղրիից վերև (89)	Ամոնիում իոն, երկաթ, ալյումին	3-րդ	5-րդ
			Մանգան	5-րդ	
		Գետաբերան (90)	Ամոնիում իոն, կոբալտ, երկաթ, կալիում, ալյումին, ԿՉՆ	3-րդ	5-րդ
			Մանգան	5-րդ	

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի բնութագրիչ	Ջրի կարգավիճակի դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների	Ջրի կարգավիճակի ընդհանրական դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների
Հարավային	Աճանան (Նորաշենիկ)	Գետաբերան (347)	Ամոնիում իոն, ցինկ, բարիում, կալիում, նատրիում, ՇԼԱ, ԿԶՆ	3-րդ	5-րդ
			Նիտրիտ իոն, կադմիում, կալցիում, ալյումին, ծարիր	4-րդ	
			Մոլիբդեն, մանգան, վանադիում, կոբալտ, երկաթ, սուլֆատ իոն	5-րդ	
	Գեղի	Գետաբերան (98)	Ամոնիում իոն, մոլիբդեն, երկաթ	3-րդ	5-րդ
			Մանգան	5-րդ	
	Որոտան	0.5 կմ գյ. Գորայքից վերև (99)	Կոբալտ, երկաթ, ալյումին	3-րդ	4-րդ
			Մանգան	4-րդ	
		3 կմ ք. Միսիանից վերև (100)	Ֆոսֆատ իոն, մոլիբդեն, մանգան, վանադիում, երկաթ	3-րդ	3-րդ
		6 կմ ք. Միսիանից ներքև (101)	Ֆոսֆատ իոն, մոլիբդեն, վանադիում, երկաթ	3-րդ	5-րդ
			Մանգան	5-րդ	

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի բնութագրիչ	Ջրի կարգավիճակի դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների	Ջրի կարգավիճակի ընդհանրական դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների
Հարավային	Միսիան	Գետաբերան (104)	Մոլիբդեն, մանգան, երկաթ	4-րդ	4-րդ
	Վարարակ	5 կմ ք. Գորիսից վերև (106)	Ֆոսֆատ իոն, պղինձ	3-րդ	5-րդ
			Բարիում, բերիլիում, ալյումին, ընդհանուր ֆոսֆոր	4-րդ	
			Ամոնիում իոն, մանգան, կոբալտ, երկաթ, ԿԶՆ	5-րդ	
		1.5 կմ Գորիսից ներքև (107)	Նիտրատ իոն, մոլիբդեն, մանգան, կոբալտ, երկաթ, կալցիում	3-րդ	5-րդ
			Ֆոսֆատ իոն, ՇԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր, ԿԶՆ	4-րդ	
			Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն	5-րդ	

2-րդ դաս՝ «լավ» որակ. 3-րդ դաս՝ «միջակ» որակ. 4-րդ դաս՝ «անբավարար» որակ. 5-րդ դաս՝ «վատ» որակ

Հավելված 4. Դիտակետերի տեղադրության ցանկ

Օդերևութաբանական կայաններ

N	Մարզ	Օդերևութաբանական կայան	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
			լայնություն	երկայնություն
1	Շիրակ	Ամասիա	40.9503	43.7836
2	Արարատ	Անանուն լեռնանցք	39.8306	44.9919
3	Շիրակ	Աշոցք	41.0325	43.8700
4	Արագածոտն	Աշտարակ	40.2944	44.3428
5	Արագածոտն	Ապարան	40.5944	44.3639
6	Արագածոտն	«Ապարանի ջրամբար»	40.4844	44.4361
7	Արագածոտն	Արագած բարձրալեռ	40.4722	44.1811
8	Արարատ	Արարատ	39.8314	44.7083
9	Վայոց ձոր	Արենի	39.7272	45.1883
10	Շիրակ	Արթիկ	40.6233	43.9550
11	Արմավիր	Արմավիր	40.1372	44.0475
12	Արարատ	Արտաշատ	39.9586	44.5375
13	Տավուշ	Բագրատաշեն	41.2453	44.8256
14	Գեղարքունիք	Գավառ	40.3486	45.1300
15	Շիրակ	Գյումրի	40.7628	43.8558
16	Սյունիք	Գորիս	39.5181	46.3383
17	Տավուշ	Դիլիջան	40.7411	44.8656
18	Կոտայք	Եղվարդ	40.3122	44.4828
19	Երևան	Երևան «Աերոլոգիական»	40.2172	44.4997
20	Երևան	Երևան «Արաբկիր»	40.1953	44.5122
21	Արմավիր	«Երևան ագրո»	40.1886	44.3986
22	Արագածոտն	Թալին	40.3864	43.8931
23	Տավուշ	Իջևան	40.8717	45.1472
24	Արագածոտն	Ծաղկաձոր	40.6361	44.2211
25	Սյունիք	Կապան	39.2042	46.4622
26	Արագածոտն	Համբերդ	40.3850	44.0936
27	Կոտայք	Հանքավան	40.6339	44.4836
28	Կոտայք	Հրազդան	40.4928	44.7611
29	Գեղարքունիք	Ճամբարակ	40.6011	45.3494
30	Գեղարքունիք	Մասրիկ	40.2075	45.7644
31	Գեղարքունիք	Մարտունի	40.1369	45.2969
32	Սյունիք	Մեղրի	38.8978	46.2425
33	Գեղարքունիք	Շորժա	40.5006	45.2717
34	Վայոց ձոր	Որոտանի լեռնանցք	39.6931	45.7117
35	Արարատ	Ուրցաձոր	39.9197	44.8272
36	Լոռի	Պուշկինի լեռնանցք	40.9092	44.4347
37	Վայոց ձոր	Ջերմուկ	39.8244	45.6750
38	Գեղարքունիք	Սեմյոնովկա	40.6597	44.8981
39	Գեղարքունիք	Սևան ՀՕԴ	40.5653	45.0083
40	Սյունիք	Միսիան	39.5203	46.0297

N	Մարզ	Օդերևութաբանական կայան	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
			լայնություն	երկայնություն
41	Լոռի	Ստեփանավան	41.0019	44.4128
42	Լոռի	Վանաձոր	40.8389	44.4344
43	Գեղարքունիք	Վարդենյաց	40.0050	45.2419
44	Լոռի	Տաշիր	41.1167	44.2792
45	Լոռի	Օձուն	41.0603	44.6103
46	Կոտայք	Ֆանտան	40.3953	44.6828

Մթնոլորտային օդի որակի մոնիթորինգի դիտակետեր

Մարզ/ Քաղաք	Քաղաք	Դիտակայանի համար	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
			լայնություն	երկայնություն
Երևան	Երևան	1	40.20602	44.50543
		2	40.12840	44.47842
		7	40.18342	44.52350
		8	40.19103	44.56747
		18	40.17154	44.50842
Արարատ	Արարատ	1	39.84528	44.70159
Կոտայք	Հրազդան	1	40.54867	44.77135
	Ծաղկաձոր	1	40.53748	44.71850
Շիրակ	Գյումրի	1	40.80620	43.84835
Լոռի	Ալավերդի	1	41.09881	44.64245
		2	41.09145	44.65378
		3	41.09944	44.67538
	Վանաձոր	1	40.80320	44.51606
		2	40.80468	44.49322
		3	40.81444	44.47146

Մակերևութային ջրերի հիդրոլոգիական դիտակետեր

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Դիտակետի համար	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի անվանում	Դիտակետի տեսակ	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
					լայնություն	երկայնություն
Հյուսիսային	1	Փամբակ	Շիրակամուտ	ռեժիմային	40.8511	44.2350
	2	Փամբակ	Վանաձոր	օպերատիվ	40.8233	44.4635
	3	Փամբակ	Մեղրուտ	ռեժիմային	40.8160	44.5441
	4	Փամբակ	Թումանյան	օպերատիվ	40.9373	44.6291
	5	Դեբեդ	Այրում	օպերատիվ	41.1904	44.8985
	6	Լեռնաջուր	Լեռնապատ	ռեժիմային	40.8293	44.3893
	7	Տանձուտ	Վանաձոր	ռեժիմային	40.8069	44.4993
	8	Ալարեքս	Դեբեդ	օպերատիվ	40.9187	44.6442
	9	Չորագետ	Ստեփանավան	օպերատիվ	41.0134	44.3823
	10	Չորագետ	Գարգառ	օպերատիվ	40.9555	44.5935
	11	Տաշիր	Սարատովկա	օպերատիվ	41.0732	44.3132
	12	Գարգառ	Կուրթան	ռեժիմային	40.9599	44.5517
	13	Մարց իգետ	Թումանյան	ռեժիմային	40.9862	44.6531
	14	Աղստև	Ֆիդլետովո	ռեժիմային	40.7172	44.7303
	15	Աղստև	Դիլիջան	օպերատիվ	40.7621	44.9152
	16	Աղստև	Իջևան	օպերատիվ	40.8784	45.1437
	17	Գետիկ	Գոշ	օպերատիվ	40.7450	45.0247
	18	Պաղջուր	Գետահովիտ	օպերատիվ	40.9023	45.1386
	19	Կիրանց	Աճարկուտ	օպերատիվ	41.0348	45.0829
	20	Հախում	Ծաղկավան	օպերատիվ	40.9359	45.3345
	21	Տավուշ	Բերդ	ռեժիմային	40.8759	45.3982
Ախուրյան	22	Արաքս	Սուրմալու	ռեժիմային	40.0694	43.7970
	23	Ախուրյան	Պաղակն	օպերատիվ	41.0651	43.6621
	24	Ախուրյան	Ամասիա	օպերատիվ	40.9490	43.7901
	25	Ախուրյան	Կապս	ռեժիմային	40.8878	43.7421
	26	Ախուրյան	Ախուրիկ	օպերատիվ	40.7369	43.7782
	27	Ախուրյան	Հայկաձոր	ռեժիմային	40.5386	43.6506
	28	Ախուրյան	Բազարան	ռեժիմային	40.1369	43.6506
	29	Ջկնուտ	Ջորակերտ	ռեժիմային	41.0949	43.6605
	30	Աշոցք	Կրասար	ռեժիմային	41.0301	43.8206
	31	Բլլիգետ	Ջրաձոր	ռեժիմային	40.9098	43.7656
	32	Կարկաչուն	Ղարիբջանյան	օպերատիվ	40.7343	43.7874
	33	Ջաջուռ	Ջաջուռ	ռեժիմային	40.8476	43.9474
	34	Մեծամոր	Տարոնիկ	ռեժիմային	40.1239	44.1868
	35	Մեծամոր	Մեծամոր	ռեժիմային	40.0674	44.2859
	36	Մեծամոր	Ռանչպար	ռեժիմային	40.0307	44.3679
	85	Արփիլիճ ջրամաբար	Պաղակն	օպերատիվ	41.0674	43.6532
	86	Ախուրյանի ջրամաբար	Ջրափի	օպերատիվ	40.5626	43.6455
Հրազդան	37	Քասախ	Վարդենիս	օպերատիվ	40.5711	44.4094

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Դիտակետի համար	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի անվանում	Դիտակետի տեսակ	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
					լայնություն	երկայնություն
Հրազդան	38	Քասախ	Հարթավան	օպերատիվ	40.4788	44.4411
	39	Քասախ	Աշտարակ	օպերատիվ	40.2901	44.3587
	40	Գեղարոտ	Արագած	ռեժիմային	40.4872	44.3677
	41	Շաղվարդ	Փարպի	ռեժիմային	40.3351	44.3138
	42	Հրազդան ՀԷԿ-ի ջրանցք	Գեղամական	օպերատիվ	40.5680	44.8995
	43	Հրազդան	Հրազդան	օպերատիվ	40.5224	44.7682
	44	Հրազդան	Արգել	օպերատիվ	40.3809	44.6054
	45	Հրազդան	Երևան	օպերատիվ	40.1593	44.4898
	46	Հրազդան	Հովտաշեն	ռեժիմային	40.0228	44.4419
	47	Մարմարիկ	Հանքավան	օպերատիվ	40.6351	44.4863
	48	Մարմարիկ	Աղավնաձոր	օպերատիվ	40.5715	44.6910
	49	Գոմուր	Մեղրաձոր	ռեժիմային	40.6019	44.6554
	50	Ծաղկաձոր	Ծաղկաձոր	ռեժիմային	40.5364	44.7198
	87	Ապարանի ջրամբար	Հարթավան	օպերատիվ	40.4848	44.4382
	92	Մարմարիկի ջրամբար	Արտավազ	օպերատիվ	40.6228	44.5616
Սևան	51	Ջկնագետ	Ծովագյուղ	օպերատիվ	40.6176	44.9619
	52	Դրախտիկ	Դրախտիկ	ռեժիմային	40.5462	45.2122
	53	Փամբակ	Փամբակ	ռեժիմային	40.3849	45.5341
	54	Մասրիկ	Ծովակ	օպերատիվ	40.2189	45.6523
	55	Կարճաղբյուր	Կարճաղբյուր	ռեժիմային	40.1792	45.5822
	56	Արփա Սևան ջրատար	Ծովինար	օպերատիվ	40.1563	45.4947
	57	Վարդենիս	Վարդենիկ	օպերատիվ	40.1328	45.4428
	58	Մարտունի	Գեղհովիտ	օպերատիվ	40.0971	45.2831
	59	Արգիճի	Վերին Գետաշեն	օպերատիվ	40.1312	45.2549
	60	Ծաղկաշեն	Վաղաշեն	ռեժիմային	39.9980	45.2109
	61	Լիճք	Լիճք	ռեժիմային	40.1669	45.2432
	62	Բախտակ	Ծակքար	օպերատիվ	40.1683	45.2207
	63	Գավառագետ	Նորատուս	օպերատիվ	40.3775	45.1711
	88	Սևանա լիճ	Սևան թերակղզի	օպերատիվ	40.5628	45.0084
	89	Սևանա լիճ	Շորժա	օպերատիվ	40.4972	45.2700
	90	Սևանա լիճ	Կարճաղբյուր	օպերատիվ	40.1783	45.5644
	91	Սևանա լիճ	Մարտունի	օպերատիվ	40.1623	45.3076
Արարատյան	64	Ազատ	Գառնի	օպերատիվ	40.1097	44.7345
	65	Վեղի	Ուրցաձոր	օպերատիվ	39.9230	44.8264
	66	Արփա	Ջերմուկ	օպերատիվ	39.8378	45.6767
	67	Արփա	Եղեգնաձոր	օպերատիվ	39.7412	45.3247
	68	Արփա	Արենի	օպերատիվ	39.7322	45.2005

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Դիտակետի համար	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի անվանում	Դիտակետի տեսակ	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
					լայնություն	երկայնություն
Արարատյան	69	Վայք	Զառիթափ	ռեժիմային	39.6289	45.5071
	70	Գլաձոր	Վերնաշեն	ռեժիմային	39.7905	45.3605
	71	Եղեգիս	Հերմոն	օպերատիվ	39.8765	45.4274
	72	Եղեգիս	Շատին	օպերատիվ	39.8208	45.2964
	73	Արտաբուն	Արտաբույնք	ռեժիմային	39.8554	45.3179
	74	Սելիմազետ	Շատին	օպերատիվ	39.8305	45.2961
	93	Ազատի ջրամբար	Լանջազատ	օպերատիվ	40.0655	44.5960
Հարավային	75	Մեղրիգետ	Մեղրի	օպերատիվ	38.9149	46.2314
	76	Ողջի	Քաջարան	ռեժիմային	39.1499	46.4121
	77	Ողջի	Կապան	օպերատիվ	39.2050	46.4121
	78	Գեղի	Կավձուտ	ռեժիմային	39.2065	46.2474
	79	Վաչագան	Կապան	ռեժիմային	39.1985	46.3956
	80	Որոտան	Գորայք	օպերատիվ	39.6865	45.7758
	81	Որոտան	Որոտան	օպերատիվ	39.4881	46.1371
	82	Որոտան	Տաթև ՀԷԿ	օպերատիվ	39.4273	46.3733
	83	Ծղուկ	Ծղուկ	օպերատիվ	39.6684	45.8443
	84	Գորիսգետ	Գորիս	օպերատիվ	39.5192	46.3329

Մակերևութային ջրերի որակի մոնիթորինգի դիտակետեր

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի համար	Տեղադիրք	Մոնիթորինգի տեսակը	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
					լայնություն	երկայնություն
Հյուսիսային	Փամբակ	1	0.5 կմ գլ. Խնկոյանից վերև	Հղումային	40.84789	44.02672
	Փամբակ	2	0.5 կմ ք. Սպիտակից ներքև	Գործառնական	40.83108	44.29681
	Փամբակ	3	1 կմ ք. Վանաձորից վերև	Գործառնական	40.84675	44.40758
	Փամբակ	4	0.5 կմ ք. Վանաձորից ներքև	Գործառնական	40.81389	44.50769
	Դեբեդ	5	0.5 կմ Մարց գետի թափման կետից ներքև	Գործառնական	40.99859	44.65354
	Դեբեդ	6	0.5 կմ ք. Այրումից վերև	Գործառնական	41.20257	44.90504
	Դեբեդ	7	Սահմանի մոտ	Աղտոտիչների տեղափոխման	41.22172	44.88339
	Չորագետ	8	0.5 կմ ք. Ստեփանավանից վերև	Հսկողական	41.01344	44.38164
	Չորագետ	10	Գետաբերան	Գործառնական	40.95783	44.63109
	Տաշիր	11	0.5 կմ գլ. Միխայելովկայից վերև	Հղումային	41.16904	44.26781
	Տաշիր	12	0.5 կմ գլ. Սարատովկայից ներքև	Հսկողական	41.05566	44.33864
	Մարց գետ	13	Գետաբերան	Գործառնական	40.98386	44.65898
	Ախլթալա	14	Գետաբերան	Գործառնական	41.14967	44.77919
	Գարգառ	210	Ակունք	Հղումային	40.97106	44.40867
	Գարգառ	342	Գետաբերան	Հսկողական	40.95372	44.58012
	Շնող	343	Գետաբերան	Գործառնական	41.14547	44.83301
	Աղստև	15	1.2 կմ ք. Դիլիջանից վերև	Գործառնական	40.73207	44.81782
	Աղստև	16	0.5 կմ ք. Դիլիջանից ներքև	Գործառնական	40.75892	44.90480
	Աղստև	17	2 կմ ք. Բջնանից վերև	Գործառնական	40.85888	45.12481
	Աղստև	18	2 կմ ք. Բջնանից ներքև	Գործառնական	40.91377	45.15943
Ախուրյան	Արաքս	25	0.9 կմ գլ. Հուշակերտից ներքև	Աղտոտիչների տեղափոխման	40.07982	43.75280
	Ախուրյան	31	1 կմ գլ. Ամասիայից վերև	Գործառնական	40.95883	43.79635

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի համար	Տեղադիրք	Մոնիթորինգի տեսակը	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
					լայնություն	երկայնություն
Ախուրյան	Ախուրյան	32	1 կմ գյ. Ամասիայից ներքև	Գործառնական	40.94267	43.78777
	Ախուրյան	33	0.8 կմ ք. Գյումրիից վերև	Գործառնական	40.80424	43.79810
	Ախուրյան	34	5 կմ ք. Գյումրիից ներքև	Գործառնական	40.74380	43.78729
	Ախուրյան	35	0.5 կմ գյ. Բագարանից ներքև	Գործառնական	40.13618	43.65183
	Աշոցք	36	0.5 կմ գյ. Մուսայելյանից վերև	Հսկողական	40.98659	43.94436
	Աշոցք	37	Գետաբերան	Գործառնական	41.03280	43.82355
	Կարկաչուն	38	Գետաբերան	Գործառնական	40.73280	43.79404
	Մեծամոր	40	10 կմ ք. Վաղարշապատից հարավ	Գործառնական	40.09378	44.27545
	Մեծամոր	41	11 կմ ք. Վաղարշապատից հարավ-արևելք	Գործառնական	40.07371	44.28507
	Մեծամոր	42	0.5 կմ գյ. Ռանչպարից ներքև	Գործառնական	40.01670	44.37400
	Արփի լճի ջրամբար	109	Ամբարտակի մոտ	Հսկողական	41.06756	43.65364
	Ախուրյանի ջրամբար	110	Ամբարտակի մոտ	Հսկողական	40.56001	43.65449
Հրազդան	Արաքս	26	Հրազդան գետի թափ. կետից վերև	Աղտոտիչների տեղափոխման	39.97026	44.47332
	Արաքս	27	Հրազդան գետի թափ. կետից ներքև	Աղտոտիչների տեղափոխման	39.96577	44.48335
	Քասախ	43	0.5 կմ ք. Ապարանից վերև	Գործառնական	40.59530	44.34576
	Քասախ	44	0.5 կմ ք. Ապարանից ներքև	Գործառնական	40.58532	44.37516
	Քասախ	45	1 կմ ք. Աշտարակից վերև	Գործառնական	40.29888	44.37375
	Քասախ	46	3.5 կմ ք. Աշտարակից ներքև	Գործառնական	40.25667	44.31453
	Քասախ	47	Գետաբերան	Գործառնական	40.16574	44.25708
	Գեղարոտ	48	0.5 կմ գյ. Արագածից վերև	Հղումային	40.48888	44.31748
	Գեղարոտ	49	Գետաբերան	Գործառնական	40.48026	44.39616
	Շաղվարդ	50	0.5 կմ գյ. Փարպիից ներքև	Հսկողական	40.32051	44.31017
	Հրազդան	51	գյ. Գեղամավանի մոտ	Հղումային	40.57085	44.90705

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի համար	Տեղադիրք	Մոնիթորինգի տեսակը	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
					լայնություն	երկայնություն
Հրազդան	Հրազդան	52	0.5 կմ գյ. Քաղսիկից ներքև	Գործառնական	40.49911	44.74314
	Հրազդան	53	0.5 կմ գյ. Արգելից ներքև	Գործառնական	40.37640	44.60682
	Հրազդան	54	0.5 կմ Արգնի ՀԷԿ-ից ներքև	Գործառնական	40.29530	44.59068
	Հրազդան	55	9 կմ ք. Երևանից ներքև. գյ. Դարբնիկի մոտ	Գործառնական	40.10388	44.38051
	Հրազդան	225	գյ. Գեղանիստի մոտ	Գործառնական	40.14350	44.43295
	Հրազդան	56	Գետաբերան	Գործառնական	39.99298	44.44586
	Մարմարիկ	57	0.5 կմ գյ. Հանքավանից վերև	Հղումային	40.66340	44.46692
	Մարմարիկ	58	Գետաբերան	Գործառնական	40.54579	44.75274
	Ծաղկաձոր (Տանձաղբյուր)	311	Ծաղկաձոր քաղաքից վերև	Հղումային	40.53427	44.69966
	Ծաղկաձոր (Տանձաղբյուր)	312	Ծաղկաձոր քաղաքից ներքև	Գործառնական	40.53535	44.74403
	Գետառ	59	Գետաբերան	Գործառնական	40.15528	44.47378
	Ապարանի ջրամբար	111	Ամբարտակի մոտ	Հսկողական	40.48508	44.43586
	Երևանյան լիճ	112	Ամբարտակի մոտ	Գործառնական	40.15528	44.47379
Սևան	Չկնազետ	60	0.5 կմ գյ. Սեմյոնովկայից վերև	Հղումային	40.65337	44.89236
	Չկնազետ	61	Գետաբերան	Գործառնական	40.61709	44.96272
	Մասրիկ	62	0.5 կմ գյ. Վերին Շորժայից վերև	Հղումային	40.07766	45.81844
	Մասրիկ	63	Գետաբերան	Գործառնական	40.22116	45.64453
	Սոթք	64	6 կմ գյ. Սոթքից վերև	Հղումային	40.23219	45.93922
	Սոթք	65	Գետաբերան	Գործառնական	40.20006	45.85181
	Կարճաղբյուր	66	0.5 կմ գյ. Ախարաձորից վերև	Հղումային	40.09357	45.64391
	Կարճաղբյուր	67	Գետաբերան	Գործառնական	40.17948	45.58358
	Արփա-Սևան ջրատար	68	0.7 կմ գյ. Ծովինարից հարավ-արևելք	Գործառնական	40.15617	45.49490
	Վարդենիս	69	0.5 կմ գյ. Վարդենիկից վերև	Հղումային	40.13157	45.44433
	Վարդենիս	70	Գետաբերան	Գործառնական	40.15458	45.43939
	Մարտունի	71	0.5 կմ գյ. Գեղհովիտից վերև	Հղումային	40.07857	45.29405
	Մարտունի	72	Գետաբերան	Գործառնական	40.15060	45.30013
	Արգիճի	73	0.5 կմ գյ. Լեռնա-հովիտից վերև	Հղումային	40.03263	45.23684

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի համար	Տեղադիրք	Մոնիթորինգի տեսակը	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
					լայնություն	երկայնություն
Սևան	Արգիճի	74	Գետաբերան	Գործառնական	40.15569	45.26794
	Ծակքար	75	Գետաբերան	Գործառնական	40.18025	45.23165
	Շողվազ	76	Գետաբերան	Գործառնական	40.18562	45.22727
	Գավառագետ	77	0.5 կմ գլ. Ծաղկաշենից վերև	Հղումային	40.29327	45.04236
	Գավառագետ	78	Գետաբերան	Գործառնական	40.36399	45.17619
	Սևանա լիճ	115-ՄՄ	Ծափաթաղ-ափամերձ	Հսկողական	40.40914	45.46089
	Սևանա լիճ	115'-ՄՄ	Ծափաթաղ-կենտրոնական	Հսկողական	40.40508	45.44769
	Սևանա լիճ	116-ՄՄ	Փամբակ-ափամերձ	Հսկողական	40.36483	45.53225
	Սևանա լիճ	116'-ՄՄ	Փամբակ-կենտրոնական	Հսկողական	40.36056	45.51911
	Սևանա լիճ	117-ՄՄ	Արեգունի - ափամերձ	Հսկողական	40.32406	45.59022
	Սևանա լիճ	117'-ՄՄ	Արեգունի-կենտրոնական	Հսկողական	40.32250	45.58400
	Սևանա լիճ	118-ՄՄ	Գիլի-ափամերձ	Հսկողական	40.25264	45.63047
	Սևանա լիճ	118'-ՄՄ	Գիլի-կենտրոնական	Հսկողական	40.27633	45.59589
	Սևանա լիճ	119-ՄՄ	Արփա -ափամերձ	Հսկողական	40.16525	45.49514
	Սևանա լիճ	119'-ՄՄ	Արփա-կենտրոնական	Հսկողական	40.22492	45.52719
	Սևանա լիճ	120-ՄՄ	Ծովինար-ափամերձ	Հսկողական	40.18842	45.45042
	Սևանա լիճ	120'-ՄՄ	Ծովինար-կենտրոնական	Հսկողական	40.20692	45.45658
	Սևանա լիճ	121-ՄՄ	Մարտունի-ափամերձ	Հսկողական	40.16869	45.30122
	Սևանա լիճ	121'-ՄՄ	Մարտունի-կենտրոնական	Հսկողական	40.18178	45.30433
	Սևանա լիճ	123-ՄՄ	Կարմիր գյուղ-ափամերձ	Հսկողական	40.28600	45.22214
	Սևանա լիճ	123'-ՄՄ	Կարմիր գյուղ-կենտրոնական	Հսկողական	40.28728	45.27681
	Սևանա լիճ	124-ՄՄ	Նորատուս-ափամերձ	Հսկողական	40.39383	45.23767
	Սևանա լիճ	124'-ՄՄ	Նորատուս-կենտրոնական	Հսկողական	40.38058	45.33211
	Սևանա լիճ	125-ՓՄ	Գավառագետ-ափամերձ	Հսկողական	40.42908	45.19636
	Սևանա լիճ	125'-ՓՄ	Գավառագետ-կենտրոնական	Հսկողական	40.44906	45.18486
	Սևանա լիճ	126-ՓՄ	Այրիվանք-ափամերձ	Հսկողական	40.43736	45.11172
	Սևանա լիճ	126'-ՓՄ	Այրիվանք-կենտրոնական	Հսկողական	40.45083	45.12369

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի համար	Տեղադիրք	Մոնիթորինգի տեսակը	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
					լայնություն	երկայնություն
Սևան	Սևանա լիճ	127-ՓՄ	Մողեղային-ափամերձ	Հսկողական	40.51261	45.00763
	Սևանա լիճ	127'-ՓՄ	Մողեղային-կենտրոնական	Հսկողական	40.51967	45.02730
	Սևանա լիճ	128-ՓՄ	Լճաշեն-ափամերձ	Հսկողական	40.52589	44.96053
	Սևանա լիճ	128'-ՓՄ	Լճաշեն-կենտրոնական	Հսկողական	40.52035	44.98335
	Սևանա լիճ	129-ՓՄ	Ծովագյուղ-ափամերձ	Հսկողական	40.61978	44.98456
	Սևանա լիճ	129'-ՓՄ	Ծովագյուղ-կենտրոնական	Հսկողական	40.61211	44.98269
	Սևանա լիճ	130-ՓՄ	Գյունեյ-ափամերձ	Հսկողական	40.60908	45.04525
	Սևանա լիճ	130'-ՓՄ	Գյունեյ-կենտրոնական	Հսկողական	40.60900	45.04631
	Սևանա լիճ	131-ՓՄ	Շորժա-ափամերձ	Հսկողական	40.48975	45.25161
	Սևանա լիճ	131'-ՓՄ	Շորժա-կենտրոնական	Հսկողական	40.49689	45.26961
	Սևանա լիճ	122'-ՄՄ	24-րդ կայան-կենտրոնական	Հսկողական	40.23294	45.26084
Արարատյան	Արաքս	28	0.5 կմ ք. Արարատից ներքև	Աղտոտիչների տեղափոխման	39.79531	44.69093
	Վեդի	80	0.5 կմ գյ. Ուրցաձորից վերև	Հղումային	39.94499	44.87135
	Վեդի	82	6 կմ ք. Արարատից ներքև	Գործառնական	39.85685	44.65946
	Արփա	83	0.5 կմ ք. Զերմուկից վերև	Հղումային	39.83813	45.67713
	Արփա	84	0.5 կմ ք. Վայքից վերև	Գործառնական	39.68439	45.49831
	Արփա	85	0.5 կմ ք. Վայքից ներքև	Գործառնական	39.70796	45.42570
	Արփա	86	0.5 կմ ք. Եղեգնաձորից վերև	Գործառնական	39.74028	45.34383
	Արփա	87	0.5 կմ գյ. Արենիից ներքև	Գործառնական	39.72019	45.15524
	Եղեգիս	88	0.5 կմ գյ. Շատինից ներքև	Գործառնական	39.74831	45.31175
	Ազատի ջրամբար	113	Ամբարտակի մոտ	Հսկողական	40.07031	44.59475
	Կեչուտի ջրամբար	114	Ամբարտակի մոտ	Հսկողական	39.79164	45.64919

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի համար	Տեղադիրք	Մոնիթորինգի տեսակը	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
					լայնություն	երկայնություն
Հարավային	Արաքս	29	2 կմ ք. Ագարակից հարավ	Աղտոտիչների տեղափոխման	38.84120	46.16058
	Արաքս	30	2.5 կմ ք. Ագարակից հարավ-արևելք	Աղտոտիչների տեղափոխման	38.86553	46.21999
	Մեղրիգետ	89	0.5 կմ ք. Մեղրիից վերև	Հսկողական	38.91993	46.22443
	Մեղրիգետ	90	Գետաբերան	Գործառնական	38.88783	46.26517
	Կարճևան	344	Գետաբերան	Գործառնական	38.85865	46.21273
	Ողջի	91	1.7 կմ ք. Քաջարանից վերև	Հղումային	39.15683	46.09820
	Ողջի	92	1.8 կմ ք. Քաջարանից ներքև	Գործառնական	39.15026	46.19186
	Ողջի	93	0.8 կմ ք. Կապանից վերև	Գործառնական	39.22329	46.34842
	Ողջի	94	0.5 կմ Կապանի օդանավակայանից ներքև	Գործառնական	39.20059	46.46380
	Աճանան (Նորաշենիկ)	346	3 կմ գյ. Աճանանից վերև	Հղումային	39.25450	46.40259
	Աճանան (Նորաշենիկ)	347	գետաբերան	Գործառնական	39.20409	46.46215
	Գեղի	97	0.5 կմ գյ. Աջաբաջից վերև	Հղումային	39.25476	46.07290
	Գեղի	98	Գետաբերան	Գործառնական	39.19999	46.25915
	Որոտան	99	0.5 կմ գյ. Գորայքից վերև	Հղումային	39.68450	45.77656
	Որոտան	100	3 կմ ք. Միսիանից վերև	Հսկողական	39.53677	46.01196
	Որոտան	101	6 կմ ք. Միսիանից ներքև	Գործառնական	39.51269	46.04594
	Որոտան	102	0.5 կմ գյ. Տաթև ՀԷԿ-ից ներքև	Գործառնական	39.42683	46.37339
	Միսիան	103	0.5 կմ գյ. Արևիսից վերև	Հղումային	39.40186	45.90044
	Միսիան	104	Գետաբերան	Գործառնական	39.51006	46.04898
	Վարարակ	106	5 կմ ք. Գորիսից վերև	Հղումային	39.53621	46.29426
	Վարարակ	107	1.5 կմ ք. Գորիսից ներքև	Գործառնական	39.48552	46.35916

Մտորերկրյա ջրերի մոնիթորինգի դիտակետեր

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Դիտակետի համար	Ջրաղբյուրի տեսակ	Տեղադիրք	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
				երկարություն	լայնություն
Հյուսիսային	2058	Աղբյուր	Տավուշի մ.գ. Հաղարծին	44.96478	40.77684
	2059	Աղբյուր	Տավուշի մ.գ. Հաղարծին	44.98589	40.76935
Ախուրյան	108	հորատանցք	Արմավիրի մարզ գ. Ակնաշեն	44.27833	40.09361
	2029	Աղբյուր	Շիրակի մ.ք. Գյումրի (Չերքեզի ձոր)	43.82917	40.78861
	2030	Աղբյուր	Շիրակի մ.ք. Գյումրի (Չերքեզի ձոր)	43.82917	40.79000
	2031	Աղբյուր	Շիրակի մ. ք. Գյումրի. Վարդբաղ	43.81556	40.80139
	2032	Աղբյուր	Շիրակի մ. գ. Մարմաշեն (լիճ)	43.76000	40.84361
	2035	Աղբյուր	Շիրակի մ. գ. Մարմաշեն (բիսեռակա)	43.76056	40.84306
	2037	Աղբյուր	Շիրակի մ. ք. Գյումրի. Վարդբաղ	43.81583	40.80083
	2038	Աղբյուր	Շիրակի մ. գ. Աշոցք	43.87556	41.02722
	2039	Աղբյուր	Շիրակի մ. գ. Աշոցք (Մսբուլի աղբ)	43.85861	41.03361
	2040	Աղբյուր	Շիրակի մ. գ. Աշոցք (Գարիկի աղբ)	43.86111	41.03389
	2041	Աղբյուր	Շիրակի մ.գ. Աշոցք (Ակունեց աղբ)	43.86139	41.03417
	2077	Աղբյուր	Շիրակի մարզ գ. Ցողամարզ	43.87222	40.95000
	105	Հորատանցք	Արմավիրի մարզ գ. Եղեգնուտ	44.16444	40.08583
	152	Հորատանցք	Արմավիրի մարզ գ. Առատաշեն-Ապագա	44.22889	40.10972

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Դիտակետի համար	Ջրադրյուրի տեսակ	Տեղադիրք	Աշխարհագրական կորդինատներ	
				երկարություն	լայնություն
Ախուրյան	192	հորատանցք	Արմավիրի մ. գ. Վարդանաշեն	44.20083	40.06028
	198	հորատանցք	Արմավիրի մարզ գ. Ակնաշեն	44.27833	40.09361
	1533	Հորատանցք	Արմավիրի մ. գ. Վարդանաշեն	44.19000	40.05000
	1537	Հորատանցք	Արմավիրի մ. գ. Արագափ	44.17028	40.04806
	1818	Հորատանցք	Արմավիրի մ. գ. Առատաշեն-Ապագա	44.23000	40.11000
	2018	Հորատանցք	Արմավիրի մ. գ. Տարոնիկ	44.18056	40.13222
	2024	Հորատանցք	Արմավիրի մ. գ. Բամբակաշատ	44.01722	40.09167
	2025	Հորատանցք	Արմավիրի մ. գ. Հայկական	44.03556	40.08528
	2026	Հորատանցք	Արմավիրի մ. գ. Տարոնիկ	44.18444	40.13972
	2057	Հորատանցք	Արմավիրի մ. գ. Ապագա	44.25194	40.08944
	2080	Հորատանցք	Արագածոտնի մարզ գ. Արագածավան	43.65528	40.32556
	2081	Հորատանցք	Արագածոտնի մարզ գ. Արտենի	43.76833	40.29167
	2082	Հորատանցք	Արմավիրի մարզ գ. Մյասնիկյան	43.90611	40.18583
	2083	Հորատանցք	Արմավիրի մարզ գ. Արտամետ	43.83667	40.10444
	2103	Հորատանցք	Արմավիրի մ. գ. Արմավիր	44.05667	40.09611
	2104	Հորատանցք	Արմավիրի մ. գ. Այգեշատ	44.03083	40.06444
	1521	Հատրվանող հորատանցք	Արմավիրի մ. գ. Գայ	44.31000	40.08944
	2001	Հատրվանող հորատանցք	Արմավիրի մ. գ. Ակնաշեն	44.28000	40.09167
	2002	Հատրվանող հորատանցք	Արմավիրի մ. գ. Տարոնիկ	44.19222	40.12278

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Դիտակետի համար	Ջրաղբյուրի տեսակ	Տեղադիրք	Աշխարհագրական կորդինատներ	
				երկարություն	լայնություն
	2021	շատրվանող հորատանցք	Արմավիրի մ. գ. Ջրառատ	44.27139	40.06861
Ախուրյան	2055	շատրվանող հորատանցք	Արմավիրի մ. գ. Ակնաշեն. ԵՄ	44.28111	40.09556
	199	Ջրհոր	Արմավիրի մարզ գ. Ակնաշեն	44.27861	40.09361
	2020	Ջրհոր	Արմավիրի մ. գ. Ապագա	44.25833	40.09028
	2022	Ջրհոր	Արմավիրի մ. գ. Լուսազյուղ	44.27111	40.09000
	2042	Ջրհոր	Շիրակի մ. գ. Առափի	43.80833	40.77861
	2043	Ջրհոր	Շիրակի մ. գ. Ախուրյան	43.90389	40.77861
Հրազդան	246	Աղբյուր	Կոտայքի մ. գ. Բջնի	44.69861	40.46583
	755	Աղբյուր	Արագածոտնի մ.գ Ղազարավան	44.32833	40.33833
	970	աղբյուր	Երևան /ԵՄՀԷԿ/	44.48667	40.19111
	1297	Աղբյուր	Կոտայքի մարզ գ. Սոլակ	44.69833	40.46694
	1636	Աղբյուր	Կոտայքի մարզ. գ Կարբի	44.38694	40.32972
	1832	Աղբյուր	Կոտայքի մ. գ. Սոլակ	44.69861	40.46750
	2051	Աղբյուր	Արագածոտնի մ. ք.Ապարան <<Սիրո աղբյուր>>	44.34806	40.59306
	2105	աղբյուր	Կոտայքի մարզ գ. Բուժական /Համոյի/	44.52306	40.45722
	2107	աղբյուր	Արագածոտնի մարզ ք.Ապարան (Հետքաշ)	44.36111	40.58194
	2108	աղբյուր	Կոտայքի մարզ գ. Բյուրական /Դունի/	44.26778	40.33528
	78	Հորատանցք	Արարատի մարզ գ. Սիս	44.38806	40.05889
	2004	Հորատանցք	Արարատի մ. գ. Ջրահովիտ	44.47583	40.04250

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Դիտակետի համար	Ջրաղբյուրի տեսակ	Տեղադիրք	Աշխարհագրական կորդինատներ	
				երկարություն	լայնություն
	2005	Հորատանցք	Արարատի մ. գ. Հայանիստ	44.36722	40.12111
	2056	Հորատանցք	Արմավիրի մ. գ. Գրիբոյոդով	44.27667	40.10861
	2085	Հորատանցք	Արմավիրի մարզ գ. Արագած	44.23139	40.21806
Հրազդան	2086	Հորատանցք	Արմավիրի մարզ գ. Դոդա	44.27056	40.21778
	2087	Հորատանցք	Արմավիրի մարզ գ. Աղավնատուն	44.25389	40.23528
	2088	Հորատանցք	Արմավիրի մարզ գ. Լեռնամերձ	44.26528	40.25611
	2089	Հորատանցք	Արագածոտնի մարզ գ. Կարբի	44.34139	40.02444
	2119	Հորատանցք	Արագածոտնի մարզ գ. Փարպի	44.31194	40.31833
	1519	Հատրվանող հորատանցք	Արարատի մ. ք. Մասիս	44.42528	40.05583
	1523	Հատրվանող հորատանցք	Արարատի մ. գ. Հովտաշատ	44.34417	40.09139
	1526	Հատրվանող հորատանցք	Արարատի մ. գ. Դաշտավան	44.39639	40.10139
	1535	Հատրվանող հորատանցք	Արարատի մ. գ. Միս	44.39861	40.04694
	1536	Հատրվանող հորատանցք	Արարատի մ. գ. Միս	44.37750	40.06306
	2003	Հատրվանող հորատանցք	Արարատի մ. գ. Միս	44.38806	40.05472
	2007	Հատրվանող հորատանցք	Արարատի մ. գ. Ջրահովիտ	44.46917	40.04361
	2008	Հատրվանող հորատանցք	Արարատի մ. գ. Հովտաշեն	44.46028	40.01639
	2053	Հատրվանող հորատանցք	Արարատի մ. գ. Հովտաշեն	44.46333	40.01500
	2010	Ջրհոր	Արագածոտնի մ գ. Նիգավան	44.30833	40.61361
	2011	Ջրհոր	Արագածոտնի մ գ. Նիգավան	44.29611	40.61667
	2023	Ջրհոր	Արմավիրի մ. գ. Խորոնք	44.24222	40.13028
Մևան	31	Աղբ. խումբ	Գեղարքունիքի մ. գ. Ակունք	45.71972	40.15250

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Դիտակետի համար	Ջրաղբյուրի տեսակ	Տեղադիրք	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
				երկարություն	լայնություն
	902	Աղբ. խումբ	Գեղարքունիքի մ. գ. Ակունք	45.72306	40.15694
	1053	Աղբյուր	Գեղարքունիքի մ. գ. Ակունք	45.72917	40.16194
	2014	Աղբյուր	Գեղարքունիքի մ.ք. Գավառ	45.13194	40.35056
Մեան	2091	աղբյուր	Գեղարքունիքի մարզ գ. Աղբերք /Աղբուլախ/	45.27806	40.53306
	2093	Աղբյուր	Գեղարքունիքի մ. գ. Խաչաղբյուր	45.69167	40.16528
	2100	աղբյուր	Գեղարքունիքի մարզ գ. Լիճք	45.23528	40.16056
	2101	Հորատանցք	Գեղարքունիքի մարզ գ. Լիճք	45.23500	40.16056
	1809	շատրվանող հորատանցք	Գեղարքունիքի մ. ք. Վարդենիս	45.71000	40.18528
	1810	շատրվանող հորատանցք	Գեղարքունիքի մ. ք. Վարդենիս	45.70972	40.18417
	1811	շատրվանող հորատանցք	Գեղարքունիքի մ. ք. Վարդենիս	45.70944	40.18639
	1812	շատրվանող հորատանցք	Գեղարքունիքի մ. ք. Վարդենիս	45.70917	40.18694
	2013	շատրվանող հորատանցք	Գեղարքունիքի մ. գ. Գանձակ	45.11583	40.31833
	2090	շատրվանող հորատանցք	Գեղարքունիքի մ. Գ. Վաղաշեն	45.32944	40.13444
	2095	շատրվանող հորատանցք	Գեղարքունիքի մարզ գ. Դարանակ	45.56611	40.36444
Արարատյան	502	Աղբյուր	Վայոց ձորի մ. գ. Մալիշկա (Մոզի)	45.40806	39.71806
	785	Աղբյուր	Վայոց ձորի մ. գ Ազարակաձոր	45.34917	39.70444
	787	Աղբյուր	Վայոց ձորի մ. ք. Եղեգնաձոր	45.33083	39.75917
	2045	Աղբյուր	Կոտայքի մ. գ. Գառնի (Գևոյի)	44.74056	40.11444
	2046	Աղբյուր	Կոտայքի մ. գ. Գառնի (Գաբո- Բակո աղբ.)	44.74139	40.11361

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Դիտակետի համար	Ջրաղբյուրի տեսակ	Տեղադիրք	Աշխարհագրական կորդինատներ	
				երկարություն	լայնություն
	2047	Աղբյուր	Կոտայքի մ. գ. Գառնի (Հեշտոյի աղբ)	44.74333	40.11778
	2048	Աղբյուր	Վայոց ձորի մ. ք. Ջերմուկ	45.67083	39.84250
	2050	Աղբյուր	Վայոց ձորի մ. գ. Ջեղեա	45.42389	39.70861
	2060	Աղբյուր	Վայոց ձորի մ. գ. Կեչուտ	45.67639	39.81056
Արարատյան	845	Աղբյուր	Կոտայքի մարզ. գ. Գառնի	44.72917	40.11972
	2052	Հորատանցք	Արարատի մ. գ. Մրգավետ	44.47889	40.03083
	2064	Հորատանցք	Արարատի մ. ք. Արտաշատ	44.52028	39.93639
	2065	Հորատանցք	Արարատի մ. գ. Եղեգնավան	44.63194	39.83139
	2069	Հորատանցք	Արարատի մ. ք. Արտաշատ (Նորվզու)	44.54028	39.96389
	2074	Հորատանցք	Արարատի մ. գ. Լուսառատ	44.59278	39.87639
	2076	Հորատանցք	Արարատի մ. գ. Արարատ	44.70444	39.81944
	2062	Հատրվանող հորատանցք	Արարատի մ. ք. Արտաշատ	44.53139	39.93444
	2063	Հատրվանող հորատանցք	Արարատի մ. գ. Դալար	44.50917	39.95194
	2067	Հատրվանող հորատանցք	Արարատի մ. գ. Սուրենավան	44.76778	39.78750
	2006	Ջրհոր	Արարատի մ. ք. Վեդի	44.71889	39.90611
	2072	Ջրհոր	Արարատի մ. գ. Դալար	44.51083	39.96278
	2073	Ջրհոր	Արարատի մ. ք. Արտաշատ	44.51972	39.93639
	2075	Ջրհոր	Արարատի մ. գ. Արմաշ	44.80583	39.76167
Հարավային	529	Աղբյուր	Սյունիքի մ. գ. Գորհայք	45.77722	39.68444
	532	Աղբյուր	Սյունիքի մ. գ. Շաքի	46.00139	39.56611
	537	Աղբյուր	Սյունիքի մ. գ. Սպանդարյան	45.91250	39.62333

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Դիտակետի համար	Ջրաղբյուրի տեսակ	Տեղադիրք	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
				երկարություն	լայնություն
	899	Աղբյուր	Սյունիքի մ.ք Գորիս	46.34250	39.51278
	1175	Աղբյուր	Սյունիքի մ.գ. Անգեղակոթ	45.92194	39.57083
	1323	Աղբյուր	Սյունիքի մ.գ. Անգեղակոթ	45.91528	39.57000
	1399	Աղբյուր	Սյունիքի մ.ք Գորիս	46.32750	39.52111

Հավելված 5. Ցուցանիշների ցանկ

<u>Մթնոլորտային օդում որոշվող</u>		
<u>Ավտոմատ դիտարկումներ</u>	<u>Ակտիվ դիտարկումներ</u>	<u>Պասիվ դիտարկումներ</u>
1. Ածխածնի մոնօքսիդ	1. Փոշի 2. Փոշում մետաղներ. անիոններ 3. Ծծմբի երկօքսիդ 4. Ազոտի երկօքսիդ 5. Գետնամերձ օզոն	1. Ծծմբի երկօքսիդ 2. Ազոտի երկօքսիդ

<u>Մակերևութային ջրերում որոշվող ցուցանիշների ցանկ</u>	
1. Ջերմաստիճան	24. Նատրիում
2. Գույն	25. Կալցիում
3. Հոտ	26. Մագնեզիում
4. Թափանցելիություն	27. Լիթիում
5. Կախության չոր նյութեր (ԿՉՆ)	28. Երկաթ
6. Էլեկտրահաղորդականություն	29. Մանգան
7. Լուծված թթվածին	30. Ալյումին
8. Թթվածնի քիմիական պահանջարկ (ԹՔՊ)	31. Պղինձ
9. Թթվածնի հնգօրյա կենսաքիմիական պահանջարկ(ԹԿՊ ₅)	32. Քրոմ
10. Ջրածնային ցուցիչ	33. Ցինկ
11. Ընդհանուր լուծված աղեր (ԸԼԱ)	34. Կոբալտ
12. Կոշտություն	35. Մոլիբդեն
13. Հիդրոկարբոնատ իոն	36. Կադմիում
14. Սուլֆատ իոն	37. Կապար
15. Քլորիդ իոն	38. Վանադիում
16. Ֆտորիդ իոն	39. Նիկել
17. Ֆոսֆատ իոն	40. Սելեն
18. Ընդհանուր ֆոսֆոր	41. Արսեն
19. Նիտրատ իոն	42. Բերիլիում
20. Նիտրիտ իոն	43. Բարիում
21. Ամոնիում իոն	44. Բոր
22. Սիլիկատ իոն	45. Ծարիր
23. Կալիում	46. Անագ

Ստորերկրյա ջրերում որոշվող ցուցանիշների ցանկ

1. Գույն	21. Կալցիում
2. Հոտ	22. Տիտան
3. Ջրածնային ցուցիչ	23. Վանադիում
4. Ընդհանուր լուծված աղեր (ՀԼԱ)	24. Քրոմ
5. Ընդհանուր կոշտություն	25. Երկաթ
6. Չոր մնացորդ	26. Մանգան
7. Կախությամբ չոր նյութեր (ԿՉՆ)	27. Կոբալտ
8. Նիտրատ իոն	28. Նիկել
9. Նիտրիտ իոն	29. Պղինձ
10. Սուլֆատ իոն	30. Ցինկ
11. Քլորիդ իոն	31. Արսեն
12. Ամոնիում իոն	32. Սելեն
13. Հիդրոկարբոնատ իոն	33. Ստրոնցիում
14. Լիթիում	34. Մոլիբդեն
15. Բերիլիում	35. Կադմիում
16. Բոր	36. Ֆոսֆոր
17. Նատրիում	37. Անագ
18. Մագնեզիում	38. Ծարիր
19. Ալյումին	39. Բարիում
20. Կալիում	40. Կապար

Տեղումներում որոշվող ցուցանիշների ցանկ

1. Ջրածնային ցուցիչ	19. Երկաթ
2. Նիտրատ իոն	20. Մանգան
3. Սուլֆատ իոն	21. Կոբալտ
4. Քլորիդ իոն	22. Նիկել
5. Ամոնիում իոն	23. Պղինձ
6. Ֆտորիդ իոն	24. Ցինկ
7. էլեկտրահաղորդականություն	25. Արսեն
8. Լիթիում	26. Սելեն
9. Բերիլիում	27. Ստրոնցիում
10. Բոր	28. Մոլիբդեն
11. Նատրիում	29. Կադմիում
12. Մագնեզիում	30. Ֆոսֆոր
13. Ալյումին	31. Անագ
14. Կալիում	32. Ծարիր
15. Կալցիում	33. Բարիում
16. Տիտան	34. Կապար
17. Վանադիում	35. Բիսմութ
18. Քրոմ	

Հավելված 6. Նորմերի և սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիաների ցանկ

Բնակավայրերում մթնոլորտային օդն աղտոտող նյութերի սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիաները
(ՀՀ կառավարության 2006թ. փետրվարի 2-ի N160-Ն որոշում)

Վնասակար նյութի անվանումը	Սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիա. մգ/մ ³		Վտանգավորության դաս
	միջին օրական	առավելագույն միանվագ	
Ածխածնի մոնօքսիդ *	3	5	4
Ազոտի երկօքսիդ	0.04	0.2	2
Ծծմբի երկօքսիդ *	0.05	0.5	3
Փոշի **	0.15	0.5	3
Գետնամերձ օզոն	0.03	0.16	1

Հողում քիմիական նյութերի սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիաները
ՀՀ Առողջապահության նախարարի 2010թ. հունվարի 25-ի N 01-Ն հրաման)

Նյութերի անվանում	Սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիա. մգ/կգ
Վանադիում	150
Արսեն	2
Կապար	32
Ծարիր	2
Կոբալտ	5
Պղինձ	3
Նիկել	4
Ցինկ	23
Քրոմ	6
Մանգան	1500

* Ածխածնի օքսիդ

** Անհիդրիդ ծծմբային

*** Գախված մասնիկներ (Արարատ և Հրազդան քաղաքներում փոշու ՍԹԿ-ն 0,1 մգ/մ³ է (փոշի անօրգանական (20-70)% SiO₂-ի պարունակությամբ))

Մակերևութային ջրերի էկոլոգիական նորմերը
(ՀՀ կառավարության 2011թ. հունվարի 27-ի N 75-Ն որոշում)

Ցուցանիշներ	Որակի դաս					Չափման միավոր
	1-ին (գերազանց)	2-րդ (լավ)	3-րդ (միջակ)	4-րդ (անբավարար)	5-րդ (վատ)	
Լուծված թթվածին	>7 կամՖԿ՝	>6	>5	>4	<4	մգ Օ ₂ /լ
Թթվածնի կենսաքիմիական պահանջարկ (5 օր)	3	5	9	18	>18	մգ Օ ₂ /լ
Թթվածնի քիմիական պահանջարկ (բիքրոմատային)	10	25	40	80	>80	մգ Օ ₂ /լ
Ամոնիումիոն	0.2 կամՖԿ	0.4	1.2	2.4	> 2.4	մգ N/լ
Նիտրիտիոն	0.01 կամՖԿ	0.06	0.12	0.3	>0.3	մգ N/լ
Նիտրատիոն	1 կամՖԿ	2.5	5.6	11.3	>11.3	մգ N/լ
Ֆոսֆատիոն	0.05 կամՖԿ	0.1	0.2	0.4	>0.4	մգ P/լ
Ցինկ. ընդհանուր	ՖԿ	100	200	500	>500	մկգ/լ
Պղինձ. ընդհանուր	ՖԿ	ՖԿ+20	50	100	>100	մկգ/լ
Քրոմ. ընդհանուր	ՖԿ	ՖԿ+10 (50)	100	250	>250	մկգ/լ
Արսեն. ընդհանուր	ՖԿ	20	50	100	>100	մկգ/լ
Կադմիում. ընդհանուր	ՖԿ	ՖԿ+1	ՖԿ+2	ՖԿ+4	>ՖԿ+4	մկգ/լ
Կապար. ընդհանուր	ՖԿ	ՖԿ+10	25	50	>50	մկգ/լ
Նիկել. ընդհանուր	ՖԿ	ՖԿ+10 (20)	50	100	>100	մկգ/լ
Մոլիբդեն. ընդհանուր	ՖԿ	2xՖԿ կամ 10	4xՖԿ կամ 25	8xՖԿ կամ 50	>8xՖԿ	մկգ/լ
Մանգան. ընդհանուր	ՖԿ	2xՖԿ կամ 100	4xՖԿ կամ 200	8xՖԿ կամ 500	>8xՖԿ	մկգ/լ
Վանադիում. ընդհանուր	ՖԿ	2xՖԿ+5 կամ 10	4xՖԿ	8xՖԿ կամ 100	>8xՖԿ	մկգ/լ
Կոբալտ. ընդհանուր	ՖԿ	2xՖԿ կամ 20	4xՖԿ կամ 50	8xՖԿ կամ 100	>8xՖԿ	մկգ/լ
Երկաթ. ընդհանուր	ՖԿ	2xՖԿ կամ 0.5	0.5	1	>1	մգ/լ
Կալցիում	ՖԿ	100	200	300	>300	մգ/լ
Մագնեզիում	ՖԿ	50	100	200	>200	մգ/լ
Բարիում	ՖԿ	2xՖԿ կամ 100	4xՖԿ կամ 250	1000	>1000	մկգ/լ
Բերիլիում	ՖԿ	2xՖԿ	4xՖԿ	100	>100	մկգ/լ
Կալիում	ՖԿ	2xՖԿ	4xՖԿ	8xՖԿ	>8xՖԿ	մգ/լ
Նատրիում	ՖԿ	2xՖԿ	4xՖԿ	8xՖԿ	>8xՖԿ	մգ/լ
Լիթիում	ՖԿ	ՖԿ	-	2500	>2500	մկգ/լ
Բոր	ՖԿ	450	700	1000	>2000	մկգ/լ
Ալյումին	ՖԿ	2xՖԿ	4xՖԿ	5000	>5000	մկգ/լ
Սելեն. ընդհանուր	ՖԿ կամ 10	20	40	80	>80	մկգ/լ
Ծարիր. ընդհանուր	ՖԿ	2xՖԿ	4xՖԿ	8xՖԿ	>8xՖԿ	մկգ/լ
Անագ. ընդհանուր	ՖԿ	2xՖԿ	4xՖԿ	8xՖԿ	>8xՖԿ	մկգ/լ
Թթվածնի քիմիական պահանջարկ (պերմանգանատային)	5 կամՖԿ	10	15	20	>20	մգ Օ ₂ /լ
Ընդհանուր անօրգանական ազոտ	1.5 կամՖԿ	4	8	16	>16	մգ N/լ
Ընդհանուր ֆոսֆոր	0.1 կամՖԿ	0.2	0.4	1	>1	մգ լ
Քլորիդիոն	ՖԿ	2xՖԿ	150	200	> 200	մգ/լ
Սուլֆատիոն	ՖԿ	2xՖԿ	150	250	> 250	մգ/լ
Սիլիկատներ	ՖԿ	2xՖԿ կամ 10	4xՖԿ կամ 20	8xՖԿ	>8xՖԿ	մգ Si/լ
Ընդհանուր լուծված աղեր**	ՖԿ	2xՖԿ	1000	1500**	>1500	մգ/լ
Էլեկտրահաղորդականություն	ՖԿ	2xՖԿ	1000	1500**	>1500	մկՍիմ/սմ
Կոշտություն	2.8	10	20	40	<40	մգ էկվ/լ
Կախյալ նյութեր***	ՖԿ	1.2xՖԿ	2xՖԿ (30)	4xՖԿ	>4xՖԿ	մգ/լ
Հոտ (20°C և 60°C)	<2 (բնական)	2 (բնական)	2	4	>4	բալ
Գույն	(բնական)	>5 (բնական)	20	30	>200	աստ.

Ծանոթագրություն. Ջրի քիմիական ընդհանրական գնահատականը ձևավորվում է վատագույն որակ ցուցաբերող ցուցանիշի դասով: Եթե ջրի տարբեր ցուցանիշներ ընկնում են տարբեր դասերի մեջ, ապա վերջնական դասակարգման մեջ հաշվի է առնվում վատագույնը:
 ՀՀ 14 խոշոր գետային ավազանների գետերի, գետերի առանձին հատվածների և վտակների ցուցանիշների ֆոնային կոնցենտրացիաները և էկոլոգիական նորմերի ամբողջական ցանկը տրված է <http://www.meteomonitoring.am/> ինտերնետային կայքում:

*Ֆոնային կոնցենտրացիա
 **Հանքայնացում
 ***Կախված մասնիկներ

Մակերևութային ջրերի ձկնատնտեսական սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիաներ*

Ցուցանիշները	Վնասակարության Լիմիտացված ցուցանիշը	Սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիա. մգ/դմ³
Լուծված թթվածին	Ընդհանուր պահանջներ	6-ից ոչ պակաս
Թթվածնի կենսաքիմիական պահանջարկ (5 օր)	Ընդհանուր պահանջներ	3.0
Թթվածնի քիմիական պահանջարկ (բիքրոմատային)	Ընդհանուր պահանջներ	30.0
Կախյալ նյութեր	Ընդհանուր պահանջներ	Կախյալ նյութերի պարունակությունը բնական ֆոնից չպետք է գերազանցի 0.75 մգ/դմ ³
Ֆոսֆատ իոն	Ընդհանուր պահանջներ	3.5
Նիտրատ իոն	Սանիտարա- թունաբանական	40.0 (N/դմ ³ - 9.0)
Նիտրիտ իոն	Թունաբանական	0.08 (N/դմ ³ - 0.02)
Ամոնիումիոն	Թունաբանական	0.5 (N/դմ ³ - 0.39)
Սուլֆատ իոն	Թունաբանական	100.0
Քլորիդ իոն	Թունաբանական	300.0
Ընդհանուր երկաթ	Թունաբանական	0.5
Սելեն	Թունաբանական	0.001
Պղինձ	Թունաբանական	0.001
Յինկ	Թունաբանական	0.01
Ալյումին	Թունաբանական	0.04
Վանադիում	Թունաբանական	0.001
Քրոմ	Թունաբանական	0.001
Մանգան	Թունաբանական	0.01
Կալիում	Թունաբանական	50.0
Կալցիում	Թունաբանական	180.0
Մագնեզիում	Թունաբանական	40.0
Նատրիում	Թունաբանական	120.0
Կոբալտ	Թունաբանական	0.01
Նիկել	Թունաբանական	0.01
Արսեն	Թունաբանական	0.05
Կադմիում	Թունաբանական	0.005
Կապար	Թունաբանական	0.1
Բրոմ	Սանիտարա- թունաբանական	0.2
Մոլիբդեն	Թունաբանական	0.5
Ստրոնցիում	Թունաբանական	2.0

* М.Л.Кашинцев, Б.С. Степаненко, С.Н. Анисова Обобщенный перечень предельно допустимых концентраций и ориентировочно-безопасных уровней воздействия вредных веществ для воды рыбохозяйственных водоемов. Москва 1990г.

Ընդհանրացված ցուցանիշներով և բնական ջրերում հաճախ հանդիպող վնասակար քիմիական նյութերի և անտրոպոգեն ծագումով նյութերի թույլատրելի սահմանային կոնցենտրացիաների նորմերը

(ՀՀ առողջապահության նախարարի 2002թ. դեկտեմբերի 25-ի N 876 հրաման)

Ցուցանիշներ	Միավոր	Սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիա
Զրաձնային ցուցիչ	—	6-9 սահմաններում
Ընդհանուր կոշտություն	մմոլ/լ	7.0 (10)
Նիտրատ իոն	մգ/լ	45
Սուլֆատ իոն	մգ/լ	500
Քլորիդ իոն	մգ/լ	350
Բերիլիում	մգ/լ	0.0002
Բոր	մգ/լ	0.5
Ալյումին	մգ/լ	0.5
Քրոմ	մգ/լ	0.05
Երկաթ	մգ/լ	0.3 (1.0)
Մանգան	մգ/լ	0.1 (0.5)
Նիկել	մգ/լ	0.1
Պղինձ	մգ/լ	1.0
Յինկ	մգ/լ	5.0
Արսեն	մգ/լ	0.05
Սելեն	մգ/լ	0.01
Ստրոնցիում	մգ/լ	7.0
Սոլիբրեն	մգ/լ	0.25
Կադմիում	մգ/լ	0.001
Բարիում	մգ/լ	0.1
Կապար	մգ/լ	0.03

«Հիդրոոդերևութաբանության և մոնիթորինգի կենտրոն»
ՊՈԱԿ

Հասցե՝ ՀՀ. ք. Երևան, Չարենցի 46

Տեղեկատվական վերլուծության ծառայություն

Հասցե՝ ՀՀ. Կառավարության 3 տուն

Կայք էջ՝ meteomonitoring.am

Էլ. փոստ՝ hmc@env.am

Էլ. փոստ՝ iac@env.am

Հեռախոս՝ [\(011\) 81-00-84](tel:011810084)